MIKKELI

Mikkelin kaupungin tilinpäätös 2020

Sisältö

1 TOIMINTAKERTOMUS 5

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa 7

1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus 7

1.1.2 Hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset 9

1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys 17

1.1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa 19

1.1.5 Henkilöstö 22

1.1.6 Ympäristötilinpäätös 23

1.1.7 Muut ei-taloudelliset asiat 24

1.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä 25

1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista 26

1.2 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen 28

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus 32

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen 32

1.3.2 Toiminnan rahoitus 36

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset 39

1.5 Kokonaistulot ja -menot 44

1.6 Kaupunkikonsernin toiminta ja talous 45

1.6.1 Mikkelin kaupunkikonsernin rakenne 45

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus 48

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat 49

1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä 49

1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä 50

1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut 50

1.6.6.1 Konsernituloslaskelma 51

1.6.6.2 Konsernin rahoituslaskelma 52

1.6.6.3 Konsernitase 54

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet 58

1.7.1 Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä 58

1.7.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet 58

2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN 61

2.1 Kaupungin strategia ja tavoitteiden toteutuminen 2020 63

2.2 Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosan toteutuminen 68

2.2.1 Konsernin tavoitteiden toteutuminen 68

2.2.1.1 Etelä-Savon Energia -konserni 68

2.2.1.2 Etelä-Savon Koulutus Oy (Esedu) 74

2.2.1.3 Kiinteistökehitys Naistinki Oy 77

2.2.1.4 Metsäsairila Oy 80

2.2.1.5 Mikalo Oy 84

2.2.1.6 Mikkelin Asumisoikeus Oy 87

2.2.1.7 Mikkelin Jäähalli Oy 90

2.2.1.8 Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy 92

2.2.1.9 Mikkelin opiskelija-asunnot Oy, MOAS 95

2.2.1.10 Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy 100

2.2.1.11 Mikkelin Ravirata Oy 102

2.2.2 Toimielinten tavoitteiden toteutuminen 105

2.2.2.1 Keskusvaalilautakunta 105
2.2.2.2 Tarkastuslautakunta 106
2.2.2.3 Kaupunginvaltuusto 106
2.2.2.4 Hallinto- ja elinvoimapalvelut 106
2.2.2.5 Mikkelin seudun ympäristölautakunta 114
2.2.2.6 Kasvatus- ja opetuslautakunta 122
2.2.2.7 Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta 136
2.2.2.8 Kaupunkiympäristölautakunta 146
2.2.2.9 Etelä-Savon pelastuslaitos -taseyksikkö 157
2.2.3 Liikelaitosten tavoitteiden toteutuminen 163
2.2.4 Liikelaitosten ja taseyksikön vaikutus tulokseen 164
2.2.5 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen 166
2.3 Investointien toteutuminen 169
2.4 Rahoitusosan toteutuminen 174
2.5 Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tulosarvioiden toteutumisesta 175

3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT 179
3.1 Tuloslaskelma 181
3.2 Rahoituslaskelma 182
3.3 Tase 183
3.4 Konsernin tuloslaskelma 185
3.5 Konsernin rahoituslaskelma 186
3.6 Konsernitase (lyhyt) 187

4 LIITETIEDOT 191

5 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET
5.1 Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia 217
5.2 Mikkelin Vesiliikelaitos 231
5.3 Muut eriytetyt laskelmat 252

6 ALLEKIRJOITUKSET 255

7 LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA SEKÄ NIIDEN SÄILYTYSTAVASTA 259

1

Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Kaupunginjohtajan katsaus

Kaupunkistrategian mukaisia toimenpiteitä on koronasta huolimatta edistetty vuoden 2020 aikana kaikkien strategisten ohjelmien osalta. Luonnollisesti pandemian aiheuttamat muutokset, kuten mittava etätöihin siirtyminen, koulujen ajoittainen etäopetus, palvelutuotannon supistukset ja koronarajoitukset ylipäänsä ovat haastaneet kaupungin ja kaikkien toimijoiden toimintatapoja ennennäkemättömällä tavalla. Mikkeli on selvinnyt poikkeusoloissa hyvin ja olemme saaneet tässä yhteydessä myös positiivista palautetta. Esimerkiksi koulujen etäopetuksen aikaan toteutettu ruokakassien jakelu, ylioppilaskirjoitusten mahdollistaminen myös karanteeniin asetetuille lukiolaisille, alueen pienyrittäjille suunnatun koronatuen esimerkillinen jakoprosessi kehitysyhtiö Miksein kanssa sekä Essoten tehokas työ koronan leviämisen estämiseksi on noteerattu myös valtakunnallisesti.

Kaupungin elinvoiman eteen on niin ikään ponnisteltu ja alueen yrittäjien ja kaupungin välistä vuoropuhelua tiivistetty. Haasteista huolimatta uusi jätevedenpuhdistamo otetaan käyttöön 2021 ja näin pitkään työstetty EcoSairila-kehittämisalusta nousee seuraavalle tasolle. Oma onnistumisensa on Mikkelin ja valtion välisen innovaatiotoiminnan ekosysteemisopimuksen solmiminen, jonka piiriin pääsemisellä Mikkelin vesiosaamisella oli ratkaiseva merkitys. Kielteinen varastokirjastopäätös on pakottanut kaupungin katsomaan eteenpäin ja vuoden 2020 puolella onkin käynnistetty Memory Campus -kehittämisalustan uudelleensuuntaaminen muun muassa Memory Lab -konseptia kehittämällä. Koko maakunnan elinvoimaisuuden positiivisesta kehityksestä viestivät esimerkiksi viimeistä sinettiä vaille oleva Saimaa Geoparkin Unesco-status sekä Mikkelin pohjoisen puolen valtatien (VT5) merkittävän osan valmistuminen.

Elinvoiman eteen tehtävä työ näkyy myös kaupunkikuvassa, jossa tällä hetkellä on nostureita pystyssä enemmän kuin aikoihin. Erityisesti siilokorttelin ja sairaalan rakennustyömaat näkyvät, mutta myös muuta rakentamista on ympäri kaupunkia. Vähitellen katseet kääntyvät muun muassa vanhan vedenpuhdistamon alueen kehittämiseen.

Edellä mainitut kehityskohteet ovat myös keskeisiä koronan jälkeiseen elpymiseen liittyviä osa-alueita ja mahdollisuuksia. Lisäksi monipaikkaisuuden lisääntyminen antaa alueellemme mielenkiintoisia kehitysnäkymiä. Esimerkiksi alueen matkailu selvisi edellisestä kesästä paremmin kuin muu Suomi ja olemmekin jo saaneet lukea uusista matkailuinvestoinneista alueelle.

Alueen korkeakouluyhteistyö ja korkeakoulutoimintojen kehittäminen on saanut vauhtia maakunnallisen korkeakoulufoorumin perustamisen myötä. Tässä yhteydessä keskeistä on verkostoituminen sekä kansallisesti että kansainvälisesti yhdessä digitalisaation hyödyntämisen kanssa. Tavoitteena voisi olla Mikkelin virtuaalinen yliopisto, jolla olisi myös fyysistä toimintaa yliopistokaupunki Mikkelissä. Jatkossa alueen elinvoiman edistäminen on kuntien tärkein tehtävä, näin myös Mikkelissä. Osana tätä kehitystä kaupunki on uudistamassa omaa elinvoimatyötään. Kyse on laajasta ja toisiinsa kietoutuvien osa-alueiden kokonaisuudesta, joka osaltaan haastaa meitä yhteistyöhön ja luottamuksen rakentamiseen jokaisella tasolla. Poliittiset ratkaisut asiasta pyritään tekemään keväällä 2021.

Päättyvä valtuustokausi on ollut osin haastava, mutta kuten edellä olevasta voi todeta, olemme saaneet aikaan paljon hyvääkin ja myös tulevaisuudessa on annettava tilaa unelmille ja tavoitteille.

Positiivinen tulos koronatukien ja harkinnanvaraisen valtionosuuden siivittämänä

Vuosi 2020 oli myös talouden ennakoinnin ja ennustettavuuden näkökulmasta haasteellinen koronapandemian vaikutusten vuoksi. Kaupungin taloudellinen tulos vahvistui merkittävästi edellisen vuoden 18,1 miljoonan euron alijäämäisestä tuloksesta 9,45 miljoonan euron ylijäämään. Alkuperäinen talousarvio laadittiin 3 miljoonaa alijäämäiseksi. Positiiviseen tulokseen vaikuttivat ennen kaikkea valtiolta saadut merkittävät koronatuet, jotka ylittivät koronan aiheuttamaksi arvioidut negatiiviset talousvaikutukset noin 7 miljoonalla eurolla. Lisäksi Mikkelin kaupungille myönnettiin 2,3 miljoonaa euroa harkinnanvaraista valtionosuutta.

Vuoden 2020 aikana valmisteltiin kolmas valtuustokauden aikana tehty sopeutusohjelma eli talous- ja tulevaisuusohjelma (TATU). Talouden tasapainottamista on jatkettu sopeutusohjelmien viitoittamalla tiellä tavoiteorganisaatiota toteuttaen. Henkilöstökuluissa onkin jo saatu aikaan merkittäviä säästöjä, kun henkilöstökulujen 5,5 miljoonan talousarvioalituksesta noin 3 miljoonaa euroa arvioidaan saadun edellä mainittujen toimenpiteiden toteuttamisen tuloksena. Myös palveluverkkoon on tehty linjattuja muutoksia, vaikka mitään palveluita ei ole kokonaan lakkautettu.

Taseessa on vuoden 2020 ylijäämäisen tuloksen jälkeen kertyneitä alijäämiä 32,74 miljoonaa euroa. Tasapainotusohjelmien yhteenlaskettu vaikutus vuosien 2019 ja 2020 käyttötalouteen on noin 20,5 miljoonaa euroa, vuosien 2021–

2024 käyttötalouden säästötavoitteet ovat yhteensä 12,6 miljoonaa euroa.

Positiivisesti yllättäneestä vuoden 2020 tuloksesta huolimatta on syytä muistaa, että tasapainotustoimenpiteitä on maltettava jatkaa ja taseeseen jääneet alijäämät saatava katettua vuoden 2023 loppuun mennessä. Ilman koronaepidemian vaikutuksia ja harkinnanvaraista valtionosuutta vuoden 2020 tulos olisi ollut nollan tuntumassa, ja vuodelle 2021 luvatut koronatuet ovat jo huomattavasti maltillisemmalla tasolla. Vuoden 2021 talousarvio ja 2022 taloussuunnitelma ovat alijäämäisiä, ja koronaepidemian jatkuminen lisää vuoden 2021 toiminnan ja talouden epävarmuutta sekä heikentää ennustettavuutta. Vuoden 2020 positiivisen tuloksen voidaan todeta olleen vain hetkellinen erityisolosuhteiden aikaansaama poikkeama muutoin hyvin haastavassa taloustilanteessa, minkä vuoksi talouden tasapainottamiseen sitoutuminen on edelleen tärkeää. Tasapainotusohjelmien tavoitteena on saada kaupungin käyttötalous kestävälle pohjalle siten, että tulojen ja menojen välinen epäsuhta korjaantuu. Taseeseen kertyneiden alijäämien kattamiseksi valmistellaan energiaomistusjärjestelyitä.

Timo Halonen
Kaupunginjohtaja
Mikkelin kaupunki

1.1.2 Hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

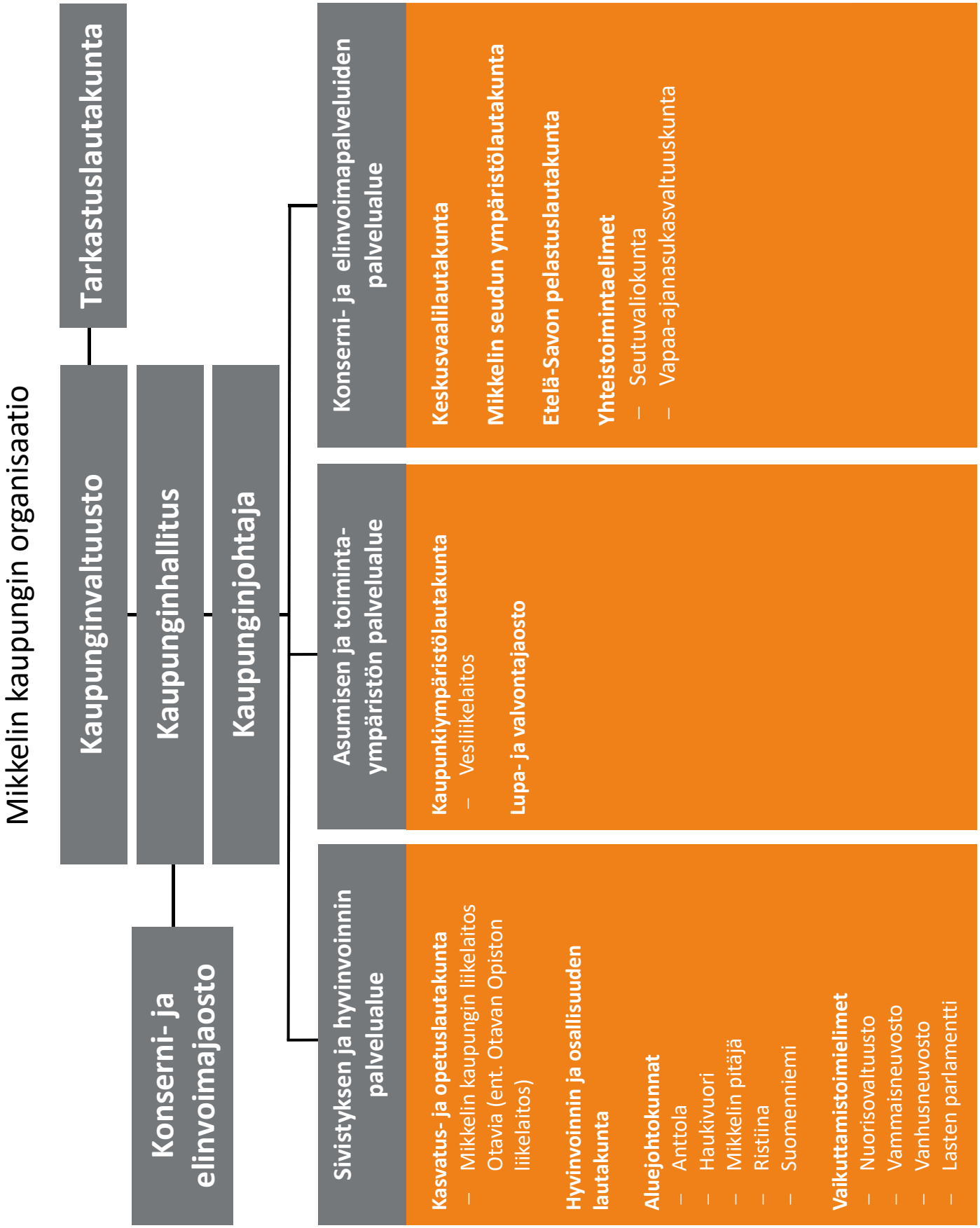

Luottamushenkilöorganisaatio

KAUPUNGINVALTUUSTO 1.1. - 31.12.2020
Vaalit 9.4.2017

Puheenjohtaja
Kuikka Seija, erikoislääkäri, LT

1. varapuheenjohtaja
Valtola Oskari, työterveyslääkäri

2. varapuheenjohtaja
Taavitsainen Satu, toiminnanjohtaja, sosionomi AMK

KOK	Aho Eero	palomestari, insinööri
KD	Ahonen Liisa	lähihoitaja
SDP	Barck Paavo	sähköasentaja, eläkeläinen
VIHR	Hakala Kerttu	luontokeskuksen toiminnanohjaaja, FM
KESK	Harmoinen Taina	projektipäällikkö, yrittäjä, MMM
PS	Heinänen Raimo	lähiruokayrittäjä
SDP	Hokkanen Marita	opettaja
KESK	Hämäläinen Laura	opiskelija
KOK	Hölttä Elina	yrittäjä, YTM, KM
SDP	Juhola Jatta	kehittämis- ja koulutussuunnittelija, YTM
KESK	Kakriainen Markku	toimitusjohtaja, insinööri, maakuntaneuvos
KESK	Kauppi Marja	yrittäjä, fysioterapeutti
VIHR	Kauppinen Heli	viestintäsuunnittelija, FM
KESK	Kauria Outi	varatuomari, mökkiyrittäjä
PS	Kivinen Harri	yrittäjä
KOK	Koivikko Jyrki	kappalainen
VIHR	Jussi-Pekka Nina	lastentarhanopettaja
SDP	Korhonen Tapani	kiinteistönhoitaja, eläkeläinen
KESK	Kuikka Seija, pj	erikoislääkäri, LT
SDP	Kuitunen Soile	toimitusjohtaja, VTT
SDP	Lehkonen Raine	lehtori, FM
SDP	Leskinen Ulla	pääluottamusmies, myyjä
VIHR	Liikanen Veli	nuorisotutkija, biologi
KOK	Maczulskij Toni	toimitusjohtaja, yrittäjä
PS	Marttinen Jussi	muusikko
KOK	Miettinen Olli	toimitusjohtaja, yrittäjä
KESK	Nykänen Heikki	maatalousyrittäjä
KOK	Oksman Juhani	insinööri, 11.3.2020 yli-insinööri
KESK	Olkkonen Kirsi	agrologi
KESK	Pekonen Petri	maanviljelijä
KOK	Puhakka Paavo	DI
KESK	Pulliainen Liisa	fysioterapeutti
VIHR	Pöntinen Minna	tradenomi YAMK
KD	Pöyry Jukka	LVI-teknikko
KESK	Pöyry Pekka	opettaja, yrittäjä
KESK	Rouhiainen Risto	hallintonotaari, KTM, eläkeläinen
KD	Ruotsalainen Pertti	diakoni, eläkeläinen
KOK	Salo-Oksa Armi	toimitusjohtaja, yrittäjä
SDP	Seppälä Arto	ylitarkastaja, kunnallisneuvos
KESK	Siitari Keijo	maanviljelijä, yliluutnantti evp.
VIHR	Siitonen Mikko	lehtori, FM
KOK	Soininen Mali	yksikön johtaja, KM, eläkeläinen
SDP	Strengell Jarno	pääluottamusmies, virastomestari
SDP	Taavitsainen Satu, 2. vpj	toiminnanjohtaja, sosionomi AMK
SDP	Tikkanen Petri	työsuojeluasiantuntija
SDP	Tissari Jenni	sairaanhoitaja, seksuaalineuvoja
SDP	Tullinen Hannu	eläkeläinen
KOK	Valtola Oskari, 1. vpj	työterveyslääkäri
SDP	Vartiainen Jaana	päiväkodinjohtaja, sosiaalikasvattaja
KOK	Vuori Juha	vanhempi konstaapeli, eläkeläinen
KESK	Väänänen Jaakko	maaseutuyrittäjä, eläkeläinen

Valtuuston varajäsenet 1.1. - 31.12.2020

KESK	Ruuth Noora	maaseutuyrittäjä, metsätalousinsinööri
KESK	Strandman Jaana	erityisopettaja, KM
KESK	Ylönen Päivi	oppisopimuskoordinaattori, KM
KESK	Sihvonen Jari	aluepäällikkö

KESK	Hasanen Satu	elämäntaidon valmentaja
KESK	Lipsanen Heino	aluejohtaja, liikuntaneuvos
KESK	Sorasahi Vesa	yrityskonsultti, DI
KESK	Elkharam Tiina	yrittäjä
KESK	Hulkkonen Hannu	terveystarkastaja, eläkeläinen
KESK	Koponen Niina	henkilöstöasiantuntija, tradenomi
KESK	Härkönen Jyrki	maanviljelijä
KESK	Himanen Aija	toimitusjohtaja, eläkeläinen
KESK	Matiskainen Jaakko	maatalousyrittäjä
KESK	Ruhanen Seija-Liisa	sairaanhoitaja
KOK	Yli-Karro Ulla	terveydenhoitaja, TtM
KOK	Toivonen Hannu	eversti evp.
KOK	Rossi Jukka	yrittäjä
KOK	Vauhkonen Saara	opiskelija, yhteysöpedagogi
KOK	Marjalaakso Olli	HTM
KOK	Sihvonen Juhani	majuri
KOK	Pekka Selenius	toiminnanjohtaja, eläkeläinen
KOK	Heikkinen Miikka	yrittäjä (sivutoiminen), everstiluutnantti
KOK	Nykänen Roope	yrittäjä, ylioppilas
KOK	Suhonen Antti	asianajaja, VT
KOK	Kirjalainen Miikka	yrittäjä
KD	Soivanen Satu	TKI-asiantuntija, ekonomi
KD	Kolmisoppi Jenni	kieltenopettaja, FM
KD	Haukijärvi Erja	DI, eläkeläinen
PS	Himanen Vesa	kiinteistönhoitaja, herastuomari
PS	Liikanen Jere	insinööriopiskelija
PS	Korhola Anne	myyjä
SDP	Vainio Hanne	vanerityöntekijä
SDP	Nieminen Kalle	terveystarkastaja, eläkeläinen
SDP	Hämäläinen Reijo	mielenterveyshoitaja
SDP	Nyyssönen Niina	lastenhoitaja, lähihoitaja
SDP	Ylönen Teijo 12.9.2020 saakka	monipalvelukeskuksenjohtaja, eläkeläinen
SDP	Pertti Anttonen 9.11.2020 alkaen	luutnantti evp
SDP	Siiskonen Anni	sairaanhoitaja
SDP	von Pandy-Seurujärvi Katariina	sairaanhoitaja AMK
SDP	Pyrhönen Heikki	hankevastaava
SDP	Hakkarainen Juha	linja-autonkuljettaja
SDP	Veijanen Markku	toimitusjohtaja, maajoukkuevalmentaja
SDP	Himanen Markku	tietoliikenneasentaja, eläkeläinen
SDP	Rautiainen Sari	ravitsemustyöntekijä, pääluottamusmies
SDP	Teittinen Leena	myymäläpäällikkö, eläkeläinen
VIHR	Heikkilä Pekka	suojelubiologi
VIHR	Saikkonen Jukka	sosionomi
VIHR	Lautamäki Jarmo	ympäristöinsinööri
VIHR	Kakkonen Ville, 18.5.2020 alkaen	projektipäällikkö, DI
VIHR	Jouhkimo Panu	energia-asiantuntija

KAUPUNGINHALLITUS 1.1. - 31.12.2020

Jäsen		**Henkilökohtainen varajäsen**	
Seppälä Arto, pj	ylitarkastaja, kunnallisneuvos	Juhola Jatta	kehittämis- ja koulutussuunnittelija, YTM
Olkkonen Kirsi, 1. vpj	agrologi	Rouhiainen Risto	KTM
Salo-Oksa Armi, 2. vpj	toimitusjohtaja, yrittäjä	Miettinen Olli	toimitusjohtaja, yrittäjä
Strengell Jarno	pääluottamusmies, virastomestari	Tikkanen Petri	työsuojeluasiantuntija
Kuitunen Soile	toimitusjohtaja, VTT	Tissari Jenni	sairaanhoitaja, seksuaalineuvoja
Pekonen Petri	maanviljelijä	Kauria Outi	varatuomari, mökkiyrittäjä
Pöyry Pekka	opettaja, yrittäjä	Harmoinen Taina	projektipäällikkö, yrittäjä, MMM
Koivikko Jyrki	kappalainen	Marjalaakso Olli, 16.3.2020 saakka	HTM
		Eero Aho, 17.3.2020 alkaen	palomestari, insinööri
Soininen Mali	yksikön johtaja, KM, eläkeläinen	Vuori Juha	vanhempi konstaapeli, eläkeläinen
Pöyry Jukka	LVI-teknikko	Ahonen Liisa	lähihoitaja
Pöntinen Minna	tradenomi YAMK	Jussi-Pekka Nina	päiväkodin johtaja

KONSERNI- JA ELINVOIMAJAOSTO 1.1. - 31.12.2020

Jäsen		**Henkilökohtaiset varajäsenet**	
Marjalaakso Olli, pj, 16.3.2020 saakka	HTM	Mali Soininen	yksikön johtaja, KM, eläkeläinen
Salo-Oksa Armi, pj 17.3.2020 alkaen	toimitusjohtaja, yrittäjä	Vuori Juha, 16.3.2020 saakka	vanhempi konstaapeli, eläkeläinen

		Sihvonen Juhani, 17.3.2020 alkaen	upseeri, majuri
Marttinen Jussi, 1. vpj	muusikko	Heinänen Raimo	lähiruokayrittäjä
Kakriainen Markku, 2. vpj	toimitusjohtaja, insinööri, maakuntaneuvos	Kauppi Marja	yrittäjä, fysioterapeutti
Tikkanen Petri	työsuojeluasiantuntija	Nieminen Kalle	terveystarkastaja, eläkeläinen
Leskinen Ulla	myyjä, pääluottamusmies	Siiskonen Anni	sairaanhoitaja
Tissari Jenni	sairaanhoitaja, seksuaalineuvoja	Vartiainen Jaana	päiväkodinjohtaja, sosiaalikasvattaja
Kauria Outi	varatuomari, mökkiyrittäjä	Sorasahi Vesa	yrityskonsultti, DI
Saikkonen Jukka	sosionomi	Siitonen Mikko	lehtori, FM
Vuori Juha jäsen, 17.3.2020 alkaen	vanhempi konstaapeli, eläkeläinen	Soininen Mali	yksikön johtaja, KM, eläkeläinen

ETELÄ-SAVON PELASTUSLAUTAKUNTA 1.1.-31.12.2020

Jäsen		**Varajäsen**	
Loikkanen Tuomas, pj	ylipalomies, eläkeläinen, Savonlinna	Reponen Sanna	maatilayrittäjä/myyjä, Savonlinna/Sulkava
Rautiainen Kaija, vpj	palveluneuvoja, eläkeläinen, Mikkeli	Kuutsuo Jonna	opiskelija, Mikkeli
Panula-Ontto Suuronen Anni	ympäristösuunnittelun asiantuntija, FT, Mikkeli	Jalkanen Jari	rehtori, KM, Mikkeli
Lunkka Jarkko	yrittäjä, Mikkeli/Pertunmaa	Pellava Riitta	FK, Mikkeli/Puumala
Päivi Matilainen	mielenterveyshoitaja, Mikkeli/Mäntyharju	Friman Jose	metallimaalari, Mikkeli
Veikko Puustinen	erityispeltiseppä, Savonlinna/Punkaharju	Kosonen Seppo	toimitusjohtaja, Savonlinna/Savonranta
Auvo Kokkonen	teroittaja, Savonlinna/Rantasalmi	Kurikka Teemu	tuotevalmistaja, Savonlinna/Heinävesi
Anna-Maija Häkkinen	rakennusarkkitehti, Sulkava	Uosukainen Olli	rovasti, Savonlinna/Rantasalmi
Leena Suhonen	yrittäjä, Pieksämäki	Ikonen Riitta	myynninedistäjä, Pieksämäki/Joroinen
Jaakko Heinonen	insinööri AMK, Pieksämäki	Venäläinen Mika	messutuottaja, Pieksämäki

HYVINVOINNIN JA OSALLISUUDEN LAUTAKUNTA 1.1. - 31.12.2020

Jäsen		**Henkilökohtainen varajäsen**	
Juhola Jatta, pj	kehittämis- ja koulutussuunnittelija, YTM	Kärkkäinen Inka	tarjoilija, matkailuvirkailija
Jussi-Pekka Nina, vpj	lastentarhaopettaja	Iris Damstén	yhteisöpedagogi
Sihvonen Juhani	majuri	Nykänen Roope	yrittäjä, ylioppilas
Toivonen Hannu	eversti evp.	Soininen Mali	yksikön johtaja, KM, eläkeläinen
Hämäläinen Reijo	mielenterveyshoitaja	Pylvänäinen Jaakko	ravintolatyöntekijä
Nieminen Aleksi	opiskelija	Hokkanen Johanna, ero 7.12.2020	metsäkoneenkuljettaja
		Rahikainen Pirkko, 8.12.2020	päiväkodin johtaja, KM
Lipsanen Heino	aluejohtaja, liikuntaneuvos	Ruuth Noora	maaseutuyrittäjä, metsätalousinsinööri AMK
Sihvonen Jari	aluepäällikkö	Hasanen Satu	elämäntaidon valmentaja
Hämäläinen Laura	opiskelija	Jalkanen Jari	rehtori, kasvatustustieteen maisteri
Pulliainen Liisa	fysioterapeutti	Pakarinen Antti	ohjelmistosuunnittelija, DI
Haukijärvi Erja	DI, eläkeläinen	Malinen Tuomo	yrittäjä, opiskelija
Pöyry Pekka, Kh:n edustaja	opettaja, yrittäjä		
Lyyra Tapani, vanhusneuvoston edustaja		Puhakka Paavo	vanhusneuvoston varaedustaja
Liukkonen Anneli, vammaisneuvoston edustaja		Hasanen Satu	vammaisneuvoston varaedustaja
Tiainen Viljam, nuorisovaltuuston edustaja		Hämäläinen Ville	nuorisovaltuuston varaedustaja

KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA 1.1. - 31.12.2020

Jäsen		**Henkilökohtaiset varajäsenet**	
Harmoinen Taina, pj	projektipäällikkö, yrittäjä, MMM	Pakarinen Antti	ohjelmistosuunnittelija, DI
Tikkanen Petri, vpj	työsuojeluasiantuntija	Paakkari Artturi	asiakaspalvelija
Vainio Hanne	vanerityöntekijä	Orava Marita	eläkkeen saaja
Hakkarainen Juha	linja-autonkuljettaja	Hokkanen Outi	maatalouslomittaja, pääluottamusmies
Strengell Janne	henkilöstöpäällikkö	Kiiski Marju	toimintakoordinaattori, yhteisöpedagogi YAM
Pokkinen Kirsi	sosiaali- ja terveysalan opettaja	Ronkanen Ville-Tapio	insinööri (AMK), tuotantopäällikkö
Vauhkonen Saara	yhteisöpedagogi, opiskelija	Särkkä Heidi, ero 9.11.2020 saakka	terveydenhoitaja
		Oksanen Jenni, 10.11.2020 alkaen	DI
Yli-Karro Ulla	terveydenhoitaja, TtM	Haavikko Harri	yrittäjä, KTM
Aho Eero	palomestari, insinööri	Roos Tea-Tuulia, ero 18.5.2020 saakka	sijoitusasiantuntija
		Mäenpää Emma, 19.5.2020 alkaen	ylioppilas
Nessling Vesa	teologian maisteri	Rautio Tiia	SOTE-palveluasiantuntija
Kolmisoppi Jenni	kieltenopettaja, FM	Nykänen Heikki Juhana	talonhoitaja, eläkeläinen

Tissari Jenni, Kh:n edustaja	sairaanhoitaja, seksuaalineuvoja
Hurri Hanna-Noora, vammaisneuvoston edustaja	
Varis Juho, nuorisovaltuuston edustaja	

Paasonen Sanna, vammaisneuvoston varaedustaja	
Saikkonen Kristiina, nuorisovaltuuston varaedustaja	

KAUPUNGINVALTUUSTON VAALILAUTAKUNTA 1.1. - 31.12.2020

Jäsen		**Henkilökohtainen varajäsen**	
Rouhiainen Risto, pj	hallintonotaari, KTM, eläkeläinen	Harmoinen Taina	projektipäällikkö, yrittäjä, MMM
Hölttä Elina, vpj	yrittäjä, YTM, KM	Maczulskij Toni	toimitusjohtaja, yrittäjä
Lehkonen Raine	lehtori, FM	Hokkanen Marita	opettaja
Ruotsalainen Pertti	diakoni, eläkeläinen	Marttinen Jussi	muusikko
Liikanen Veli	nuorisotutkija, biologi	Pöntinen Minna	tradenomi YAMK

KAUPUNKIYMPÄRISTÖLAUTAKUNTA 1.1. - 31.12.2020

Jäsen		**Henkilökohtainen varajäsen**	
Heikkilä Pekka, pj	luonnonsuojelupäällikkö	Pylvänäinen Anni, 18.5.2020 saakka	opiskelija
		Kontinen Leena, 19.5.2020 alkaen	maisteri
Himanen Vesa, vpj	kiinteistönhoitaja, herastuomari	Korhola Anne	myyjä
Siitari Keijo	maanviljelijä, yliluutnantti evp.	Taskinen Terhi	metsätalousyrittäjä, FM
Väänänen Jaakko	maaseutuyrittäjä, eläkeläinen	Panula-Ontto-Suuronen Anni	ympäristönsuojelun asiantuntija, FT
Strandman Jaana	erityisopettaja, KM	Partio Keijo	maatalousyrittäjä, eläkeläinen
Kauppi Marja	yrittäjä, fysioterapeutti	Pöntinen Risto	yrittäjä
Hokkanen Marita	opettaja	von Pandy-Seurujärvi Katariina	sairaanhoitaja AMK
Vartiainen Jaana	päiväkodinjohtaja, sosiaalikasvattaja	Rautiainen Kaija	palveluneuvoja, eläkeläinen
Tullinen Hannu	eläkeläinen	Pulkkinen Esa	yrittäjä
Himanen Markku	tietoliikenneasentaja, eläkeläinen	Ruotsalainen Raimo	asiantuntija, eläkeläinen
Puhakka Paavo	DI	Salonen Veli-Pekka	toimitusjohtaja, yrittäjä
Grånsten-Tarkiainen Tarja	herastuomari, Venäjä-ekspretti	Kultanen Kirsi	sairaanhoitaja, KM
Hakala Kerttu	luontokeskuksen toiminnanohjaaja, FM	Rouhiainen Vesa	filosofian maisteri

Soininen Mali, Kh:n edustaja	yksikön johtaja, KM, eläkeläinen
Himanen Aija, vanhusneuvoston edustaja	
Petäjämäki Timo, vammaisneuvoston edustaja	
Rauhala Noora, nuorisovaltuuston edustaja	

Jääskeläinen Impi, vanhusneuvoston varaedustaja	
Luusalo Pirkko, vammaisneuvoston varaedustaja	
Keskitalo Onni, nuorisovaltuuston varaedustaja	

KESKUSVAALILAUTAKUNTA 1.1. - 31.12.2020

Jäsen		**Varajäsenet siinä järjestyksessä, kun heidät kutsutaan kokoukseen**	
Kauppinen Helena, pj	opettaja, eläkeläinen	Soivanen Satu	TKI-asiantuntija, ekonomi
Asikainen Katariina, vpj	laivavirkailija, FM	Härkönen Sirkka	lähihoitaja, eläkeläinen
Grönlund Reijo	lehtori, eläkeläinen	Parkkinen Pekka	maatalousyrittäjä
Suhonen Antti	asianajaja, VT	Liukkonen Saara	yrittäjä
Jouhkimo Panu	energia-asiantuntija	Lausas Pekka	ravintolatyöntekijä

TARKASTUSLAUTAKUNTA 1.1. - 31.12.2020

Jäsen		**Henkilökohtainen varajäsen**	
Oksman Juhani, pj	insinööri, 11.3.2020 yli-insinööri	Kirjalainen Miikka	yrittäjä
Kauppinen Heli, vpj	viestintäsuunnittelija, FM	Koski Mirja	sairaanhoitaja, eläkeläinen
Ylönen Teijo, 12.9.2020 saakka	monipalvelukeskuksenjohtaja, eläkeläinen	Anttonen Pertti, 8.11 saakka	luutnantti evp.
Pertti Anttonen, 9.11. alkaen	luutnantti evp	Ojala Kari, 9.11 alkaen	eläkeläinen
Teittinen Leena	myymäläpäällikkö, eläkeläinen	Wallenberg Minna	vartija, järjestyksenvalvoja
Barck Paavo	sähköasentaja, eläkeläinen	Tähtinen Tiina	tilahuoltaja, merkonomi
Asikainen Katariina	laivavirkailija, FM	Soivanen Satu	TKI-asiantuntija, ekonomi
Kivinen Harri	yrittäjä	Hulkkonen Hannu	terveystarkastaja, eläkeläinen
Sihvonen Jari	aluepäällikkö	Lipsanen Heino	liikuntaneuvos
Elkharam Tiina	yrittäjä	Ruuth Noora	maaseutuyrittäjä, metsätalousinsinööri AMK

LUPA- JA VALVONTAJAOSTO 1.1. - 31.12.2020

Jäsen		**Henkilökohtainen varajäsen**	
Siitari Keijo, pj	maanviljelijä, yliluutnantti evp.	Heinikainen Juha	maatalousyrittäjä
Väisänen Kauko, vpj	yo-merkonomi	Lausas Pekka	ravintolatyöntekijä
Rusakko Susanna	myyjä	Tähtinen Tiina	tilahuoltaja, merkonomi
Taskinen Terhi	metsätalousyrittäjä, FM	Strandman Jaana	erityisopettaja, KM

Frisck Miikka	yrittäjä (sivutoiminen), everstiluutnantti	Nousiainen Jouko	everstiluutnantti evp.

ANTTOLAN ALUEJOHTOKUNTA 1.1.-31.12.2020

Jäsen		**Henkilökohtaiset varajäsenet**	
Gestranius Teresa, pj	toimistosihteeri	Korhonen Tapani	kiinteistönhoitaja, eläkeläinen
Kiljunen Matti, vpj	työnjohtaja	Himanen Aija	toimitusjohtaja, eläkeläinen
Kauppi Sirpa	opettaja	Romo Eeva	kouluterveydenhoitaja
Korhonen Jaakko	eläkeläinen	Hämäläinen Reijo	mielenterveyshoitaja
Leinonen Lotta	opiskelija, nuorisovaltuutettu	Noponen Petri	luokanopettaja
Parkkinen Timo		Hyyryläinen Minna	kauppias
Salonranta Suvi		Noponen Katriina	

Haukijärvi Eija, hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan edustaja

HAUKIVUOREN ALUEJOHTOKUNTA 1.1.- 31.12.2020

Jäsen		**Henkilökohtaiset varajäsenet**	
Laukkanen Leo, pj	kauppaneuvos	Valli Matti	hallituksen puheenjohtaja
Moilanen Pekka, vpj	kirvesmies	Manninen Veli	metsäesimies
Kantanen Seppo	paikallisvalvoja	Pentikäinen Petri	asemapäällikkö
Patja Terhi, vpj	yrittäjä, automaatioinsinööri	Häkkinen Anna-Maria	lastenohjaaja
Naumanen Eveliina	DI	Berndt Rauni	lääkäri
Pöyhönen Mikko	kirvesmies	Kohvakka Asko	eversti evp.
Saloviin Minna	FM	Juutila Minna	maaseutuyrittäjä

Sihvonen Jari, hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan edustaja

MIKKELIN PITÄJÄN ALUEJOHTOKUNTA 1.1. - 31.12.2020

Jäsen		**Henkilökohtaiset varajäsenet**	
Räihä Teija, pj	projektipäällikkö	Vainio Hanne	vanerityöntekijä
Ervasti Kalle, vpj	asianajaja, varatuomari	Hietala Jukka	lääkäri
Laamanen Hannu	vahtimestari	Panula-Ontto-Suuronen Anni	ympäristönsuojelun asiantuntija, FT
Kajakoski Antti	maatalousyrittäjä	Torniainen Markus	luokanopettaja
Keituri Ritva	eläkeläinen	Manninen Juhani	eläkeläinen
Myyryläinen Harri	kaivinkoneenkuljettaja	Hänninen Heli	opiskelija
Kontio Heljä	maaseutuyrittäjä	Väisänen Kaija	työnsuunnittelija

Nieminen Aleksi, hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan edustaja

RISTIINAN ALUEJOHTOKUNTA 1.1. - 31.12.2020

Jäsen		**Henkilökohtaiset varajäsenet**	
Hämäläinen Ari, pj	maatalousyrittäjä	Turkki Tapani	jalkinetyöläinen
Tikkanen Petri, vpj	työsuojeluasiantuntija	Korhola Anne	myyjä
Heikkinen Markku	metsätalousinsinööri	Rummukainen Martti	
Kolmisoppi Jenni	kieltenopettaja, FM	Särkkä Heidi	terveydenhoitaja
Pönniö-Kanerva Tarja	restonomi	Rantalainen Erkki	
Vartiainen Jaana	päiväkodinjohtaja, sosiaalikasvattaja	Nironen Markku	eläkeläinen
Viitikka Jari	yrittäjä	Tähtinen Tiina	tilahuoltaja, merkonomi

Toivonen Hannu, hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan edustaja

SUOMENNIEMEN ALUEJOHTOKUNTA 1.1. - 31.12.2020

Jäsen		**Henkilökohtaiset varajäsenet**	
Pakarinen Antti, pj	ohjelmistosuunnittelija, DI	Erola Päivi-Kristiina	kirjastovirkailija
Rusakko Susanna, vpj		Kiiskinen Markku	vastaanottokeskuksen ohjaaja
Harmonen Helena	palveluneuvoja	Tiihonen Hannu	
Tarhonen Terttu	lähihoitaja, eläkeläinen	Kurvinen Minna	
Kauria Kari	yrittäjä	Kauria Henna	farmaseutti
Korhonen Risto	opistoupseeri evp.	Kontunen-Karhula Katri	
Viitikka Ville	yrittäjä	Kiesilä Olli	yrittäjä

Jussi-Pekka Nina, hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan edustaja

OTAVIAN LIIKELAITOKSEN JOHTOKUNTA

Jäsen		**Henkilökohtainen varajäsen**	
Patja Terhi, pj	yrittäjä, automaatioinsinööri	Ennser-Kananen Johanna	tutkijatohtori
Soivanen Satu, vpj	TKI-asiantuntija, ekonomi	Heinänen Raimo	lähiruokayrittäjä
Kärkkäinen Inka	tarjoilija, matkailuvirkailija	Laamanen Teemu	autonkuljettaja, IT-tradenomi
Kumpusalo Jukka	projektipäällikkö	Gråsten-Tarkiainen Tarja	herastuomari, Venäjä-ekspertti
Hasanen Satu	elämäntaidon valmentaja	Strandman Jaana	erityisopettaja, KM
Sorasahi Vesa	yrityskonsultti, DI	Hämäläinen Laura	opiskelija
Takatalo Erkki	asiantuntijaedustaja	Nurmela Juha	asiantuntijaedustaja
Kurki Nina	henkilöstön edustaja	Luostarinen Aki	henkilöstön edustaja

VESILIIKELAITOKSEN JOHTOKUNTA 1.1. - 31.12.2020

Jäsen		**Henkilökohtainen varajäsen**	
Korhonen Tapani, pj	kiintoistönhoitaja, eläkeläinen	Poikolainen Stig	koneenhoitaja, eläkeläinen
Korhola Anne, vpj	myyjä	Roivas Jari	varastonhoitaja
Pöyry Raili	psykologi	Tiainen Sara	yrittäjä
Rossi Jukka	yrittäjä	Sensio Jani	toimitusjohtaja
von Pandy-Seurujärvi Katariina	sairaanhoitaja AMK	Toijonen Merja	ennakointiasiantuntija
Velling Nalle	lippukuntakoordinaattori	Lautamäki Jarmo	ympäristöinsinööri
Pöntinen Vesa	yrittäjä, eläkeläinen	Himanen Aija	toimitusjohtaja, eläkeläinen
Bergman Anne	henkilöstön edustaja	Heinonen Antti	henkilöstön edustaja

Kauppi Marja, kaupunkiympäristölautakunnan edustaja

Puhakka Paavo, kaupunkiympäristölautakunnan varaedustaja

VAMMAISNEUVOSTO 1.1.-31.12.2020

Jäsen		**Henkilökohtainen varajäsen**	
Väisänen Kauko, pj	Etelä-Savon sosiaali- ja terveysalan järjestöjen tuki ry		
Hasanen Satu, vpj	Mikkelin Seudun Reumayhdistys ry	Mynttinen Jarmo	Etelä-Savon Neuroyhdistys ry
Paasonen Sanna	Mikkelin Kuurojen Yhdistys ry	Sairanen Maija-Liisa	Mikkelin Seudun Kuulo ry
Petäjämäki Timo	Mikkelin Seudun invalidit, Mikkelin Seudun hengitysyhdistys, Mikkelin Seudun allergia- ja astmayhdistys ry	Hurri Hanna-Noora	Etelä-Savon CP-Yhdistys ry
Luusalo Pirkko	Etelä-Savon Näkövammaiset ry	Väänänen Marja	Etelä-Savon Näkövammaiset ry
Hämäläinen Reijo	Etelä-Savon Ada ry	Mikkola Aili	Mikkelin Parkinson-kerho/Mikkelin Parkinson Yhdistys ry
Liukkonen Anneli	Mikkelin Seudun Kehitysvammaisten Tuki ry	Sirviö Markku	Mikkelin Parkinson Yhdistys ry

VANHUSNEUVOSTO 1.1.-31.12.2020

Jäsen		**Henkilökohtainen varajäsen**	
Karttunen Hannu, pj	Otavan Eläkkeensaajat ry	Rautiainen Kaija	Senioriliikkeen Mikkelin alueyhdistys ry
Korhonen Risto, vpj	Eläkeliiton Suomenniemen yhdistys ry	Kilpeläinen Kaija	Eläkeliiton Ristiinan yhdistys ry
Lyyra Tapani	Mikkelin kansalliset seniorit ry	Valtonen Sinikka	Mikkelin kansalliset seniorit ry
Ormala Eija	Mikkelin Kristityt Ikinuoret ry	Hasanen Maija	Mikkelin Julkisen alan eläkeläiset ry
Himanen Aija	Eläkeliiton Mikkelin yhdistys ry	Liikanen Esko	Eläkeliiton Anttolan yhdistys ry
Nieminen Raimo	Haukivuoren Eläkkeensaajat ry	Puhakka Paavo	Sotainvalidien Veljesliiton Mikkelin Seudun Sotainvalit ry
Hänninen Aila	Eläkeliiton Mikkelin Seudun yhdistys ry	Grönlund Reijo	Mikkelin Seudun Opetusalan Seniorit ry
Jääskeläinen Impi	Mikkelin Eläkeläiset ry	Poikolainen Stig	Naisvuoren Eläkkeensaajat ry
Himanen Raimo	Mikkelin Rintamaveteraanit ry	Rouhiainen Reino	Mikkelin Seudun Sotaveteraanit ry

KIINTEISTÖTOIMITUSTEN USKOTUT MIEHET 1.1.-31.12.2020

Jäsen	
Heinikainen Juha	maaseutuyrittäjä
Kekkonen Matti	metsätalousinsinööri
Ruuth Noora	maaseutuyrittäjä, metsätalousinsinööri AMK
Pulkkinen Yrjö	muusikko
Marttinen Jussi	muusikko
Rossi Jukka	yrittäjä
Strömberg Rauno	kapteeni, evp.
Soivanen Satu	TKI-asiantuntija, ekonomi

ETELÄ-SAVON KÄRÄJÄOIKEUDEN LAUTAMIEHET 1.1.-31.12.2020

Jäsen

Friman Jose	metallimaalari
Kuutsuo Jonna	opiskelija
Kääriäinen Martti	yrittäjä
Varjus Tapani	yrittäjä
Hokkanen Outi	työsuojeluvaltuutettu
Tomminen Joni	linja-autonkuljettaja
Härkönen Jyrki	maanviljelijä
Jalkanen Jari	rehtori, kasvatustustieteen maisteri
Autio Paula	toimittaja, yhteiskuntatieteiden maisteri
Strandman Jaana	erityisopettaja, KM
Kaukonen-Ripatti Susanna	herastuomari
Grånsten-Tarkiainen Tarja	herastuomari, Venäjä-ekspertti
Kultanen Kirsi	sairaanhoitaja, AMK
Kuitunen Kari	sisustusmyyjä
Nessling Vesa	teologian kandidaatti
Jämsen Raimo	merkonomi

ETELÄ-SAVON SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN KUNTAYHTYMÄN VALTUUSTO 1.1.-31.12.2020

Jäsen		**Henkilökohtainen varajäsen**	
Härkönen Sirkka	lähihoitaja, eläkeläinen	Leskinen Ulla	myyjä, pääluottamusmies
Korhonen Tapani	kiinteistönhoitaja, eläkeläinen	Tullinen Hannu	eläkeläinen
Kauria Outi	varatuomari, mökkiyrittäjä	Kiiski Marju	toimintakoordinaattori
Manninen Kari	kauppaneuvos	Lipsanen Heino	aluejohtaja, liikuntaneuvos
Aho Eero	palomestari, insinööri	Vuori Juha	vanhempi konstaapeli, eläkeläinen
Peura Eija	opettaja, TM	Hölttä Elina	yrittäjä, YTM, KM
Rautio Tiia	SOTE-palveluasiantuntija	Lappi Riitta	
Heinänen Raimo	lähiruokayrittäjä	Korhola Anne	myyjä

MIKKELIN SEUDUN YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA 1.1.-31.12.2020

Jäsen		**Henkilökohtainen varajäsen**	
Tullinen Hannu	eläkkeen saaja	Rusakko Susanna	myyjä
Orava Maarit (Pöntinen) , 16.3.2020 saakka	sairaanhoitaja	Hokkanen Johanna, 7.12.2020 saakka	metsäkoneenkuljettaja
Rautiainen Sari, 17.3.2020 alkaen	ravitsemustyöntekijä, pääluottamusmies	Rahikainen Pirkko, 8.12.2020 alkaen	päiväkodin johtaja, KM
Lautamäki Jarmo	ympäristöinsinööri	Velling Nalle	lippukuntakoordinaattori
Haavikko Harri	yrittäjä, KTM	Sensio Jani	toimitusjohtaja
Pekonen Petri	maanviljelijä	Väänänen Jaakko	maaseutuyrittäjä, eläkeläinen

JOHTORYHMÄ 1.1.-31.12.2020

Halonen Timo, kaupunginjohtaja, puheenjohtaja	Konserni-ja elinvoimapalveluiden palvelualue, Hallinto- ja elinvoimapalvelut
Liikanen Ari, hallintojohtaja	Hallinto- ja elinvoimapalvelut
Riihelä Jouni, tekninen johtaja	Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue
Siira Heikki, talousjohtaja, 2.8.2020 saakka	Talous- ja elinvoimapalvelut
Tamlander Tiia, vs. talousjohtaja 3.8.2020 alkaen	Talous- ja elinvoimapalvelut
Siekkinen Virpi, sivistysjohtaja	Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue
Närhinen Maria, henkilöstöjohtaja	Henkilöstöpalvelut

YT-neuvottelukunta 2020-2021

Luottamushenkilöedustajat
Seppälä Arto, ylitarkastaja, kunnallisneuvos
Pöyry Pekka, opettaja, yrittäjä
Soininen Mali, yksikön johtaja, KM, eläkeläinen

1.1.3 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys[1]

Koronaepidemia on ollut niin talouden kuin yleisesti koko yhteiskunnan kannalta poikkeuksellista aikaa. Valtio on kannatellut yrityksiä ja työllisyyttä sekä tukenut kuntia mittavilla toimilla. Valtiovarainministeriön (talvi 2020) taloudellisen katsauksen mukaan Suomen BKT:n ennustetaan supistuvan 3,3 % vuonna 2020 ja sen jälkeen kasvavan 2,5 % vuonna 2021. Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan Suomen talous ei kasva vuoden 2020 viimeisen ja vuoden 2021 ensimmäisen neljänneksen aikana, sillä epidemia hidastaa talouskasvua tilapäisesti vuodenvaihteen molemmin puolin.

Talouden toipumisen arvioidaan alkavan koronan aiheuttaman epävarmuuden hälventyessä vuoden 2021 kuluessa. Talouden arvioidaan lähtevän kasvuun vuoden 2021 toisen neljänneksen aikana ja kiihtyvän vuoden toisella puoliskolla. Vuoden 2021 loppua kohden kiihtyvä talouskasvu parantaisi myös vuoden 2022 kasvulukemia. BKT:n arvioidaan kasvavan 2,0 % vuonna 2022 ja 1,4 % vuonna 2023. Pidemmällä aikavälillä talouskasvuksi arvioidaan keskimäärin niukat 1-1,5 % vuodessa.

Kasvuennusteiden taustaoletuksena on, että koronaepidemiaan liittyvien tautitapausten ilmaantuvuus saadaan voimakkailla rajoituksilla laskettua matalalle tasolle vuodenvaihteen aikana, millä on talouskasvua hidastavia vaikutuksia. VM katsoo, että on perusteita olettaa epidemian alkavan laantua kesää kohden, kun rokotettujen osuus väestöstä kasvaa riittävästi ja yhteiskunta pääsee vähitellen palaamaan normaalimpaan olotilaan. Tilinpäätöksen laatimishetkellä koronatilanne on kuitenkin pahentunut, ja tiedossa on, että maaliskuun 8. päivästä lukien otetaan käyttöön uusia rajoituksia koronaepidemian torjumistoimenpiteinä kolmen viikon ajaksi erikseen määritellyillä alueilla. Tämän tiedon valossa vuodelle 2021 annetut kasvuennusteet ovat epävarmoja, ja talouskasvun käännekohta voi siirtyä arvioitua myöhemmäksi. Kotimaassa palveluiden kysyntä pysyy heikolla tasolla ja ulkomaankauppa kärsii koronapandemian jatkumisesta.

Julkisen talouden alijäämä säilyy suurena vuonna 2021, sillä koronaepidemian hoito ja sen vaikutuksia taittavat tukitoimet säilyttävät julkisten menojen tason korkeana. Suomen talous- ja työllisyyskehitys ovat kuitenkin selvinneet vuodesta 2020 monia muita maita lievemmillä kolhuilla. Epidemia on toisaalta vähentänyt julkisten palveluiden käyttöä, mikä on pienentänyt julkisten menojen kasvua vuoden 2020 aikana. Ei-kiireellisen hoidon lykkääminen epidemian aikana on kuitenkin kerryttänyt palvelu- ja hoitovelkaa, joka lisää sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvupainetta epidemian aikanaan laantuessa. Julkinen velka kasvaa vajaasta 60 prosentista 69 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2020. Vuonna 2021 velkasuhteen kasvun arvioidaan hidastuvan, mutta julkisen talouden tulojen ja menojen välisen rakenteellisen epätasapainon sekä väestön ikääntymisestä aiheutuvan menojen automaattisen kasvun johdosta velkasuhde jatkaa kasvuaan tulevinakin vuosina. Julkisen velkasuhteen arvioidaan kasvavan 75 prosenttiin vuoteen 2025 mennessä.

Maailmantalouden arvioidaan elpyvän koronapandemian aiheuttamasta syvästä taantumasta vuoden 2021 kuluessa vuoden jälkipuoliskolle painottuen. Maailmankauppa on jo kesästä lähtien toipunut koronan aiheuttamasta syvästä romahduksesta ja se normalisoituu vähitellen, ellei koronan suhteen tapahdu merkittäviä uusia käänteitä. Kiinan talous on palautunut jo lähes kriisiä edeltäneelle tasolle. Euroopan talouden arvioidaan supistuvan jälleen vuoden 2020 viimeisellä neljänneksellä koronan toisen aallon johdosta edeltävän neljänneksen kasvupyrähdyksen jälkeen. Eri maissa toteutetut voimakkaat rajoitustoimet vähentävät taloudellista aktiviteettia ja palveluiden kysynnän näkymät ovat epävarmoja. Yhdysvaltojen talouden arvioidaan kääntyvän kasvuun vuoden 2021 aikana työllisyystilanteen kohentumisen ja aktiviteetin lisääntymisen myötä, voimakkaiden elvytystoimenpiteiden tukemana.

Vuoden 2020 inflaatioksi ennustetaan 0,3 % kuluttajahintaindeksillä mitattuna. Inflaatio pysyy myös tulevina vuosina matalana kulutuskysynnän supistumisen ja talouden tulevaan kehitykseen liittyvän epävarmuuden vuoksi. Vuoden 2021 aikana inflaation arvioidaan kiihtyvän hyvin maltilliseen 1,0 prosenttiin.

Talousnäkymä on koronan vuoksi edelleen hyvin epävarma. Kuluttajien luottamus ja talouden toimintakyky pysyvät heikkoina siihen asti, että pandemia pystytään taltuttamaan rokotteilla tai muilla keinoilla.

Kuntien talous

Kunnat saivat vuonna 2020 koronakriisin johdosta tukia noin 3 miljardin euron edestä, ja lähes kaikki Manner-Suomen kunnat tekevät positiivisen tuloksen. Kuntien tilikauden tulos on tilinpäätösennusteiden mukaan 1,7 miljardia euroa. Ennusteiden perusteella isoimmat kaupungit tekevät myös euromääräisesti suurimmat ylijäämäiset tulokset, mutta myös monet pienet ja keskisuuret kunnat ovat ylijäämäisiä. Tilinpäätösennusteiden mukaan toimintakulut kas-

[1] Lähteet: Valtiovarainministeriö: Taloudellinen katsaus Talvi 2020; Kuntaliitto 10.2.2021: Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarviot 2020; Tilastokeskuksen työvoimatutkimus 2020, joulukuu; Etelä-Savon ELY-keskus: Työllisyyskatsaus joulukuu 2020.

voivat 2,0 %, toimintakate heikkeni 3,1 % ja vuosikate vahvistui peräti 97,1 %. Valtionosuudet nousivat 27,2 % etenkin koronatukien, mutta myös kuntien laajeneviin tehtäviin myönnettyjen valtionosuuspäätösten, valtionosuuksien lakisääteisten tarkistusten ja kiky-sopimuksen lomarahasäästöön pohjautuneen valtionosuusleikkauksen päättymisen vuoksi.

Kuntien verotulot kasvoivat kokonaisuutena 4,0 %. Kunnallisverotulot nousivat valtakunnallisesti noin 5,1 % eli noin 985 miljoonaa euroa. Tuloveroprosenttia vuodelle 2020 korotti 53 ja laski 7 kuntaa. Korotuksilla kunnat saivat noin 100 miljoonaa euroa lisätuloja. Vuonna 2019 toteutettu vuositulorajaan perustuva verokorttiuudistus lykkäsi noin 350 miljoonaa euroa kunnallisverotuloja vuoden 2020 puolelle; ilman tämän muutoksen vaikutusta kunnallisverot olisivat kasvaneet 3,3 %. Kuntien yhteisöverotulot kasvoivat 3 % eli noin 60 miljoonaa euroa. Koronatukitoimena kuntien yhteisöveron jako-osuutta nostettiin 10 prosenttiyksiköllä, jonka vaikutus oli noin 400 miljoonaa euroa. Ilman koronatukea kuntien yhteisöverotulot olisivat laskeneet 18 %. Ilman yhteisöveron jako-osuuskorotusta ja edellä mainittua verokorttiuudistusta olisi kuntien verotulojen kasvu ollut vain n. 0,5 %. Kiinteistöverot laskivat 6,6 % eli noin 120 miljoonaa euroa. Vuonna 2020 toteutettu kiinteistöverotuksen joustava verovelvolliskohtainen valmistuminen lykkäsi noin 200 miljoonaa euroa kiinteistöverotuloja verovuoden 2021 puolelle. Kuntien vuodelle 2020 päättämien kiinteistöveroprosenttien korotusten vaikutus vuoden 2020 verotuloihin oli 43 miljoonaa euroa.

Vahvuudellaan yllättäneistä tilinpäätösarvioista huolimatta kuntatalouden näkymät ovat edelleen epävarmat. Tilikauden 2020 positiiviset tulokset tuovat kipeästi kaivattua puskuria historiallisen heikossa taloustilanteessa vuonna 2019 olleiden kuntien taseisiin. Koronaepidemia luo merkittäviä menopaineita tuleville vuosille, eikä lähivuosien tulokehitys lupaa kunnille enää läheskään vastaavia kasvulukemia. On hyvinkin mahdollista, että koronan kunnille aiheuttamat lisäkustannukset ja tulonmenetykset ylittävät pitkällä aikavälillä valtion myöntämät koronatuet.

Myös VM:n taloudellisessa katsauksessa todetaan, että vaikka paikallishallinnon rahoitusaseman arvioidaan olevan lähes tasapainossa v. 2020, eivät kertaluontoiset koronatuet ratkaise paikallishallinnon pitkän aikavälin rakenteellista tulojen ja menojen välillä vallitsevaa epätasapainoa. Epätasapaino aiheutuu väestön ikääntymisen aiheuttamasta sosiaali- ja terveydenhuoltomenojen kasvupaineesta ja työikäisten määrän vähenemisestä.

Paikallishallinnon rahoitusaseman arvioidaankin heikkenevän noin 1,4 miljardia euroa alijäämäiseksi vuonna 2021 valtion tukitoimista ja odotetusta talouden elpymisestä huolimatta. Kehityksen taustalla on vaatimaton tulojen kasvu, jota hidastaa erityisesti valtionosuuksiin kohdennettujen tukien pieneneminen ja kunnallisverotulojen melko maltilliset kasvuodotukset kuntien tuloveroprosenttipäätöksistä johtuen. Hallitusohjelman tehtävämuutokset ja kunta-alan palkankorotukset lisäävät paikallishallinnon kulutusmenojen kasvua yhdessä suojavaruste- ja koronatestausmenojen kanssa. Vuodelta 2020 siirtyy lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelu- ja hoitovelkaa vuodelle 2021, kun kiireetöntä hoitoa on rajoitustoimien vuoksi lykätty. Paikallishallinnon investointien oletetaan pysyvän korkealla tasolla tulevina vuosina.

Vaikka paikallishallinnon menojen kasvun odotetaan hidastuvan merkittävästi vuonna 2022 koronakriisin helpottaessa, arvioidaan paikallishallinnon rahoitusaseman heikkenevän voimakkaasti määräaikaisten tukitoimien päättymisen vuoksi. Menojen ja tulojen rakenteellinen epäsuhta kasvattaa paikallishallinnon velkaantumista entisestään. Paikallishallinnon velka suhteessa bruttokansantuotteeseen jatkaa alijäämien vuoksi kasvuaan ja on vuonna 2025 noin 12,1 %.

Työllisyys, työttömyys ja ansiotaso

Koronapandemialla on ollut merkittäviä työllisyysvaikutuksia, kun yritykset ovat sopeuttaneet työvoimakustannuksiaan irtisanomisin ja lomautuksin. Lomautettujen määrä väheni kesällä ennätyslukemista nopeasti, mutta lähti syksyllä uudelleen kasvuun. Rajoitustoimet vähentävät etenkin palvelujen kysyntää ja tarjontaa ja vaikuttavat siten merkittävästi työllisyyteen. Taloustilanteen heikkouden ja epävarmuuden vuoksi työmarkkinat eivät nyt vedä työvoimaa, ja työvoiman ulkopuolella olevien määrä on kasvanut.

Vuoden 2020 työllisyysaste oli 71,6 prosenttia, kun vuonna 2019 se oli 72,6 prosenttia. Mikäli talouden rajoitustoimia päästäisiin purkamaan VM:n ennusteen taustaoletusten mukaisesti ja talouskasvu lähtisi elpymään selvemmin vuoden 2021 loppupuoliskolla, pääsisi työvoimankin kysyntä elpymään, joskin se tapahtuu hitaasti. Työllisten määrän ennustetaan supistuvan vuonna 2021 vielä hieman (0,3 %) ja työllisyysasteen pysyvän noin 71,5 prosentissa, minkä jälkeen tunnusluvut lähtevät kohenemaan maltillisesti vuodesta 2022 alkaen. Työllisten määrän arvioidaan saavuttavan vuoden 2019 tason vasta vuoden 2023 aikana, jolloin työllisyysasteen arvioidaan nousevan noin 72,8 prosenttiin. Vuoden 2020 työttömyysaste oli keskimäärin 7,8 prosenttia, vuonna 2021 se nousee 8,0 prosenttiin. Työttömyys kääntyy laskuun vuosina 2022 ja (7,6 %) ja 2023 (7,2 %), kun talous vähitellen toipuu epidemiasta ja rajoituksista.

ELY-keskuksen työllisyyskatsauksen mukaan työttömiä ja lomautettuja oli Etelä-Savossa vuoden 2020 lopussa yhteensä 8 133, joka on lähes 1 500 henkilöä ja 22 % enemmän kuin vuosi sitten. Lomautettujen määrä oli yli kaksinkertainen vuoden takaiseen verrattuna. Noin puolet kasvusta selittyy sillä, että nimenomaan vuodenvaihteeseen ajoittui

paljon muutaman päivän pituisia lomautuksia. Joulukuun lopussa kokoaikaisesti lomautettuja oli yli 1500, yli kaksinkertainen määrä vuoden takaiseen verrattuna. Joulukuun 2020 lopussa Etelä-Savossa oli työttömänä 13,2 % työvoimasta, Mikkelissä 12,1 %. Koko maan vastaava luku oli 13,6 %.

VM arvioi nimellispalkkojen nousuvauhdin hidastuvan 1,7 prosenttiin vuonna 2020 edellisen vuoden 2,2 prosentista. Taloustilanteen kohenemisen ja sen myötä vähitellen tapahtuvaksi odotettavan työllisyyden parantumisen odotetaan nostavan palkkaliukumia vuodesta 2021 alkaen. Sopimuskorotusten ja nimellisansioiden nousuvauhdiksi vuodelle 2021 arvioidaan 2,5 %. Vuosien 2022 ja 2023 vuosittaiseksi nimellisansioiden kasvuksi arvioidaan 2 %. Palkkasumman kehitykseen vaikuttaa nimellisansioiden lisäksi myös työllisyyden kehitys. Koska työllisyys supistui vuonna 2020, myös palkkasumma pieneni noin puolella prosentilla. Ansioiden nousun ja työllisyyden kasvun myötä VM arvioi palkkasumman kääntyvän vuosina 2021-2023 reilun 2,5 prosentin keskimääräiseen vuosittaiseen nousuun.

1.1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Tässä toimintakertomuksen osassa selitetään keskeisiä toiminnallisia muutoksia kunnan toiminnassa ja niiden vaikutuksia mm. vuosien 2019–2020 tilinpäätöksen vertailukelpoisuuteen.

Koronaepidemia

Koronaepidemialla oli merkittävä vaikutus koko kuntakentän talouteen ja toimintaan vuonna 2020. Valtio tuki kuntia ennennäkemättömän laajoilla tukitoimilla peruspalveluiden saatavuuden turvaamiseksi. Kuntien ja kuntayhtymien koronatuet ylsivät noin 3 miljardiin euroon vuonna 2020; niistä valtionosuuksien korotuksina toteutettiin n. 1,6 miljardia, valtionavustuksina n. 1 miljardi ja yhteisöveron jako-osuuden korotuksena n. 0,4 miljardia euroa.

Mikkeli sai valtiolta koronaan liittyviä peruspalvelujen valtionosuuskorotuksia noin 13 miljoonaa euroa. Yhteisöveron jako-osuuden korotuksen vaikutus Mikkelin yhteisöverotuloihin oli 3,47 miljoonaa euroa. Verotulojen maksun lykkäysmenettelyä Mikkelille kompensoitiin noin 1,09 miljoonalla eurolla, mutta tämä kompensaatio peritään takaisin vuosien 2021-2022 aikana. Kompensaatiot tilitettiin osana valtionosuusmaksatuksia. Edellä mainittujen tukierien yhteisvaikutus Mikkelille oli kokonaisuutena noin 17,56 miljoonaa euroa.

Kaikkia koronan aiheuttamia kustannuksia ja tulonmenetyksiä on hyvin vaikeaa yksilöidä, sillä epidemian vaikutuksen kaupungin toimintaan ovat olleet hyvin moninaisia ja välillisiä vaikutuksia on runsaasti. Merkittävimmät koronan aiheuttamat talouspoikkeamat ovat koronaan liittyvät sote-kulut sekä työllisyysvaikutuksista johtuva kunnallisverotulojen jääminen talousarviosta. Essote on arvioinut laskennallisia vaikutuksia kuntalaskutukseen avustushakemustensa pohjalta. Mikkelin kohdalla laskennallinen kustannusvaikutus on ollut noin 8,3 miljoonaa ja siihen kohdistuva osuus valtion korona-avustuksista noin 2,6 miljoonaa euroa. Näin ollen Essoten arvioima koronan nettovaikutus Mikkelin kaupungin kuntalaskutukseen on 5,7 miljoonaa euroa. Kunnallisverotulot taas alittivat alkuperäisen talousarvion 3,97 miljoonalla eurolla.

Mikkeli joutui vuoden 2020 aikana supistamaan palvelutuotantoaan koronaepidemian ja viruksen leviämisen ehkäisemiseksi määrättyjen rajoitusten takia. Kaupunki menetti epidemian vuoksi toimintatuottoja karkean arvion mukaan noin 2,03 miljoonaa ja koronan työllisyysvaikutusten johdosta TMT-maksu ylitti talousarvioon varatun summan noin 1,2 miljoonalla. Kirjanpitoon omalle korona-laskentatunnisteelle kirjautuneita suoria kustannuksia oli noin 1,17 miljoonaa euroa. Toisaalta koronan vuoksi kaupungin toimintakuluihin saatiin myös säästöjä; koronan vuoksi tehtyjen lomautusten ja palkanmaksukeskeytysten säästövaikutus on noin 1,5 miljoonaa, minkä lisäksi työllistämiseen, oppisopimuksiin ja kesätyöntekijöille varattuja henkilöstökulumäärärahoja jäi käyttämättä noin 1,02 miljoonaa. Lisäksi koronan vuoksi on muodostunut säästöjä avustusten sekä aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden tiliryhmissä. Karkea arvio koronan vaikutuksesta muodostuneeseen säästöön näissä tiliryhmissä on noin 1 miljoona.

Koronan aiheuttamien tulonmenetysten, lisäkulujen ja kustannussäästöjen nettomääräksi arvioidaan noin 10,56 miljoonaa euroa. Näin ollen edellä mainittuja valtion koronatukia saatiin noin 7 miljoonaa euroa enemmän, mikä parantaa kaupungin tulosta.

Tilikauden aikana oli mahdollista saada erilaisia koronaan liittyviä avustuksia hakumenettelyiden kautta. Esimerkiksi sivistystoimessa avustuksilla on merkittävä vaikutus koronan aiheuttamien haasteiden selättämisessä. Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueen toimintaan myönnettiinkin noin miljoonan euron edestä OKM:n alaisia korona-avustuksia, joista noin 0,35 miljoonaa euroa kirjautui vuodelle 2020; loppuosa sivistykseen saaduista korona-avustuksista jaksottuu vuoden 2021 puolelle. Avustukset on tilikauden aikana käytetty avustushakemusten mukaiseen, koronavaikutusten vähentämiseen tähtäävään toimintaan, joten niiden nettovaikutus tilikauden tulokseen on +/- 0.

Mikkelin kaupungille myönnettiin tilikaudelle 2020 lisäksi 2,3 miljoonaa euroa harkinnanvaraista valtionosuutta. Koronapandemian vaikutusten lisäksi harkinnanvaraisen valtionosuuden hakemuksessa painotettiin viime vuosina nopeasti kasvaneita sote-kuluja ja merkittävää kumulatiivisen alijäämän määrää taseessa. Näin ollen harkinnanvaraista valtionosuutta ei voida pitää yksinomaan koronatukena, eikä sitä ole huomioitu edellä esitetyissä valtion koronatukisummissa.

Kokonaisuutena valtionosuudet kasvoivat 21,9 miljoonalla eurolla eli 19 prosentilla vuoteen 2019 verrattuna. Edellä kuvatun mukaisesti tästä kasvusta 14,09 miljoonaa selittyy koronaan liittyvillä erillä ja 2,3 miljoonaa euroa harkinnanvaraisella valtionosuudella.

Verotulot

Mikkelin kaupungin verotulot kasvoivat vuoteen 2019 verrattuna kaikkiaan 18,5 miljoonalla eurolla. Koronaepidemialla oli vaikutuksensa myös verotulokertymään.

Kunnallisverotulot nousivat vuoteen 2019 verrattuna 15,8 miljoonalla eurolla, vaikka alkuperäisen talousarvion tavoite alittuikin koronan vaikutusten vuoksi 3,97 miljoonalla eurolla. Mikkelin kaupunki korotti kunnallisveroprosenttiaan 1,5 prosenttiyksiköllä vuodelle 2020 siten, että tuloveroprosentti oli 22,00. Kunnallisveron veropohjasta tilinpäätöksen laatimishetkellä käytettävissä olevien ennakkotietojen perusteella kunnallisverotulojen kasvusta noin 11,7 miljoonaa euroa on kertynyt veroprosentin korotuksen johdosta. Loppuosa kasvusta, n. 4,1 miljoonaa euroa, selittyy veropohjassa tapahtuneilla muutoksilla, kuten verotettavien ansiotulojen nousulla ja verovähennysten laskulla, sekä vuonna 2019 toteutetun tuloverotuksen verokorttiuudistuksen vaikutuksilla.

Mikkelin yhteisöverotulot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna noin 2,4 miljoonalla eurolla. Osana kuntien koronatukipakettia kuntien yhteisöveron jako-osuutta korotettiin 10 prosenttiyksiköllä. Korotuksen vaikutus Mikkelin yhteisöverokertymään oli 3,47 miljoonaa euroa, joten ilman koronatukea kaupungin yhteisöverotulot olisivat laskeneet yli miljoonalla eurolla aiemmasta vuodesta.

Myös kiinteistöverojen kertymään liittyi vuonna 2020 poikkeamia. Kiinteistöverotuksessa siirryttiin vuonna 2020 niin sanottuun joustavaan valmistumiseen. Muutos lykkäsi valtakunnallisesti noin 200 miljoonaa euroa kiinteistöverotilityksiä verovuoden 2021 puolelle. Vaikutus on nähtävissä myös Mikkelin kiinteistöverojen toteumassa; vuodelle 2020 tehdyistä veronkorotuksista huolimatta kiinteistöverotulot nousivat edellisestä vuodesta vain 0,4 miljoonalla eurolla ja talousarvion tavoite alittui noin 1,7 miljoonalla eurolla. Vastaava ilmiö tapahtui myös vuonna 2019 toteutetussa tuloverotuksen verokorttiuudistuksessa ja tulorekisterin käyttöönotossa.

Verotulot	TP2019	TP2020	Ero
Kunnallisvero	170 261 665	186 072 975	15 811 311
Yhteisövero	14 731 440	16 974 490	2 243 051
Kiinteistövero	19 318 464	19 762 552	444 088
Yhteensä	204 311 568	222 810 017	18 498 449

Essoten kuntalaskutus

Taustaksi kerrottakoon, että Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä Essote perustettiin 1.3.2016 ja sen toiminta käynnistyi uudessa laajuudessa 1.1.2017. Essoteen lähtivät mukaan koko sosiaali- ja terveyspalveluiden laajuudella Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa ja Puumala. Essote-kuntayhtymä on tuottanut palvelut Mikkelin kaupungille vuoden 2017 alusta lukien. Mikkelin kaupungin sosiaali- ja terveystoimen nettomenot olivat vuonna 2016 yhteensä 187,9 miljoonaa euroa, mutta Essotelle eivät siirtyneet 7 miljoonan euron toiminnalliset nettomenot eivätkä kaupungilla olevat eläkevastuut. Mikkelin kaupungin laskutusosuus oli 179,2 miljoonaa euroa vuonna 2017. Sosiaali- ja terveystoimen järjestäjähallinnon kustannukset olivat 3,1 miljoonaa euroa, joten sosiaali- ja terveystoimen menot olivat yhteensä 182,3 miljoonaa euroa vuonna 2017. Järjestäjähallinnon kustannuksista pääosa sisältää vanhoja eläkevastuita, edellisvuosien saamisten poistoja ja vuoden 2016 hoitoihin liittyviä vakuutuspäätöksiä. Varsinaisia hallinnon kuluja liittyen omistajaohjaukseen kertyi noin 20 000 euroa. Vuoden 2016 ja 2017 lukuja vertailtaessa on otettava huomioon, että vuoden 2016 sote-menoihin sisältyvät työllisyysmenot, jotka ovat Essoten perustamisen yhteydessä jääneet kaupungille, ja että perustoimeentulotuen maksaminen siirtyi vuonna 2017 kunnilta Kelalle.

Mikkelin kaupungin taloudellinen tilanne on muodostunut hyvin haasteelliseksi, sillä sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannukset ovat kasvaneet viime vuosina huomattavasti nopeammin kuin kaupungin tulot. Vuonna 2019 Mikkelin

kaupungin talousarvioon oli varattu Essoten kuntalaskutukseen 182,9 miljoonaa euroa. Lopullinen kaupungin kirjanpidon mukainen toteuma oli 203,9 miljoonaa euroa, josta 2,19 miljoonaa euroa oli Essoten alijäämäisen tuloksen johdosta Mikkelille kirjattua pakollista varausta. Alkuperäinen talousarviosumma ylittyi näin ollen 20,68 miljoonalla eurolla eli 11,3 prosentilla. Vuoden 2018 kuntalaskutustoteumaan verrattuna kasvua oli 7,05 %.

Vuoden 2020 talousarvioon Essoten kuntalaskutukseen varattiin 201,45 miljoonaa euroa. Lopullinen Essoten kuntalaskutuksen toteuma on 210,58 miljoonaa euroa, joka ylittää alkuperäisen talousarvion 9,13 miljoonalla eurolla. Laskutussumma sisältää Mikkelin kaupungin osuuden erikoissairaanhoitoon muodostuneesta alijäämästä. Edellä kuvatun mukaisesti Essote on arvioinut koronan nettovaikutukseksi Mikkelin kaupungin laskutusosuuteen noin 5,7 miljoonaa euroa. Näin ollen alkuperäisen talousarvion ylityksestä hieman yli puolet selittyy koronaepidemian aiheuttamilla ylimääräisillä kustannuksilla. Sote-kustannusten kokonaiskasvu vuoteen 2019 verrattuna on noin 6,7 miljoonaa euroa eli 3,27 %. Kasvulukemat ovat kääntyneet aiempaa kohtuullisemmiksi, varsinkin kun huomioidaan, että ne sisältävät koronan kustannusvaikutukset. On kuitenkin syytä huomata, että koronasta on aiheutunut merkittävästi hoitovelkaa, joka alkaa purkautua vasta epidemian hellittäessä. Näin ollen tulevien vuosien sote-kustannuksiin liittyy edelleen vielä aiempaakin suurempi kasvupaine ja siten selvä ylitysriski niin talousarvion määrärahavarauksiin kuin kokonaiskuvan tasolla jäsenkuntien taloudelliseen kantokykyyn nähden.

Essoten omistajaohjauksesta vastaa kuntajohtajista muodostettu neuvottelukunta, joka on kokoontunut säännöllisesti perussopimuksen mukaisesti. Essoten ja jäsenkuntien välistä yhteistyötä ja viestintää esimerkiksi talousasioista on pyritty kohentamaan vuoden 2020 aikana. Essoten yksi keskeisin haaste on kyetä järjestämään sosiaali- ja terveyspalvelut kustannustehokkaasti siten, että toiminnan palvelu- ja kustannustaso on muihin maakuntiin vertailtuna kilpailukykyinen.

Arvonalentumisten ja tase-erien täsmäytysten vaikutus tulokseen

Poistoihin ja arvonalentumisiin on kirjattu kertaluontoisia arvonalentumisia noin 4,6 miljoonalla eurolla, kun vuonna 2019 arvonalentumisia kirjattiin vain 2,1 miljoonalla. Suurimmat yksittäiset alaskirjaukset aiheutuivat puretusta Urpolan koulusta (n. 2,31 milj. e.) sekä tyhjillään olevasta Urheilupuiston koulusta (n. 1,25 milj. e).

Henkilöstösivukulujen vanhoja, vuosien 2017 ja 2018 aikaisia tase-eriä jouduttiin täsmäyttämään tulosvaikutteisesti vuonna 2020. Täsmäytysten vaikutus tilikauden tulokseen on koko kaupungin tasolla noin -0,4 miljoonaa euroa.

Otavian valtionosuuksien takaisinperintä

Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM) on joulukuussa 2019 tehnyt 15,65 miljoonan euron takaisinperintäpäätöksen koskien Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavian (ent. Otavan Opiston liikelaitos) nettilukiotoiminnan valtionosuuksia vuosilta 2013–2017. Takaisinperintä kirjattiin vuoden 2019 tilinpäätöksessä taseen edellisten tilikausien alijäämiin sekä jaksotettiin 4 vuodelle taseen lyhytaikaisiin (¼) ja pitkäaikaisiin (¾) siirtovelkoihin. Kaupunki teki takaisinperintäpäätöksestä oikaisuvaatimuksen, johon 16.6.2020 antamassaan päätöksessä OKM kohtuullisti takaisinperittävää summaa 2,4 miljoonalla eurolla. Muilta osin oikaisuvaatimus hylättiin. Mikkelin kaupunki on jättänyt OKM:n kesäkuisesta päätöksestä valituksen hallinto-oikeuteen.

1.1.5 Henkilöstö

Kaupungin palveluksessa oli vuoden 2020 lopussa vakinaisessa tai määräaikaisessa työsuhteessa yhteensä 2037 työntekijää. Kokonaismäärä väheni edellisvuoden poikkileikkaustilanteesta 16 henkilöllä. Vakinaiset palvelussuhteet vähenivät 50 henkilöllä, mutta määräaikaisia palvelussuhteita oli oli mm perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen ylimääräisten korona-avustusten myötä selvästi enemmän näillä tulosalueilla. Palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma tilikaudella oli 73 624 839 euroa, joka on 4,3 % vähemmän verrattuna edelliseen tilikauteen 2019 (76 897 925 eur).

Vuonna 2020 toteutetiin muutoksia kaupungin organisaatiorakenteeseen. Tarkemmat tiedot erikseen julkaistussa henkilöstöraportissa.

	VAKINAISET				MÄÄRÄAIKAISET				HENKILÖSTÖ YHTEENSÄ			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
KONSERNI- JA ELINVOIMAPALV.	282	277	280	263	18	16	19	9	300	293	299	272
Hallinto- ja elinvoimapalvelut	147	140	136	123	11	11	14	6	158	151	150	129
Ruoka- ja puhtauspalvelut	135	137	144	140	7	5	5	3	142	142	149	143
YMPÄRISTÖPALVELUT	22	24	23	25	6	4	1	3	28	28	24	28
SIVISTYS JA HYVINVOINTI	1055	1061	1076	1052	234	244	186	223	1289	1305	1262	1275
Kasvatus ja opetus, hallinto	4	4	3	3	2	2	2	2	6	6	5	5
Varhaiskasvatus	421	422	432	428	74	86	66	72	495	508	498	500
Perusopetus ja lukiot	513	506	517	503	134	146	111	131	647	652	628	634
Hyvinvolnti ja osallisuus	117	129	124	118	24	10	7	18	141	139	131	136
ASUMINEN JA TOIMINTAYMP.	152	151	144	134	29	16	21	30	181	167	165	164
Hallinto ja Kaupunkikehitys	53	36	31	33	0	2	2	2	53	38	33	35
Kaupunkiymp. elinkaaripalv.	0	34	35	32	0	2	1	1	0	36	36	33
Tilakeskus	12	0	0	0	2	0	0	0	14	0	0	0
Rakennusvalvonta	15	14	15	11	0	4	4	3	15	18	19	14
Maaseutu- ja lomituspalv.	72	67	63	58	27	8	14	24	99	75	77	82
LIIKELAITOKSET/TASEYKSIKÖT	257	256	253	252	59	54	50	46	316	310	303	298
Mikkelin Vesiliikelaitos	30	30	29	26	5	4	2	6	35	34	31	32
Mikkelin kaup. liikelaitos Otavia	58	58	61	62	17	20	18	17	75	78	79	79
Etelä-Savon pelastuslaitos	169	168	163	164	37	30	30	23	206	198	193	187
	1768	1769	1776	1726	346	334	277	311	2114	2103	2053	2037

	TYÖLLISTETYT			
	2017	2018	2019	2020
KONSERNI- JA ELINVOIMAPALV.	24	25	18	15
SIVISTYS JA HYVINVOINTI	19	28	18	19
ASUMINEN JA TOIMINTAYMP.	0	0	1	1
YHTEENSÄ	43	53	37	35

Lisäksi 31.12.2020
Kansalaisopiston tuntiopettajia 105
Sivutoimisia tunti- ja verkko-opettajia 49
Oppisopimussuhteisia 5
Sopimuspalokuntalaisia 529

1.1.6 Ympäristötilinpäätös

Mikkelin kaupungin ympäristötilinpäätöksessä keskitytään esittämään taloudelliset tunnusluvut ja toiminnan toteutuminen suhteessa ympäristönsuojeluvaatimuksiin. Ympäristötilinpäätös kattaa pääosin Mikkelin kaupunkiorganisaation toimintayksiköitä koskevat ympäristötulot ja –menot sekä ympäristöinvestoinnit. Kaupunkikonsernin muut yksiköt eivät kuulu tähän tarkasteluun. Tämän lyhyen yhteenvedon lisäksi ympäristötilinpäätöksestä tehdään laajempi versio, joka esitellään erikseen kaupunkiympäristölautakunnassa ja kaupunginhallituksessa.

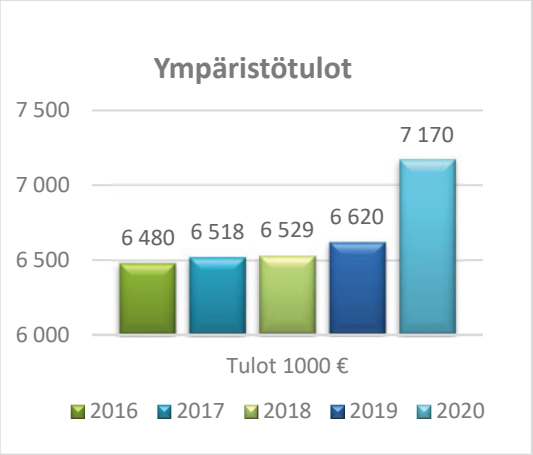

Ympäristötulot

Kaupungin yhteenlasketut ympäristötulot vuonna 2020 olivat 7,17 milj. euroa, joka on 6,9 % kaupungin kaikista toimintatuloista. Asukasta kohden ympäristötuloja kertyi 136,3 euroa. Lähes kaikki tulot tulivat jätevesimaksuista, jotka ovat noin 91,7 % kaikista ympäristötuloista. Muita tuloja kertyi mm. Metso-ohjelman mukaisesta kertakorvauksesta perustuen neljän eri alueen metsiin (yhteensä 128 ha: Anttola Sydänmaan retkeilyreitti, Paasola Hiidenmaan retkeilyreitti, Säynätti ja Otavassa Puulalla oleva Säynät-saari), sekä viranomaistehtävien hoitamiseen liittyvistä lupa- ja valvontamaksuista (n. 105 000 euroa).

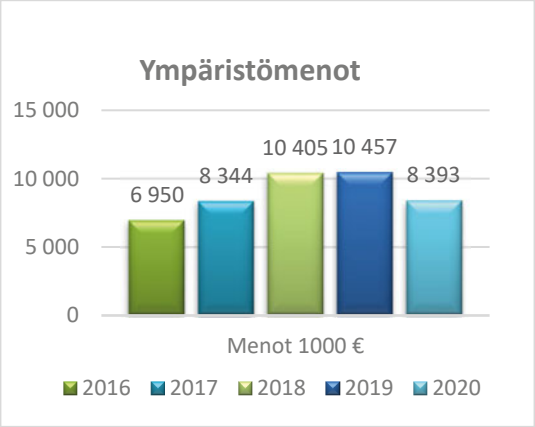

Ympäristömenot

Vuonna 2020 ympäristömenot olivat 8,39 milj. euroa, joka oli 1,9 prosenttia kaupungin kaikista toimintakuluista (sis. poistot). Asukasta kohden ympäristömenoja kertyi 159,5 euroa. Suurimmat menoerät olivat viemärilaitoksen poistot (20,7 %) ja jäteveden puhdistus (24,9 %). Ympäristömenoihin lasketaan myös ympäristönsuojeluun liittyvät verot ja veroluonteiset maksut, joita ovat jätevero, sähkövero ja polttoainevero (ks. seuraavan sivun taulukko).

Alla on esitetty kunkin ympäristönsuojeluluokan %- osuus vuoden 2020 ympäristömenoista.

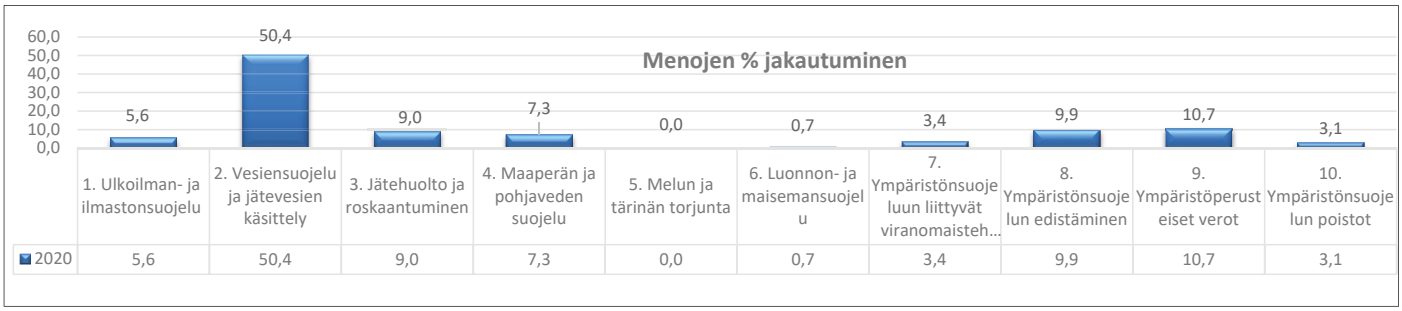

Investoinnit

Kaupungin vuoden 2020 ympäristöinvestoinnit olivat 28,2 milj. euroa, mikä oli 60,2 prosenttia kaupungin kaikista käyttöomaisuusinvestoinneista. Asukasta kohti ympäristöinvestointeja kertyi 535,1 euroa. Vuonna 2021 jätevesimaksu on 3,27 €/m3 sis. alv 24 % (v. 2020 3,27 e/m3).

Investointikohteet liittyivät uuteen puhdistamoon (27,49 milj. euroa), hulevesiviemäriverkostoon (126 000 euroa), melun torjuntaan (VT-5 Mikkeli-Juva 86 000 euroa) sekä ympäristönsuojelun edistämiseen (Haukivuoren päiväkodin aurinkosähkövoimala 6 000 euroa).

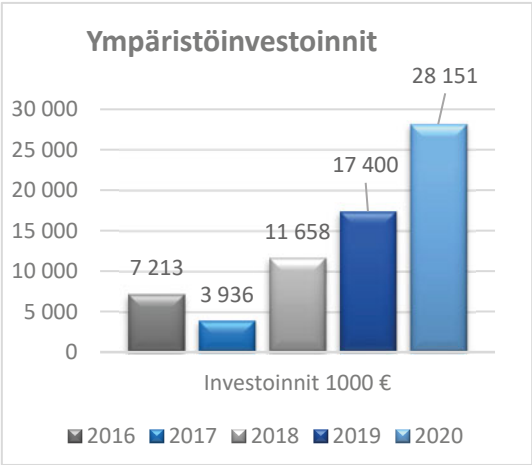

Ympäristötulot, -menot ja -investoinnit yhteensä

Taulukossa on esitetty ympäristönsuojeluluokittain vuoden 2020 ympäristötulot, -menot ja –investoinnit eriteltyinä verrattuna vuoden 2019 vastaaviin. Poistot ja ympäristövastuuvarauksista maksetut menot ovat mukana taulukon luvuissa.

Ympäristötulot, -menot ja -investoinnit (1000 eur)	2020			2019		
	Tulot	Menot	Investoinnit	Tulot	Menot	Investoinnit
1. Ulkoilman- ja ilmastonsuojelu	0	469	0	0	516	0
2. Vesiensuojelu ja jätevesien käsittely	6 725	4 226	28 059	6 498	4 418	16 635
3. Jätehuolto ja roskaantuminen	21	757	0	20	1 042	0
4. Maaperän ja pohjaveden suojelu	0	615	0	0	429	0
5. Melun ja tärinän torjunta	0	0	86	0	5	691
6. Luonnon- ja maisemansuojelu	319	55	0	0	77	0
7. Ympäristönsuojeluun liittyvät viranomaistehtävät	105	289	0	102	376	0
8. Ympäristönsuojelun edistäminen	0	829	6	0	795	74
9. Ympäristöperusteiset verot	0	897	0	0	934	0
10. Ympäristönsuojelun poistot	0	256	0	0	1 866	0
Yhteensä	**7 170**	**8 393**	**28 151**	**6 620**	**10 457**	**17 400**

Ympäristövastuu

Ympäristövastuu on aikaisemmista tapahtumista johtuva, ympäristöön liittyvä olemassa oleva velvoite, joka todennäköisesti tulee aiheuttamaan kuluja. Tällainen ympäristövastuuseen liittyvä vastainen kulu merkitään taseeseen joko pakollisena varauksena tai siirtovelkana. Vuonna 2020 tehty ympäristövastuuvaraus on esitetty taulukossa alustavan kunnostuskustannusarvion mukaan:

Hanke	Postintie 7, Mikkeli
Ympäristövastuuvaraus	ei aiempaa varausta
Arvioidut kunnostuskustannukset (valtion jätehuoltotyön osuus 30 tai 40 %)	273 000 euroa
Varauksen nosto 2020	**190 000 euroa**

Ympäristövastuuvarausta purettiin maaperän kunnostuksiin vuonna 2020 yhteensä noin 128 000 euroa (Koiralahden jätetäyttö noin 44 000 euroa, Mannerheimintien tontti noin 42 000 euroa sekä Meijeripuisto noin 42 000 euroa).

1.1.7 Muut ei-taloudelliset asiat

Harmaan talouden torjunta

Mikkelin kaupungin harmaan talouden torjunta perustuu ennen kaikkea hankintasääntöön ja sisäiseen hankinta-ohjeeseen. Mikkelin kaupunginhallitus hyväksyi kaupunkikonsernin hankintatoiminnalle yhteisesti noudatettavat periaatteet ja kriteerit marraskuussa 2014. Koko kaupunkikonsernin kattava hankintasääntö hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 17.12.2018 § 465, ja ohjetta päivitettiin mikrohankintojen osalta 10.6.2019 § 265. Kaupunkikonsernin hankintasäännön mukaan konsernin hankinnat on kilpailutettava sähköisellä kilpailutusjärjestelmällä ja kynnysarvon alittavat hankinnat pienhankintajärjestelmällä. Kaupungin mikrohankinnat (0–999 euroa) suoritetaan ensisijaisesti käytössä olevilla maksuaikakorteilla.

Hankintamenettelyn kautta valittavien sopimuskumppaneiden on toimitettava asiaankuuluvat tilaajavastuulain edellyttämät selvitykset sekä sopimuskumppaniksi tullessaan että tarvittavin osin myös sopimuskauden aikana. Hankintasopimuksia hallinnoidaan keskitetysti Cloudia Sopimus -järjestelmässä. Sopimuksissa kielletään alihankkijoiden ketjuttaminen, ja tarjouspyyntöihin kirjataan usein vaatimus, että tarjoajan oman työn osuus on vähintään 50 %. Tietyissä tarjouspyynnöissä tarjoajilta edellytetään myös kartellivakuutusta, eli tarjoajan on vahvistettava, ettei se ole syyllistynyt elinkeinonharjoittajien välisiin kiellettyihin kilpailunrajoituksiin kyseistä palvelua koskevilla markkinoilla.

Tilikauden aikana toteutettiin vahvistetun tarkastussuunnitelman mukaisesti hankintojen sisäinen tarkastus, jonka tuloksista raportoitiin kaupunginhallitukselle 26.10.2020 § 320. Tarkastusraportin yhteydessä esitetyn toimenpide-

suunnitelman toteutuksesta raportoidaan kaupunginhallitukselle kevään 2021 aikana.

Sisäinen tarkastus toteutti tilikauden aikana lisäksi kaksi erillistarkastusta. Näistä ensimmäinen kohdistui syyskuussa 2020 julkiseen keskusteluun nousseeseen ns. professuurirahoitukseen. Mikkelin kaupunki on rahoittanut ns. professuurihankkeita vuodesta 2002 alkaen, jolloin ryhdyttiin määrätietoisesti nostamaan kaupungin profiilia yliopistokeskuskaupunkina. Rahoituksen järjestämistapa on vaihtunut useasti vuosien saatossa, ja viimeisin muutos sopimuksiin tehtiin vuonna 2014. Kaupunginvaltuusto on 25.1.2021 § 5 asettanut esteellisyyksien vuoksi tilapäisen valiokunnan, jonka on annettava professuurihankkeesta lausunto 31.3.2021 mennessä.

Toinen erillistarkastus toteutettiin jätevedenpuhdistamohankkeen projektijohtamisesta investoinnin kohonneen kustannusarvion vuoksi. Tarkastusraportti ja johdon vastaus siihen esiteltiin KH 18.1.2021 § 25 ja KV 25.1.2021 § 6. Kaupunginvaltuusto edellytti päätöksessään tarkastuslautakunnan selvittävän puhdistamohankkeen projektijohtamisessa ilmenneiden puutteiden vastuutahon ja kaupunginhallituksen valmistelevan valtuustolle selkeän yksityiskohtaisen esityksen, kuinka rakennushankkeissa kokonaiskustannusten määrästä ja talousseurannasta aiotaan antaa luottamushenkilöille johdonmukaista, ennakoivaa ja sisällöltään oikeaa tietoa. Pyydettyjen selvitysten työstäminen on tilinpäätöksen laatimishetkellä kesken.

Sidonnaisuusrekisteri

Mikkelin kaupunki kerää kuntalain 84 §:n edellyttämällä tavalla tietyiltä luottamushenkilöiltä ja viranhaltijoilta ilmoitukset näiden sidonnaisuuksista. Mikkelin kaupungin hallintosäännön 85 §:n mukaan tarkastuslautakunta on kaupungin sidonnaisuusrekisterin ylläpitäjä. Tarkastuslautakunta huolehtii sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkaisemisesta kaupungin verkkosivuilla ja saattaa sidonnaisuusilmoitukset kaupunginvaltuustolle tiedoksi kerran vuodessa.

Ihmisoikeusasiat

Mikkelin kaupunki noudattaa kuntia koskevia velvoitteita ihmisoikeusasioissa. Ihmisoikeudet huomioidaan kaupungin toiminnassa ja päätöksenteossa kokonaisvaltaisesti. Erityisryhmien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä; kaupungissa toimii vanhus- ja vammaisneuvosto, nuorisovaltuusto sekä lasten parlamentti.

1.1.8 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kaupungin vuoden 2020 talouden toteutumaa leimasi voimakkaasti koronaepidemia. Kuten toimintakertomuksen kohdassa 1.1.4 on selostettu, ylittivät koronapandemian johdosta valtiolta saadut tuet koronasta aiheutuneiksi arvioidut negatiiviset talousvaikutukset noin 7 miljoonalla eurolla. Mikkelin tilikauden 2020 ylijäämä oli noin 9,45 miljoonaa euroa pääasiassa koronatukien positiivisen vaikutuksen ja 2,3 miljoonan euron harkinnanvaraisen valtionosuuden johdosta. Toisaalta myös omassa toiminnassa, etenkin henkilöstömenoissa, onnistuttiin aikaansaamaan säästöjä, sillä alkuperäinen vuoden 2020 talousarvio oli laadittu 3 miljoonaa euroa alijäämäiseksi.

Koronaepidemian jatkuminen myös vuonna 2021 tekee talouden ja tulevaisuuden näkymät edelleen hyvin epävarmoiksi. Talouden ennustetaan kääntyvän kasvuun ja siten elpymisen alkavan vuoden 2021 aikana, mutta käänne edellyttää epidemian laantumista rokottamisen myötä.

Essoten kuntalaskutuksella on kaupungin talouden kannalta edelleen ratkaisevan suuri merkitys. Essoten kuntalaskutus vuonna 2020 oli 210,6 miljoonaa euroa, joka vastaa noin 54,7 prosenttia koko kaupungin ulkoisista toimintakuluista. Kaupungin vuoden 2020 alkuperäisessä talousarviossa Essoten laskutukseen oli budjetoitu 201,4 miljoonaa euroa. Vuoden 2019 kuntalaskutus lisättynä kuntayhtymän alijäämäisen tuloksen johdosta tehdyllä pakollisella varauksella oli 203,9 miljoonaa euroa. Kasvua vuodesta 2019 oli näin ollen 6,7 miljoonaa euroa eli noin 3,3 prosenttia. Vuoden 2019 Essote-menot Mikkelin kaupungille kasvoivat noin 7 prosenttia vuoteen 2018 verrattuna, joten kasvu on nyt taittunut kohtuullisemmaksi. Kasvuluvut eivät kuitenkaan ole keskenään täysin vertailukelpoisia Essotenkin toimintaan huomattavasti vaikuttaneen koronaepidemian vuoksi.

Essoten arvion mukaan koronaepidemia on Mikkelin osalta lisännyt kustannuksia 8,3 miljoonalla, ja Mikkelin laskennallinen osuus Essoten korona-avustuksista on noin 2,6 miljoonaa euroa. Täten Essote arvioi koronan nostaneen Mikkelin kaupungin kuntalaskutuksen tasoa noin 5,7 miljoonalla eurolla. Koronan nettovaikutuksella oikaistu kasvuprosentti vuoden 2019 Essote-kustannuksiin verrattuna olisi vain noin 0,5 %. Toisaalta Essoten korona-kustannusvaikutusarvioiden perusteella voidaan todeta, että Essote-kuntalaskutuksen 9,2 miljoonan euron talousarvioylityksestä vain noin 62 prosenttia eli edellä mainittu 5,7 miljoonan euron osuus selittyy koronaepidemialla.

Korona on aiheuttanut huomattavan määrän hoitovelkaa, joka tulee purettavaksi tulevina vuosina. Hoitovelka vai-

kuttaa korottavasti Essoten kuntalaskutusosuuksiin, mikäli valtiolta hoitovelan purkuun saatavat korona-avustukset eivät kata kustannuksia sataprosenttisesti. Essoten jäsenkuntien taloutta on koeteltu jo ennen koronaepidemiaa, sillä aiempien vuosien kuntalaskutuksen kasvuvauhti on ollut niin voimakasta, että se on ylittänyt kuntien taloudellisen kantokyvyn. Mikkelin kaupungin tulevien vuosien käyttötalouden toteutumislukemat ovat hyvin voimakkaasti riippuvaisia Essoten kuntalaskutuksen kehityksestä. Tämän vuoksi Essoten on kyettävä tekemään palvelurakenneratkaisuja, joilla kustannuskehitystä saadaan hillittyä merkittävästi.

Essoten kuntalaskutukseen on varattu vuoden 2021 talousarviossa 214,84 miljoonaa euroa. Vuoden 2020 toteutuneeseen kuntalaskutukseen verrattuna tämä tarkoittaa noin 2 prosentin kasvua. Mikkelin kaupungin vuoden 2021 talousarvio on laadittu 2,57 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Mikäli Essoten kustannusten kasvuvauhtia ei onnistuta pitämään talousarvion mukaisen laskutusosuuden tasolla, muodostuu kaupungin tilikauden 2021 alijäämä vielä talousarviota suuremmaksi. Esimerkiksi neljän prosentin vuosikasvu Essoten kuntalaskutuksessa tarkoittaisi Mikkelin kaupungille noin 219 miljoonan euron kuntalaskutusosuutta ja noin 6,7 miljoonan euron alijäämää vuonna 2021, mikäli kaupungin talous toteutuisi muilta osin talousarvion mukaisena.

Vuoden 2019 tilinpäätöksessä kaupungin taseessa oli kumulatiivista alijäämää 42,2 miljoonaa euroa. Vuoden 2020 ylijäämäisen tuloksen myötä taseeseen jää alijäämiä 32,74 miljoonaa euroa. Positiivisesti yllättäneestä vuoden 2020 tuloksesta huolimatta on kaupungin talouden kuntoon saattamisen kannalta ensiarvoisen tärkeää malttaa jatkaa määrätietoisesti tasapainotustoimenpiteiden toteuttamista, jotta kaupungin tulojen ja menojen välillä jo ennen koronaa vallinnut epäsuhta saadaan oikaistua. Vuosien 2021–2024 käyttötalouden säästötavoitteet ovat tasapainotusohjelmissa yhteensä 12,6 miljoonaa euroa. Taseeseen kertyneet alijäämät on saatava katettua vuoden 2023 loppuun mennessä, ja niiden kattamiseksi valmistellaan energiaomistusjärjestelyitä.

Henkilöstömäärän ja palkkakustannusten kasvun rajaamisessa on onnistuttu hyvin vuonna 2020, ja kaupungin on pystyttävä säilyttämään sama linja myös jatkossa. Mikkelin on kyettävä uudistamaan koko palvelurakennetta ja palveluverkkoaan saadakseen taloutensa kestävämmälle uralle.

1.1.9 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Strategiset riskit

Strategisissa riskeissä Mikkelin kaupungin suurin haaste on väestörakenteen muutoksen aiheuttama muutospaine palvelurakenteisiin ja palveluiden saatavuuteen sekä väkiluvun laskeminen. Ikääntyvä väestö aiheuttaa palvelutarpeen kasvua ja riskinä on, että tuleva sosiaali- ja terveystoimen uudistustyö ei lunasta sille asetettuja taloudellisia tavoitteita.

Taloudelliset riskit

Edelleen jatkuva koronapandemia tekee talouden ennustamisesta ja suunnittelusta poikkeuksellisen haastavaa. Rajoitus- ja sulkutoimenpiteillä on hyvin laajoja vaikutuksia yhteiskuntaan, kansantalouteen ja koko maailmantalouteen.

Hallituksen esitys hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi on annettu eduskunnalle joulukuussa 2020. Koska päätöksiä sote-uudistuksesta ei ole vielä syntynyt, ovat sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannukset toistaiseksi kuntien vastuulla. Sosiaali- ja terveystoimen menojen ennustaminen on ollut viime vuosina haastavaa ja riski Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä Essoten kuntalaskutukseen talousarvioihin varattujen määrärahojen ylittymiselle ja kuntien taloudellisen kantokyvyn ylittävälle kasvulle on todellinen. Essotelta on vaadittu parempaa talouden ennustettavuutta ja talousasioiden läpikäyntiä yhdessä jäsenkuntien kanssa. Koronaepidemian jatkuminen vaikeuttaa myös sote-kustannusten ennustamista.

Tulorahoituksen riskeissä suurin haaste talousarvion toteutumiselle jo ennen koronaepidemiaa oli verotulojen kehitys. Kuntatalouden haasteena tulee tulevina vuosina olemaan sekä valtionosuuksien että verotulojen alhainen kasvu. Tilannetta heikentää vuoden 2020 alussa eskaloitunut, edelleen jatkuva koronaepidemia, jonka vaikutukset tulevat näkymään kuntataloudessakin vielä vuosien ajan. Vuoden 2020 koronatukien valtionosuuksiin aiheuttamaa nousupiikkiä seuraa väistämättä pudotus koronaa edeltäneelle normaalitasolle ja kehitysuralle. Kuntien koronatukitoimia jatketaan myös vuonna 2021, mutta taso on huomattavasti vuotta 2020 maltillisempi. Lisäksi tukien painopiste siirtyy valtionosuuksista avustuksiin, mikä Mikkelin kannalta tarkoittaa suurimpien avustuserien ohjautumista suoraan so-

te-kuntayhtymä Essotelle. Koronaepidemia on vaikuttanut myös kunnallisvero- ja yhteisöverotuloihin, joista jälkimmäiseen on kohdistettu tukitoimena 10 prosenttiyksikön jako-osuuden korotus vuosille 2020 ja 2021.

Julkisen sektorin velkaantuminen tulee aiheuttamaan paineita investointien tulorahoitusosuuden kasvattamiselle. Sote-uudistuksen toteutumisella olisi suuri vaikutus myös kuntien ja kaupunkien verotuloihin ja valtionosuuksiin.

Kaupunkikonsernin velkaantuminen on ollut viime vuosina merkittävää. Konsernivelan määrää ovat nostaneet erityisesti Etelä-Savon Sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymän suuret rakennusinvestoinnit. Kaupunkirakenneselvityksen mukaiset koulu- ja päiväkoti-investoinnit, joiden kokonaismäärä vuoden 2021 talousarvion investointiohjelmassa vuosien 2021–2024 aikana on yhteensä noin 45 miljoonaa euroa, tulevat kasvattamaan kaupungin velkamäärää myös tulevina vuosina. Suureen velkamäärään sisältyy merkittävä korkoriski pidemmällä aikavälillä. Korkojen nousulta on suojauduttu suojaustuotteilla ja kiinteäkorkoisilla lainoilla. Kaupungin lainasalkun suojausaste vuoden 2021 alussa oli noin 49 prosenttia. Mikkelin kaupungin konsernivelka on korkealla tasolla, joten korkotason muutoksilla on suuri vaikutus korkokuluihin koko kaupunkikonsernin tasolla.

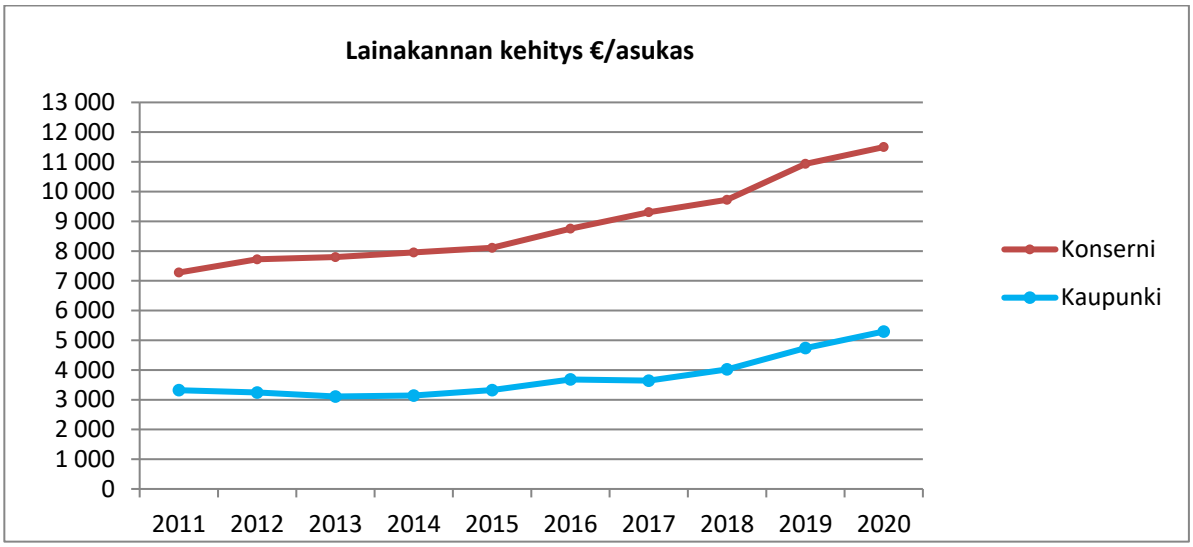

Varojen käytön valvontaa on suoritettu lautakuntatasolla järjestetyn talousseurannan avulla. Yksiköiden päätösvallassa olevista määrärahoista on koottu seuranta kolme kertaa vuoden aikana. Yksiköt voivat seurata määrärahojensa käyttöä talousohjelmasta helposti saatavilla olevista yksikkökohtaisista raporteista. Käteiskassat tulee tarkastaa vähintään kerran vuodessa ja niiden tarkistamiseen on oma ohjeistuksensa vastuineen ja prosesseineen.

Operatiiviset riskit

Operatiivisissa riskeissä keskeistä on henkilöstöresurssien riittävyys ja hallinta sekä riittävä osaaminen henkilöstömäärän vähentyessä. Henkilöstön poistuessa on tehtäviä jaettu muun henkilöstön kesken säästöjen saamiseksi henkilöstökuluissa. Tehtävien selkeän delegoinnin puuttuminen on aiheuttanut viiveitä tehtävien suorittamisessa. Jos vastuut eivät ole selkeitä on riskinä, että tärkeitä tehtäviä jää hoitamatta. Henkilöstön riittävä mitoitus ja perehdytys sekä työprosessien selkeä delegointi muutosvaiheessa ennaltaehkäisee henkilöstömuutostilanteiden epäselvyyksiä. Henkilöstömäärän pienentäminen kasvattaa myös työntekijöiden kuormittumisen riskiä ja muita henkilöriskejä, mikäli pienemmän henkilöstömäärän kesken jaettavaksi jäävän työn määrää ei pystytä samalla vähentämään. Työssä viihtyvyyden parantaminen, selkeät työnjaot, varahenkilöjärjestelmä, työkuorman hallinta, sairaslomien ennaltaehkäisy ja varautuminen ennakoitaviin henkilöstömuutoksiin ovat tekijöitä, joilla hallitaan henkilöstöriskejä.

Vahinkoriskit

Omaisuuteen kohdistuvilta vahinkoriskeiltä suojaudutaan pääasiassa vakuuttamalla. Vakuutusmäärät ja vakuutusten kattavuus tarkistetaan vuosittain. Kaupungilla on käytössä vakuutusmeklari. Irtaimistohallinnan kehittämisellä ennaltaehkäistään irtaimistoon kohdistuvia vahinkoriskejä. Esimerkiksi museokohteet ovat valvottuja, useassa kohteessa on kameravalvonta sekä murto- ja palohälytykset.

Riskienhallintaan liittyvä merkittävä riski teknisellä toimialalla sisältyy infraomaisuuteen. Omaisuuden kunto on tunnistettu ja on pyritty toimimaan ennakoivasti. Omaisuuden arvon säilyttäminen edellyttää myös linjausta investointien rahoituksen järjestämisestä, hinnoitteluperiaatteista sekä vuokrien ja käyttömaksujen tasosta. Omaisuuden käytettävyyttä arvioidaan siltä kannalta, miten se palvelee tulevaisuuden palvelutarjonnassa. Maaomaisuuden ympäristövastuisiin on varauduttu tekemällä varauksia muun muassa pilaantuneiden maiden ja vanhojen kaatopaikkojen kunnostusta varten.

Kaupungin taloudenhoidon kannalta merkittävänä riskinä on myös kiinteistöjen ja kunnallistekniikan korjausvelka. Kiinteistöjen korjausvelka on kaikkiaan noin 92,6 miljoonan euron suuruinen (2019), ilman realisoitavien rakennusten osuutta (ns. C-salkku) noin 50,4 miljoonaa euroa. Korjausvelan määrä ilman C-salkkua näyttää v. 2019 salkutukseen tehtyjen päivitysten takia pienentyneen edellisestä vuodesta. Useita kiinteistöjä, kuten Suomenniemen kunnantalo, Suksiniemen päiväkoti, Kinnarin entinen hoitokoti, Peitsarin koulu ja Kisakaari, on päivityksessä luokiteltu realisoitaviksi kohteiksi. Päällystettyjen katujen korjausvelan arvioidaan olevan noin 10,1 miljoonaa euroa ja sorapintaisten katujen noin 0,6 miljoonaa euroa.

Mikkelin kaupungin kiinteistöjen korjausvelan kehittyminen		
Vuosi	**euroa**	**euroa, ilman C- salkkua (realisoitavat rakennukset)**
2012	60 milj. euroa	28 milj. euroa
2013	61 milj. euroa	30 milj. euroa
2014	66 milj. euroa	32,5 milj. euroa
2015	70,5 milj. euroa	35,3 milj. euroa
2016	73,9 milj. euroa	38,5 milj. euroa
2017	83,1 milj. euroa	45,4 milj. euroa
2018	90,6 milj. euroa	51,9 milj. euroa
2019	92,6 milj. euroa	50,4 milj. euroa

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä on annettu erikseen kohdassa 1.2.

1.2 Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Kuntalaissa (410/2015) säädetään kunnan ja kuntakonsernin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Kuntalain 39 §:n mukaan kaupunginhallituksen on huolehdittava kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskien hallinnasta. Kaupunginhallituksella on vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta. Kaupunginhallituksen alaiset toimielimet vastaavat omien tehtäväalueidensa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta, tuloksellisuudesta sekä niistä raportoimisesta hyväksyttyjen ohjeiden mukaisesti. Johtavien viranhaltijoiden, erityisesti tilivelvollisten, tehtävänä on toimeenpanna sisäinen valvonta ja riskienhallinta vastuualueellaan ja raportoida niistä hyväksyttyjen ohjeiden mukaisesti.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt joulukuussa 2017 kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet. Niillä luodaan puitteet kaupunkikonsernin ohjaus- ja johtamisjärjestelmän järjestämiseen ja yhdenmukaistamiseen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan näkökulmasta. Toisin sanoen tavoitteena on vahvistaa hyvää hallinto- ja johtamistapaa.

Mikkelin kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on päivitetty viimeksi päätöksellä KH 10.2.2020 § 52. Ohjeen tarkoituksena on varmistaa ja edistää sisäisen valvonnan käytännön toteutusta Mikkelin kaupunkikonsernissa sekä tiedottaa sisäisen valvonnan merkityksestä, velvoitteista ja vastuista koko henkilöstölle. Mikkelin kaupungin konserniohjeen mukaisesti (viimeisin päivitys KV 24.8.2020 § 57) kaupungin antamien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeita tulee noudattaa myös konserniyhtiöissä. Ohjeessa määritetään sisäisen valvonnan vastuita sekä tehtäviä toimenpiteitä ja toimintaan liittyviä raportointivelvoitteita.

Mikkelin kaupunkikonsernissa riskeillä tarkoitetaan epävarmuustekijöitä, tapahtumia tai tapahtumaketjuja, joiden toteutuessa Mikkeli-konserni tai sen yksikkö ei saavuta sille asetettuja tavoitteita ja/tai kokee huomattavia menetyksiä. Kaupunkikonsernin riskit jaotellaan neljään pääryhmään, jotka ovat strategiset, taloudelliset ja toiminnalliset riskit sekä vahinkoriskit. Kaikkiin näihin ryhmiin voi kuulua sekä sisäisiä että ulkoisia riskejä.

Riskienhallintaprosessi perustuu:

- riskin tunnistamiseen ja kuvaamiseen
- riskin toteutumisen vaikutusarviointiin (merkittävyyteen) ja riskin toteutumisen todennäköisyyteen
- mahdollisuuteen hallita riskiä eri menetelmillä (valvonta)
- riskeistä raportoimiseen ja riskien seurantaan

Kaupunginhallituksella on operatiivinen vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistamisesta ja asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta. Kaupunginhallitus päättää sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevista ohjeista sekä vastaa tilinpäätöksen toimintakertomuksessa annettavasta sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan järjestämisen selonteosta. Kaupunginhallituksen alaisuudessa toimiva konserni- ja elinvoimajaosto vastaa hallintosäännön mukaisesti mm. sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Lisäksi Mikkelin kaupungin viranhaltijoista koostuvan konserniohjausryhmän tehtävänä on koordinoida ja kehittää kaupunkikonsernin sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa.

Kaupunginhallituksen alaiset toimielimet vastaavat omalla tehtäväalueellaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanon valvonnasta ja tuloksellisuudesta sekä merkittävimpien riskien raportoinnista kaupunginhallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Konserniyhteisöjen hallitukset ja toimitusjohtajat vastaavat yhtiöiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta. Konserniyhteisöt raportoivat konsernijohdolle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta sekä merkittävien riskien hallinnasta konserniohjeen mukaisesti.

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa toteuttavat myös kaikki työntekijät kaikilla organisaatiotasoilla osana toimintarutiineja. Kaikkien tulosalueiden ja tulosyksiköiden on toimintaa ja tarvittavia resursseja suunnitellessaan otettava huomioon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asettamat vastuut ja velvoitteet.

Tarkempi selonteko merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä on esitetty omana kappaleenaan 1.1.9. Konsernivalvontaa koskeva selonteko on annettu erikseen kohdassa 1.6.5. Kaupunki laatii myös erillisenä tietotilinpäätöksen, joka esitellään kaupunginhallitukselle tilinpäätöksen käsittelyaikataulua noudattaen. Tietotilinpäätös kuvaa tietojenkäsittelyn nykytilan, sekä arvion tietosuojan ja tietoturvan toteutumisesta sekä kehittämistarpeista. Tietotilinpäätös ei ole julkinen.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arvioinnit vuodelta 2020

Tilinpäätösraportoinnin yhteydessä lautakunnat ja johtokunnat täyttivät toiminnallisen raportoinnin ohella sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointilomakkeen, jonka kaupunginhallitus on hyväksynyt (10.2.2020 § 52) osana sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjetta. Lomakkeen osa-alueista annettujen arvioiden keskiarvot asteikolla 1–4 / ei sovellu olivat seuraavan taulukon mukaiset. Keskiarvoissa on huomioitu myös liikelaitosten arvioinnit kattavan kokonaiskuvan muodostamiseksi.

Arvioitu osa-alue	**Keskiarvo (asteikko 1-4)**
Toiminnan seuranta	3,70
Omaisuuden hankinta, luovutus ja hoito	3,67
Toimintakulttuuri	3,50
Lainsäädäntö ja kaupungin sisäiset ohjeet	3,44
Tiedonkulku	3,26
Toiminnan tavoitteet	3,25
Prosessien kontrollien suunnittelu	3,24
Riskien tunnistaminen	3,17
Ulkoinen arviointi	3,13
Organisaatiorakenne	3,13
Tietojärjestelmät	3,06
Resurssit	3,05
Riskienhallintamenettelyt	3,04
Tietojärjestelmien kontrollit	3,00
Riskien arviointi	3,00
Sisäinen arviointi	3,00
Kontrollien toimivuuden arviointi	2,96
Raportointijärjestelmät	2,86
Riskeihin vastaaminen	2,65

Heikoimmiksi osa-alueiksi arvioitiin riskeihin vastaaminen ja raportointijärjestelmät ja kontrollien toimivuuden arviointi. Järjestys noudattelee melko tarkasti vuoden 2019 vastaavan arvioinnin järjestystä. Vuoden 2020 aikana näkyvin riskienhallinnan puutteita käsittelevä tapaus oli Vesiliikelaitoksen puhdistamoinvestoinnin projektiseurannassa ilmenneet puutteet, joiden johdosta tilattiin KPMG:ltä hankkeen sisäinen tarkastus. Raportti esiteltiin kaupunginvaltuustolle 25.1.2021 § 6.

Vuoden 2019 kyselyn tuloksien ja riskienhallinnan sisäisestä tarkastuksesta saadun suosituksen johdosta riskien arvioinnin, ennaltaehkäisyn ja vastuuttamisen työkaluksi luotiin koko kaupungin kattava (palvelualueet, liikelaitokset, taseyksikkö) riskirekisteri, joka hyväksyttiin syksyn talousarviovalmistelun yhteydessä. Kyseisen riskienhallintatyökalun vaikutuksia riskien ennakointiin ja hallintaan voidaan arvioida vuoden 2021 tilinpäätöksen yhteydessä.

Parhaimmiksi osa-alueiksi arvioinnissa koettiin, niin ikään vuotta 2019 mukaillen, toiminnan seuranta, omaisuuden hallinta ja toimintakulttuuri. Nämä toiminnallisuuteen liittyvät osa-alueet joutuivat mittavan haasteen eteen vuoden 2020 aikana maailmanlaajuisesti levinneen koronaviruspandemian myötä. Terveyden, talouden ja toimintojen turvaamiseksi oli kyettävä tuottamaan palvelut huomioiden kaikessa tämä ulkoinen ja ennalta-arvaamaton uhkatekijä. Suomen valtio reagoi tilanteeseen voimakkailla tukitoimenpiteillä, jotka tukivat merkittävästi kuntien taloutta. Myös Mikkelin kaupunki joutui reagoimaan tilanteeseen supistamalla palvelutuotantoaan. Yleisten arvioiden mukaan Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalveluiden kuntayhtymän alueella olevat kunnat onnistuivat kokonaisuutena toimimaan vuoden 2020 aikana kriisitilanteessa suhteellisen hyvin.

Omaisuusvahinkoihin on varauduttu omaisuus- ja vahinkovakuutuksin. Tilikauden aikana tällaisista vahingoista merkittävin oli Rantakylän urheilukentän huoltorakennuksen tulipalo kesällä 2020.

Pääsääntöisesti sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koetaan toteutuvan sujuvasti osana päivittäistä työskentelyä, ja aihetta koskevien ohjeistusten koetaan olevan suhteellisen hyvin työntekijöiden hallussa. Kaikkien arviointilomakkeilla annettujen arvosanojen keskiarvo oli 3,23 arvosteluasteikolla 1–4, jota voidaan pitää varsin hyvänä tuloksena. Vuoden 2019 tilinpäätöksessä vastaava luku oli 3,18.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen

Sisäinen tarkastus on riippumatonta ja objektiivista arviointi-, varmistus- ja konsultointitoimintaa, joka on luotu tuottamaan lisäarvoa organisaatiolle ja parantamaan sen toimintaa. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on avustaa kaupunginhallitusta ja kaupunginjohtajaa heidän valvontatehtävässään. Sisäinen tarkastus tukee organisaatiota sen tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta- sekä johtamis- ja hallintoprosessien tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen. Sisäinen tarkastus on riippumatonta tarkastettavista toiminnoista eikä sillä ole toimivaltaa eikä vastuuta tarkastettavien toimintojen suhteen.

Sisäistä tarkastusta 2020 suoritti KPMG, joka toteutti tarkastussuunnitelman mukaisesti hankintojen sisäisen tarkastuksen. Tuloksista raportoitiin kaupunginhallitukselle 26.10.2020 § 320. Tarkastusraportin yhteydessä esitetyn toimenpidesuunnitelman toteutuksesta raportoidaan kaupunginhallitukselle kevään 2021 aikana.

Sisäinen tarkastus toteutti tilikauden aikana lisäksi kaksi erillistarkastusta. Näistä ensimmäinen kohdistui syyskuussa 2020 julkiseen keskusteluun nousseeseen ns. professuurirahoitukseen. Mikkelin kaupunki on rahoittanut ns. professuurihankkeita vuodesta 2002 alkaen, jolloin ryhdyttiin määrätietoisesti nostamaan kaupungin profiilia yliopistokeskuskaupunkina. Rahoituksen järjestämistapa on vaihtunut useasti vuosien saatossa, ja viimeisin muutos sopimuksiin tehtiin vuonna 2014. Kaupunginvaltuusto on 25.1.2021 § 5 asettanut esteellisyyksien vuoksi tilapäisen valiokunnan, jonka on annettava professuurihankkeesta lausunto 31.3.2021 mennessä.

Toinen erillistarkastus toteutettiin jätevedenpuhdistamohankkeen projektijohtamisesta investoinnin kohonneen kustannusarvion vuoksi. Tarkastusraportti ja johdon vastaus siihen esiteltiin KH 18.1.2021 § 25 ja KV 25.1.2021 § 6. Kaupunginvaltuusto edellytti päätöksessään tarkastuslautakunnan selvittävän puhdistamohankkeen projektijohtamisessa ilmenneiden puutteiden vastuutahon ja kaupunginhallituksen valmistelevan valtuustolle selkeän yksityiskohtaisen esityksen, kuinka rakennushankkeissa kokonaiskustannusten määrästä ja talousseurannasta aiotaan antaa luottamushenkilöille johdonmukaista, ennakoivaa ja sisällöltään oikeaa tietoa. Pyydettyjen selvitysten työstäminen on tilinpäätöksen laatimishetkellä kesken.

Sopimustoiminta

Sopimusten valvonta kohdistuu niiden laadintaan, täytäntöönpanoon ja noudattamiseen. Sopimusten hyväksymisoikeuksista on määräykset johtosäännöissä. Sopimusten valvontavastuu on joko sopimuksen hyväksyjällä tai hänen määräämällään taholla. Toimielinten hyväksymien sopimusten osalta valvontavastuu on toimialan johtajalla tai hänen määräämällään.

Kaupunki hankkii enenevässä määrin myös peruspalveluja ulkopuolisilta palveluntuottajilta. Sopimustenhallintajärjestelmä on otettu käyttöön ja uudet sopimukset tallennetaan sähköiseen järjestelmään. Sähköisen sopimusrekisterin päivitys etenee sitä mukaa, kun voimassa olevia sopimuksia siirretään järjestelmään. Kaupunkikonsernin yhä enemmän verkottuvassa toiminnassa sopimusriskien hallinnan tärkeys korostuu entisestään. Kaupungin sopimusten määrä lisääntyy jatkuvasti ja sopimuksista tehdään yhä monimutkaisempia. Sopimusosaamisen ja sopimusten valvonnan tarve tulee kaupunkikonsernissa lisääntymään edelleen.

Konsernissa tehdään useita avustus- ja kumppanuussopimuksia, joiden valvonta on tärkeää. Avustusohjeita on päivitetty valvonnan helpottamiseksi ja prosessien yhtenäistämiseksi (avustusperiaatteet KH 25.9.2017 § 83). Myös prosesseja on kuvattu, ja kuvaustyössä erityisen tärkeitä ovat valvonnan vastuut ja toimintaan varattavat riittävät resurssit. Avustus- ja kumppanuusyhteisöjen taloudellista tilaa, yhteisöille kohdistettujen laskujen maksua ja tiliöintejä sekä yhteisön raportoimaa avustusvarojen käyttöä tulee seurata säännöllisesti ja systemaattisesti.

Kumppanuustoiminta vuonna 2020

Mikkelin kaupungin avustusperiaatteiden mukaisesti (KH 25.9.2018 § 83) kaupunki myöntää avustuksia mikkeliläisille tai Mikkelissä toimiville rekisteröidyille yhdistyksille, järjestöille, yhteisöille ja yksittäisille toimijoille. Avustusten ohella hankitaan yhdistyksiltä ja muilta toimijoilta vastikkeellisia palveluja ja tehdään yhteistyö- ja kumppanuussopimuksia, joiden vaikuttavuus on suuri ja/tai kaupungin nykyinen avustus on merkittävä. Vastikkeelliset palvelut ja yhteistyösopimukset voivat sisältää monenlaisia tapahtumia ja erilaista toimintaa. Kunkin kumppanuussopimuksen hyväksyy lautakunta oman toimivaltansa puitteissa tai kaupunginhallitus, mikäli sopimus koskee työllisyyden hoitoa, kaupunkimarkkinointia tai sisältönsä puolesta ei kuulu minkään lautakunnan toimivaltaan. Valtuustokaudeksi tehtävien kumppanuussopimusten avustuksen ehtona on, että kaupunginvaltuusto myöntää toimintaan määrärahan vuosittain.

Kaupunginjohtajan hyväksymät kumppanuussopimukset
2.3.2020 § 11 Haukivuorelaiset ry/Suolentiksen MM-kilpailut 24.-25.7.2020, 2.000 euroa. Tapahtuma peruuntui koronatilanteen johdosta. Haukivuorelaiset ry on ilmoittanut, että järjestelyt joukkueineen on siirretty vuodelle 2021 ja sama sopimus kattaa järjestäjien puolesta 2021 kisat.
15.6.2020 § 26 Anttolan Urheilijat/Suunnistuksen Viestiliigan 6. osakilpailu Mikkelissä 16.8.2020, 2.000 euroa.
15.6.2020 § 27 Suunnistusseura NaVi/Nuorten Jukola 15.8.2020, 3.000 euroa. Lisäksi tapahtuman käytössä on maksutta jäähallin pukeutumis- ja peseytymistiloja.

Kaupunginhallituksen hyväksymät kumppanuussopimukset
16.12.2019 § 515 Mikkelin Musiikkijuhlat ry 90.000 euroa
16.12.2019 § 516 Mikkelin Ravirata Oy 18.000 euroa
16.12.2019 § 517 Mikkelin Keilahalli Oy 9.000 euroa
16.12.2019 § 518 Mikkelin Urheiluautoilijat ry (Vaakuna-ralli) 15.000 euroa
16.12.2019 § 519 Työväen Näyttämöpäivien kannatusyhdistys ry 45.000 euroa
16.12.2019 § 520 Taito Itä-Suomi ry 32.500 euroa
16.12.2019 § 521 Mikkelin kesäyliopiston kannatusyhdistys ry 36.550 euroa
16.12.2019 § 522 Etelä-Savon Liikunta ry 5.000 euroa
16.12.2019 § 523 Mikkelin kaupunkikeskustan kehittämisyhdistys Mikke ry 50.000 euroa
16.12.2019 § 524 Mikkelin Torikauppiaat ry 4.000 euroa
16.12.2019 § 525 Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkiston Säätiö 152.000 euroa
16.12.2019 § 526 Mikkelin Eläinsuojeluyhdistys ry 19.400 euroa
16.12.2019 § 527 Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy 1.375.000 euroa
16.12.2019 § 528 Mikkelin Toimintakeskus ry 1.500.000 euroa
16.12.2019 § 529 Essote (työllisyydenhoidon kehittämiskumppanuus), ei tarkkaa euromäärää.
20.1.2020 § 26 ProAgria Etelä-Savo ry (Farmari-messut) 50.000 euroa (+työvoima-apua ym.)
22.6.2020 § 225 Jukurit HC Oy 45.000 euroa (+bonus 10.000 euroa)
22.6.2020 § 226 Mikkelin Kampparit ry 9.000 euroa
22.6.2020 § 227 Mikkelin Palloilijat ry 7.000 euroa
22.6.2020 § 228 Mikkeli-Jukola, kustannukset tulevat maksettavaksi myöhemmin, eivät kohdistu vuoteen 2020.

Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan hyväksymät kumppanuussopimukset
22.1.2020 § 11, Mikkelin Musiikkiopiston kannatusyhdistys ry, 346 800 euroa.
22.1.2020 § 12, Mikkelin Teatterin kannatusyhdistys ry, 1 081 600 euroa.
22.1.2020 § 13, Mikkelin Mikaeli Oy, 225 000 euroa.
23.9.2020 § 84, Sodan ja rauhan keskus Muisti Oy, 50 000 euroa.
30.1.2019 § 17 Jalkaväkimuseon säätiö, 57 000 euroa.
13.12.2017 § 86, 4H-yhdistys, 63 000 euroa.

25.4.2018 § 36, Hope ry, 9 600 euroa.
22.5.2019 § 68, Hattu ry (harrastajateatterit), 0 euroa.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan hyväksymät kumppanuussopimukset
26.11.2019 § 110, Etelä-Savon liikunta ry/Urheiluakatemia (yhteistyösopimus) 20 000 euroa.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloksen muodostuminen ja tuloslaskelman tunnusluvut

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelmassa. Tuloslaskelma osoittaa, kuinka tilikauden tuotot riittävät vuotuisten toiminnasta aiheutuvien kulujen kattamiseen. Virallisessa tuloslaskelmassa osoitetaan ulkoiset tuotot ja kulut, joiden pohjalta seuraavaa analyysia on tehty.

Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Arvioinnissa käytetään tuloslaskelman eristä ja välituloksesta laskettuja tunnuslukuja.

Tuloslaskelman analysoinnissa vertaillaan tuloslaskelman eriä edellisen vuoden tilinpäätökseen. Siten on arvioitu esimerkiksi toimintatuottojen ja -kulujen vuotuista muutosta.

Tulojen kehitys

Mikkelin kaupungin tuottojen (toimintatuotot, verotulot ja valtionosuudet) kokonaismäärä oli yhteensä 415,1 miljoonaa euroa (383,1 miljoonaa euroa vuonna 2019). Valtionosuudet kasvoivat 21,9 miljoonalla eurolla (19,1 %) ja verotulot 18,5 miljoonalla eurolla (9,1 %). Verotulojen muutoksista ja niiden syistä kerrotaan tarkemmin kappaleessa 1.1.4.

Tilinpäätöksen vertailukelpoisuutta arvioitaessa on huomioitava koronaepidemian vaikutus erityisesti valtionosuuksiin ja verotuloihin. Mikkelin kaupunki sai valtiolta koronaan liittyviä peruspalvelujen valtionosuuskorotuksia noin 13 miljoonaa euroa. Osana valtionosuusmaksatuksia tilitettyä verotulojen maksun lykkäysmenettelyn kompensaatiota Mikkeli sai noin 1,09 miljoonaa euroa, joka peritään takaisin vuosien 2021–2022 aikana. Yhteisöveron jako-osuuden korotuksen vaikutus yhteisöverotuloihin oli noin 3,47 miljoonaa euroa. Tukierien yhteisvaikutus oli 17,56 miljoonaa euroa. Koronaepidemian aiheuttamien tulonmenetysten, lisäkulujen ja saatujen säästöjen nettomääräksi arvioidaan toisaalta 10,56 miljoonaa euroa, joten koronan johdosta saatujen tukierien ja epidemian negatiivisten talousvaikutusten nettovaikutus tilikauden tulokseen on noin 7 miljoonaa euroa positiivinen. Koronaepidemian kustannusvaikutuksia on selostettu tarkemmin kappaleessa 1.1.4. Lisäksi Mikkelille myönnettiin 2,3 miljoonaa euroa harkinnanvaraista valtionosuuden korotusta, joka näkyy tuloslaskelmassa osana valtionosuuksien toteumaa.

Toimintakulujen kehitys

Mikkelin kaupungin toimintakulujen kokonaismäärä oli 384,7 miljoonaa euroa (382,2 milj. e vuonna 2019). Palvelujen ostot ovat kaupungin suurin kustannuserä. Palvelujen ostojen kokonaismäärä oli 249,2 miljoonaa euroa (244,8 milj. e vuonna 2019). Palveluostoihin sisältyvä Essoten kuntalaskutusosuus Mikkelin sosiaali- ja terveyspalveluista oli kaupungin kirjanpidon mukaan 210,6 miljoonaa euroa vuonna 2020 (203,9 miljoonaa euroa vuonna 2019 ja 190,5 miljoonaa euroa vuonna 2018). Kasvua Essoten kuntalaskutuksessa on 6,7 miljoonaa euroa eli n. + 3,3 % edellisestä vuodesta, kun vuoden 2019 vastaavat luvut olivat + 13,4 miljoonaa euroa ja + 7 %. Kaupungin muun toiminnan palvelujen ostot vähenivät edellisestä vuodesta 2,3 miljoonalla eurolla, kun palvelujen ostoista eliminoidaan pois Essoten kuntalaskutuksen osuus.

Palkat ja palkkiot olivat 73,6 miljoonaa ja laskivat edellisestä vuodesta 3,3 miljoonaa euroa (- 4,3 %). Henkilöstökulut kokonaisuutena olivat 95,9 miljoonaa euroa, joka on 2,6 miljoonaa euroa ja 2,7 % vähemmän kuin vuonna 2019. Henkilöstösivukulujen toteumaan vaikuttavat kuluja korottavasti tulosvaikutteisesti tehdyt vanhojen tase-erien täsmäytykset, jotka olivat koko kaupungin tasolla n. 0,4 miljoonaa euroa. Koronan vaikutusten lisäksi henkilöstökulujen alentumista selittää tasapainotustoimenpiteiden toteutus (kts. toimintakertomuksen kohta 1.7.2).

Aine-, tarvike- ja tavarakulut olivat noin 13,9 miljoonaa euroa, joka on 0,75 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2019. Myös avustukset-tiliryhmän menot laskivat edellisestä vuodesta n. 0,75 miljoonalla eurolla toteuman ollessa n. 14,6 miljoonaa euroa. Muut toimintakulut olivat noin 11 miljoonaa euroa, joka on 2,2 miljoonaa enemmän kuin

vuonna 2019.

Korkotuotot nousivat vuodesta 2019 n. 0,1 miljoonalla 1,15 miljoonaan euroon, muut rahoitustuotot kohosivat 1,2 miljoonalla noin 5,7 miljoonaan euroon. Korkokulut nousivat edellisen vuoden 0,8 miljoonasta noin 1,2 miljoonaan euroon, jota voidaan kuitenkin pitää edelleen hyvin kohtuullisena tasona kaupungin velkamäärä huomioiden. Muut rahoituskulut laskivat noin 0,4 miljoonalla eurolla 2,5 miljoonaan.

Investoinneista tehtävät suunnitelman mukaiset poistot tehdään kirjanpitolautakunnan kuntajaoston ohjeiden mukaisesti, ja niiden määrä oli 20,4 miljoonaa vuonna 2020. Suunnitelman mukaisten poistojen lisäksi omaisuudesta tehtiin kertapoistoja noin 4,6 miljoonalla eurolla, joten poistojen ja arvonalentumisten yhteismäärä oli 25 miljoonaa euroa. Mikkelin Vesiliikelaitoksen jätevedenpuhdistamon investointi tulee nostamaan valmistuttuaan vuosittaista poistotasoa noin 3 miljoonalla eurolla.

Tilikauden ylijäämä

Tilikauden ylijäämä oli 9,45 miljoonaa euroa vuonna 2020. Tulos vahvistui näin ollen edellisen vuoden 18,1 miljoonan alijäämäisestä lopputulemasta 27,5 miljoonalla eurolla. Tilinpäätösten 2020 ja 2019 vertailukelpoisuuteen vaikuttavia olennaisia muutoksia kunnan taloudessa ja toiminnassa on selostettu tarkemmin toimintakertomuksen kohdassa 1.1.4.

Talousarviota vahvempaan tulokseen vaikuttivat merkittävimpinä poikkeamina koronan johdosta saatujen valtion tukien ja koronasta aiheutuneiden nettomenojen noin 7 miljoonan euron positiivinen erotus, Mikkelille myönnetty 2,3 miljoonan euron harkinnanvarainen valtionosuus sekä henkilöstömenoissa saadut muut kuin koronan johdosta muodostuneet säästöt.

Ilman koronan vaikutusta ja harkinnanvaraista valtionosuutta voidaan arvioida, että tilikauden tulos olisi ollut nollan tuntumassa. Näin ollen on selvää, että ylijäämäinen tulos saavutettiin poikkeuksellisten erien myötävaikutuksella, ja tasapainotusohjelmien määrätietoinen toteuttaminen on tärkeää myös tulevina vuosina. Vuoden 2021 talousarvio ja 2022 taloussuunnitelma ovat alijäämäisiä, ja koronaepidemian jatkuminen lisää epävarmuutta sekä huonontaa talouden ennustettavuutta.

Tunnusluvut

Toimintakate ja vuosikate

Toimintakate on toimintatuottojen ja kulujen erotus, joka osoittaa, kuinka paljon käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösennusteiden keskimääräinen toimintakate heikkeni 3,0 prosenttia vuoteen 2019 verrattuna.

Mikkelin toimintakate kasvoi 10,65 miljoonaa euroa (3,35 %) edellisestä vuodesta ollen -328,4 miljoonaa euroa (-317,7 miljoonaa euroa vuonna 2019). Mikkelin talouden tasapainotusohjelmien yksi keskeinen tavoite on toimintakatteen kasvun hillintä kuluja sopeuttaen ja palvelurakenteita uusien.

Tuloslaskelmassa vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletuksena tulorahoitus on riittävä, jos vuosikate on käyttöomaisuuden poistojen suuruinen. Mikkelin kaupungin vuosikate oli 34,3 miljoonaa euroa, ja se vahvistui 31,2 miljoonaa euroa edellisestä vuodesta. Mikkelin vuosikate asukasta kohden oli noin 653 euroa (59 e/asukas v. 2019). Vuosikatteen määrä ylitti 25 miljoonan euron poistot ja arvonalentumiset. Vuosikatteen noususta suuri osa selittyy kuitenkin poikkeuksellisilla, kertaluontoisiksi jäävillä erillä, eli valtionosuuksissa ja yhteisöverotuloissa näkyvillä koronatuilla sekä harkinnanvaraisella valtionosuudella.

Investointien rahoitus tulorahoituksella ilman lainamäärän lisäämistä edellyttäisi, että vuosikate olisi vuotuisia nettoinvestointeja suurempi. Vuosikatteen huomattavasta kasvusta huolimatta Mikkelin 34,3 miljoonan euron vuosikate oli riittämätön noin 46,8 miljoonan euron nettoinvestointeihin nähden (nettoinvestoinnit = investoinnit - rahoitusosuudet investointeihin - pysyvien vastaavien myynnit).

Tulos ja ylijäämä

Tilikauden tulos kuvaa tilikaudelle kuuluvien tuottojen ja kulujen erotusta. Siinä huomioidaan myös pitkävaikutteisten tuotannontekijöiden käyttöä kuvaavat poistot, arvonalennukset sekä satunnaiset erät. Tilikauden ylijäämä voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai liittää tilinpäätöstä seuraavan vuoden tilinpäätöksessä edellisiltä vuosilta kertyneeseen yli- tai alijäämään. Ylijäämää lisääviä tai alijäämää vähentäviä eriä ovat varausten ja rahastojen vähentäminen. Tilikauden ylijäämä oli 9,45 miljoonaa euroa. Kaupungin taseessa on tilinpäätöksen jälkeen kertyneitä alijäämiä 32,74 miljoonaa euroa.

Vuosikatteen, nettoinvestointien ja poistojen kehitys vuosina 2011–2020

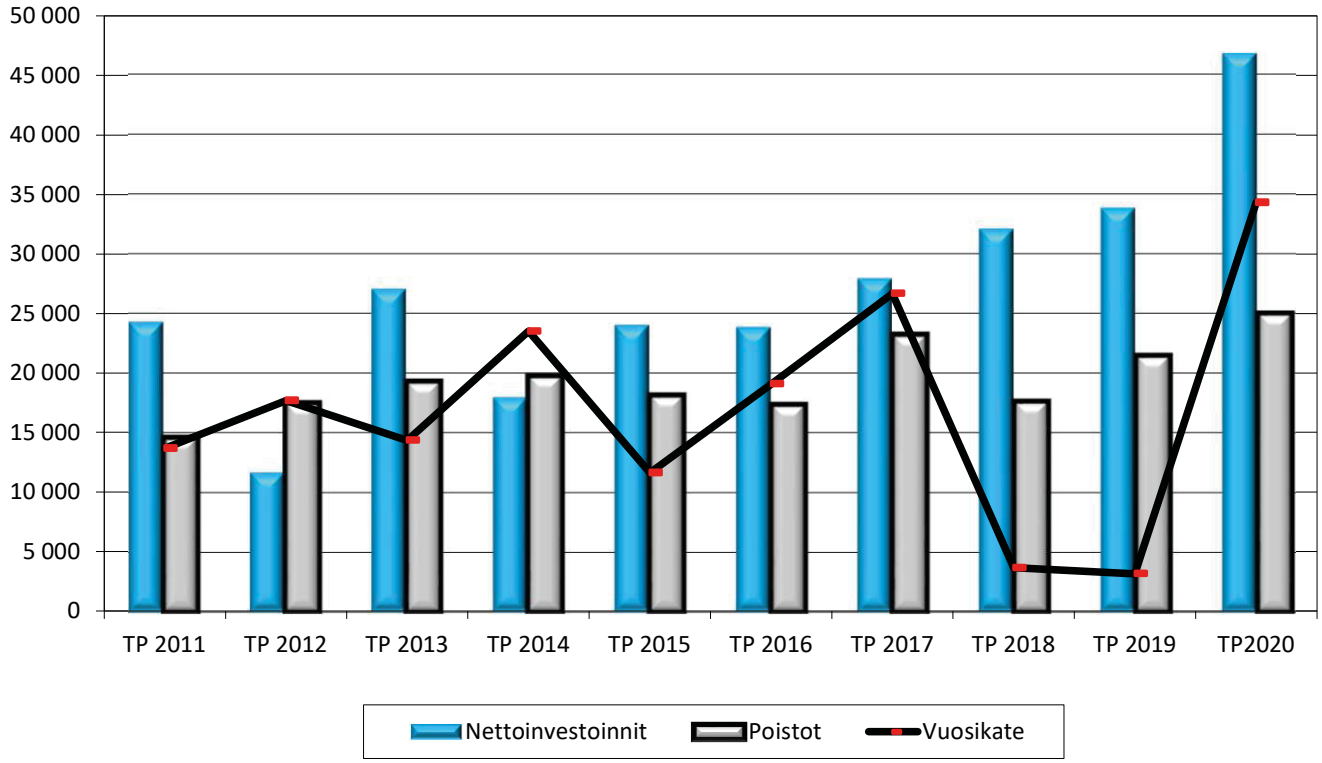

Tilikausien kumulatiivinen ali- ja ylijäämä vuosina 2011–2020

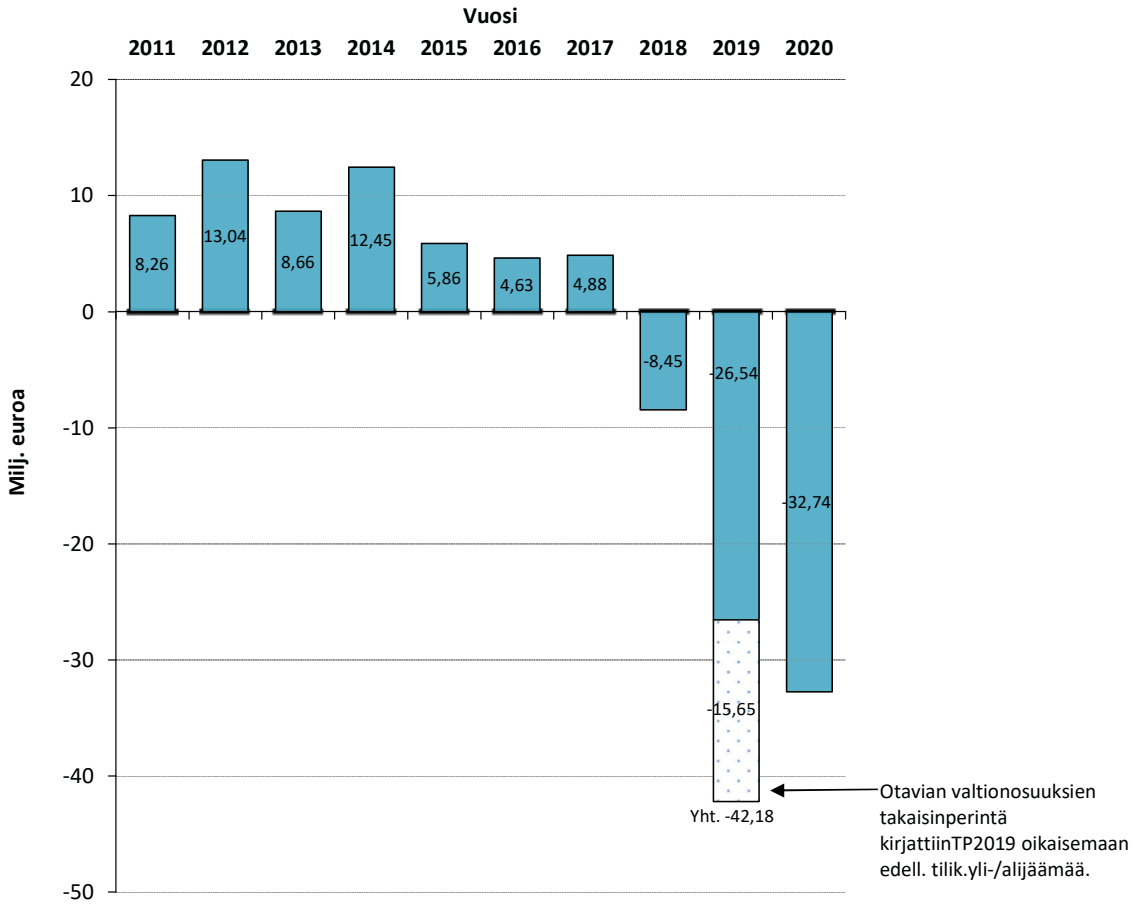

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

Ulkoinen eliminoitu, kaupunki, liikelaitokset ja taseyksiköt yhteensä

1 000 euroina	01.01.-31.12.2020	01.01.-31.12.2019
Toimintatuotot		
Myyntituotot	32 520	34 993
Maksutuotot	3 684	5 850
Tuet ja avustukset	5 439	4 955
Muut toimintatuotot	13 827	18 074
Toimintatuotot yhteensä	**55 470**	**63 872**
Valmistus omaan käyttöön	843	614
Toimintakulut		
Henkilöstökulut	-95 921	-98 545
Palkat ja palkkiot	-73 625	-76 898
Henkilösivukulut	-22 296	-21 647
Palvelujen ostot	-249 241	-244 850
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-13 948	-14 700
Avustukset	-14 567	-15 322
Muut toimintakulut	-11 024	-8 808
Toimintakulut yhteensä	**-384 701**	**-382 225**
Toimintakate	**-328 388**	**-317 739**
Verotulot	222 810	204 311
Valtionosuudet	136 838	114 898
Rahoitustuotot ja -kulut	3 072	1 662
Korkotuotot	1 151	1 031
Muut rahoitustuotot	5 692	4 448
Korkokulut	-1 240	-843
Muut rahoituskulut	-2 531	-2 974
Vuosikate	**34 332**	**3 132**
Poistot ja arvonalentumiset	-25 000	-21 474
Tilikauden tulos	**9 332**	**-18 342**
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	32	259
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	84	0
Tilikauden ylijäämä (+) alijäämä (-)	**9 448**	**-18 083**
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	14,5	16,7
Vuosikate/Poistot, %	137,3	14,6
Vuosikate, euroa/asukas	653	59
Asukasmäärä (ennakkoluku)	52 604	53 152

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista
= 100*Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)
Vuosikate prosenttia poistoista
=100 * Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset

1.3.2 Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmaan kootaan kaikki kaupungin rahan lähteet ja käytöt. Myös liikelaitoksen ja taseyksikön erät sisältyvät rahoituslaskelmaan.

Toiminnan ja rahoituksen rahavirta

Toiminnan rahavirta kuvaa tuloslaskelmassa esitettyjen tuottojen ja kulujen vaikutusta rahavirtoihin osoittaen paljonko varsinainen toiminta on tuottanut tilikauden aikana rahavaroja käytettäväksi investointeihin ja lainojen lyhennyksiin. Toiminnan rahavirta oli noin 33,3 miljoonaa euroa, kun se edellisenä vuonna oli 0,55 miljoonaa euroa.

Rahoituslaskelman investointien rahavirta muodostuu investointimenoista, niihin saaduista rahoitusosuuksista sekä pysyvien vastaavien luovutustuloista. Investointimenojen (brutto) määrä oli 50,9 miljoonaa euroa vuonna 2020, kun edellisenä vuonna bruttoinvestoinnit olivat 39,9 miljoonaa euroa. Rahoitusosuudet investointimenoihin olivat 1,9 miljoonaa euroa. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot olivat 2,2 miljoonaa euroa. Näin ollen investointien rahavirta oli -46,8 miljoonaa euroa.

Toiminnan ja investointien rahavirta oli yhteensä -13,5 miljoonaa euroa, kun se vuonna 2019 oli -33,3 miljoonaa euroa.

Investointien tulorahoitusprosentti, joka kertoo, kuinka monta prosenttia investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella, oli 70,09 prosenttia (8,05 % v. 2019). Tulorahoitus ei riittänyt kattamaan investointien rahoitusta vuonna 2020, mutta arvo oli huomattavasti edellistä vuotta parempi.

Rahoituksen rahavirta

Rahoitusrakenne muuttui vuoden 2020 aikana siten, että pitkäaikaisten lainojen määrää lisättiin edelleen. Pitkäaikaista uutta lainaa nostettiin 65 miljoonaa euroa ja pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 20 miljoonalla eurolla. Kuntatodistuslainoja, joiden korkotaso on ollut jo vuosien ajan hyvin alhainen (alle 1 prosentin) ja suuren osan vuodesta 2020 jopa negatiivinen, oli tilinpäätöksessä 2020 noin 14 miljoonaa euroa (31 miljoonaa euroa vuonna 2019).

Rahoituksen rahavirrassa on nähtävissä muutoksena aiempien vuosien toimintaan ns. konsernipankkitoiminnan aloittaminen valtuuston 17.6.2019 § 78 hyväksymien konsernirahoitus- ja takausperiaatteiden ja palvelusuunnitelmassa (KV 18.3.2019 § 35) tehdyn linjauksen mukaisesti. Antolainasaamisten lisäys on vuonna 2020 ollut noin 18,1 miljoonaa euroa, kun edellisenä vuonna vastaava luku oli 0,15 miljoonaa. Konsernipankkitoiminnalla tavoitellaan kaupunkikonsernille kokonaistaloudellisesti edullisempaa rahoitusta. Kaupunki saa lähtökohtaisesti edullisemmin rahoitusta markkinoilta kuin konserniyhtiöt, joten kaupungin antaessa lainaa konserniyhtiölle saadaan korkokuluissa konsernitasolla säästöä.

Mikkelin kaupungin lainakantaa on suojattu johdannaissopimuksilla ja pitkäaikaisilla kiinteillä lainakoroilla. Johdannaissopimuksilla pyritään tasaamaan korkomenojen heiluntaa, parantamaan kassavirtojen ennustettavuutta sekä alentamaan korkokustannuksia. Mikkelin kaupungin johdannaissopimukset ovat koronvaihtosopimuksia. Koronvaihtosopimuksissa kaupunki on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Koronvaihtosopimuksilla suojaudutaan vaihtuvien korkojen muutoksia vastaan noudattaen valtuuston hyväksymiä rahoitusperiaatteita ja talousarviossa määriteltyjä suojausperiaatteita. Sopimukset on tehty kaupungin rahoitustoiminnan periaatteiden mukaisesti olemassa olevien tai tulevien lainojen korkoriskin suojaamistarkoituksessa.

Mikkelin kaupungin lainamäärä kasvoi vuoden 2019 tilinpäätöksessä olleesta 251,8 miljoonasta eurosta kokonaisuutena 26,7 miljoonaa euroa. Lainamäärä vuoden 2020 lopussa oli 278,5 miljoonaa euroa.

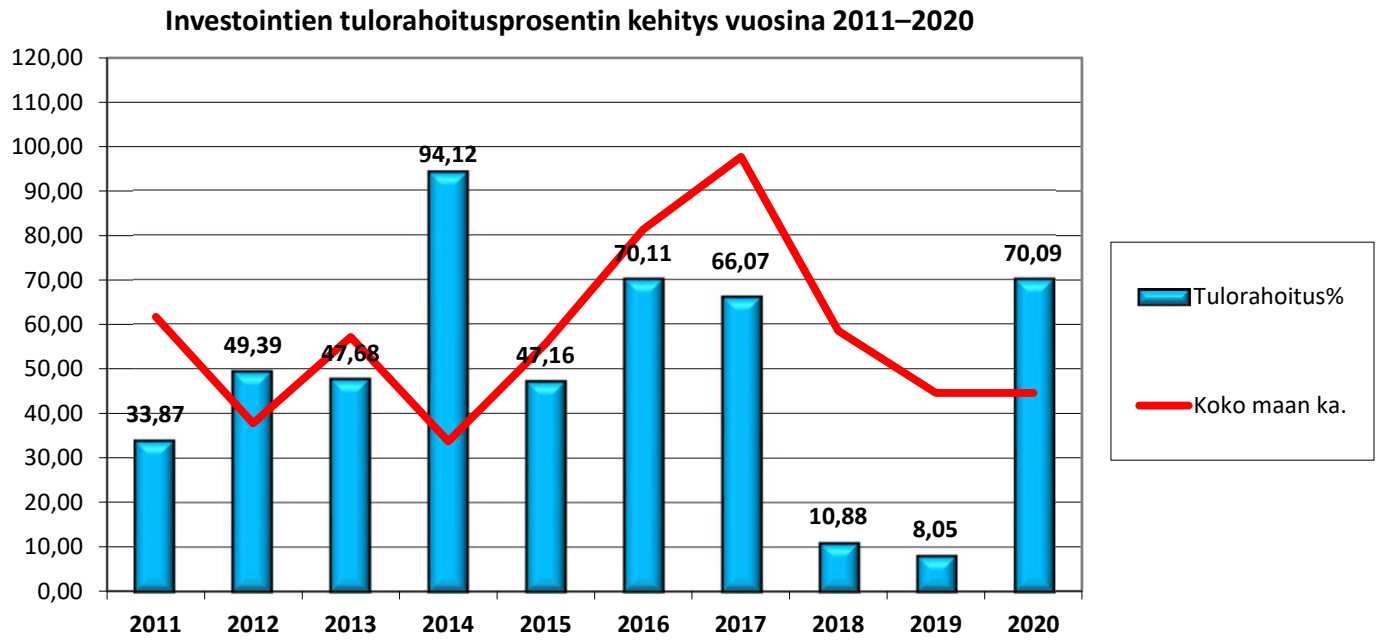
Investointien tulorahoitusprosentin kehitys vuosina 2011–2020
120,00
110,00
100,00
90,00
80,00
70,00
60,00
50,00
40,00
30,00
20,00
10,00
0,00
33,87
49,39
47,68
94,12
47,16
70,11
66,07
10,88
8,05
70,09
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
Tulorahoitus%
Koko maan ka.

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

1 000 euroina	2020	2019
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	34 332	3 132
Tulorahoituksen korjauserät	-1 054	-2 582
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-50 864	-39 888
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 877	984
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 226	5 101
Toiminnan ja investointien rahavirta	**-13 483**	**-33 253**
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-18 053	-152
Antolainasaamisten vähennykset	744	719
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	65 000	65 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-20 040	-18 959
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-18 276	-10 784
Oman pääoman muutokset	0	-15 648
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	1 768	149
Vaihto-omaisuuden muutokset	261	810
Saamisten muutokset	6 658	-4 502
Korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutos	-4 568	16 607
Rahoituksen rahavirta	**13 494**	**33 240**
Rahavarojen muutos	**11**	**-13**
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	58	48
Rahavarat 1.1.	48	61
	11	-13
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, euroina	-89 315	-88 917
Investointien tulorahoitus, %	70,09	8,05
Laskennallinen lainanhoitokate	0,99	0,12
Lainanhoitokate	1,67	0,20
Kassan riittävyys, pv	0,04	0,04
Asukasmäärä (ennakkoluku)	52 604	53 152

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €
Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymä
Investointien tulorahoitus, %
=100*Vuosikate/Investointien omahankintameno
Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.
Laskennallinen lainanhoitokate
=(Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)
Lainanhoitokate
=(Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)
Kassan riittävyys, pv
=365 pv * Rahavarat 31.12./Kassasta maksut tilikaudella

1.4 Rahoitusasema ja sen muutokset

Taseen sisältö

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Tase sisältää kaupungin omaisuus- ja pääomaerät tilikauden päättyessä ryhmiteltynä luonteensa mukaan. Taseessa on mukana myös liikelaitosten omaisuus- ja pääomaerät. Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Kaupungin taseen loppusumma on 546,9 miljoonaa euroa. Loppusumma on kasvanut edellisestä vuodesta 33,1 miljoonaa euroa.

Taseen erät

Taseen vastaavaa-puolella merkittävin erä on pysyviin vastaaviin kuuluva aineelliset hyödykkeet, jotka vastaavat 72,3 prosenttia taseen loppusummasta. Taseen pysyvien vastaavien sijoituksissa, jotka vastaavat 22,5 prosenttia taseen loppusummasta, on kasvua edellisen vuoden tilinpäätöksestä noin 17,9 miljoonaa euroa. Kasvu johtuu pääosin Muut lainasaamiset -erästä, joka on konsernipankkitoiminnan aloittamisen johdosta kasvanut noin 17,3 miljoonalla eurolla. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt konsernirahoitus- ja takausperiaatteet päätöksellään 17.6.2019 § 78. Konsernipankkitoiminnalla tavoitellaan kaupunkikonsernille kokonaistaloudellisesti edullisempaa rahoitusta.

Vaihtuvissa vastaavissa lyhytaikaiset saamiset laskivat vuoden 2019 tilinpäätöksestä noin 6,6 miljoonalla eurolla. Muutos johtuu suurelta osin vuoden 2019 tilinpäätöksessä siirtosaamisiin kirjatuista Otavian nettilukiotoiminnan vuoden 2019 valtionosuuksista, joiden tilitys kaupungille tapahtui vuonna 2020.

Taseen vastattavaa-puolella oma pääoma oli 181,1 miljoonaa euroa. Vieraan pääoman määrä oli 346,8 miljoonaa euroa (324,7 milj. e v. 2019). Otavian nettilukiotoiminnan vuosien 2013–2017 valtionosuuksien takaisinperintä (OKM) 15,65 miljoonaa euroa on kirjattu vuoden 2019 tilinpäätöksessä pitkä- ja lyhytaikaisiin siirtovelkoihin.

Pitkäaikainen vieras pääoma kasvoi edellisvuodesta noin 41,6 miljoonaa euroa. Vastaavasti lyhytaikainen vieras pääoma väheni 19,5 miljoonaa euroa.

Taseen tunnusluvut

Suhteellinen velkaantuneisuusprosentti kertoo, kuinka suuri osa kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska käyttöomaisuuden ikä, käyttöomaisuuden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon. Suhteellisen velkaantuneisuuden tunnuslukua voidaan pitää heikkona, jos se on yli 50 prosenttia. Mitä pienempi ko. tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Mikkelin kaupungin suhteellinen velkaantuneisuus oli 83,0 prosenttia vuonna 2020 eli tunnusluku on heikko. Suhteellinen velkaantuneisuus laski 1,41 prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta. Suhteellinen velkaantuneisuus oli koko maan kunnissa keskimäärin 62,0 prosenttia vuonna 2019 ja se kasvoi 3,4 prosenttiyksikköä vuodesta 2018.

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla, osto- ja siirtoveloilla sekä muilla veloilla. Mikkelin kaupungin lainamäärä oli 278,5 miljoonaa euroa vuonna 2020. Lainamäärä kasvoi 26,7 miljoonaa euroa vuodesta 2019. Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä; tilinpäätöksen laatimisessa on käytetty Tilastokeskuksen ilmoittamaa ennakkotietoa 31.12.2020 tilanteesta, joka oli 52 604 asukasta. Mikkelin kaupungin lainakanta asukasta kohden oli 5 295 euroa/asukas, jossa kasvua 557 euroa/asukas vuodesta 2019. Lainakanta asukasta kohden oli vuoden 2019 tilinpäätöstietojen mukaan koko maan kunnissa keskimäärin noin 3 342 euroa/asukas ja Etelä-Savossa noin 4 071 euroa/asukas.

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä omista sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Yleisesti ottaen omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntataloudessa keskimäärin 60–70 prosentin omavaraisuutta; keskimääräinen omavaraisuusaste oli vuonna 2019 koko maan kunnissa 57,9 prosenttia ja Etelä-Savon kunnissa 43,7 prosenttia. Omavaraisuusastetta voidaan pitää heikkona, jos tunnusluku on alle 50 prosenttia. Mikkelin kaupungin omavaraisuusaste oli 34,04 prosenttia vuonna 2020 ja se heikkeni 0,37 prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta.

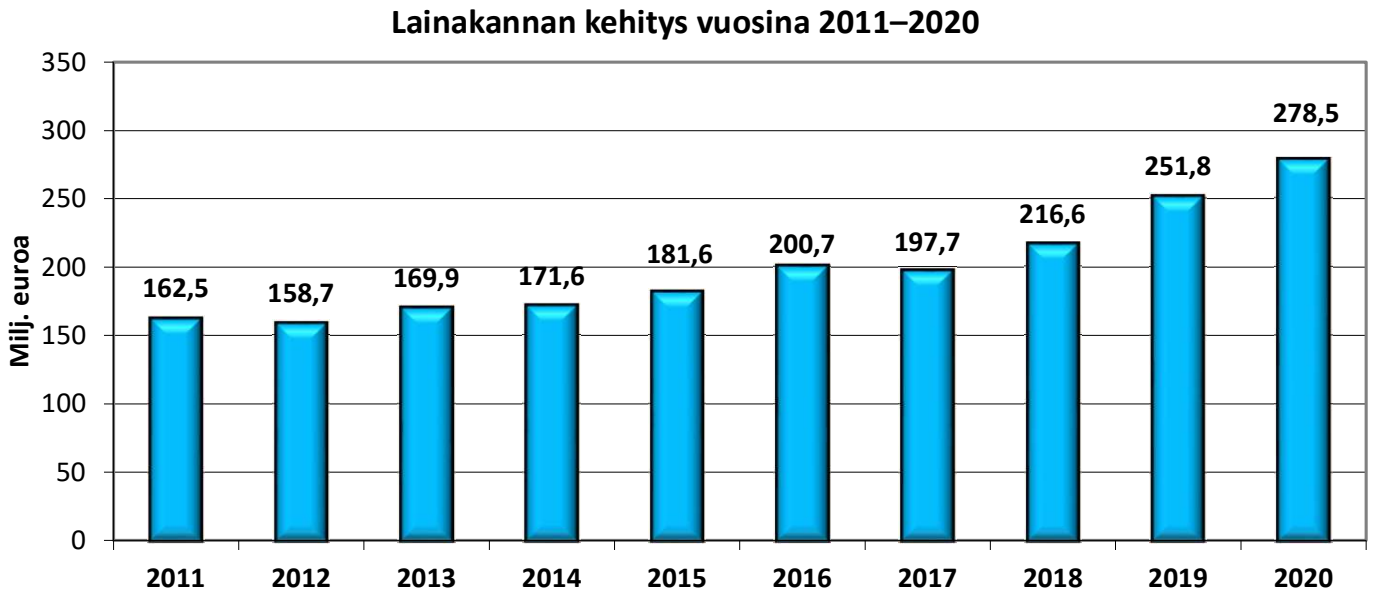
Lainakannan kehitys vuosina 2011–2020
Milj. euroa
350
300
250
200
150
100
50
0
162,5
158,7
169,9
171,6
181,6
200,7
197,7
216,6
251,8
278,5
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020

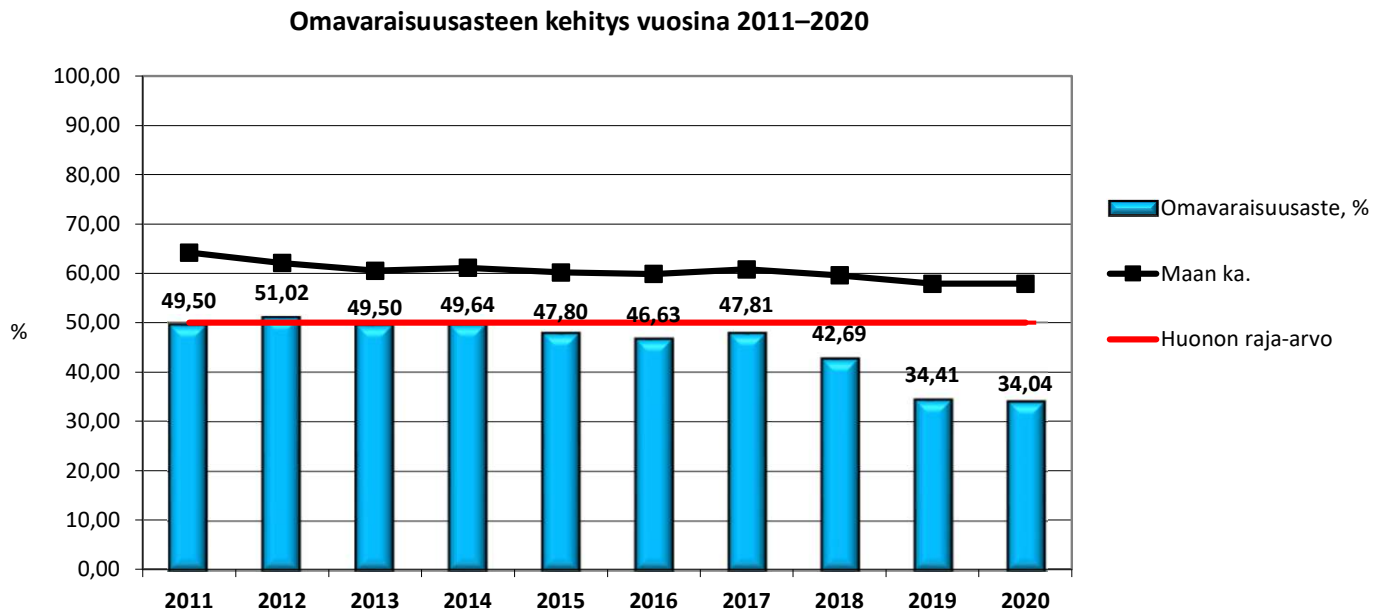
Omavaraisuusasteen kehitys vuosina 2011–2020
%
100,00
90,00
80,00
70,00
60,00
50,00
40,00
30,00
20,00
10,00
0,00
49,50
51,02
49,50
49,64
47,80
46,63
47,81
42,69
34,41
34,04
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
Omavaraisuusaste, %
Maan ka.
Huonon raja-arvo

Tase ja sen tunnusluvut

Eliminoitu, kaupunki, liikelaitokset ja taseyksiköt yhteensä 1 000 euroina

VASTAAVAA	31.12.2020	31.12.2019
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	3 823	4 451
Ennakkomaksut	202	333
	4 025	4 784
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	95 641	95 565
Rakennukset	135 310	140 972
Kiinteät rakenteet ja laitteet	67 161	71 108
Koneet ja kalusto	3 890	5 304
Muut aineelliset hyödykkeet	597	597
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	92 745	58 811
	395 344	372 357
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	81 790	81 241
Muut lainasaamiset	39 016	21 759
Muut saamiset	1 987	1 935
	122 793	104 935
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen varat	1 206	1 238
Muut toimeksiantojen varat	71	67
	1 277	1 305
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	739	1 000
	739	1 000
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	0	3
Lainasaamiset	1 205	1 223
Muut saamiset	4	4
	1 209	1 230
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	3 815	4 073
Lainasaamiset	7 542	8 771
Muut saamiset	2 987	3 461
Siirtosaamiset	7 091	11 767
	21 435	28 072
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	20	20
Rahat ja pankkisaamiset	38	27
VASTAAVAA YHTEENSÄ	**546 880**	**513 730**

VASTATTAVAA	31.12.2020	31.12.2019
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	160 936	160 936
Arvonkorotusrahasto	52 913	53 167
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-42 184	-24 101
Tilikauden yli-/alijäämä	9 448	-18 083
	181 113	171 919
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 605	1 636
Vapaaehtoiset varaukset	2 699	2 783
	4 304	4 419
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	40	20
Muut pakolliset varaukset	8 539	8 343
	8 579	8 363
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	1 000	1
Lahjoitusrahastojen pääomat	4 944	4 186
Muut toimeksiantojen pääomat	153	169
	6 097	4 356
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	231 226	189 530
Lainat julkisyhteisöiltä	2 247	2 405
Muut velat	4 058	4 028
Siirtovelat	12 315	12 315
	249 846	208 278
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	39 693	54 805
Lainat julkisyhteisöiltä	172	184
Lainat muilta luotonantajilta	5 179	4 911
Saadut ennakot	2 202	1 293
Ostovelat	21 434	20 394
Muut velat	1 612	2 117
Siirtovelat	26 649	32 691
	96 941	116 395
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	**546 880**	**513 730**

TASEEN TUNNUSLUVUT	2020	2019
Omavaraisuusaste, %	34,04	34,41
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	83,0	84,4
Velat ja vastuut käyttötuloista %	89,2	87,9
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	-32 736	-42 184
Kertynyt yli-/alijäämä, €/ asukas	-622	-794
Lainakanta 31.12. , Milj. €	278,5	251,8
Lainakanta 31.12., €/asukas	5 295	4 738
Lainat ja vuokravastuut, 31.12. milj. €	304,4	265,0
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	5 786,2	4 986,07
Lainasaamiset, 1000 €	39 016	21 759
Asukasmäärä (ennakkoluku)	52 604	53 152

Omavaraisuusaste, %

=100*(Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

=100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Velat ja vastuut prosenttia käyttötuloista

=100* (Vieras pääoma-Saadut ennakot+vuokravastuut) /Käyttötulot

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

=Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

=[Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)]/Asukasmäärä

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)+Vuokravastuut

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

1.5 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat ja joissa liikelaitokset ja muut taseyksiköt on yhdistelty rivi riviltä.

Kokonaistulo ja -meno -käsitteet kattavat laskelmissa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

Valtionosuudet merkitään tuloihin tulonvähennyksenä silloin, kun niiden määrä on negatiivinen. Vähennyseriä tuloissa ovat lisäksi pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja menoissa valmistus omaan käyttöön, pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot ja pakollisten varausten muutos silloin, kun varausten määrä on tilikaudella kasvanut.

Lyhytaikaisten lainojen ja oman pääoman muutokset esitetään kumpikin nettoeränä joko tulona tai menona.

Kokonaistulot- ja menot

Tulot	**M€**	**%**	**Menot**	**M€**	**%**
Toiminta			Toiminta		
Toimintatuotot	55,5	11,33	Toimintakulut	384,7	77,91
Verotulot	222,8	45,50	- Valmistus omaan käyttöön	-0,8	-0,17
Valtionosuudet	136,8	27,94	Korkokulut	1,2	0,25
Korkotuotot	1,2	0,23	Muut rahoituskulut	2,5	0,51
Muut rahoitustuotot	5,7	1,16	Tulorahoituksen korjauserät		
Tulorahoituksen korjauserät			Pakollisten varausten muutos		
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-2,1	-0,43	- Pakollisten varausten muutos	-0,2	-0,04
Investoinnit			- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	-0,9	-0,17
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1,9	0,38	Investoinnit		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2,2	0,45	Investointimenot	50,9	10,30
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset	0,7	0,15	Antolainasaamisten lisäykset	18,1	3,66
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	65,0	13,27	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	20,0	4,06
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	0,0	0,00	Lyhytaikaisten lainojen muutokset	18,3	3,70
Kokonaistulot yhteensä	**489,7**	**100,00**	**Kokonaismenot yhteensä**	**493,8**	**100,00**

”Lyhytaikaiset lainat” ja ”Oman pääoman muutokset” nettoeränä joko tulona tai menona.

1.6 Kaupunkikonsernin toiminta ja talous

1.6.1 Mikkelin kaupunkikonsernin rakenne

Mikkelin kaupunki, sen liikelaitokset ja taseyksikkö yhdessä kaupungin määräysvallassa olevien tytäryhteisöjen kanssa muodostavat kuntakonsernin. Kuntakonserniin kuuluu 11 merkittäväksi katsottua osakeyhtiötä, joista osa muodostaa konsernin, ja 14 muuta yhtiötä (pääosin asunto- tai kiinteistöyhtiöitä), joiden katsotaan omistusosuudeltaan tai määräysvallan kautta kuuluvan konsernin tytäryhtiöiksi tai -yhteisöiksi. Lisäksi kaupungilla on suoraa omistusta 14 osakkuusyhteisössä sekä viidessä kuntayhtymässä ja se on mukana kuudessa säätiössä. Merkittäväksi katsotuille tytäryhtiöille on asetettu valtuustoon nähden sitovia tavoitteita, joiden toteutumisesta raportoidaan kohdassa 2.2.1 Konsernin tavoitteiden toteutuminen.

Konsernin ytimen muodostaa Mikkelin kaupunki (peruskunta + liikelaitokset), jonka taseen loppusumma on noin 54 % kaupunkikonsernin taseen loppusummasta. Omistajaohjauksen kannalta peruskunta, liikelaitokset ja tytäryhtiöt muodostavat keskeisimmän kokonaisuuden. Näihin omaisuuseriin kaupunki pystyy vaikuttamaan omilla päätöksillään. Kuntayhtymät, osakkuusyhtiöt ja säätiöt ovat omistuksellisia kokonaisuuksia, joissa kaupunki on osaomistaja. Näiden omaisuuserien kohdalla kaupungin vaikutusvalta on rajattu omistuksen suuruuteen. Alla olevassa Konsernirakennetaulukossa sekä jäljempänä esitetyssä Mikkelin kaupunkikonserni -kuviossa on esitetty omistusosuuksien jakaantuminen Mikkeli-konsernissa.

Konserniin kuuluvat osakkuusyhtiöt ovat tarkastelussa mukana pelkästään oman pääoman osuuksina. Kaupunki pystyy vaikuttamaan ainoastaan yhtiöön sijoittamansa oman pääoman osuudella. Osakkuusyhtiön yksittäisiin omaisuuseriin ei kaupunki pysty merkittävästi omilla päätöksillään vaikuttamaan.

Konsernirakenne 31.12.2020	**kaupunki**	**konserni**
Tytäryhteisöt		
Etelä-Savon Energia Oy (konserni)	100,00 %	
- ESE-Tekniikka Oy		100,00 %
- ESE-Verkko Oy		100,00 %
- Huippuenergia Oy		100,00 %
- OOOEse Ruskij Les		100,00 %
- OOOEse, Venäjä		100,00 %
- Haukivuoren Lämpö Oy		93,96 %
- Biohauki Oy		88,00 %
- Biosairila Oy		30,00 % (konserniom. yht. 100 %)
Kiinteistökehitys Naistinki Oy	100,00 %	
Metsäsairila Oy	100,00 %	
- Biosairila Oy		70,00 % (konserniom. yht. 100 %)
Mikalo Oy	100,00 %	
Mikkelin Asumisoikeus Oy	100,00 %	
Mikkelin opiskelija-asunnot Oy	100,00 %	
Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy	100,00 %	
Mikkelin Jäähalli Oy	74,88 %	89,10 %
Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy	80,65 %	
Etelä-Savon Koulutus Oy (konserni)	62,50 %	
- KasvuEsedu Oy		62,50 %
Mikkelin Ravirata Oy	75,47 %	
Mikkelin Pesula Oy (loppuosa Essoten omistuksessa)	42,86 %	75,67 %
Mikkelin Matkailu Oy (ei toimintaa)	100,00 %	
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt		
As. Oy Pirttitie III	100,00 %	
Kiinteistö Oy Mikkelin Mannerheimintie 30[1]	100,00 %	
Kiint. Oy Jääkärinkatu 31 (Naistinki Oy:n tytär)		100,00 %
Kiint. Oy Kyyhkylä (Naistinki Oy:n tytär)		100,00 %
Kiint. Oy Koppelonpesä (ESEn tytär)		100,00 %
As. Oy Tuppura	97,00 %	
As. Oy Hirvipari	95,69 %	
Kiint.Oy TeknoGraani (Naistinki ja ESE omistavat)		75,64 %

Konsernirakenne 31.12.2020	kaupunki	konserni
Kiint. Oy Ristiinan Suopursu	70,00 %	
Kiint.Oy Kenkäveronniemi	66,70 %	
Kiint.Oy Mikkelin Takojankatu 1	58,63 %	
Mikkelin Arkistotalo Oy	56,00 %	
Kiint.Oy Mikkelin Tietotaitokortteli	51,56 %	
Kuntayhtymäosuudet		
Etelä-Savon kampuskiinteistöt kuntayhtymä	72,30 %	
Etelä-Savon Sosiaali- ja terveystoimen kuntayhtymä	57,42 %	
Etelä-Savon Maakuntaliitto	33,02 %	
Vaalijalan kuntayhtymä	12,37 %	
Itä-Suomen Päihdehuollon kuntayhtymä[2]	10,81 %	
Osakkuus-/omistusyhteysyhteisöt		
Kyyhkylän Asuntolat Oy	49,20 %	
Kiint. Oy Otavan Ketola	47,26 %	
Kiint. Oy M:lin mlk:n Kuuselan kulma	41,02 %	
As. Oy Mikkelin Lehmusrivi	40,50 %	
Etelä-Savon Kaapelitelevisio Oy (ei toimintaa)	36,80 %	
Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulu Oy (konserni)	36,20 %	
Saimaa Stadiumi Oy	35,36 %	
Mikkelin Mikaeli Oy	33,33 %	
Kiint.Oy Kattilansillan kauppakeskus	32,11 %	
As. Oy Partinkartano	29,80 %	
As. Oy Mikkelin Hauki-Koivikko	29,79 %	
Kiint. Oy Mikkelin Musiikkiopistotalo	21,24 %	
Sodan ja rauhan keskus Muisti Oy	20,00 %	
Kiint. Oy Mikkelin Torikioski	17,70 %	44,30 %
Koskienergia Oy (ESEn omistus)		45,00 %
Suomen Voimatieto Oy (ESEn omistus)		21,70 %
K-S Energiavälitys Oy (ESEn omistus)		20,00 %

[1] Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Kiinteistö Oy Mikkelin Mannerheimintie 30 -yhtiön purkamisen (KV 11.11.2019 § 121). Purkuprosessi on kesken.
[2] Kuntayhtymällä ei ole ollut toimintaa vuoden 2020 aikana. Mikkelin osalta purkusopimus hyväksytty KV 18.3.2019 § 34. Purkuprosessi on kesken.

Säätiöt, joissa kaupunki on mukana
Haukivuoren Vanhustentalosäätiö
Juvan ajoharjoitteluratasäätiö
Karjala-tietokantasäätiö
Kyyhkylä-säätiö
Sodan ja rauhan keskus Muistin tukisäätiö
Suomen elinkeinoelämän keskusarkiston säätiö

Omistusyhteisöllä tarkoitetaan kuntakonserniin kuulumatonta yhteisöä, jossa kunnalla on sellainen omistusosuus, joka luo kunnan ja yhteisön välille pysyvän yhteyden ja on tarkoitettu edistämään kunnan tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yhteisön toimintaa. Jollei kunta muuta näytä, yhteisöä pidetään omistusyhteisönä, jos kunnalla on vähintään viidesosa yhteisön osakepääomasta tai vastaavasta pääomasta. Omistusyhteysyhteisö voi olla kysymyksessä myös silloin, kun omistusosuus on alle viidesosan, jos pysyvä yhteys syntyy esimerkiksi hallituksen jäsenyyden kautta.

Osakkuusyhteisö on omistusyhteysyhteisö, jossa konserniyhteisöllä yksin tai yhdessä muiden samaan kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on huomattava vaikutusvalta liiketoiminnan ja rahoituksen johtamisessa, mutta joka ei kuulu kuntakonserniin. Jollei kunta muuta näytä, omistusyhteysyhteisöä pidetään osakkuusyhteisönä, jos kunnalla on vähintään viidesosa ja enintään puolet omistusyhteysyhteisön osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä. Huomattava vaikutusvalta merkitsee sitä, että konserniyhteisöllä on mahdollisuus vaikuttaa toisen yhteisön taloudellisten ja operatiivisten päätösten tekemiseen, mutta sillä ei ole konsernisuhteelle ominaista määräysvaltaa.

Mikkelin kaupunkikonserni 31.12.2020

Mikkelin kaupunki ja liikelaitokset

Tytäryhteisöt 100 %:
MOAS Oy
Mikalo Oy
Mikkelin Asumisoikeus Oy
Kehitysyhtiö Naistinki Oy
Mikkelin Matkailu Oy (ei toimintaa)
Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy

Kiint. Oy Jääkärinkatu 31 100 %
Kiinteistö Oy Kyyhkylä 100 %
Kiinteistö Oy Teknograani 75,64 %

Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat tytäryhtiöt:
Etelä-Savon Energia Oy 100 % (konserni)
Metsäsairila Oy 100 %
Mikkelin Ravirata Oy 75,47 %

Huippuenergia Oy 100 %
ESE-Tekniikka Oy 100 %
ESE-Verkko Oy 100 %
Haukivuoren Lämpö Oy 93,63 %
oooESE, Venäjä 100 %
OOOESE Ruskij Les 100 %
Biohauki Oy 87,98 %
BioSairila Oy 100 %
- Etelä-Savon Energian omistus 30 %
- Metsäsairilan omistus 70 %
Kiint. Oy Koppelonpesä 100 %
Koskienergia Oy 45 %

Muut tyttäret
Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy 80,65 %
Etelä-Savon Koulutus Oy 62,50 % (konserni)
Mikkelin Pesula Oy 42,86 % (Essote omistaa 57,14 % konserniom.75,67 %)

KasvuEsedu 100 %

Etelä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (konserni) 57,42 %

Islab liikelaitos ky 9 %

Etelä-Savon Kampuskiinteistöt kuntayhtymä 72,3 %

Etelä-Savon maakuntaliitto 33,02 %

Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymä 10,81 %

Vaalijalan kuntayhtymä 12,37 %

Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt:
As Oy Pirttitie III 100 %, Kiinteistö Oy Mikkelin Mannerheimintie 30 100 %, As Oy Tuppura 97 %, As Oy Hirvipari 95,69 %, Mikkelin Jäähalli 74,88 % (konserniomistus 89,10%), Kiinteistö Oy Ristiinan Suopursu 70 %, Kiinteistö Oy Kenkäveronniemi 66,7 %, Kiinteistö Oy Mikkelin Takojankatu 1 58,6 %, Mikkelin Arkistotalo Oy 56 %, Kiinteistö Oy Mikkelin Tietotaitokortteli 51,56 %

Omistusyhteysyhteisöt:
Kyyhkylän Asuntolat Oy 49,2 %, Kiint Oy Otavan Ketola 47,3 %, Kiint Oy M:lin mlk:n Kuuselan kulma 41,2 %, As Oy Mikkelin Lehmusrivi 40,5 %, Etelä-Savon Kaapelitelevisio Oy 36,8 % (ei toimintaa, ei yhdistelty), Kaakkois-Suomen Amk Oy 36,2 %, Saimaa Stadiumi Oy 35,36 %, Mikkelin Mikaeli Oy 33,3 %, Kiint Oy Kattilansillan kauppakeskus 32,1 %, As Oy Partinkartano 29,8 %, Kiinteistö Oy Hauki-Koivikko 29,79 %, Kiint Oy Mikkelin Musiikkiopistotalo 21,2 %, Sodan ja rauhan keskus Muisti Oy 20 %, Kiint Oy Torikioski 17,7 % (konserniom. 44,3 %), Sodan ja rauhan keskus Muisti Oy 20 %, Suomen Voimatieto Oy *konserniom.* 21,7 % (ei yhdistelty), K-S Energiavälitys Oy *konserniom.* 20,0 % (ei yhdistelty)

Säätiöt
Yhdistelty:
Haukivuoren Vanhustentalosäätiö
Ei yhdistelty:
Juvan ajoharjoitteluratasäätiö
Karjala-tietokantasäätiö
Kyyhkylä-säätiö
Sodan ja rauhan keskus Muistin tukisäätiö
Suomen elinkeinoelämän keskusarkiston säätiö

1.6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Mikkelin kaupunginvaltuusto on vahvistanut omistajapoliittiset linjaukset päätöksellään 20.2.2017 § 15. Omistajapolitiikka koostuu erityisesti omistajastrategian valinnasta ja sen onnistuneisuuden arvioinnista sekä konserniohjauksesta. Omistajapoliittisissa linjauksissa määritellään omistukselle asetettavat tuotto- ja muut tavoitteet sekä omaisuuden käytöstä vastuussa olevat tahot. Samoin linjauksissa määritellään, miten seuranta ja raportointi on järjestetty.

Tehokkaalla omistajapolitiikalla kaupunki pyrkii pääoman ja omaisuuden tehokkaaseen käyttöön; pääomia vapauttamalla ja uudelleen kohdistamalla kaupunki pyrkii lisäämään kunnan pääomien tuottavuutta ja kehittämään kaupunkia sekä luomaan hyvän kuntatalouden. Omistuksille määritetään kaupungin talousarviossa yhteisökohtaiset tuotto- ja muut toiminnalliset tavoitteet.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt päätöksellään Mikkelin kaupungin konserniohjeen 24.8.2020 § 57, jossa on määritelty konsernin johtosuhteet ja johtamisen säännöt. Konserniohje yhtenäistää ohjausta, lisää toiminnan läpinäkyvyyttä ja tehostaa tiedonkulkua. Ohjetta sovelletaan kaikissa kaupunkikonserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä siltä osin, kun se ei aiheuta ristiriitaa osakeyhtiölain tai muun erityislainsäädännön kanssa. Konserniohje merkitään tiedoksi tai hyväksytään tytäryhteisön hallituksessa tai vastaavassa toimielimessä. Osakkuusyhteisöissä konserniohjetta noudatetaan kaupungin päätäntävallan asettamissa rajoissa.

Kaupunginhallitus on hyväksynyt 22.6.2009 konserniohjauksen järjestämistä koskevat periaatteet. Periaatteiden mukaan konserniohjauksen ja -valvonnan käytännön järjestämiseksi on tarkoituksenmukaista, että valvonta- ja seurantavastuu delegoidaan yhtiökohtaisesti kaupungin johtoryhmään kuuluville viranhaltijoille. Kaupunginjohtaja on tehnyt konserniohjeen nojalla uusimman delegointipäätöksen joulukuussa 2020. Nämä konsernivalvonnan vastuuhenkilöt esitetään myös talousarviokirjassa.

Mikkelin kaupungin tytäryhteisöjen tavoitteet määritellään vuosittain kaupungin talousarviossa. Yhteisöjen tavoitteet valmistellaan yhteistyössä tytäryhtiön ja yhteisön konsernivastuuhenkilön kanssa. Konsernitavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kaupunginhallituksen alaiselle konserni- ja elinvoimajaostolle vuosittain siten, että kaupungin seuraavan vuoden talousarvion tavoitteiden määrittelyssä voidaan huomioida kuluvan vuoden tavoitteiden toteutuminen. Lisäksi keskeisimmät konserniyhteisöt raportoivat toimintaansa, talousarviotavoitteiden toteutumia ja muita ajankohtaisia asioita säännöllisesti konserni- ja elinvoimajaoston kokouksissa. Keskeisimpien konserniyhtiöiden kuulemistilaisuudet järjestettiin syyskuussa 2020. Keskeisten konserniyhtiöiden yhteinen tapaaminen, eli ns. konsernipäivä pyritään järjestämään vähintään kerran vuodessa, mutta vuonna 2020 tapaamiset jäivät koronatilanteen vuoksi toteuttamatta.

Kaupunginhallitus antaa konsernitilinpäätöksen yhteydessä tiedot kaupunginvaltuustolle konsernin tavoitteiden ja talouden toteutumisesta. Konsernin strategiasta johdetut tavoitteet antavat suuntaviivoja konsernin ja sen tyttärien toimintaan. Tytäryhteisöt toimittavat myös talouspalveluille riittävät tiedot toiminnastaan ja tavoitteiden toteutumisesta talouslukujen lisäksi tilinpäätösvalmistelun yhteydessä. Kaupungin strategiasta johdetut tavoitteet riittävät konsernin ja sen tyttärien menestyksekkääseen johtamiseen. Arviointi perustuu konsernin toiminnasta ja taloudesta saatuihin tietoihin.

Tilinpäätöksen yhteydessä havaitut tarvittavat korjaavat toimenpiteet viedään seuraaviin talousarvioihin, ellei tilanne vaadi toimenpiteitä tätä nopeammin. Konsernivalvonnan kohdealueita ovat erityisesti konserniyhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi. Tätä tehtävää varten on talousarvioihin määritelty seurattavat tunnusluvut ja mittarit, joilla tytäryhteisöjen toiminnan kannattavuutta, vaikuttavuutta ja talouden tilaa kuntakonsernissa arvioidaan. Konsernivalvonnassa seurataan myös valtuuston tytäryhteisöjen toiminnalle asettamien tavoitteiden toteutumista sekä konserniohjeen noudattamista erityisesti keskitetyissä konsernitoiminnoissa ja konsernin sisäisten palvelujen käytössä.

Osuudet kuntayhtymissä ja sijoitukset muissa yhteisöissä palvelevat suoranaisesti kaupungin vastuulla olevaa palvelutuotantoa tai kaupungin kehittämistä. Tällaiset sijoitukset ovat perus-, osake- tai osuuspääomasijoituksia kuntayhtymiin, osakeyhtiöihin tai osuuskuntiin, antolainat näille yhteisöille taikka rahoitusosuuksia nimettyihin investointikohteisiin tai hankkeisiin. Sijoitusten tarkoitus voi olla myös kaupungin taseen keventäminen siirtämällä kiinteistöjä, muita tuotantovälineitä ja myös velkoja kaupungilta jonkun toisen yhteisön omistukseen ja vastuulle. Omistajapoliittisissa linjauksissa otetaan kantaa myös sijoituksiin ja niiden määrään omistajan näkökulmasta.

Mikkelin kaupunki oli mukana vuosien 2019 ja 2020 aikana toteutettavassa Kuntaliiton ja sen konsultointiyhtiö FCG:n ”Kohti tulevaisuuden toimintakykyisiä kuntakonserneja” -verkostohankkeessa. Hankkeen tarkoituksena oli koota ja välittää tietoa kaupunkikonsernien toiminnasta sekä tukea konsernijohtamisen ja omistajaohjauksen kehittämistä. Työskentely koostui valtakunnallisesta vertaistoiminnasta ja teemakohtaisista asiantuntijaluennoista sekä kaupunki-

kohtaisten konsernijohtamisen kehittämisen työpajoista. Osana verkostohanketta toteutettiin myös hallintosäännön edellyttämä ja kerran valtuustokauden aikana tehtävä omistajaohjauksen tuloksellisuuden arviointi. Raportti esiteltiin kaupunginhallitukselle ja hallituksen päätöksen 11.1.2021 § 16 mukaisesti raportissa esitetyt toimenpide-ehdotukset omistajaohjauksen kehittämiseksi tulee viedä käytäntöön.

1.6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Kaupunki osti toukokuussa 2019 Kiinteistö Oy Mikkelin Mannerheimintie 30:n koko osakekannan saadakseen omistukseensa yhtiön omistaman kiinteistön. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kiinteistöyhtiön purkamisen. Yhtiön purkaminen on viivästynyt, ja se tullaan toteuttamaan vuoden 2021 aikana.

Mikkelin kaupunki omistaa 10,81 % Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymästä. Kuntayhtymää ollaan purkamassa, ja Mikkelin osalta purkusopimus hyväksytty KV 18.3.2019 § 34. Kuntayhtymällä ei ole ollut toimintaa vuoden 2020 aikana. Purkuprosessi on kesken.

Kyyhkylä-säätiön hallituksen puheenjohtajuus ja sen myötä myös hallitusenemmistö siirtyy Mikkelin kaupungille alkuvuodesta 2021. Säätiön omistaman Kyyhkylä Oy:n osakekannasta myytiin yksityiselle yritykselle 51 % alkuvuodesta 2021.

Talous- ja tulevaisuusohjelman (KH 22.6.2020 § 231) mukaisesti on suunniteltu Mikkelin Matkailu Oy:n (ei toimintaa) purkamista. Etelä-Savon Kaapelitelevisio Oy:n (ei toimintaa) osalta on suunniteltu osakkeiden (36,8 %) myyntiä nimelliseen (esim. 0,1 e/kpl) hintaan muille osakkaille tai vaihtoehtoisesti yhtiön purkamista.

Konsernirakenteen olennaisia muutoksia aiemmilta vuosilta ovat:

- Mikkelin Ravirata Oy:n osakkeiden osto (KH 12.8.2019 § 307), joka nosti kaupungin omistusosuuden yhtiöstä 75,47 prosenttiin (aiemmin 52,70%).
- Kaupungin kokonaan omistama Etelä-Savon Energia Oy myi osuutensa 20,6 % Lumme Energia Oy:stä Suur-Savon sähkölle (2019)
- Kiinteistö Oy Mikkelin Mannerheimintie 30:n koko osakekannan osto (KV 18.3.2019 § 30)
- Sodan ja rauhan keskus Muistin tukisäätiön sekä Sodan ja rauhan keskus Muisti Oy:n perustaminen (KV 20.8.2019 § 91)
- Etelä-Savon Koulutus Oy:n tytäryhtiön (KasvuEsedu Oy) perustaminen (KV 9.10.2017 § 67)
- Etelä-Savon Työterveys Oy:n myynti (KV 12.6.2017 § 32)
- Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy:n 100 % omistaman tytäryhtiö Miktech Consulting Oy:n myynti (KV 19.12.2016 § 148)
- YIT Kuntatekniikka Oy:n liiketoimintakauppa (KV 14.11.2016 § 133)
- Kiinteistöosakeyhtiö Kyyhkylän osakkeiden ostaminen Kyyhkylä-säätiöltä Naistinki Oy:n 100 % omistaman Kiinteistöosakeyhtiö Kyyhkylän lukuun (KV 13.6.2016 § 83 ja KV 14.11.2016 § 132)

1.6.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Konsernin merkitys kaupungille on sekä päättyneellä tilikaudella että tulevaisuudessa merkittävä. Kaupungin oman taseen loppusumma on vain hieman yli puolet (53,9 %) konsernitaseen loppusummasta, ja konsernitaseessa oleva ylijäämä on kaupungille tärkeä voimavara. Tulevinakin vuosina kaupunki joutunee lisäämään tuloutusta niistä konserniyhtiöistä, joiden on mahdollista maksaa osinkoja.

Mikkelin kaupungin taseeseen kertyneiden alijäämien kattaminen kuntalain kriisikuntakriteerien edellyttämällä tavalla vuoden 2023 loppuun mennessä vaatii taseomaisuusjärjestelyin toteutuvaa merkittävää myyntivoiton tuloutusta. Sopeutustoimien kautta edistetään käyttötalouden tasapainoa, mutta alijäämien kattamiseen käyttötalouden toimenpiteet eivät ole riittäviä. Kaupunginhallitus on päätöksillään 8.6.2020 § 211 ja 12.10.2020 § 313 nimennyt energiatyöryhmän, jonka tehtävänä on selvittää eri vaihtoehtoja alijäämien kattamiseksi energiaomistuksiin kohdistuvin järjestelyin. Kaupunginvaltuusto on päätöksellään 15.2.2021 § 25 linjannut, että kaupunki jatkaa Suur-Savon Sähkö Oy:n omistusjärjestelyjen selvittämistä.

Mikkelin Pesula Oy:n osakkeista 42,86 prosenttia on ollut Mikkelin kaupungin omistuksessa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 15.3.2021 § 37 Mikkelin Pesula Oy:n osakkeiden myymisen, osana palvelusuunnitelman (KV 18.3.2019 § 35) sekä talous- ja tulevaisuusohjelman (KH 22.6.2020 § 231) mukaisia konserniyhtiöiden omistuksiin liittyviä linjauksia.

Kaupunkikonsernin velkamäärän kehityksen arvioidaan jatkuvan myös lähivuosina kasvusuuntaisena, kun suunnitteilla olevia investointihankkeita rahoitetaan vieraalla pääomalla.

1.6.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kuntakonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa sekä lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja voimavarat turvataan.

Kuntalakiin vuoden 2015 aikana tehdyillä muutoksilla on uudistettu, laajennettu ja selkeytetty erityisesti omistajapolitiikan ja konsernijohtamisen säännöksiä. Kesäkuussa 2017 voimaan tulleet uudet säännökset terävöittävät kunnan toiminnan strategista johtamista, omistajaohjausta sekä riskienhallinnan ja arvioinnin merkitystä. Kuntaliitto on antanut uudistettuun kuntalakiin perustuvan ja sitä täydentävän johtamissuosituksen kuntakonserneille.

Kaupungin hankintatoiminnan yhteiset periaatteet ja kriteerit on hyväksytty kaupunginhallituksessa 24.11.2014 § 429, ja vuonna 2018 kaupunkikonsernille laadittiin uusi yhteinen hankintasääntö, jonka kaupunginhallitus hyväksyi 17.12.2018 § 465 (päivitys KH 10.6.2019 § 265). Konserniohje on hyväksytty kaupunginvaltuuston päätöksellä 20.5.2019 § 57. Mikkelin kaupunginhallitus on hyväksynyt Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen (2.5.2016 § 148 / päivitys 10.2.2020 § 52), jota myös konserniyhtiöiden tulee noudattaa.

Konserniyhteisöjen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen on yhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajien vastuulla. Näistä ne myös raportoivat konserniohjeen mukaisesti konsernijohdolle. Sisäistä valvontaa toteuttavat lisäksi kaikki työntekijät kaikilla organisaatiotasoilla osana toimintarutiineihin sisältyvää toimintojen ja varojen käytön valvontaa. Kaikkien tulosalueiden ja tulosyksiköiden on toimintaa suunnitellessaan otettava huomioon sisäisen valvonnan asettamat vastuut ja velvoitteet sekä varattava niille tarvittavat resurssit.

Koska kaupungin omistuksessa olevat osakeyhtiöt vastaavat operatiivisesta toiminnastaan sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallintansa järjestämisestä, vaihtelevat käytännöt yhtiökohtaisesti. Keskeiset tytäryhtiöt raportoivat tilinpäätöstietojensa yhteydessä avaintiedot sisäisestä valvonnastaan ja riskienhallinnastaan. Keskeiset konserniyhtiötä koskevat riskit on kirjattu kunkin yhtiön kohdalle niiden tavoitteiden toteutumisen raportoinnin yhteyteen. Vuodesta 2018 alkaen konserniyhtiöiden on myös edellytetty toimittavan tilinpäätöstietojensa liitteeksi Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen (KH 2.5.2016 § 148) liitteenä olevan arviointimallin mukaiset tiedot erikseen dokumentoituina.

Konserniohjeen mukaisesti menestyksellinen konsernijohtaminen edellyttää, että konsernin riskit on tunnistettu kokonaisvaltaisesti ja niihin on varauduttu. Riskien menestyksellinen tunnistaminen ja dokumentointi vaativat jatkuvaa konsernitasoista ohjausta ja selkeää raportointimallia. Riskienhallinnan raportointia olisi mahdollista kehittää vielä nykyistä monipuolisemmaksi. Konserniyhtiöiden hallitusten jäsenten perehdytystä riskienhallinnan kysymyksiin on syytä jatkaa myös jatkossa, ja riskienhallinta on pystyttävä vakiinnuttamaan yhdeksi keskeiseksi osaksi osakeyhtiöiden hallitustyöskentelyä. Kevään 2021 kuntavaalien jälkeisissä henkilövalinnoissa huomioidaan kaupunginhallituksen 30.11.2020 § 380 hyväksymä ohjeistus merkittävien tytäryhtiöiden hallitusten jäsenten valintaan. Kiinnittämällä huomiota hallituskokoonpanojen osaamisprofiileihin, kohenevat myös valmiudet toimintaan ja talouteen liittyvien riskien ennakointiin.

1.6.6 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös (kuntalaki 410/2015 § 114). Konsernitilinpäätös tulee laatia samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös. Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyhteisöjen taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys kuntakonsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana. Kuntayhtymän tilinpäätös yhdistellään jäsenkunnan konsernitilinpäätökseen. Kunnan, jolla ei ole tytäryhteisöjä, mutta joka on jäsen kuntayhtymässä tai liikelaitoskuntayhtymässä, tulee sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätöstä vastaavat tiedot.

1.6.6.1 Konsernituloslaskelma

1000 euroa	TP 2020	TP 2019
Konsernin toimintakate	313 522	302 807
Konsernin vuosikate	66 300	37 350
Konsernin korkomenot	5 064	4 477
Suunnitelman mukaiset poistot	49 708	46 794

Konsernin toimintatuotot olivat 265,8 miljoonaa euroa ja toimintakulut 579,7 miljoonaa euroa. Edellisen tilikauden vastaavat luvut olivat 277,1 miljoonaa ja 579,3 miljoonaa euroa. Konsernin toimintakate vuonna 2020 oli -313,5 miljoonaa euroa, kun se vuotta aiemmin oli -302,8 miljoonaa euroa. Mikkelin kaupunkikonsernin vuosikate nousi 66,3 miljoonaan euroon, kun se vuotta aiemmin oli 37,3 miljoonaa euroa.

Konsernin korkomenot vuonna 2020 olivat 5,01 miljoonaa, ja niiden määrä nousi vuoteen 2019 verrattuna noin 587 tuhannella eurolla. Konsernin (pl. kaupunki) rahoitus on painottunut kiinteisiin lainakorkoihin; esimerkiksi kiinteistötoiminnassa kiinteät korot ovat luontaisia, koska tulovirrat eivät korreloi taloussuhdanteita.

Konsernin suunnitelman mukaiset poistot olivat 49,7 miljoonaa euroa, josta Mikkelin kaupungin osuus oli 20,4 miljoonaa euroa. Konsernituloslaskelma osoittaa 9,3 miljoonan euron ylijäämää. Mikkelin kaupungin ylijäämä 9,4 miljoonaa euroa huomioiden, on muiden konserninosien tulos lähellä nollatasoa. Vuonna 2019 konsernin tuloslaskelma oli 14,6 miljoonaa alijäämäinen, ja vuonna 2018 alijäämää oli 12,7 miljoonaa euroa. Molempina vertailuvuosina Mikkelin kaupungin merkittävät alijäämät painoivat koko konsernin tuloksen alijäämäiseksi.

Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

tuhansin euroin

	01.01.-31.12.2020		01.01.-31.12.2019	
Toimintatuotot		265 848		277 059
Toimintakulut		-579 665		-579 313
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)		295		-552
Toimintakate		**-313 522**		**-302 807**
Verotulot		220 435		202 124
Valtionosuudet		165 382		141 236
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	595		750	
Muut rahoitustuotot	1 647		3 713	
Korkokulut	-5 064		-4 477	
Muut rahoituskulut	-3 173	-5 994	-3 191	-3 204
Vuosikate		**66 300**		**37 350**
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-49 708		-46 794	
Omistuksen eliminointierot			-587	
Arvonalentumiset	-6 196	-55 904	-2 712	-50 093
Tilikauden tulos		**10 397**		**-12 744**
Tilikauden verot		-614		-969
Laskennalliset verot		71		-923
Vähemmistöosuudet		-523		11
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		**9 331**		**-14 625**

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	**2020**	**2019**
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	45,9	47,8
Vuosikate/Poistot, %	118,6	74,6
Vuosikate, euroa/asukas	1260,4	702,7
Asukasmäärä (ennakkoluku)	52 604	53 152

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista
= 100*Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)
Vuosikate prosenttia poistoista
=100 * Vuosikate/(Suunnitelman mukaiset poistot + Arvonalentumiset)
Vuosikate euroa/asukas

1.6.6.2 Konsernin rahoituslaskelma

Konsernin toiminnan rahavirta oli noin 65 miljoonaa euroa, jossa on nousua edellisestä vuodesta noin 34 miljoonaa euroa. Konsernin investointimenot laskivat edellisestä vuodesta 5,6 miljoonalla eurolla, ollen noin 96 miljoonaa euroa. Investointimenoista noin 51 miljoonaa eli noin 53 prosenttia tuli Mikkelin kaupungin investoinneista, joista keskeisin on Metsä-Sairilan jätevedenpuhdistamo. Konsernin muiden yhteisöjen investoinnit olivat näin ollen noin 45 miljoonaa euroa.

Konsernin investointien tulorahoitusprosentti oli 71,3 %, kun vuonna 2019 vastaava luku oli 37,7 %. Kaupungin investointien tulorahoitusprosentti oli 70,1 %, kun vuotta aiemmin tunnusluku oli kaupungin osalta vain 8,1 %. Vuosina 2019 ja 2018 kaupungin heikko vuosikate painoi koko konsernin tulorahoitusprosenttia merkittävästi alaspäin. Investointien tulorahoituksen osuus tulisi saada vakiinnutettua korkeammalle tasolle lainamäärän kasvun hillitsemiseksi.

Konsernin lainanhoitokate nousi tyydyttävälle tasolle arvoon 1,4. Edellisinä vuosina 2019 ja 2018 tunnusluku on ollut alle yhden, jolloin kyseisten vuosien lainanhoitokyky on ollut heikko.

1 000 euroa	TP 2020	TP 2019
Toiminnan rahavirta	64 960	30 857
Konsernin investointimenot	95 999	101 631
Konsernin investointien tulorahoitusprosentti	71,3 %	37,7 %
Kaupungin investointien tulorahoitusprosentti	70,1 %	8,1 %
Konsernin lainanhoitokate	1,4	0,9

Konsernin rahoituslaskelma

Tuhansin euroin

	31.12.2020	31.12.2019
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	66 300	37 350
Tilikauden verot	-614	-969
Tulorahoituksen korjauserät	-726	-5 524
	64 960	30 857
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-95 999	-101 631
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 999	2 568
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 276	10 757
Toiminnan ja investointien rahavirta	**-25 764**	**-57 449**
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-55	-58
Antolainasaamisten vähennykset	538	784
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	85 783	111 056
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-45 705	-43 216
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	-26 593	-12 502
	13 968	56 063
Oman pääoman muutokset	818	-15 517
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	1 781	142
Vaihto-omaisuuden muutos	-303	602
Saamisten muutos	6 559	-4 248
Korottomien velkojen muutos	-443	19 194
Rahoituksen rahavirta	**22 379**	**56 236**
Rahavarojen muutos	**-3 385**	**-1 213**
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	24 844	28 228
Rahavarat 1.1.	28 228	29 441
	-3 385	-1 213
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Investointien tulorahoitus, %	71,3	37,7
Laskennallinen lainanhoitokate	0,9	0,5
Lainanhoitokate	1,4	0,9
Kassan riittävyys, pv	12,4	14,1
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, 1000 euroa	-165 658	-145 675

Investointien tulorahoitus
100*Vuosikate/Investointien omahankintameno
Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman pysyvien vastaavien investointeja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.
Laskennallinen lainanhoitokate
= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)
Lainanhoitokate
(Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)
Kassan riittävyys, pv
365*Rahavarat 31.12./Kassasta maksut tilikaudella
Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €
Toiminnan ja investointien rahavirta-välitulos tilinpäätösvuodelta ja neljältä edelliseltä.

1.6.6.3 Konsernitase

Taseen sisältö

Konsernin rahoituksen rakennetta kuvataan, samoin kuten kunnalla, taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta, joiden avulla voidaan arvioida keskeisesti konsernin taloudellista asemaa. Konsernin taseen vuoden 2020 loppusumma on 1 014,3 miljoonaa euroa, kun se vuotta aiemmin oli 986,9 miljoonaa euroa. Taseen loppusumma kasvoi näin ollen 27,4 miljoonalla eurolla eli noin 2,8 prosentilla.

Taseen erät

Taseen vastaavaa-puolella pysyviin vastaaviin kuuluva aineelliset hyödykkeet oli 872,17 miljoonaa euroa, joka on 86 prosenttia taseen loppusummasta. Aineelliset hyödykkeet lisääntyivät edellisestä tilikaudesta 36,32 miljoonalla eurolla. Kaikkiaan pysyvät vastaavat kasvoivat edellisestä vuodesta 9,90 miljoonaa euroa eli 1,1 prosenttia. Aineettomien hyödykkeiden lasku edelliseen tilikauteen verrattuna oli noin 1,47 miljoonaa eli 16,0 prosenttia, ja sijoitusten määrä nousi noin 0,82 miljoonalla eurolla eli 1,6 prosentilla. Vaihto-omaisuuden määrä nousi noin 0,3 miljoonalla eurolla. Konsernin rahojen ja pankkisaamisten määrä laski noin 4 miljoonalla eli n. 16 prosentilla.

Taseen vastattavaa -puolella oman pääoman suuruus on 255 miljoonaa euroa. Edellisenä vuonna oma pääoma oli 244,7 miljoonaa euroa, joten nousua on tapahtunut 4,2 %. Vieraan pääoman määrä oli 729,7 miljoonaa euroa, joka lisääntyi noin 13 miljoonalla eurolla edellisestä vuodesta. Konsernin lainakanta oli 604,8 miljoonaa euroa, joten lainakanta kasvoi 23,7 miljoonalla eurolla vuoden 2019 vastaavasta luvusta. Pitkäaikaisen vieraan pääoman määrä kasvoi 37,7 miljoonalla, kun taas lyhytaikaisen vieraan pääoman määrä pieneni 24,7 miljoonalla eurolla.

Alijäämän kattamisvelvollisuus kuntakonsernissa

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan. Mikkelin kaupungin tasapainottamistoimenpiteitä on selvitetty tilinpäätöksen kappaleessa 1.7.2.

Taseen tunnusluvut

	TP 2020	TP 2019
Konsernin omavaraisuusaste	26,1 %	25,8 %
Konsernin lainakanta (milj. €)	604,8	581,1
Konsernilainat €/asukas	11 497	10 932
Konsernin kertyneet ylijäämät €/asukas	575	384

Omavaraisuusaste mittaa kuntakonsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä omista sitoumuksistaan pitkällä tähtäyksellä. Mikkelin kaupunkikonsernin omavaraisuusaste oli 26,1 prosenttia vuonna 2020, ollen vain hieman parempi kuin 2019 (25,8 %). Kuntakonsernien keskimääräinen omavaraisuusaste Suomessa vuonna 2019 oli 41,9 prosenttia, joka on 1,6 prosenttiyksikköä vuoden 2018 lukua heikompi.

Konsernin lainamäärä on jatkanut edelleen kasvuaan. Lainakanta vuonna 2020 oli 604,8 miljoonaa euroa, kun vuotta aiemmin luku oli 581,1 miljoonaa euroa. Asukasta kohden laskettuna vuoden 2020 lainamäärä oli 11 497 euroa per asukas ja 10 932 euroa vuonna 2019. Lainakannat ovat nousseet myös valtakunnallisesti. Kaikkien Suomen kuntakonsernien lainakanta oli keskimäärin 7 084 euroa/asukas vuonna 2019, kun vuonna 2018 keskimääräinen luku oli 6 540 euroa/asukas. Mikkeli-konsernin kertyneet ylijäämät vuonna 2020 olivat 575 euroa per asukas. Vuoden 2019 asukasta kohden laskettu ylijäämän määrä oli 384 euroa, joten tunnusluvun arvo on kohentunut edellisestä vuodesta. Tunnusluku on kohentumisestaan huolimatta yhä matalalla tasolla, sillä 2018 vastaava luku oli 865 euroa/asukas.

Konsernin kriisikuntakriteerit

Kuntalain mukaiset kriisikuntakriteerit on otettu käyttöön kahdessa vaiheessa. Kriteeriä 1 sovelletaan vuoden 2015 tilinpäätöksestä alkaen ja muita kriteerejä vuoden 2017 tilinpäätöksestä alkaen. Mikkelin kaupungin tilinpäätösluvuista voidaan todeta, että kriteerien täyttymiseltä vältytään vielä toistaiseksi. Vuodesta 2018 alkaen kaupungin taseeseen muodostunut alijäämä on kuitenkin kyettävä kattamaan vuoden 2023 loppuun mennessä, kaupunkikonsernin lainamäärä ja suhteellinen velkaantuminen ylittävät selvästi raja-arvot. Myös kunnallisveroprosentti ylittää kriisikuntakriteerin nykyisin käytettävän raja-arvon.

Kriisikuntakriteerit ovat:

1. Peruskunta ei pysty kattamaan taseeseensa kertynyttä alijäämää neljässä vuodessa.
2. Tai kuntakonsernilla on kertynyttä alijäämää yli 1.000 euroa asukasta kohden viimeisessä tilinpäätöksessä ja sitä edeltävässä vähintään 500 euroa.
3. Tai kaikki neljä seuraavista kriteereistä täyttyy kahden peräkkäisen vuoden aikana:
    a. Kuntakonsernin vuosikate on negatiivinen.
    b. Kunnan tuloveroprosentti on +1 prosenttiyksikköä yli kuntien keskiarvon.
    c. Kuntakonsernin asukasta kohden laskettu lainamäärä ylittää 50 prosentilla maan keskiarvon.
    d. Kuntakonsernin suhteellinen velkaantuneisuus on vähintään 50 prosenttia.

		Mikkeli				Konserni			
	Raja-arvo	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**
Peruskunnan alijäämien kattaminen (milj. €)	katettava 4 vuodessa	-32,74	-42,18	-8,45	4,88				
Kuntakonsernin taseen ali-/ylijäämä	yli -1000 €/as.*					575	384	865	1 105
Kuntakonsernin taseen ali-/ylijäämä edellisenä vuonna	väh. -500 €/as.*					384	865	1 105	1 123

		Mikkeli				Konserni			
	Raja-arvo 2020	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**	**2020**	**2019**	**2018**	**2017**
1. Konsernin vuosikate (milj. €)	Negatiivinen					66,3	37,4	35,0	54,8
2. Veroprosentti 1 %-yksikön yli kuntien KA	Yli 20,97 %	22,0 %	20,5 %	20,5 %	20,5 %				
3. Konsernilainamäärä yli 50 % yli kuntien KA*	yli 10 656 €/as.*					11 497	10 932	9 723	9 308
4. Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus	väh. 50 %					111,5 %	115,1 %	106 %	99,7 %

** Asukkaita kohden lasketuissa tunnusluvuissa on käytetty Tilastokeskuksen ennakkotietoa Mikkelin asukasmääräs-tä per 31.12.2020, 52 604 asukasta. Konsernilainamäärän raja-arvo on laskettu kuntien vuoden 2019 keskiarvojen perusteella.*

Uudet kriisikuntakriteerit

Kriisikuntakriteereitä on uudistettu 1.3.2019 voimaan tulleella uudella kuntalain 118 §:llä. Mittariston rakenne säilyy ennallaan, mutta tunnuslukuja ja niiden raja-arvoja on muutettu. Uusia raja-arvoja sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella. Siihen asti sovelletaan aiemmin voimassa olleita kriisikuntakriteereitä.

Arviointimenettely voidaan jatkossa käynnistää

- jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädetyssä määräajassa (ei muutosta)
- jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa (ei muutosta)

TAI

- jos rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet *kaikki* seuraavat raja-arvot

    1. kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 % (nykyisin konsernin negatiivinen vuosikate)
    2. kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti (nykyisin 1,0 prosenttiyksikkö)
    3. asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla (nykyisin tunnusluvussa huomioidaan ainoastaan konsernin lainamäärä)
    4. konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8 (nykyisin tunnuslukuna kuntakonsernin suhteellinen velkaantuneisuus vähintään 50 %).

Arviointimenettelyn raja-arvojen lisäksi hallituksen esityksessä on esitetty myös väljemmät raja-arvot eli ns. keltaiset valot, jotka eivät vielä johda arviointimenettelyn käynnistämiseen, mutta joiden täyttyessä kunnan tulee kiinnittää erityistä huomiota taloutensa kehitykseen ja analysointiin, koska kunta on lähellä varsinaisen raja-arvon täyttymistä.

Keltaisten valojen raja-arvot ovat:

- konsernin kertynyt alijäämä on vähintään 500 euroa per asukas
- konsernin vuosikatteen osuus poistoista on alle 100 %
- tuloveroprosentti on 1,5 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti
- konsernin lainat ja vastuut ylittävät kaikkien kuntien lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän 25 prosentilla
- konsernin laskennallinen lainanhoitokate on alle 1,0.

Konsernitase (lyhyt) ja sen tunnusluvut

1000 euroa

VASTAAVAA	**31.12.2020**	**31.12.2019**
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	3 531	3 948
Konserniliikearvo	41	48
Muut pitkävaikutteiset menot	3 921	4 832
Ennakkomaksut	201	333
	7 694	9 161
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	102 835	102 427
Rakennukset	473 366	467 498
Kiinteät rakenteet ja laitteet	75 285	78 620
Koneet ja kalusto	91 116	92 942
Muut aineelliset hyödykkeet	5 295	5 364
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	124 273	88 995
	872 169	835 846
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet	15 951	15 086
Osakkeet ja osuudet	9 833	9 409
Muut lainasaamiset	23 621	24 156
Muut saamiset	1 725	1 656
	25 346	50 307
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	**4 363**	**2 987**
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	**7 142**	**6 839**
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	3 258	2 742
Lyhytaikaiset saamiset	43 743	50 818
	47 001	53 560
Rahoitusarvopaperit	**2 980**	**2 318**
Rahat ja pankkisaamiset	**21 864**	**25 910**
VASTAAVAA YHTEENSÄ	**1 014 343**	**986 929**

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	160 936	160 936
Arvonkorotusrahasto	59 240	59 495
Muut omat rahastot	4 571	3 902
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	20 918	35 013
Tilikauden yli- / alijäämä	9 331	-14 625
	254 996	244 721
VÄHEMMISTÖOSUUS	9 254	8 924
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	40	20
Muut pakolliset varaukset	11 086	10 413
	11 126	10 433
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	9 275	6 119
KONSERNIRESERVI	11	23
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	527 602	489 209
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	31 359	32 017
Lyhytaikainen korollinen pääoma	66 954	91 860
Lyhytaikainen koroton pääoma	103 764	103 623
	729 680	716 709
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	**1 014 343**	**986 929**

KONSERNIN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	26,1	25,8
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	111,5	115,1
Kertynyt yli-/ alijäämä 1000 €	30 249	20 389
Kertynyt yli-/ alijäämä euroa/ asukas	575	384
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	604 770	581 069
Konsernin lainat, euroa/asukas	11 497	10 932
Lainat ja vuokravastuut 31.12. 1000 €	643 277	601 983
Konsernin lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	12 229	11 326
Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	23 621	24 156
Kunnan asukasmäärä (ennakkoluku)	52 604	53 152

Omavaraisuusaste, %
= 100 x (Oma pääoma + Vähemmistöosuus + Konsernireservi + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakkot)
Suhteellinen velkaantuneisuus, %
=100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot
Kertynyt ylijäämä (alijäämä)
= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas
=(Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä))/Asukasmäärä
Konsernin lainakanta 31.12.
= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Liittymismaksut ja Muut velat)
Lainat ja vuokravastuut 31.12.
=Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut
Konsernin lainat, euroa/asukas
=Lainakanta/asukasmäärä
Konsernin lainasaamiset 31.12.
=Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

1.7 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

1.7.1 Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tai sen antamisen yhteydessä tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelyä sekä talouden tasapainottamista koskeviksi toimenpiteiksi.

Kaupunginhallitus esittää tilikaudelle 2020 muodostuneen 9 447 848,30 euron ylijäämän käsittelyksi:

- tilikauden tuloslaskelman tulos ennen varaus- ja rahastosiirtoja 9 332 188,77 euroa.
- kirjataan tulona suunnitelman mukaan Vesiliikelaitoksen poistoeron vähennys 27 506,10 euroa.
- kirjataan tulona suunnitelman mukaan Etelä-Savon pelastuslaitokselle poistoeron vähennys 85 697,29 euroa.
- kirjataan kuluna suunnitelman mukaan Mikkelin kaupungin poistoeron lisäys 81 637,82 euroa.
- kirjataan tulona suunnitelman mukaan Mikkelin kaupungin varausten vähennys 84 093,96 euroa.
- kirjataan tilikauden ylijäämä 9 447 848,30 euroa tilikauden yli-/alijäämän tilille taseeseen.

Alijäämää on taseessa vuoden 2020 tilinpäätöksen jälkeen 32 736 466,88 euroa.

1.7.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntalain 110.3 §:n mukaan kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Mikkelin kaupungin taseessa on kertyneitä alijäämiä 32,74 miljoonaa euroa vuoden 2020 tilinpäätöksessä, ja alijäämät on katettava vuoden 2023 loppuun mennessä. Vuosien 2018 ja 2019 alijäämäisten tulosten jälkeen tilikauden 2020 tulos muodostui 9,45 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Vuoden 2021 talousarvio on laadittu n. 2,6 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Koronaepidemia luo talouteen ja toimintaan merkittävää epävarmuutta myös vuonna 2021.

Mikkelin kaupunki on vahvistanut kaupungin talouden tasapainotustoimenpiteet kaupunkirakenneselvityksessä, palvelusuunnitelmassa sekä talous- ja tulevaisuusohjelmassa. Koonti tasapainotusohjelmien toimenpiteistä ja euromääräisistä tavoitteista vuosille 2019–2024 on esitetty vuoden 2021 talousarvion kohdassa 4.4 (kuntalain 110 § mukaiset yksilöidyt toimenpiteet talouden tasapainottamiseksi). Koontiin on päivitetty toimenpidekohtaiset eurotiedot ja säästöjen tavoitellut toteutumisaikataulut vastaamaan talousarvion laatimishetken mukaista tilannetta. Koontiin on sisällytetty myös vuodelle 2020 toteutettujen veronkorotusten lisätulotavoitteet ja 16.12.2019 päättyneiden yhteistoimintaneuvotteluiden (KH 20.1.2020 § 19) säästötavoitteet. Kaupunginhallitukselle raportoidaan ohjelmien toteuttamisesta neljännesvuosittain. Yksittäiset tasapainotustoimenpiteet on kuvattu yksityiskohtaisemmin kaupunkirakenneselvityksessä (KV 18.6.2018 § 71), palvelusuunnitelmassa (KV 18.3.2019 § 35) ja talous- ja tulevaisuusohjelmassa (KH 22.6.2020 § 231).

Tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä tehtyjen toteutumatarkistusten (mm. verotulojen lopullinen toteuma) perusteella edellä mainittujen tasapainotustoimenpiteiden yhteenlaskettu vaikutus vuosien 2019–2020 käyttötalouteen on ollut noin 20,5 miljoonaa euroa. Vuosien 2021–2024 käyttötalouden säästötavoitteet ovat yhteensä 12,6 miljoonaa euroa.

Merkittäviä yksittäisiä poikkeamia tasapainotustoimenpiteissä ovat Essotelle asetettujen säästötavoitteiden jääminen kokonaan toteutumatta sekä talousarviotavoitteita alhaisemmiksi v. 2020 jääneet verotulot. Mikkelin kaupunki korotti kunnallisveroprosenttiaan 1,5 prosenttiyksiköllä vuodelle 2020 siten, että tuloveroprosentti oli 22,00. Kunnallisveron veropohjasta tilinpäätöksen laatimishetkellä käytettävissä olevien ennakkotietojen perusteella kunnallisverotulojen kasvusta noin 11,7 miljoonaa euroa on kertynyt veroprosentin korotuksen johdosta, kun tavoitteena oli 13 miljoonan euron lisätulo. Loppuosa kasvusta, n. 4,1 miljoonaa euroa, selittyy veropohjassa tapahtuneilla muutoksilla, kuten verotettavien ansiotulojen nousulla ja verovähennysten laskulla, sekä vuonna 2019 toteutetun verokorttiuudistuksen vaikutuksilla. Kunnallisverotulot alittivat alkuperäisen talousarvion noin 4 miljoonalla eurolla pääasiassa koronan vuoksi. Kiinteistöverojen noston 2 miljoonan euron lisätulotavoitteesta jäätiin noin 1,56 miljoonaa euroa kiinteistöverotuksen siirryttyä ns. joustavaan valmistumiseen, joka aiheutti valtakunnallisesti noin 200 miljoonan euron kiinteistöverotilitysten siirtymisen vuoden 2021 puolelle. Vastaava ilmiö tapahtui myös vuonna 2019 tuloverotukseen tehdystä verokorttiuudistuksesta ja tulorekisterin ongelmista johtuen.

Tasapainotustoimenpiteiden toteuttaminen näkyy vuoden 2020 tuloslaskelmassa verotulojen lisäksi etenkin henkilöstökuluissa. Mikkelin kaupungin henkilöstömenot alittivat muutetun talousarvion 5,5 miljoonalla ja alkuperäisen talousarvion 6,2 miljoonalla eurolla. Talousarvioalituksesta noin 2,5 miljoonaa euroa arvioidaan koronasta aiheutuneiksi menosäästöiksi (lomautukset ja palkanmaksun keskeytykset, muut henkilöstösäästöt), loppuosa on syntynyt tasapainotusohjelmien, tavoiteorganisaation toteuttamisen, tarkennettujen sijaismenettelyiden, täyttämättä olleiden tehtävien sekä 16.12.2019 päättyneiden yhteistoimintaneuvottelujen vaikutuksesta. Henkilöstöön liittyvien säästötoimenpiteiden ja tavoiteorganisaation toteutusta on selostettu tarkemmin erillisessä henkilöstöraportissa.

Kaupunkirakenneselvityksessä (KV 18.6.2018 § 71) on tehty linjauksia varhaiskasvatuksen ja opetuksen tulevaisuuden palvelurakenteesta. Kaupunkirakenneselvityksen mukaisesti päiväkoti- ja koulurakennetta uudistamalla toteutuu kaikkiaan noin 9,3 miljoonan euron talouden sopeutustoimenpiteet. Aluekouluhankkeet ovat viivästyneet, joten myös niistä saatavien säästöjen toteutuminen viivästyy ja jakautuu useammille vuosille. Kaupunkirakenneselvitykseen koulu- ja päiväkotipalveluverkkomuutoksiin sisältyy merkittäviä päiväkoti- ja kouluinvestointeja; vuoden 2021 talousarvion investointiohjelmassa vuosilla 2021–2024 näiden investointien yhteismäärä on noin 45 miljoonaa euroa. Kaupungin lainamäärä tulee nousemaan näiden investointien myötä huomattavasti.

Tasapainotusohjelmien toimenpiteiden tavoitteena on kuroa umpeen kaupungin tulojen ja menojen välillä vallitsevaa epäsuhtaa. Kertyneiden alijäämien kattaminen ei kuitenkaan käyttötaloutta sopeuttamalla tule alijäämien suuren määrän vuoksi enää onnistumaan. Alijäämien kattamisessa onnistuminen edellyttää joko valmisteilla olevan energiaomaisuusjärjestelyn kautta saatavan myyntivoiton toteutumista tai muuta mittaluokaltaan merkittävää kertaluontoista tuloerää. Vuoden 2021 talousarviokirjassa todetaan, että Mikkelin kaupungin talous on suunnitelmakaudella 2021–2024 saatu ylijäämäiseksi merkitsemällä 70 miljoonan euron kertaluontoinen myyntivoitto vuodelle 2023 satunnaisten tuottojen erään.

2

Talousarvion toteutuminen

2.1 Kaupungin strategia ja tavoitteiden toteutuminen 2020

Mikkelin kaupunkistrategia 2018–2021 visionaan ”Teemme yhdessä Saimaan kauniin Mikkelin” on hyväksytty valtuustossa 11.12.2017. Samalla hyväksyttiin Mikkelin kaupungin arvoiksi luottamus, avoimuus, yhdenvertaisuus, kestävä kehitys ja vaikuttavuus. Kaupunkistrategiaa toteuttavat ja konkretisoivat strategiset ohjelmat, Hyvän elämän ohjelma, Kestävän kasvun ohjelma ja Elinvoimaohjelma, hyväksyttiin valtuustossa 20.8.2018 § 92. Hyvän elämän ohjelma on samalla kaupungin lakisääteinen hyvinvointikertomus.

Strategisten ohjelmien seuranta ja raportointi valtuustolle toteutetaan valtuuston hyväksymien seurantamittareiden avulla erillisenä raportointina. Valtuustotason seurantamittareiden tavoitetaso on asetettu valtuustokaudeksi.

Hyvän elämän ohjelman toteutuminen 2020

Hyvän elämän ohjelmaryhmä ohjaa toimenpiteiden toteuttamista ja seurantaa. Hyvän elämän ohjelmaryhmä on laaja-alainen kaupungin toimijoista ja sidosryhmien edustajista muodostettu asiantuntijaryhmä. Hyvän elämän ohjelmajohtajana on sivistysjohtaja Virpi Siekkinen ja valmistelijana ja ryhmän sihteerinä hyvinvointikoordinaattori Arja Väänänen.

Yhteisöllisyys

Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa toteutetaan tunnetaitokasvatuksen vuorovaikutuskasvatuspolkua. Varhaiskasvatuksessa on käytössä yksikkökohtainen vuorovaikutuspolku, ja kehittämisen tukena ja tunne- ja vuorovaikutuskasvattajina on toiminut 3 hanketyöntekijää/varhaiskasvatuksen sosionomia. Kehittämiselle on haettu ja saatu jatkoa 4 hanketyöntekijälle.

Lapset puheeksi -menetelmän käyttöön koulutetaan vuosittain kymmeniä opettajia. Korona on hidastanut henkilöstön kouluttamista.

Henkilöstö havainnoi arjessa lapsen tuen tarpeita. Monialaista yhteistyötä toteutetaan mm. aluevarpu-toiminnassa. Perheiden avoin kohtaamispaikka Koppa suunniteltiin ja varustettiin kirjaston alakertaan, jossa toiminta aloitettiin tammikuussa 2020. Kopassa on toiminut myös vanhempien itsensä vetämiä vertaisryhmiä. Koronakuukausina toiminta siirtyi verkkoon ja kesällä Koppa toimi 10 kertaa puistotoimintana saaden hyvä vastaanoton. Syksyllä toiminta jatkui koronarajoitteiden mukaan vaihdellen.

Ehkäisevää päihdetyötä on toteutettu vuonna 2020 pienennetyin resurssein. Suunniteltua toimintaa ja yhteistyötä ei ole kaikilta osin voitu toteuttaa mm. koronarajoitusten vuoksi. Nuorten ehkäisevään päihdetyöhön on osoitettu nuoriso-ohjaajan työaikaa kaksi päivää viikossa. Ehkäisevän päihdetyön viikolla nuorille kohdistettiin someviestintää ja pidettiin aihetta esillä nuorisotyössä. Koska tapahtumia ei esimerkiksi kouluissa ole voitu toteuttaa, ehkäisevän päihdetyön materiaalia on alettu työstää sähköiseksi, jolloin virtuaaliset toiminnat jatkossa mahdollistuvat. Nuorisotyön yhteistyö poliisin Ankkuritiimin kanssa on kehittämisvaiheessa.

Essoten ja kaupungin yhteistyönä pilotoitiin ikäihmisten ryhmämuotoinen elintapaohjaus, joka oli samalla osana Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulun HyviöPro vaikuttavuus -hanketta.

Kirjaston kaiken toiminnan tavoitteena on syrjäytymisen ehkäisy luku- ja kansalaistaitojen kautta. Kirjastoissa järjestettiin sosiaalisia kohtaamisia mahdollistavia tapahtumia kuten satutunteja, lukupiirejä, sanataidepajoja ja lukukoiratoimintaa. Koronapandemiasta aiheutuneet kirjastotilojen sulkemiset ja kokoontumisrajoitukset haittasivat näitä toimintoja, joita alettiin siirtää mahdollisuuksien mukaan verkkoon. Digiopastuksia järjestettiin sekä omana toimintana että vertaisopastuksina yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa, mutta myös nämä palvelut vähenivät edellisvuoteen verrattuna koronarajoitusten vuoksi. Verkossa toimiva uusi lukuneuvojapalvelu aloitettiin.

Osallistuva budjetointi on käytössä aluejohtokuntien strategisissa hankkeissa. Osallistuvaa budjetointia on toteutettu ikäihmisille ja vammaisille suunnattujen perintövarojen käytössä. Kaupunkilaiset, järjestötoimijat ja vanhus- ja vammaisneuvosto ovat yhteistyössä esittäneet ja ideoineet avustamiskohteita. Perintövaroista on tuettu vuonna 2020 liukuesteiden rahoittamista yli 65-vuotiaille sekä ristiinalaisten eläkeläisten yhteiskyytejä Kyyhkylän jumpparyhmiin. Nuorisovaltuustolle ei vuoden 2020 aikana tehty esityksiä nuorten hankkeisiin osallistavan budjetoinnin kautta myönnettävistä perintörahoista. Uusi nuorisovaltuusto valittiin syksyllä 2020 kaksivuotiskaudeksi 2021–2022 edistämään nuorten osallisuutta. Lasten parlamentin kahta vuotuista kokoontumista ei voitu toteuttaa koronarajoitusten vuoksi.

Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki

Avoimia päiväkoteja on suunniteltu kaupungin eri alueille kohtaamispaikoiksi, joissa on luotu yhteistyökumppanuuksia sekä toimintasisältöjä. Eri harrastetoimijoiden kanssa tehdään yhteistyötä. Kaikilla kouluilla toteutetaan maksuttomia kerhoja.

Senioriliikuntavuoro ja ”IIK! -mikä meno” -lasten ja perheiden avoin liikuntavuoro Saimaa Stadiumilla on pystytty toteuttamaan vain osittain koronapandemiasta johtuneiden rajoitusten vuoksi. Senioreille järjestettiin kaksi Vertais-ohjaaja-koulutusta, mutta koronarajoitusten vuoksi vertaisohjaajatoiminta oli hyvin vähäistä vuonna 2020. Essoten, Etelä-Savon Liikunnan ja kaupungin yhteistyössä järjestettiin parvekejumppia ympäri Mikkeliä. Senioriliikuntahankkeen kautta toteutettiin ikäihmisille omatoimisia kuntoilupaikkoja mm. Essoten asumisyksiköihin ja kerrostalojen kerhotiloihin. Valtti-toiminnassa on etsitty vammaisille ja erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille liikuntaharrastusta. Harrastustuki-hankkeessa jaettiin vähävaraisille lapsille ja nuorille harrastustukea urheiluseurojen kautta.

Koronapandemian vuoksi vuoden 2020 aikana järjestettiin vain kaksi koululaiskilpailua. Kaikki muut tapahtumat peruttiin.

Kävelyn ja pyöräilyn edistämistyötä on tehty monialaisessa yhteistyössä. Työtä koordinoi kävelyn ja pyöräilyn edistämisryhmä. Vaikuttamistyössä on nostettu esille turvallisuutta ja ekologisuutta sekä kävelyn ja pyöräilyn hyvinvointi- ja taloudellisia vaikutuksia. Riksapyöräkokeilu ikäihmisille aloitettiin kesän 2020 aikana. Kaupunki liittyi Pyöräilykuntien verkostoon osaksi kansallista kehittämistyötä.

Aktiivista yhteistyötä, yhteistyötoiveita ja -mahdollisuuksia huomioidaan mm. Kulttuurikamelin, Kulttuuripolun, Kirjastopolun avulla museoiden, teattereiden, kirjaston ja Konserttikeskuksen kanssa. Kulttuuripalvelut, orkesteri, kansalaisopisto ja museot tuottavat hyvinvointia edistäviä palveluja kansalaisten arkeen ja juhlaan peruspalveluna.

Tammikuussa 2020 kaupunginorkesteri vieraili seutukunnan 12 eri palvelutalossa soittamassa vanhuksille. Suunnitelmissa oli myös Kulttuuripolkukiertue alueen kaikkiin kouluihin, mutta koronarajoitukset lopulta estivät kiertueen. Samoin 6-luokkalaisten vierailu orkesterin harjoituksissa jouduttiin perumaan. Lapsille suunnattu konserttituotanto jouduttiin siirtämään vuodelle 2021 ja tästä syystä myös päiväkotilaisten vierailu orkesterin konsertissa jäi toteutumatta.

Vuoden 2020 aikana toteutettiin useita liikuntapaikkahankkeita. Urpolan kaukalo uusittiin ja rakennettiin valmius tekojäälle. Jalkapallohallin rakentaminen aloitettiin Kalevankankaalla, vanhan jalkapallohallin tekonurmi siirrettiin Rantakylän koulun viereiselle hiekkakentälle. Kalevankankaan kuntoportaiden rakentaminen alkoi syksyllä 2020 ja valmistuu keväällä 2021. Ulkoilureittejä kunnostettiin ja Rantakylän frisbeegolfkenttä valmistui. Kalevankankaan hiekkakentän moukarihäkkiä kunnostettiin.

Liikkuva Mikkeli 2030 -ohjelman laatiminen aloitettiin syksyllä 2019. Ohjelman on tarkoitus valmistua kokonaisuudessaan 2021.

Nuorisopalvelut on tavoittanut koronavuonna nuoria erilaisin menetelmin. Kevättalvella alueellisen nuorisotyön toiminnat siirtyivät pääosin digitaalisiksi, ja nuoria kohdattiin erilaisilla sähköisillä alustoilla. Myös jalkautuvaa työtä nuorten liikkumisalueilla tehtiin. Etsivä nuorisotyö on nuoren niin halutessa tarjonnut mahdollisuuden kasvokkaiseen kohtaamiseen. Kesätoiminnat järjestettiin ulkona: liikunnallinen SummerUrp* kokosi nuoria liikunnan pariin ja “riippumattonuokut” luontoon. Syyskaudella nuorisotilat ovat olleet auki osallistujamäärärajoituksin. Nuorisotyö ilmastotoivon rakentajana –hanke suuntaa toimintaa nuoria puhuttavaan ja askarruttavaan ilmastoteemaan.

Koronarajoitukset vaikuttivat voimakkaasti yleisten kulttuuripalveluiden tapahtumajärjestämiseen. Vuoden aikana pystyttiin kuitenkin toteuttamaan useita pienempiä tapahtumia, kuten loppukesän puistokonserttiohjelmisto. Kaikkiin vuoden 2020 yleisten kulttuuripalveluiden järjestämiin tapahtumiin oli vapaa pääsy, joten kynnys osallistumiseen oli mahdollisimman matala. Alkuvuodesta järjestettiin Essoten palvelukeskuksiin kuusi kulttuurivierailua, Kulttuuripolun ja Kulttuurikamelin taidekasvatus- ja kulttuurisisältöjä toteutettiin alkuvuodesta normaalisti ja loppuvuodesta osa soveltavin menetelmin. Kulttuuripalvelut järjesti kokeiluluonteisesti kolme striimattua koko perheen konserttia sekä muutaman live-verkkotapahtumaan. Kotiseutua tehtiin tutuksi opastetuilla kulttuurikävelyillä.

Kirjasto tarjoaa tiloja kuntalaisten omaehtoiseen toimintaan. Kolmen lähikirjaston lakkauttaminen vuoden 2020 aikana vähensi käytettävissä olevia tiloja, joita perustettu liikkuva kirjastopalvelu ei pysty tarjoamaan. Omatoimiaikaa lisättiin asentamalla Otavan kirjastoon omatoimikäytön mahdollistava varustelu. Otavan omatoimikäytön aloitus lykkääntyi koronan takia tammikuuhun 2021. Koronapandemian vuoksi kirjastotilat olivat käytössä vain rajoitetusti ja myös omatoimiajat olivat tavallista lyhyemmät.

Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin

Toimiva monialainen yhteistyö palvelujen sisällä ja siirtymissä palvelusta toiseen varmistetaan. Tuentarpeiseen lapseen ja perheeseen reagoidaan varhaiskasvatuksessa. Perheiden hyvinvointi ja erityistilanteiden toimintamalleja kehitetään Perheneuvon toiminnassa, perheneuvoverkoston työssä sekä eroauttamisen työryhmissä. Eroauttamiseen on laadittu palveluopas, jotta ennaltaehkäisy, varhainen tuki ja erotilanteessa moninaiset palvelun tarpeet helpottuvat.

Ohjaamo Olkkari tarjoaa alle 29-vuotiaille monialaisesti tietoa, neuvontaa, ohjausta ja tukea koulutukseen, työhön tai työnhakuun, urasuunnitteluun, sosiaalisiin valmiuksiin ja elämänhallintaan.

Vanhus- ja vammaisneuvostot ovat aktiivisesti olleet kehittämässä ja ottaneet kantaa moniin ikäihmisten ja erityisryhmien turvallisuuteen ja sujuvaan arkeen vaikuttaviin tekijöihin. Vaikuttamistyötä on tehty mm. kuljetuspalveluiden, liikkumisen edistämiseen ja harrastamiseen liittyvissä asioissa.

Vuonna 2020 alkoi kaupungin esteettömyyssuunnitelman päivitys. Vammaisneuvosto on aktiivisesti mukana ja neuvoston asiantuntemusta on hyödynnetty moniin rakentamis- ja liikennesuunnitteluhankkeisiin huomioiden liikuntaesteisten, aistivammaisten sekä hahmottamisen häiriöisten esteettömyys.

Neuvonnan saavutettavuutta ja sujuvuutta parannettiin avaamalla verkkokirjastoon chat -palvelu. Lumme-Finna-verkkokirjastossa on joka arkipäivä neljän tunnin ajan henkilö vastaamassa chatissa kysymyksiin. Chat-vuorot on jaettu Lumme-kirjastojen kesken.

Kestävän kasvun ohjelman toteutuminen 2020

EcoSairilan rakentaminen on edistynyt Metsäsairilassa. Uuden jätevedenpuhdistamon rakentaminen on edennyt. Biokaasulaitoksen käyttöönotto on alkanut yhdellä reaktorilla. Jätekeskuksen yhteyteen on rakenteilla kierrätyskeskuksen vastaanottohalli. Alueen infran rakentaminen ja uusien kortteleiden louhinta on ollut käynnissä. Tonttialueita tasoitetaan ja markkinointi on aloitettu.

Päästöttömään, paikalliseen ja ympäristöystävälliseen liikenteeseen on panostettu biokaasun käytön edistämisessä. Samalla saadaan vähennettyä ulkomaisen fossiilisen polttoaineen käyttöä liikenteessä. Mikkelin kaupungilla on viisi kappaletta biokaasulla toimivia henkilöautoja työajoja varten. ESE:llä kaasuautoja on käytössä jo yli kymmenen. ESE:llä on käytössä Graanin liikekeskuksessa sijaitseva biokaasun tankkausasema ja Tuskussa toinen rakenteilla. Metsäsairilassa on biokaasun tankkauspiste. Kaupunki edellytti kilpailutuksessa biokaasun käyttöä osana seuraavaa joukkoliikennepalvelujaksoa.

Rakennusten ja kiinteistöjen myynti tehostui selvästi vuonna 2020. Markkinointi ja median kiinnostus kohteita kohtaan lisäsivät kohteiden kysyntää. Asunto-osakkeita sekä haastavia, tyhjillään olevia kohteita saatiin realisoitua laajemmalti Mikkelissä. Ns. graniittitalon myyminen oli näkyvästi julkisuudessa, mutta todellisia ostajatahoja ei vielä löytynyt. Merkittävä määrä uutta kevyenliikenteen verkostoa otettiin käyttöön vt5-yhteysvälin Mikkeli-Juva avautumisen yhteydessä. Pyöräilyn ja jalankulun edellytyksiä parannettiin korjaamalla vanhoja pintoja.

Uudisrakentamisessa on otettu huomioon yhteiskäyttöiset tilat ja iltakäytön suunnittelu pitkällä tähtäimellä eri käyttäjäryhmien toimintojen keskittyessä tiiviimmin esim. aluekouluihin. Uusien aluekoulujen suunnittelussa on otettu huomioon vihreät arvot, kestävä kasvu sekä oppilaiden innovointi ympäristöarvoihin. Kaikissa uusissa rakennuksissa on huomioitu varauksena tuleva sähköinen liikenne, kuten sähköautojen lataus.

Purkukohteiden kierrätyksen valmistelussa oltiin osallisina kansainvälisessä Cityloops hankkeessa, jonka yhteydessä puretaan kaksi merkittävää kaupungin purkukohdetta vuonna 2021.

BioSairila Oy:n biojalostamon käyttöönotto alkoi syksyllä 2020. Biojalostamon toimiessa maksimikapasiteetilla voidaan käsitellä kaikki Mikkelissä syntyvä biojäte ja jätevesiliete. Lisäksi biojalostamolla käsitellään teollisuuden- ja maatalouden sivuvirtoja. Biojalostamon lopputuotteena syntyy biopoltto-, lannoite- ja maanparannusaineita. Haja-asutusalueiden jätekuljetukset siirtyivät käyttämään biokaasulla kulkevaa kalustoa kesällä 2020.

Elinvoimaohjelman toteutuminen 2020

Elinvoimaohjelman seurannan tueksi perustettu ja kaupunginjohtajan vetämä elinvoimaryhmä kokoontui vuoden 2020 aikana viisi kertaa. Kokouksissaan elinvoimaryhmä kävi läpi elinvoimaohjelman eri osa-alueiden etenemistä ja ajankohtaisia asioita.

Ohjelman Osaaminen ja TKI-toiminta -painopisteessä keskiössä vuonna 2020 olivat kehittämisalustat. EcoSairilan yhteyteen sijoittui yksi uusi yritys. (ks. myös kestävän kasvun ohjelma). Syksyllä 2020 valmisteltiin yhdessä valtion kanssa ns. ekosysteemisopimus, jonka menettelyn piiriin yliopistokeskuskaupunki Mikkeli myös pääsi. Mikkelin kaupungin ja valtion väliseen sopimukseen on kirjattu erityisenä strategisena kehityskohteena ”Yhdyskuntavesien kiertotalous”. Valinta on määritelty siten, että se tukee kaupungin kehittämiskohteena olevan EcoSairilan tavoitteita. Sopimus mahdollistaa mm. jätevedenpuhdistamon yhteyteen sijoittuvan BEM-vesiosaamiskeskuksen koordinointia, palvelujen kehittämistä ja markkinointia pitkäjänteisesti. Sopimus tuo Mikkelin EcoSairilalle ja osaamiskeskukselle myös valtakunnallista uskottavuutta.

Memory Campuksen osalta valmisteltiin Kansallisarkiston massadigitoinnin siirtoa Mikkeliin vuoden 2021 alusta alkaen. Massadigitointiin liittyvän osaajakoulutuksen käynnistyminen varmistui ja ensimmäiset opiskelijavalinnat saatiin tehtyä vuoden 2020 lopussa. Keskeisenä tavoitteena ollut Varastokirjaston siirto Kuopiosta Mikkeliin ei toteutunut. Tästä johtuen ko. kehittämisalustalle on pyritty löytämään uutta suuntaa mm. MemoryLab-konseptin suunnittelulla. Lisäksi on valmisteltu selvityshanke kansallisen digitointikeskuksen perustamiseksi Mikkeliin Memory Campus -kehittämisalustan yhteyteen.

Kalevankankaan kehittämisalustalla toteutettiin laaja käyttäjäkysely ja selvitys kehittämistoimenpiteiden pohjaksi. Samalla rakennettiin alueen toimijoiden yhteistyöverkostoa ja järjestettiin palvelumuotoilutyöpajoja alueen tarjonnan, myynnin ja markkinoinnin kehittämiseksi. TKI-toimintaa toteutettiin vuoden aikana usean hankkeen voimin ja alueelle saatiin hankittua kilpailtua tutkimushankerahoitusta. Konsernin hallintoa tiivistetiin osoittamalla Mikkelin Jäähalli Oy:n toimitusjohtajan tehtävät Naistinki Oy:n toimitusjohtajalle. Kalevankankaan liikuntakampuksen liikuntapaikkojen, kiinteistöjen ja ulkoalueiden hoidon yhteistyömallin kehittämistä jatkettiin.

Mikkelin yliopistokeskuksen toimijat (Helsingin yliopisto, LUT-yliopisto ja Aalto-yliopisto) ovat mukana elinvoimaohjelmassa erityisesti kehittämisalustojen näkökulmasta, joiden osalta yliopistojen T&K-toiminta painottui eniten EcoSairilaan ja Memory Campukseen. Kehittämisalustoihin liittyen on tehty Aalto-yliopiston opinnäytetöitä. Tutkimustoimintaa rahoitetaan laaja-alaisesti monista alueellisista, kansallisista ja kansainvälisistä rahoituslähteistä. Tiedekasvatuksen Tiedepolkuun rekrytoitiin yliopistokeskukselle projektipäällikkö. Vuonna 2019 alkanut laaja-alainen yhteistyön yrittäjyysekosysteemin kehittämisessä on johtanut kehittämistoimenpiteisiin kehitysyhtiön johdolla. Oppilaitosten yhteistyöllä selvitetään kehittämisedellytyksiä ruokamatkailuun liittyvästä koulutuskokonaisuudesta, selvitystä koordinoi Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti. LUT-yliopisto on valmistellut ylemmälle liikkeenjohdolle tarjottavaa EMBA-ohjelmaa.

Ammatillisen toinen aste kärsi koronavaikutuksista; noin 600 opiskelijan opinnot viivästyivät ja Esedusta valmistui alueellemme osaajia vain 750, 25 % vähemmän kuin aiempina vuosina. Koronavaikutusten eliminoimiseksi saatiin opetus- ja kulttuuriministeriöltä onneksi lisärahoitusta ja toimenpiteet aloitettiin hyvissä ajoin asian korjaamiseksi. Alkuvaikeuksien jälkeen työssäoppimista saatiin edelleen lisättyä lähinnä palvelualojen sulkujen lakattua loppukeväästä. Verkko-opintojen kehittäminen ja oppimistulosten analysointi kehittyi entisestään. Sosiaali- ja terveysalan työvoimapulaan vastauksena aloitettiin uudet työvoimavaltaiset perustutkintoryhmät ensin Mäntyharjulla ja markkinoitiin jo myös Juvalla alkuvuodesta 2021 alkavaa ryhmää. Työelämän ja osaamisen kehittämisen kohtaantoa parannettiin edelleen kehittämällä eteenpäin joustavia palveluita ja ohjattuja siirtymiä työn ja osaamisen kehittämisen välillä. Yhteistyö Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun kanssa mahdollistaa joustavat opiskelupolut Esedusta korkeakouluopintoihin. Uusista yrityksistä pääosa rakentuu edelleen toisen asteen koulutuksesta valmistuneiden varaan.

MikseiMikkelillä oli asiakkuuksia 1 557 kpl, jossa on lisäystä aiemmasta vuodesta lähes 40%. Toiminnalla on vaikutettu 288 (-16 %) uuden työpaikan syntymiseen. Yhteistyössä Uusyrityskeskus Dynamon kanssa perustettiin 112 uutta yritystä (+4 %). Asiakastyytyväisyys on edelleen parantunut: yleisarvosana kehitysyhtiön palveluista oli 4/5 (3,9/5). Etelä-Savon pääomarahaston valmistelu eteni suunnitellusti ja yritysten omistajavaihdoksiin saatiin uutta vauhtia; kehitysyhtiön palvelun kautta niitä toteutui 27 kpl.

Koronapandemiaan liittyvä yritysneuvonta työllisti merkittävissä määrin yrityspalveluita. Koronaan liittyvää apua on tarjottu heti 17.3.2020 alkaen ja toiminta on jatkunut yli vuodenvaihteen 2020-2021. MikseiMikkelin kautta autettiin yhteensä 90 koronatukihakemuksessa, joista yritykset saivat lähes 5,7 miljoonan euron edestä tukea yritystoimintaansa. Mikkelin kaupunki jakoi TEM:in kaupungille osoittamaa yksinyrittäjätukea 442 yksinyrittäjälle (hakemuksia 516), yhteensä 884 000 euron edestä. Yksinyrittäjätukihakemuksiin liittyvät lausunnot tehtiin 288 hakemuksen osalta kaupungin henkilöstön voimin, MikseiMikkelin johdolla, ja loppuihin 228 lausunnot teki MikseiMikkelin henkilöstö – muutoin käsittely hakemuksen vastaanotosta maksatukseen tapahtui kaupungin omana työnä.

Maaliskuussa 2020 aloitti työnsä myös kehitysyhtiöön palkattu Mikkeli-Myyjä. Mikkeli-Myyjän tehtävä on kärsinyt merkittävästi koronapandemiasta, kun tapahtumat, joissa asiakkaita voisi kohdata, on peruutettu ja muutenkin tapaamisia on haastava järjestää. Myyntityötä on kuitenkin edistetty ja se tulee olemaan jatkossa entistä voimakkaampaa. Mikkeli-Myyjä työskentelee osittain sopivissa hankkeissa. Tavoitteena on sijoittuvien yritysten ja tapahtumien houkuttelu Mikkeliin.

Vuoden 2020 globaalin koronapandemian suurimpia kärsijöitä olivat matkailu- ja tapahtumasektorit. Koronapandemian vuoksi myös Suomessa kansainvälinen matkailu pysähtyi lähes täysin majoitusrajoitusten vuoksi. Kotimaan matkailua rajoitettiin keväällä, mutta kesällä kotimaan matkailu oli vilkasta. Syksyn aikana Mikkelin seudulla koettiin useita koronaryppäitä, jotka näkyivät välittömästi majoitusvarausten ja tilaisuuksien peruuntumisina. Etenkin ravintolat, keskustahotellit ja tapahtumajärjestäjät kärsivät koronasta merkittävästi ja mm. kokousmatkailu loppui täysin. Poikkeuksellisen vuoden positiivisina vaikutuksia alueellemme olivat vapaa-ajan asunnoilla vietetyn ajan pidentymi-

nen, etätöiden lisääntyminen ja monipaikkaisuuden mahdollisuuksien nouseminen valtakunnalliseen keskusteluun.

Mikkelin seudun rekisteröityjen majoitusvuorokausien toteuma vuonna 2020 oli ennakkotilastojen mukaan 218 774 vrk, joka on 18,7 % vähemmän vuoteen 2019 verrattuna. Mikkelin seudulla kansainväliset rekisteröidyt yöpymiset vähenivät 66 % ja kotimaiset majoitusvuorokaudet vähenivät 6,2 % edelliseen vuoteen verrattuna. Vertailussa Suomen matkailualueisiin Mikkelin seutu menestyi kuitenkin merkittävästi paremmin kuin koko maa (-38 %) tai Järvi-Suomi (-28,7 %) keskimäärin ja paremmin kuin vastaavat seutukunnat kuten esim. Savonlinnan seutu (-20,7 %), Lappeenrannan seutu (-28,7 %). tai Kuopion seutu (-27,6 %). Mikkelin seudun vahvuus mökkilomailun kärkialueena, sijainti lähellä pääkaupunkiseutua sekä merkittävät panostukset markkinointiin tuottivat olosuhteisiin nähden hyvän lopputuloksen.

Mikkelin seudun rekisteröidyn kapasiteetin majoitusmyynti vuonna 2020 pieneni edelliseen vuoteen verrattuna n. 23 % (n. 2,9 M€) ollen yhteensä n. 9,7 miljoonaa euroa. Kansainvälinen majoitusmyynti pieneni 1,34 M€ ja kotimaan majoitusmyynti 1,54 M€.

Osana Mikkelin kaupungin matkailun ja vapaa-ajan kehittämisohjelmaa vuonna 2020 käynnistettiin GeoNaCu Saimaa -hanke, jossa keskitytään Anttolan luonnonkeskuksen ja Ristiinan Astuvansalmen Kalliotaidekeskuksen palvelujen, reitistöjen ja verkostojen kehittämiseen sekä digitaalisten myyntikanavien käyttöönottoon yhteistyössä Saimaa Geoparkin kanssa. Kehittämistyötä tehdään tiiviissä yhteistyössä alueen asukkaiden, yritysten ja yhdistysten kanssa. Vuonna 2020 valmisteltiin myös Mikkelin matkailukohteiden ja Saimaan saavutettavuuden parantaminen -hanke, jossa edistetään kestäviä matkaketjuja ja luodaan uusia palvelukokonaisuuksia erityisesti Anttolan luonnonkeskuksen ja Ristiinan kalliotaidekeskuksen kanssa. Hanke käynnistyi 1.2.2021. Tämän lisäksi vuonna 2020 valmisteltiin ja käynnistettiin Lakesaimaa.fi -hanke, jossa luodaan Saimaan alueen (Etelä-Savo, Etelä-Karjala ja Varkaus) yhteinen digitaalinen alusta, joka mahdollistaa nykyistä tehokkaamman Saimaan yhteismarkkinoinnin ja yhteisten sisältöjen kehittämisen. Hanketta hallinnoi Miksei Oy ja osatoteuttajana on GoSaimaa.

Vuonna 2020 työllisyydenhoitoa toteutettiin voimassa olevan työllisyysohjelman mukaisesti. Vuosi lähti käyntiin tavoitteen mukaisesti ja työllisyystilanne oli hyvä, mutta covid-19 virus muutti radikaalisti työmarkkinat koko valtakunnassa, joka vaikutti luonnollisesti myös Mikkelin työllisyystilanteeseen negatiivisesti. Sen seurauksena myös työmarkkinatuen kuntaosuusmaksut kasvoivat noin 600 000 edelliseen vuoteen verrattuna. Mikkelin osalta kuitenkin selvittiin maltillisella maksujen nousulla moneen muuhun kaupunkiin verrattuna. Valtakunnallisen työllisyyden kuntakokeilun piti alkaa vuonna 2020, mutta aloitus siirtyi covid-19 viruksen takia vuoden 2021 maaliskuulle.

Koronavuonna 2020 kaikkia markkinointitoimenpiteitä ei voitu toteuttaa suunnitellusti. Markkinointia tehtiin kuitenkin sekä paikallisesti että laajemmalle kohdeyleisölle. Konserniyhteistyötä markkinoinnissa jatkettiin. Kaupungin syntymäpäivä 7.3.2020 toteutettiin kaupungin brändin mukaisesti yllättävällä tavalla, eli saunoen Mikkelin torilla. Maksuton tapahtuma toi näkyvyyttä sekä lisäsi kaupunkilaisten osallisuutta ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Verkostomaisella I love Mikkeli -tempauksella nostettiin esille kaupungin positiivisia puolia. Tempauksessa yli 70 henkilöä tunnusti rakkautensa Mikkelille. Syksyllä toteutettiin kasvukeskuksissa asuville nuorille aikuisille suunnattu digitaalinen markkinointikampanja yhteistyössä Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy:n kanssa. Loppuvuodesta kaupunkilaisilta tiedusteltiin kaupungin brändin tunnettavuudesta kyselyn avulla.

2.2 Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosan toteutuminen

2.2.1 Konsernin tavoitteiden toteutuminen

2.2.1.1 Etelä-Savon Energia -konserni

Omistus	100 %	
Toimiala	Sähkön- ja lämmöntuotanto, sähkönsiirto	
Toimitusjohtaja	Erkki Karppanen	
Hallituksen jäsenet	26.5.2020 jälkeen Heikki Nykänen, pj Paavo Barck, varapj Outi Kauria Päivi Ylönen Anni Johansson Pekka Selenius Jukka Rossi Nalle Velling Pertti Ruotsalainen	26.5.2020 asti Heikki Nykänen, pj Paavo Barck, varapj Outi Kauria Päivi Ylönen Anni Johansson Pekka Selenius Jukka Rossi Ville Kakkonen Pertti Ruotsalainen
	Hallituksen kokouksiin kutsuttavat asiantuntijat Henkilöstön edustajalla läsnöolo-ja puheoikeus. Vuonna 2020 hän oli suunnitteluinsinööri Ilkka Vaarasuo.	

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2021–2024

Sähkön hinta on ollut joinakin ajanjaksoina niin alhainen, että vastapainesähkönkään tuottaminen ei aina ole ollut kannattavaa. Erityisesti tuulisähkö heiluttaa sähkönhintaa ja Olkiluoto 3:n käynnistyminen voi edelleen laskea sähkönhintaa. Sähkön hinnan volatiliteetti tulee lisääntymään. Toisaalta yhteiskunnan sähköistyminen eri muodoissa lisää tulevaisuudessa sähkön kulutusta ja se tulee osaltaan vaikuttamaan sähkön hintaa nostavasti.

Ilmaston lämpenemisen myötä todennäköisyys lämpimille vuosille kasvaa ja sateisuus lisääntyy, kuten vuosi 2020 osoitti ollen Ilmantieteenlaitoksen mittaushistorian lämpimin. Tämä voi pienentää lämmönmyyntiä ja heikentää polttoaineiden laatua.

Jatkossa yhtiöt tulevat panostamaan aurinkoon ja tuuleen energiantuotannossaan. Turpeen käyttöä pyritään valtakunnallisesti vähentämään ja ESE on linjannut strategiassaan, että se luopuu turpeen käytöstä vuoteen 2035 mennessä. Liikenteessä panostetaan sekä sähkö- että kaasuautoihin. ESE onkin mukana sekä biokaasuntuotannossa että rakentaa tälle myyntiasemaverkostoa. Konserniyhtiöistä Huippuenergia Oy on mukana liikenteen sähköistämisessä.

Sähkön siirrossa alkoi uusi valvontakausi, joka päättyy 2023. Mahdollisesti valtiovalta tulee tekemään päätöksiä, joilla tullaan laskemaan sähkönsiirron tuottotasoa nykyisestä tulevina valvontajaksoina.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2020 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Vuosi 2020 oli Ilmatieteenlaitoksen mittaushistorian lämpimin ja hyvin poikkeuksellinen. Ennätyksellisen vähäisen lämmöntarpeen lisäksi tuotetun sähkön hinta oli lämpimän sään ja koronapandemian taloutta hidastavan vaikutuksen vuoksi ennätyksellisen alhaalla, joten ESE jäi budjetoidusta tuloksestaan merkittävästi. Tämä on talouslukujen heikkenemisen takana.

Kuluneena vuonna yhtiö sai päätökseen koko vuosikymmenen kestäneen voimalaitoksen huoltovarmuuden parantamiseen sekä turpeen käytön ja päästöjen vähentämiseen liittyvän investointiohjelman. Jatkossa yhtiön vuosittaiset investoinnit tulee toteutumaan alemmalla tasolla, joka osaltaan parantaa omavaraisuutta.

Vuonna 2020 ESE muutti Kiinteistökehitys Naistinki Oy:n vuokralaiseksi Rantakylään. Muutto vuokralaiseksi lisäsi konsernin kustannuksia.

Yhtiön perustamisesta tuli kuluneeksi 120 vuotta, mutta koronatilanteen takia tätä ei juhlittu. Kuitenkin yhtiö julkaisi 120-vuotishistoriikin.

Tulostavoitteet

Tavoite	Toteuma 31.12.
Kaukolämmössä ja sähkönsiirrossa turvataan asiakkaiden energiansaanti	Kaukolämmössä oli 2 ennakoimatonta käyttökeskeytystä (2 kpl vuonna 2019). Sähkön siirrossa keskeytysaika oli 5 min 38 s/ asiakas (10 min 32 s vuonna 2019)
Uusien liiketoimintojen puolella aurinko- ja energiahallintajärjestelmien liiketoimintojen käynnistäminen omassa tytäryhtiössään Huippuenergia Oy:ssä sekä kaasuliiketoiminnan laajentaminen.	Huippuenergia Oy aloitti liiketoiminnan 1.1.2020. Kaasuliiketoiminnassa valmisteltiin kahden uuden tankkausaseman avaamista Mikkelin Tuskuun ja Kuorttiin. Ne aloittavat toimintansa kesällä 2021.

OHJELMAKORTIT

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Liikennepäästöjen vähentäminen	Biokaasutankkauspisteiden lisääminen / Energialiiketoiminta (nykytaso 2 kpl)	nykytaso + 2 kpl	+2 kpl toteutuu vuonna 2021.
Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Turpeen käytön vähentäminen / Voimaliiketoiminta (nykytaso 20 %)	nykytaso – 5 %	Toteuma vuonna 2020 20,3% eli käytön väheneminen ei ole toteutunut.
	Aurinkolämpö ja –sähkökohde, jolla korvataan polttamalla tuotettua energiaa / Energialiiketoiminta	1 kohde	Toteutuu vuonna 2021 Tuskuun.

Painopiste: Kaupungistuminen			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**Tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Kaukolämpöasiakkaiden kulutustiedon parantaminen vaihtamalla mittareita / Energialiiketoiminta	Vaihto aloitettu vuonna 2019	Vaihto käynnissä ja työ saadaan valmiiksi v. 2023.

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**Tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
EcoSairila -kehittämisalusta	BioSairila-hankkeen valmistuminen / BioSairila Oy	Laitos tuotannossa v. 2020	Laitos tuotannossa v. 2021
	Osakkuus EcoSairila Business Park Oy:ssä	Osakkuuden hankkiminen	ESE:llä valmius hankkia osuus, mikäli projekti etenee.
	Lämpöpumput hyödyntämään jätevedenpuhdistamon jätelämpöä/Energialiiketoiminta	Pumput asennettu ja käyttövalmiit kun jätevettä käytössä	Pumput asennettu ja käyttövalmiit.
Työelämän tarpeista lähtevä koulutus	Koulutusyhteistyö ESEdun kanssa	Tarvittavat resurssit ESE-Tekniikalle	Toteutunut.
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	Yhteistyö LUT-Mikkelin kanssa	Osallistuminen HUGE projektiin	Toteutunut.

Kaupunkimarkkinointi			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**Tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Kaupunkiorganisaation markkinoinnin ja viestinnän viestien ja visuaalisen ilmeen yhtenäistäminen	Osallistumme kaupunkimarkkinointitiimin toimintaan / Hallinto	Osallistuminen kaupunkimarkkinointitiimiin ja viestinnässä Mikkeli -brändin mukaan ottaminen	Toteutunut. ESEn sähköpostin allekirjoituksissa mukana Mikkelin logo, minkä lisäksi Mikkelin logo on lisätty ESEn viraliisiin julkaisuihin.
Tapahtumat	ESE tukee sopivia kaupungin järjestämiä tapahtumia / Hallinto	1 tapahtuma / vuosi	Mukana Mikkelin kaupungin 182. syntymäpäiviä 7.3.2020 sekä sähköistyksen toteutus torisauna-tapahtumaan.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Lämpimästä vuodesta ja alhaisesta sähkön hinnasta johtuen ESE ei päässyt budjetoituun tulokseensa.

Tunnusluvut (1000 euroa)

	Tilinpäätös 2019	Talousarvio 2020	Tilinpäätös 2020
Liikevaihto	50 483	50 000	45 776
Tilikauden voitto/tappio (verojen jälkeen)	4185	3000	-760
Osinko	2 860	2000	2 000
Investoinnit	14 400	11 000	11 700
Ulkoinen velka	91 087	85 000	81 070
Sisäinen velka	14 295	14 296	29 082
Konsernitilin limiitti	4 200	4 200	4 200
Omavaraisuusaste	18,4 %	15 %	16,1 %
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	102 91 7	95 92 3	101 95 6

Merkittävimmät investoinnit ja niiden toteutuminen

Mikkelin keskustaan on rakennettu Virastotalolle korttelikylmää, jätevesilaitokselle investoitiin lämpöpumppu, Tuskun kaasuaseman rakennustyöt aloitettiin ja uusittiin kaukolämmön sekä sähkön siirron asiakastietojärjestelmät. Kaukolämmön merkittävimmät investoinnit olivat Kaihun ja voimalaitoksen runkolinjojen uusinnat.

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

• Strategiset riskit

ESEn strategiset riskit liittyvät Pursialan voimalaitoksen tuotannon ja kaukolämmön myynnin kannattavuuteen. Lämpiminä vuosina Pursialan voimalaitoksen tuotantomäärät ovat vähäisiä, ja ns. minimikuormalla ajaminen heikentää tuotannon hyötysuhdetta. Pursialan voimalaitos pystyisi tuottamaan enemmän lämpöä kuin mitä tällä hetkellä on olemassa lämpökuormaa. Voimalaitoksen toiminnan kannattavuuteen kytkeytyy myös poliittisia riskejä, kuten muutokset polttoaineiden verotuksessa, käyttökielloissa ja tuissa. On tärkeää, että voimalaitokselle saapuvien polttoaineiden energiamäärät saadaan mitattua oikein, sillä se vaikuttaa suoraan tuotannon kannattavuuteen.

Tukkusähkömarkkinoilla hinnat ovat edelleen olleet alhaisia tuotantokustannuksiin verrattuna.
Sähkön hintariskeihin varaudutaan ESEn hallituksen hyväksymällä riskipolitiikalla. Riskipolitiikka määrittelee, miten tulee varautua markkinahintariskiin, määräriskiin, vastapuoliriskiin, likviditeettiriskiin ja aluehintariskiin. Lisäksi riskipolitiikka määrittelee rajat, joissa riskien tulee pysyä. Riskipolitiikan toteutumista seurataan kuukausittain.

Kaukolämmössä haasteena on kiinteistöjen energiankulutuksen väheneminen sekä maalämpöratkaisujen imagoetu markkinoinnissa. Etu on tosin aiempaa pienempi. Myös ilmaston lämpeneminen on riski, koska se vaikuttaa lämmön myyntimääriin.

• Operatiiviset riskit

Operatiivisista riskeistä huomattavimmat ovat polttoaineiden saannin turvaaminen Pursialan voimalaitoksella, lämmöntuotantokapasiteetin riittävyys ja toimivuus sekä sähkönjakelun varmistaminen.

Polttoaineiden saantia on pyritty turvaamaan riittävillä polttoainesopimuksilla, omilla polttoaineiden varmuusvarastoilla sekä keskittämällä pääosa puupolttoaineiden terminaalitoiminnoista Mikkelin Metsä-Sairilaan. Puupolttoaineiden saatavuutta varmistaa lisäksi oman polttoainehankinnan kehittäminen Venäjällä. Pitkän aikavälin epävarmuustekijät liittyvät turpeen verotukseen ja mahdollisiin käyttökieltoihin. ESE on strategiassaan päättänyt luopua turpeen käytöstä vuoteen 2035 mennessä.

Uutena haasteena on polttoainekäytön äärevöityminen. Tämä tarkoittaa sitä, että voimalaitos käyttää hyvin lyhyinä pakkasjaksoina paljon polttoainetta, kun muina aikoina polttoaineen käyttö on huomattavasti pienempää. Polttoainetoimittajilta vaadittaisiin näin ollen entistä enemmän terminaalivarastointia, jolla tuetaan haketusta kylminä kuukausina. Se vaatii kuitenkin investointeja.

Lämmöntuotantokapasiteetin riittävyys häiriötilanteissa ja suurissa kuormitustilanteissa on varmistettu vara- ja huippulämpökeskuksilla. Pursialan lämmöntuotantokapasiteetti on noin 130 MW ja vara- ja huippulämpökeskusten kapasiteetti hieman alle 100 MW. Vara- ja huippulämpökeskusten kapasiteetin tulee vastata kaukolämmön myyntimäärien kehitystä.

Verkkotoiminnan riskeinä ovat sähkönjakelun häiriöt ja sallitun tuoton laskentaan vaikuttavat viranomaissäädökset. Sähköverkon pitkän aikavälin kehittämiseksi on laadittu suunnitelma. Se ohjaa verkkoon tehtäviä investointeja, joilla pyritään turvaamaan sähköverkon toimintavarmuus ja kehittämään verkkoa. Sähkönjakelun häiriöitä pyritään lisäksi ennaltaehkäisemään siten, että verkon toimintakunnosta huolehditaan mm. huoltotoimenpiteillä ja verkonraivauksella. ESE-Verkko Oy jatkaa verkkonsa maakaapelointiasteen nostamista.

Muita riskejä ovat päästöoikeuksien riittävyys, muutokset sähkön markkinahinnassa sekä henkilöriskit. Yhtiön saamat ja edellisiltä vuosilta yli jääneet päästöoikeudet riittävät vielä Pursialan voimalaitoksen tarvitsemaan turpeen polttomäärään, koska Pursialan kattilatekniikka mahdollistaa puunkäytön aina 85 %:iin saakka. Sähkön hintariskeihin on varauduttu riskipolitiikalla.

Hallituksella tulee aina olla suunnitelma toimitusjohtajan mahdollisesta korvaamisesta. Lisäksi henkilöriskeihin on varauduttu sijaisuusjärjestelyin ja dokumentoimalla tietoa siten, että tieto on myös muiden saatavilla. Sijainen tekee sijaistettavan työn ja tulee samalla perehdytetyksi toisen työhön käytännön kautta.

• Rahoitusriskit

Konsernin rahoitusriskeihin on varauduttu joko kiinteäkorkoisilla lainoilla tai hankkimalla lainoille suojaustuotteita. Tällä tavoin suojattuja lainoja tulee olla noin 50–80 % konsernin lainakannasta aina seuraavien 10 vuoden ajan. Muutoksia voidaan tehdä hallituksen päätöksellä. ESE-konsernilla on käytössään kaupunkikonsernitiliin liitetty limiitti, joka auttaa maksuvalmiudessa.

Hankintoihin liittyvät menettelyt ja oikeudet ilmenevät ESE-konsernin Hyvä hallintotapa -asiakirjasta. Siinä on määritelty myös lähipiiriliiketoiminen valvonta, sopimusten laadinta, omaisuuden hallinnointi, kirjanpidon ja maksuliikenteen järjestäminen sekä sisäinen valvonta ja tarkastus. ESE konsernissa aloitettiin vuonna 2020 ulkopuolisen toimijan suorittama sisäinen tarkastustoiminta.

• Vahinkoriskit

Konsernissa on tunnistettu seuraavat vahinkoriskit: omaisuusvahinkoriskit, vastuuvahingot, tuotannon keskeytysriskit, ympäristövahingot, rikosvahingot ja tapaturmat. Vakuutusmäärät ja vakuutusten kattavuus tarkistetaan vuosittain. Konsernilla on käytössään vakuutusmeklari, joka avustaa mm. vakuutusten kattavuuden määrittelyssä sekä korvaushakemuksissa.

Omaisuusvahinkoriskeihin on varauduttu omaisuusvakuutuksilla, joita ovat mm. laitosten ja irtaimiston vakuutukset sekä ajoneuvovakuutukset. Sähkö- ja kaukolämpöverkkoja ei ole vakuutettu.

Toiminnan vahinkojen varalta yhtiöllä on vastuuvakuutus, joka sisältää liiketoiminnan lisäksi myös toimitusjohtajan, hallituksen ja johtoryhmän vastuuvakuutukset. Yrityksellä on myös rikosvakuutus. Pursialan voimalaitoksen ja Tikkalan lämpökeskuksen tuotantojen mahdollisen keskeytyksen varalta on keskeytysvakuutus.

Ympäristövahinkoihin on varauduttu mm. ympäristövahinkovakuutuksin sekä valitsemalla vähäpäästöisiä polttoaineita, parantamalla tulipalotilanteiden toimintavalmiuksia ja vaihtamalla sähköverkkoon ympäristöystävällisiä muuntajia.

Työtapaturmia pyritään ehkäisemään järjestämällä työturvallisuuskoulutusta koko henkilöstölle ja lisäämällä näin tietoisuutta turvallisista työtavoista. Työturvallisuuden kehittymistä seurataan yhtiön mittareista laaditun työturvallisuusindeksin avulla. Lisäksi yhtiössä järjestetään säännöllisesti ensiapukoulutusta ja turvavartteja sekä ylläpidetään työturvallisuuskortteja. Työtapaturmien varalta henkilöstöllä on lakisääteinen tapaturmavakuutus ja matkavakuutus työmatkoille. Henkilöstölle on otettu myös vapaaehtoinen sairauskuluvakuutus, joka kattaa kaikki sairaus- ja tapaturmakustannukset 10 000 euroon asti.

• Sääntöjen ja päätösten noudattaminen

Ulkopuolisen toimijan suorittamassa sisäisessä valvonnassa tai tilintarkastajien suorittamassa valvonnassa ei ole todettu, että sääntöjä tai päätöksiä olisi jätetty noudattamatta eikä ole havaittu, että noudattamatta jättäminen olisi aiheuttanut haittaa yhtiölle

• Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta

Hallitus määrittelee konsernille strategian, vision, arvot ja palvelulupaukset. Niiden perusteella konsernille määritellään toiminnalliset tavoitteet vuosisuunnittelun yhteydessä. Tavoitteet perustuvat pitkälti hallituksen vahvistamaan strategiaan. Tavoitteiden toteutumista seurataan johtoryhmätasolla kaksi kertaa vuodessa pidettävissä johdon katselmuksissa. Yksiköiden vuositavoitteet perustuvat sekä strategian mukaisiin tavoitteisiin että kehityskeskusteluissa asetettuihin tavoitteisiin. Yksikkötason tavoitteiden toteutumista seurataan yksiköiden osastopalavereissa vähintään

kaksi kertaa vuodessa.

Konsernille laaditaan vuosittain budjetti sekä investointisuunnitelma, jotka hallitus vahvistaa. Näiden suunnitelmien pohjalta laaditaan konsernin kassabudjetti, johon esimerkiksi rahoitustarve perustuu. Tulosbudjetti seurataan kuukausittain ja kassabudjettia viikoittain. Toteutuneet investoinnit tarkastetaan vuosittain.

Jokaiseen maksuun tarvitaan asiatarkastaja ja hyväksyjä, joiden tulee olla eri henkilöt. Mikäli poikkeustilanteessa maksumääräys annetaan sähköpostilla ilman tarkastaja-hyväksyjä -menettelyä, tulee maksun oikeellisuus varmentaa puhelinsoitolla maksumääräyksen antaneille henkilölle. Kirjanpidossa tehdään täsmäytykset ja erot tarkastetaan eli siinä toimii omaehtoinen valvonta.

• Omaisuuden hankinta, luovutus ja hoito

Hankintoihin liittyvät menettelyt ja oikeudet on määritelty ESE-konsernin Hyvä hallintotapa asiakirjassa. Siinä on määritelty myös lähipiiriliiketoiminen valvonta, sopimusten laadinta, omaisuuden hallinnointi, kirjanpidon ja maksuliikenteen järjestäminen sekä sisäinen valvonta ja tarkastus.

Jokainen työntekijä on velvollinen käsittelemään työnantajan omaisuutta vastuullisesti, kuten heidän tulee myös kunnioittaa asiakkaan omaisuutta. Nämä on määritelty ESEläisen pelisäännöissä, joka on osa ESEn toimintajärjestelmää. Omaisuuteen kohdistuvat riskit arvioidaan vuosittain vakuutusyhtiön kanssa ja riskit pyritään poistamaan omaisuusvakuutuksin.

ESE-konserni noudattaa hankinnoissaan Erityisalojen hankintalakia ”Laki vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista”. Hankintojen tulee aina olla tarkoituksenmukaisia.

Näiden hankintarajojen alle jäävät hankinnat tehdään Mikkelin kaupunkikonsernin Cloudia-järjestelmällä. Hyviä valintakriteerejä ovat:

- hinta-laatusuhde
- paikallisuus
- ympäristöystävällisyys
- toimittajan luotettavuus
- aluetaloudelliset vaikutukset
- energiatehokkuus

Hankintoja valvotaan siten, että ostoreskontramaksuissa tulee olla laskun tarkastajan ja hyväksyjän kuittaus. Lasku ei mene maksuun ilman tarkastus- ja hyväksyntävaiheiden suorittamista, joista jää sähköinen merkintä. Laskulla ei saa olla sama henkilö hyväksyjänä, joka on laskun tarkastanut. Tarkastajana toimii hankinnasta tietävä henkilö. Reskontran ohi suoritetuissa maksuissa tulee myös olla tarkastajan ja hyväksyjän varmennus (maksumääräys tai lasku).

Yksiköt vastaavat siitä, että heidän hankintoihinsa liittyvissä laskuissa on riittävät merkinnät siitä, että laskusta käy selvästi ilmi, miten kustannus liittyy liiketoimeen. Mikäli näin ei ole, tulee laskun tarkastajan tai hyväksyjän täydentää laskun tietoja.

Investoinneista käydään erikseen talousosaston toimesta läpi, että investoinneiksi kirjatut kulut ovat investointeja ja varmistetaan, että laskuilta löytyvät riittävät tiedot, joilla voidaan varmistaa kulun olevan investointi. Yksiköt vastaavat siitä, että investointikirjaukset ovat oikein ja että laskuilta löytyvät riittävät tiedot. Konsernissa on erillinen ohje investointien määrittelyyn.

Hankintoja omalta lähipiiriltä (perheenjäsenet, joiksi katsotaan mm. avio- tai avopuoliso sekä henkilön omat tai puolison lapset ja muut huollettavat) voi tehdä ainoastaan esimiehen kirjallisella luvalla ja siten, että tarjoukset toimitetaan muulle kuin hankinnan tekevälle henkilölle. Hankintoja suorittava ei saa saada hankinnoista itselleen henkilökohtaista hyötyä.

Sopimusten laadinnassa tulee ottaa huomioon seuraavat asiat:

- sopimuksissa on ESE:ä suojaavat ja kohtuulliset pykälät
- sopimuksilla on omistaja, joka seuraa sopimusten noudattamista, voimassaoloa sekä maksujen aiheellisuutta ja oikeellisuutta
- mahdolliset sakkopykälät (viivästyskorko, myöhästymissakko)
- sopimuksen vakuudet ja takuut
- sopimuksen allekirjoittajalla on asianmukaiset allekirjoitusoikeudet (asemavaltuutus, prokura tai nimenkirjoitusoikeus)

- sopimukset eivät pääse raukeamaan, kun niille on vielä tarvetta
- sopimukset sanotaan irti, kun ne eivät ole enää tarpeen
- sopimuksen irtisanomis-, purku- ja siirtomahdollisuudet (exit-pykälä)
- sopimus arkistoidaan ESEn sopimusarkistoon

ESE:lle on laadittu sopimuspolitiikka vuonna 2020, jossa on määritelty periaatteet sopimusehdoille, sopimusprosessille, sopimusvaltuuksille sekä sopimusten hallinnalle ja elinkaarelle.

• Tiivis selvitys oman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio sisäisen valvonnan onnistumisesta

Sisäinen valvonta on osa päivittäistä toimintaa. Sen tavoitteena on saada riittävä varmuus toiminnan tuloksellisuudesta, toiminnan ja talouden lainmukaisuudesta, hyväksyttyjen budjettien noudattamisesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä raportoinnin oikeellisuudesta ja riittävyydestä.

Sisäisen valvonnan järjestämisestä ja toiminnan tuloksellisuudesta vastaavat konsernin hallitukset sekä toimitusjohtajat. Kaikkien liiketoimintayksiköiden ja yhtiöiden on kuitenkin toimintaa suunnitellessaan otettava huomioon sisäisen valvonnan asettamat vastuut ja velvoitteet, ja he vastaavat sisäisestä valvonnasta vastuualueillaan. Sisäistä valvontaa toteuttavat myös kaikki työntekijät kaikilla organisaatiotasoilla osana toimintarutiineihin sisältyvää toimintojen ja varojen käytön valvontaa.

Johdon ja esimiesten tulee omalla toiminnallaan näyttää esimerkkiä ja luoda organisaatioon myönteinen sisäisen valvonnan ilmapiiri. Johtamistapa ja toimintakulttuuri luovat perusta valvontaprosessille ja edistävät tavoitteiden toteutumista sekä henkilöstön valvontatietoisuutta.

Sisäisessä valvonnassa ei ole tullut ilmi väärinkäytöksiä tai kirjattu poikkeamia, joiden perusteella voitaisiin todeta, että konsernissa olisi tapahtunut väärinkäytöksiä. ESE konsernissa aloitetiin vuonna 2020 ulkopuolisen toimijan suorittama sisäisen tarkastuksen toiminta ja tätä varten on laadittu sisäisen tarkastuksen toimintamalli.

Omistajapoliittiset toimenpiteet vuonna 2020

Toimenpide	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmisteluvastuullinen	Muut osallistuvat tahot	Toteuma 31.12.
Toimitilakysymys: muutto Rantakylätaloon	02/2020		Naistinki Oy		ESE on muuttanut Naistingin omistamiin toimitiloihin 02/2020
Osingon maksu	12/2020	ESE tulouttaa kaupungille osingot sovitun menettelyn mukaisesti	ESE		Toteutunut.

2.2.1.2 Etelä-Savon Koulutus Oy (Esedu)

Omistus	62,5 %	
Toimiala	Yhtiön toimialana on ylläpitää kulloinkin voimassa olevassa lainsäädännössä tarkoitettua ammatillista koulutusta sekä lukiokoulutusta (vaihtoehtoisesti toisen asteen koulutusta) sille toimiluvassa/järjestämisluvassa määrätyn koulutustehtävän mukaisesti. Yhtiö voi harjoittaa myös toimialansa puitteissa muuta koulutustoimintaa. Lisäksi yhtiö järjestää toisen asteen koulutuksen tasoista aikuiskoulutusta sekä koulutustaan tukevaa palvelu-, majoitus-, ravintola-, tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Yhtiö voi toimintaansa varten omistaa ja hallita osakkeita, osuuksia ja kiinteistöjä sekä käydä niillä kauppaa ja vuokrata niitä sekä vastaanottaa avustuksia ja lahjoituksia.	
Toimitusjohtaja	Arja Flinkman	
Hallituksen jäsenet	(2.6.2020 jälkeen) Raine Lehkonen, pj Lotta Salminen, vpj Taina Harmoinen Janne Strengell Jarmo Vuorinen Mikko Siitonen Sakari Ojala Heikki Skyttä Heikki Pyrhönen, varajäsen	(2.6.2020 asti) Raine Lehkonen, pj Lotta Salminen, vpj Taina Harmoinen Janne Strengell Jarmo Vuorinen Mikko Siitonen Sakari Ojala Heikki Skyttä Heikki Pyrhönen, varajäsen
	Hallituksen kokouksiin kutsuttavat asiantuntijat Rehtori, palvelujohtaja, koulutusjohtajat, tytäryhtiön toimitusjohtaja, tilintarkastaja, pääluottamusmiehet kukin oman asian esittelyn osalta.	

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2021–2024

Kestävää kehitykseen liittyvää toimintaa tullaan lisäämään. Digitalisaatio etenee. Laajennettu oppivelvollisuus voimaan 1.8.2021. Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus rakennetaan valtakunnallisesti ja alueelle. Kuntakokeilu alkaa 1.3.2021.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2020 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Korona. Rahoituksen ennakoimattomuus. Myynnin aleneminen.

Tulostavoitteet

Tavoite	Toteuma 2020
Taloudellinen tulos Esedu-konsernissa +350.000. Henkilöstömäärä yli 300.	Tilikauden tulos + 1.700.985 €. Henkilöstömäärä on 323.
Uusia yrityksiä alueelle yhteistyössä Miksein ja muiden toimijoiden kanssa.	Koronatilanteesta huolimatta yhteistyö toiminut hyvin. Toiminta keskittynyt pääosin olemassa olevien yrityksen avustamiseen poikkeustilanteessa. Garage-toimintamalli rakennettiin yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Syrjäytymisen ehkäisy	Työpajatoiminta ja muut toiminnalliset, keskeyttämisen ehkäisemistä koskevat toimenpiteet	2 toimivaa pajaa 2020, KTK-indikaattorit ohjelman mukaan	Auto- ja tekniikkapaja, RaCapaja toiminnassa, keskeyttäminen vähentynyt edellisvuodesta, ammatillisten erityisopettajien määrää lisätty
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Eri hankkeet sekä yhteisöllisyyttä tukevat tapahtumat. Opiskelijayhdistyksen toiminta. Moniammatillinen verkostotyö.	Tavoitteet ja mittarit keskeyttämisen tasolle, työllistymiselle ja jatko-opinnoille Esedun sitovissa tavoitteissa	Tavoitteet ja mittarit määritelty sitovissa tavoitteissa, raportoidaan osana Esedun tilinpäätöstä. Liikkuva opiskelu -hanke käynnissä, opiskelijoiden ChillEdu toiminta verkossa.

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen turvallisuus	Nuorten turvallisuuden tukeminen opintojen aikana	KTK-indikaattorit ohjelman mukaan	Kriisisuunnitelman turvallisuusohjeita päivitetty ja turvallisuus- ja tilapäällikkö palkattu

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Elinvoimaisuus			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Resurssitehokkuus	Vastuullinen ja aluekehitystä tukeva ammatillisen koulutuksen valtionosuusrahoituksen käyttö	100 % valtionosuus rahoituksen käyttö	Vuoden 2020 toimintoihin tarkoitettu VOS-rahoitus käytettiin alkuperäisen suunnitelman mukaisesti.
	Tilojen vähentäminen synergiaa lisäämällä	Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa	Tiloja vähennetty ja yhteiskäyttöä lisätty.

Painopiste: Kaupungistuminen			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Saavutettavuus	eEsedun toiminta opintojen saavutettavuuden osalta	Toiminta käynnissä	Verkko-opintoja ja ohjausta lisätty ja toimintamalleja kehitetty 2020 aikana
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Kestävän kehityksen teemavuosi 2020	Toiminnot suunnitteilla	Kestävän kehityksen teemavuoden tapahtumat toteutettu koronapandemian mukaisina

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
EcoSairila -kehittämisalusta	*Mahdollinen yhteistyö osaamisen kehittämisen näkökulmasta*		-
Memory Campus -kehittämisalusta	*Mahdollinen yhteistyö osaamisen kehittämisen näkökulmasta*		-
Kalevankangas -kehittämisalusta	*Mahdollinen yhteistyö osaamisen kehittämisen näkökulmasta*		Esedun edustaja Kalevankankaan kehittämisalusta-hankkeen ohjausryhmässä.
Työelämän tarpeista lähtevä koulutus	Valtionosuusrahoituksen tehokas käyttö ammatillisessa koulutuksessa	Ammatillisen koulutuksen rahoitusindikaattorit	Rahoitusindikaattoreiden tavoitetasot määritelty ja raportoidaan osana Esedun tilinpäätöstä
	Koulutussopimusten ja oppisopimusten kohdentaminen työllistymisen tueksi		Oppimisesta yli 36 % tapahtui jo työelämässä
	Työelämäfoorumien toiminnan kehittäminen	Toimivat kaikilla aloilla	Koronan takia suurimmaksi osaksi toiminta siirretty 2021

Painopiste: Asiakaslähtöiset yrityspalvelut			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Laadukkaat neuvonta- ja kehittämispalvelut sekä yhteistyöverkostot yritykselle elinkaaren eri vaiheisiin	KasvuEsedu Oy:n tarjoamat kehittämis- ja koulutuspalvelut, osaamistarvekartoitukset	KasvuEsedu Oy:n liikevaihto ja muut mittarit Esedun tavoitteissa	Koko Esedun koulutustarjonta toteutui suunnitelman mukaan ja KasvuEsedun kautta myytiin korjattua TA enemmän.

Työllisyydenhoito			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Osaavan työvoiman varmistaminen	Esedun rekrytointia ja työllisyyttä tukevien palveluiden tuottaminen (yritykset, opiskelijat, julkinen sektori)	2 työpajaa toiminnassa, 1 kehittämishanke tai uusi toiminto yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa	Em. työpajat toiminnassa, osatyökykyisten kehittämishankkeen rahoituspäätös saatu
	Ks. Työelämän tarpeista lähtevä koulutus, edellä		Kts. edellä
	Osallistuminen työllisyyttä tukeviin hankkeisiin		Valto-hanke, Kuntakokeilun uraohjaus-rahoitus ja Aiku-hanke
	Kiinteä yhteistyö TE-palveluiden kanssa		Säännölliset seurantapalaverit ja koulutustarjonnan kehittäminen. Koronapandemian vaikutuksiin reagointi koulutusten ja ohjauspalveluiden kautta.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Tulos ylitti talousarvion Kilan kirjaamislausunnon vuoksi. Lisäsuoriteraha (1.888.024 €) käytetään pääosin 2021, jolloin tilinpäätös tulee vastaavasti olemaan alijäämäinen.

Tunnusluvut (1000 euroa)

	Tilinpäätös 2019	Talousarvio 2020	Tilinpäätös 2020
Liikevaihto	29 147	28 113	29 810
Tilikauden voitto/tappio (verojen jälkeen)	-384	279	1 710
Osinko	0	0	0
Investoinnit	1 134	1 528	1 845
Ulkoinen velka	4 701	5 000	5 803
Sisäinen velka	0	0	0
Konsernitilin limiitti	3000	3000	3000
Omavaraisuusaste	58,81 %	58 %	59,21 %
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	323 294 29	345 291 54	323 286 37

Merkittävimmät investoinnit ja niiden toteutuminen

Metsäkoneet, kaivinkone, Hiekanpään kaasuverkko ja Kuusitien metsäopetuksen tilojen kunnostaminen, Keskuskadun kalustaminen, Reissu-Ellu, kaasukuorma-auto ja puoliperävaunu.

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

• Strategiset riskit

Henkilöstön ikärakenne ja sen myötä tarvittavan osaamisen ylläpito. Etelä-Savon väestön väheneminen.

• Operatiiviset riskit

Työssäoppiminen vaikeutuu,etäopiskelu vaikeutuu. Vrt. koronan vaikutukset.

• Rahoitusriskit

Rahoituksen pirstaleisuus ja ennakoimattomuus.

• Vahinkoriskit

Opiskelijat työelämässä oppimassa, uuteen ympäristöön liittyvät ristkit. Kalustoa paljon liikkeellä.

• Sääntöjen ja päätösten noudattaminen

Säännöt, ohjeet ja osakeyhtiölain sekä ammatillisen koulutuksen lainsäädännön mahdollinen ristiriitaisuus.

• Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta

Hyvä tavoitteiden toteutumisen ja resurssien käytön seuranta.

- **Omaisuuden hankinta, luovutus ja hoito**

Käyttöomaisuushallinta, vakuutukset ja hoito kunnossa.

- **Tiivis selvitys oman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio sisäisen valvonnan onnistumisesta**

Erityistarkastuskohteiden huolellinen suunnittelu toiminnan, talouden ja niiden kehittämisen näkökulmasta.

Omistajapoliittiset toimenpiteet 2020

Toimenpide	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmisteluvastuullinen	Muut osallistuvat tahot	Toteuma 31.12.
Raviradantie 8-10 luopuminen, pois lukien ruokala	31.7.2020	Selvitys toimenpiteistä käynnistetty	Arja Flinkman	Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy	Kiinteistön käytöstä luovuttu kesällä 2020
Etelä-Savon Aikuislukion järjestämisluvan hakeminen	Järjestämislupa 2020, opiskelijoina kahden tutkinnon tekijät aikaisintaan elokuussa 2021	Varustautuminen alueen pieneneviin resursseihin	Arja Flinkman	Omistajien kanssa yhteistyö	Järjestämislupahakemus jätetty

2.2.1.3 Kiinteistökehitys Naistinki Oy

Omistus	100 %
Toimiala	Yhtiön toimialana on elinkeinoelämän edistäminen, vahvistaminen ja monipuolistaminen, yritystoiminnan kehittäminen sekä yritystoiminnan aloittamisen helpottaminen Mikkelissä. Tässä tarkoituksessa yhtiö voi omistus- ja vuokraoikeuden nojalla hallita kiinteistöjä ja alueita, rakentaa niille teollisuus- ja palvelutiloja sekä laitteita luovutettavaksi edelleen joko vuokraamalla tai myymällä sekä omistaa kiinteistöyhtiön osakkeita ja osuuksia. Yhtiö voi harjoittaa omaan liiketoimintaansa liittyvää muuta palvelu- ja liiketoimintaa. Yhtiö voi toimialueensa pk-yritystoiminnan turvaamiseksi sijoittaa tarvittavaa pääomaa toimiviin ja perustettaviin yrityksiin sekä antaa takauksia.
Toimitusjohtaja	Kyösti Ylijoki
	Kari Ojala, pj Juha Vuori, vpj Nina Nyyssönen Päivi Ylönen Harri Kivinen
	Hallituksen kokouksiin kutsuttavat asiantuntijat: Jouni Riihelä, konsernivastuuhenkilö; Heikki Siira/Tiia Tamlander

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2021–2024

Yleinen taloudellinen tilanne on koronan seurauksena heikentynyt. Tilojen kysyntä on ollut hiljaista ja tilakäytön supistaminen yrityksillä on näkynyt yhtiön toiminnassa. Taloudellisen tilanteen kiristyminen ja yleinen tilakäyttötrendi aiheuttaa sen, että osa asiakkaista vaatii joustavampia ja edullisempia tilaratkaisuja. Tämä aiheuttaa vuokralaiskiertoa ja Naistingin resurssit kokonaan tyydyttää tuota kiertoa ovat rajalliset. Tilanne on aiheuttanut jonkin verran toimitilamuutoksia ja mahdollisesti vuokralaisten siirtymistä heille tällä hetkellä ajanmukaisempiin tiloihin. Ennuste tuleville vuosille on, että toimistotilojen käyttöaste tulee laskemaan.

Sijoittajien kiinnostus toimitilarakentamista kohtaan Mikkelin seudulla on erittäin varovaista. Institutionaaliset sijoittajat eivät ole kiinnostuneita sijoittamisesta muihin kuin suuriin kasvukeskuksiin, joissa arvonnousu on mahdollista. Uusien hankkeiden käynnistyminen Mikkelin seudulla edellyttää kaupunkikonsernin aktiivisuutta hankkeiden kehittäjänä. Mikkelin myyntityö on erittäin tärkeää ja on korostunut vuoden 2020 kiristyneessä taloustilanteessa. Naistingin rooli elinkeinopolitiikan tekijänä säilyy vahvana.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2020 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Mölnlycken investoinnin valmistuminen ja Kansalliskirjaston sanomalehtivaraston saneeraus vahvistivat Naistingin

asemaa. Toisaalta yleinen toimitilojen kysyntätilanne aiheutti jonkinasteista vuokralaisten luopumista toimitiloistaan joko siirtyessä toisiin toimitiloihin Mikkelissä tai lopettaessa toimintansa Mikkelissä kokonaan.

Tulostavoitteet

Tavoite	Toteuma 31.12.
Talouden vahvistaminen edelleen ja käynnissä olevien saneerauksien ja uudisrakennushankkeiden läpivieminen taloudellisesti kannattavasti Mikkelin elinkeinoelämää virkistäen	Vuodelle 2020 asetetut saneeraushankkeet saatiin toteutettua asetetuissa budjeteissa.
Suuren kokoluokan elinkeinoinvestointeja on valmistelussa/toteutuksessa noin 30 miljoonan euron edestä, ja hankkeet on tavoitteena saada toteutumaan vuoteen 2022 mennessä.	Kirjastohankkeen kaatuminen aiheutti investointitavoitteen alittumisen. Vuoden 2020 investoinnit toteutuivat muutoin tavoitteiden mukaisesti.
Yhtiön nykyisen kiinteistöomaisuuden korjausvelkaa tulee edelleen pienentää sekä ennakoida kiinteistöjen teknistä uudistamistarvetta.	Kiinteistökantaa saneerattiin suunnitellusti.

OHJELMAKORTIT

1. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Elinvoimaisuus			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Matkailun edistäminen	Kyyhkylän matkailullisten toimintaedellytysten turvaaminen	kiinteistöjen pitäminen matkailullisesti houkuttelevina	Kyyhkylän osalta saatiin neuvoteltua uusi vuokrasopimus liiketoiminnan jatkajan kanssa.

2. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Memory Campus -kehittämisalusta	Kansalliskirjaston ja varastokirjaston sekä massadigitoinnin kiinteistöinvestoinnit	toteutunut rakennus	Ei toteutunut

Painopiste: Asiakaslähtöiset yrityspalvelut			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Sujuvat sijoittautumispalvelut, joustava ja ennakoiva kaavoitus	Toimitilatarpeen tyydyttäminen sijoittuville yrityksille	löydämme ratkaisun kaikille joko omasta kiinteistökannasta tai kolmansilta tahoilta	Pystyimme vastaamaan asiakaskysyntään hyvin. Tilatarjonta monipuolistui vuoden 2020 aikana.

Kaupunkimarkkinointi			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Aktiivinen verkostotoiminta	toimivat ja monipuoliset yhteydet Mikkelin elinvoiman kasvattamiseksi	Koronasta johtuen toiminta on ollut hiljaista.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Asetetut taloudelliset tavoitteet ylittyivät varsin huomattavista koronahuojennuksista huolimatta. Yhtiön talouslukuihin perustuva johtaminen ja tiivis asiakasyhteistyö toimivat hyvin. Yhtiön omavaraisuusaste ei pääse investointien määrän ja osinkomaksujen yhteisvaikutuksesta nousemaan.

Tunnusluvut (1000 euroa)

	Tilinpäätös 2019	Talousarvio 2020	Tilinpäätös 2020
Liikevaihto	5 148	5 400	5 529
Tilikauden voitto/tappio	259	350	310
Osinko	259	300	310
Investoinnit	4 500	3 500	2 500
Ulkoinen velka	23 041	26 500	22 449
Sisäinen velka	3	0	3 752
Konsernitilin limiitti	2 000	2 000	2 000
Omavaraisuusaste	24,7 %	26 %	23,8 %
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	7 7 0	7 7 0	7 7 0

Merkittävimmät investoinnit ja niiden toteutuminen

Toteutuivat suunnitellusti. Mölnlycken lähettämön ja rantasaunan saneeraus. Pomonkadun hallin laajentaminen ja saneeraus lähtivät käyntiin suunnitellusti. Samoin satamapaviljongin rakentaminen.

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

• Strategiset riskit

Kaupungin houkuttelevaisuus yritysten toimintaympäristönä. Koronan vaikutusten jatkuminen.

• Operatiiviset riskit

Tunnistetut riskit on suojattu vakuutuksilla.

• Rahoitusriskit

Riskit on suojattu vieraan pääoman osittaisilla suojauksilla ja korkoriskin siirrolla asiakkaalle.

• Vahinkoriskit

Tunnistetut riskit on suojattu vakuutuksilla.

• Sääntöjen ja päätösten noudattaminen

Yhtiö noudattaa kaupunkikonsernin ohjeita ja päätöksiä täysimääräisesti. Samoin ulkoisia, mikäli ne ovat yhtiötä koskevia aitoja ja perusteltuja.

• Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta

Käyttöä valvoo toimitusjohtaja, hallitus ja tarkastustoiminta.

• Omaisuuden hankinta, luovutus ja hoito

Noudatamme kilpailutuksissa lakia. Merkittävät päätökset käsitellään hallituksessa tai jopa omistajan taholta.

• Tiivis selvitys oman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio sisäisen valvonnan onnistumisesta

Yhtiössä noudatetaan osakeyhtiön valvontaperiaatteita lisättynä omistajaohjauksella ja -kontrollilla. Järjestely on toimiva.

Omistajapoliittiset toimenpiteet vuonna 2020

Toimenpide	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmistelu-vastuullinen	Muut osallistuvat tahot	Toteuma 31.12.
Konsernin kiinteistöomistuksen ja –hoidon yhtenäistämisen edesauttaminen ja osittain aktiivinen rooli mm. palvelujen järjestämisessä	2019-	Mm. kiinteistöautomaation, kustannuslaskennan ja valvonnan prosessit	Naistinki	Konsernin kiinteistötoimintaa harjoittavat ja/tai omistaja-käyttäjäyhtiöt	Kiinteistöautomaation osalta vastuu on laajentunut edelleen. Kustannuslaskennan ja valvonnan osalta tavoitetilaa ei ole saavutettu ennakoidusti vaan konserni käyttää itsenäisesti ulkoisia palveluita, vaikka palvelua on tarjottu.
Konsernirakenteen tiivistäminen	2019-		Emo	Konsernin kiinteistöyhtiöt	Vuoden 2020 aikana Naistingin vastuulle siirtyivät Jäähallin ja Kenkäveron kiinteistöt. Samoin kiinteistöhoidon vastuu vesilaitoksen osalta siirtyi loppuvuodesta Naistingille.
Suuri elinkeinopoliittinen investointi, joka edesauttaa merkittävästi kaupungin elinkeinostrategian toteutumista	2022		Naistinki	Konserni, HY, OKM, Arkistolaitos	Päätös oli Mikkelin kannalta negatiivinen.

2.2.1.4 Metsäsairila Oy

Omistus	100 %	
Toimiala	Jätehuolto ja jätteiden hyötykäytön edistäminen	
Toimitusjohtaja	Sami Hirvonen 14.4.2020 saakka, Ville Kakkonen 20.4.2020 alkaen	
Hallituksen jäsenet	(14.5.2020) jälkeen Olli Miettinen pj Jarmo Lautamäki varapj Tea-Tuulia Roos Risto Pöntinen Noora Ruuth Pirjo Paananen Markku Tiainen	(14.2.2020) asti Olli Miettinen pj Jarmo Lautamäki varapj Tea-Tuulia Roos Risto Pöntinen Noora Ruuth Pirjo Paananen Markku Tiainen
	Hallituksen kokouksiin kutsuttavat asiantuntijat Jouni Riihelä / Mikkelin kaupunki	

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2021–2024

Kuntien omistamien yhtiöiden markkinoilla oloa on rajattu. Tämä vaikuttaa merkittävästi Metsäsairila Oy:n tulokseen, jos yrityksille suunnattujen palvelujen tuottamista joudutaan rajoittamaan. Nykyisten TSV-sopimusten turvin palveluja pystytään tuottamaan vielä 2022 vuoden loppuun saakka nykyisellä tasolla ilman toimintamallin muutosta. Ilmastonmuutos edellyttää toimia jätekuljetuksissa. Jätekuljetukset voivat olla täysin hiilineutraaleja esim. liikennebiokaasua hyödyntämällä. Liikennebiokaasun käyttö lisääntyy jätekuljetuksiin ja muuhun paikallisliikenteeseen Suomessa.

Kiertotalous tulee optimoida kokonaisuutena jätekuljetusten järjestämisestä alkaen, jolloin jätemateriaalivirtoja pystytään paremmin hyötykäyttämään. Uuden jätelain myötä jätteiden lajitteluvelvoitteet kasvavat. Jätekuljetusten keskitetyllä kilpailutuksella saadaan jätehuolto kehitettyä ympäristön kannalta parempaan suuntaan esimerkiksi parempaan syntypaikkalajitteluun kannustamalla.

Tyypillisesti kuntien jäteyhtiöt hoitavat keskitetyt kilpailutukset jätekuljetuksista. Yli 70 % suomalaisista asuu jo kunnan järjestämän jätekuljetuksen alueella. Taajama-alueiden jätekuljetusten keskitetyssä kilpailutuksessa voidaan

asuinkiinteistöjen osalta ottaa kattavasti myös muovinkeräys ja vaatteiden keräys järjestettäväksi.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2020 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Perusmaksutuloja budjetoitiin Mikkelin kaupungilta saadun asuinhuoneistomääräluettelon mukaan. Huoneistomäärät olivat todellisuudessa pienemmät, joten perusmaksutulo jäi budjetoitua pienemmäksi.

Tulostavoitteet

Tavoite	Toteuma 31.12.
Lajittelu ja kierrätyksen lisääminen eri jätemateriaaleille. Sekajäte hyödynnetään 100 % energiana. Erilliskerätyt hyötyjätteet materiaalina. Biojätteen erilliskeräyksen kehittäminen.	Sekajäte hyödynnettiin 100 % energiana. Hyötyjätepisteverkkoa on kehitetty.
Päästöjen vähentäminen kuljetuksissa, käyttäen jätteistä tuotettua liikennebiokaasu. Haja-asutuksen jätteenkuljetusten kilpailutus tehty 2019, urakka toimii biokaasulla 2020 vuoden lopulla.	Haja-asutusalueen jätekuljetukset siirtyivät kesän ja syksyn aikana vaiheittain käyttämään biokaasukäyttöistä kuljetuskalustoa.
Jätteiden pienkuormien vastaanoton kehittäminen yhteistyössä Mikkelin Toimintakeskus ry:n kanssa. Vastaanottohalli rakenteilla ja valmistuu 2020 alkuvuonna. Käyttöönotto keväällä.	Jätteiden pienkuormien vastaanottoa on kehitetty. Kieppihallin rakentamisen aloittaminen ja valmistuminen viivästyivät tavoitteen aikataulusta. Kieppihalli on valmis helmikuussa 2021.
Jätehuollon kokonaisuuden optimointi ja hallinta. Jätehuollon ja kiertotalouden kokonaisuus tulee optimoida parhaan teknistaloudellisen ja ympäristöllisen hyödyn saamiseksi. Tehtyjen selvitysten pohjalta edullisin ja tasapuolisin kiertotalouspalvelu kuntalaisille saadaan, kun jätehuollon kokonaisuus hoidetaan keskitetysti myös logistiikan osalta. Tästä on lukuisia esimerkkejä mm. Jätekukko Oy Kuopiossa. Jätelain muutos 2020 saattaa tuoda tämän muutoksen lakitekstiin. Tavoite saada jätekuljetukset Metsäsairilan hallintaan koko alueella vuonna 2021.	Kokonaisuuden optimointi edellyttää jätekuljetusten kokonaisuuden hallintaa. Taajaman osalta tätä ei ole päästy tekemään. Jätelain uudistus saattaisi tuoda tähän ratkaisun valtakunnallisesti. Jätelain muutokset ovat edelleen käsittelyssä vuoden 2020 lopussa.
Jätehuollon perusmaksulla rahoitetaan palveluiden kehittäminen ja käyttö. Uusia palveluita ovat mm. maksuttomat jäteastiat kiinteistöille sekä muovinkeräys. Perusmaksun käyttöönotto 2020 jätetaksassa. Tämä ei muuta kaupunkilaisen jätehuollon vuosikustannusta koska samaan aikaan lasketaan jätteenkäsittelymaksuja sekajätteen ja biojätteen osalta. Muutos mahdollistaa lajittelun ja kierrätyksen kehittämisen tehokkaasti ja läpinäkyvästi. Jätelaki edellyttää maksujen ja taksojen läpinäkyvyyttä, joka toteutuu perusmaksun käyttöönotolla.	Jätehuollon perusmaksu otettiin suunnitellusti käyttöön vuonna 2020.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Syrjäytymisen ehkäisy	Yhteistyö Mikkelin Toimintakeskuksen kanssa matalan kynnyksen työpaikkojen luomiseksi jätekeskukseen.	Toiminta käynnistyy 2020	Yhteistyötä on tehty koko vuoden ajan. Kieppihallin avaaminen siirtyi vuoden 2021 puolelle.

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Liikennepäästöjen vähentäminen	Liikennebiokaasu jätekuljetuksissa haja-asutusalueella alkaa 2020 loppuvuonna.		Haja-asutusalueen jätekuljetukset siirtyivät kesän ja syksyn aikana vaiheittain käyttämään biokaasukäyttöisiä jäteautoja.

Painopiste: Elinvoimaisuus			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Resurssitehokkuus	Materiaalia ohjataan hyötykäyttöön, sekajäte.	Sekajäte 100 % energiaksi	Sekajätteestä 100 % on mennyt energiaksi.
	Materiaalia ohjataan hyötykäyttöön, biojäte	Biojäte 100 % biokaasun tuotantoon 2020 kesästä alkaen	Biojätettä on alettu käsitellä biokaasulaitoksella joulukuusta 2020 alkaen.

Painopiste: Kaupungistuminen			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Palvelujen digitalisointi	Metsäsairilan sähköinen asiointi, OmaSairila käytössä ja kehitetään.		Metsäsairilan sähköinen asiointijärjestelmä OmaSairila on otettu käyttöön ja palvelun kehitystä jatketaan.

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
EcoSairila -kehittämisalusta	Metsäsairila Oy on aktiivisesti mukana EcoSairilan kehittämisessä.		Metsäsairila on ollut aktiivisesti mukana Ecosairilan kehittämisessä mm. Ecosairila-ohjausryhmän kautta ja keskustelemalla uusien toimijoiden kanssa yhteistyöstä alueella.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Vuosi alkoi jätehuollon perusmaksun käyttöönotolla ja samalla seka- ja biojätteen käsittelymaksut laskivat. Perusmaksutulot jäivät budjetoitua pienemmäksi, koska huoneistomäärät olivat todellisuudessa pienemmät kuin budjetin perusteena olleessa asuinhuoneistomääräluettelossa. Vuoden 2020 liikevaihto ja tulos ylittyivät kuitenkin budjetoiduista, koska yrityksille tarjottavien jätteenkäsittelypalvelujen myyntituotot olivat budjetoitua korkeampia.

Tunnusluvut (1000 euroa)

	Tilinpäätös 2019	Talousarvio 2020	Tilinpäätös 2020
Liikevaihto	6 178	6 010	6 568
Tilikauden voitto/tappio	373	330	505
Osinko	500	500	500
Investoinnit	1 284	900	780
Ulkoinen velka	4 610	4100	6194
Sisäinen velka	0	0	0
Konsernitilin limiitti	500	500	500
Omavaraisuusaste	63 %	69 %	57 %
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	22 18 4	24 21 3	21 20 1

Merkittävimmät investoinnit ja niiden toteutuminen

Kieppihallin rakentaminen (valmistuu helmikuussa 2021). Uuden suotovesi- ja hulevesialtaan asfaltointi tehty kesällä 2020.

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

• Strategiset riskit

Kiertotalouden toimintojen kokonaisoptimointi puuttuu. Jätekuljetukset tulee saada taajamassa asumisen jätehuollon osalta keskitetyn kilpailutuksen piiriin. Näin jätevirtojen kokonaishallinta, kiertotalouden kehittäminen ja Ecosairila-kehitysalustan toimiminen olisi mahdollista.

• Operatiiviset riskit

Eri jätemateriaalien laatu eteenpäin toimittamisessa on operatiivinen riski. Jätekeskuksen työt tehdään omana työnä, joka vähentää riskiä jätteiden laadun osalta.

Ympäristölupien saaminen eri hankkeille on erittäin vaikeaa valituksista johtuen. Lupaprosessit kestävät pitkään.

Jätteiden hyödyntämisen kustannukset voivat kasvaa, kun lakisääteiset velvoitteet lisääntyvät. Tähän on varauduttu Riikinvoima Oy:n omistuksella sekä BioSairila Oy:n omistuksella ja pitkällä sopimuksella Kotkan Energian Hyötyvoimalaitoksen kanssa, näin jätteenkäsittelystä ei makseta ylimääräisiä kustannuksia tulevaisuudessa.

• Rahoitusriskit

Ei merkittäviä rahoitusriskejä tällä hetkellä.

• Vahinkoriskit

Riskienarviointi osana sertifioitua toimintamallia.

• Sääntöjen ja päätösten noudattaminen

Noudatetaan sääntöjä ja päätöksiä, ympäristöluvan mukaiset viranomaistarkastukset ja –raportoinnit vuosittain.

• Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta

Hallituksen kokouksissa seurataan tavoitteiden toteutumista ja talouden kehitystä.

• Omaisuuden hankinta, luovutus ja hoito

Hallituksen päätöksillä.

• Tiivis selvitys oman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio sisäisen valvonnan onnistumisesta

Taloushallinnon tehtävät järjestetty siten, että laskujen tarkastaja ja hyväksyjä on eri henkilö. Sisäisen valvonnan asiat ovat esillä myös sertifioidun toimintajärjestelmän ulkoisissa auditoinneissa.

Omistajapoliittiset toimenpiteet vuonna 2020

Toimenpide	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmisteluvastuullinen	Muut osallistuvat tahot	Toteuma 31.12.
Jätehuollon perusmaksun käyttöönotto	2020	Kaupunkiympäristölautakunta päättää jätehuollon perusmaksusta	Metsäsairila Oy ja tekninen johtaja		Perusmaksu otettu käyttöön vuoden 2020 alusta alkaen.
Konsernin jätehuollon järjestäminen kokonaisuudessaan päivittäisen jätehuollon sekä rakennusten purkukohteiden osalta. Konserniyhtiöiden yhteistyön tiivistäminen.	2021		Metsäsairila Oy, tekninen johtaja, konserniyhtiöiden jätehuollosta vastaavat		Konsernin jätehuolto järjestetty kokonaisuudessaan päivittäisen jätehuollon ja rakennusten purkukohteiden osalta. Yhteistyötä muiden konserniyhtiöiden kanssa on tiivistetty.
Liikennebiokaasun käyttöönotto omissa toiminnoissa ja koko konsernin kuljetuskilpailutuksissa.	2020 alkaen oman kaasuntuotannon käynnistyessä		Metsäsairila Oy (omat toiminnot)	Muut konsernin hankinnoista vastaavat henkilöt omien kilpailutustensa osalta	Tavoite toteutunut omissa toiminnoissa. Ainakin ESE:llä ja kaupungilla käytössä kaasuautoja.
Yhteistyö EcoSairilan kehittämisessä. Pienkuormien vastaanoton kehittäminen sekä materiaalien lajittelun ja kierrätyksen tehostaminen. Uusimateriaalien käyttö EcoSairilan alueen toteutuksessa.	2020 alussa yhteisen hallin valmistuessa		Metsäsairila / toimitusjohtaja, toimintakeskuksen johtaja		EcoSairilan kehittämisessä oltu mukana. Pienkuormien vastaanottoa ja materiaalien lajittelua ja kierrätystä on kehitetty. Uusi vastaanottohalli rakenteilla. Uusiomateriaaleja käytetty EcoSairilan alueen toteutuksessa.

2.2.1.5 Mikalo Oy

Omistus	100 %	
Toimiala	Asuntojen vuokraus	
Toimitusjohtaja	Hannu Sormunen	
Hallituksen jäsenet	(ylim. kokouksen 30.9.2020 jälkeen Markku Kakriainen (pj), Kalle Nieminen (vpj), Tuula Kohvakka, Mirja Koski, Jorma Harmoinen, Eila Peltoniemi, Pirkko Elo	(ylim. yhtiökokoukseen 30.9.2020 asti) Markku Kakriainen (pj), Kalle Nieminen (vpj), Tuula Kohvakka, Mirja Koski, Jorma Harmoinen, Pentti Laaksonen, Pirkko Elo
	Hallituksen kokouksiin kutsuttavat asiantuntijat Jouni Riihelä	

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2021–2024

Kunnan väestökehityksen muutos, väestö ikääntyy ja vähenee. Yhden henkilön ruokakuntien määrä lisääntyy, jolloin isoja asuntoja tarvitaan aikaisempaa vähemmän. Ihmiset muuttavat keskustaajamiin ja niiden läheisyyteen. Asuntojen kysyntä kohdistuu alueille, joissa palvelut ovat toimivia tai niitä on tarjolla. Väestö ei vähene muuttotappioalueilla pelkästään syrjäseuduilta vaan se koettelee myös pienempiä kaupunkiseutuja. Taantuvat alueet menettävät tuottavaa työvoimaa, kun ammattitaitoinen ja nuorempi työvoima siirtyy vetovoimaisiin kasvukeskuksiin. Alueelle jää ikääntyvä väestö, jonka suhteellinen osuus väestöpohjasta kasvaa hyvin merkittävästi. Erityisesti kerrostaloalueet menettävät kilpailukykyään asuntomarkkinoilla, mikä heijastuu myös vuokra-asuntojen kysyntään.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2020 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Asuntojen kysyntä kohdistuu entistä voimakkaammin yksiöihin ja pieniin kaksioihin. Sijainnilla on entistä suurempi merkitys.

Tulostavoitteet

Tavoite	Lähtötaso	Tavoitetaso	Mittari	Toteuma 31.12.
Käyttöaste	93	93	toteutunut/tavoite	94 %
Asukastyytyväisyys	1,44	1,42	kyselyn tulos	1,42

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Syrjäytymisen ehkäisy	Asuntoja asunnottomille ja vähävaraisille	Asunnottomien määrä	Asunnottomien määrä ennallaan
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Asukastoimikuntien tukeminen ja niiden perustamisen edistäminen	Toimikuntien määrä	Toimikuntien määrä ennallaan

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Asukastoimikuntien toiminnallisuuden tukeminen	Toimikuntien palaute	Asukastoimikuntia on kannustettu perustamaan ja toimintaa kehittämään pitämällä asukaskokouksia. Toimikuntien palaute on ollut, että asukastoimintaan ei saada mukaan uusia jäseniä.
Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteet	Asuntojen sijainti		-
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Energiansäästöratkaisut	VAETS	VAETS=Vuokra-asuntojen energiatehokkuus; sopimusenergian kulutus vähentynyt

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Yhdyspintatyössä valmistautuminen uuteen maakuntaan	ESSOTE-yhteistyö	palaute	Ei saatua palautetta
Fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen turvallisuus	ESSOTE-yhteistyö	palaute	Ei saatua palautetta

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Liikennepäästöjen vähentäminen	Sähkö- ja kaasuautojen soveltuvuuden käytön selvittäminen	määrä	Yhtiön omassa käytössä olevien autojen kaasukäyttöisyyttä on selvitetty. Jätehuollon kilpailutuksessa oli vaatimuksena, että toimijan tulee ottaa käyttöön kaasuautoja
Vesistöjen laadun parantaminen ja pohjavesiriskin vähentäminen	Riskien kartoitus	seuranta	Ei realisoituneita riskejä
Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Energiansäästöratkaisut	kulutus	VAETS=Vuokra-asuntojen energiatehokkuus; sopimusenergian kulutus vähentynyt

Painopiste: Kaupungistuminen			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Palvelujen digitalisointi	Asukkaiden internet-liittymät	palaute, määrä	Sähköisiä palveluita lisätty, tietoliikenne yhteyksiä parannettu
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Elinkaarimallin ohjauksessa oleva rakentamisen suunnittelu	tehokkuus	VAETS=Vuokra-asuntojen energiatehokkuus; sopimusenergian kulutus vähentynyt

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Työelämän tarpeista lähtevä koulutus	Koulutussuunnitelmien laadinta	palaute	Koulutussuunnitelmat toteutuneet.
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	Oppisopimukset	määrä	Oppisopimuksiin ollaan suhtauduttu myönteisesti. Vuonna 2020 oppisopimuksella oli 2 henkilöä. Määrä on vakiintunut n. 2/vuosi

Painopiste: Asiakaslähtöiset yrityspalvelut			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Laadukkaat neuvonta- ja kehittämispalvelut sekä yhteistyöverkostot yritykselle elinkaaren eri vaiheisiin	Yhteistyö Miksein kanssa	palaute	Yhteistyö käynnistetty ASO ja MOAS

Painopiste: Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Mikkelin vahvuuksien täysimääräinen hyödyntäminen ja brändin rakentaminen	Alueen ja ympäristön esiintuominen markkinoinnissa	palaute	Markkinointiyhteistyötä kaupungin kanssa

Työllisyydenhoito			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Osaavan työvoiman varmistaminen	Koulutussuunnitelmat, oppisopimukset	määrä	Koulutukset meneillään.

Kaupunkimarkkinointi			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Kaupunkiorganisaation markkinoinnin ja viestinnän viestien ja visuaalisen ilmeen yhtenäistäminen	Markkinointiyhteistyö, toivotaan kaupungin huomiota yhtiön osalta myös heidän markkinoinnissaan	palaute	Yhteistyötä lisätty
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Mikkelin seutukunnan esiintuonti omassa markkinoinnissa	palaute	Markkinointia kohdennettu

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Liikevaihto aleni mutta muutoin toteutui suunnitellusti.

Tunnusluvut (1000 euroa)

	Tilinpäätös 2019	Talousarvio 2020	Tilinpäätös 2020
Liikevaihto	22 129	22 600	22 173
Tilikauden voitto/tappio	187	0	33
Osinko	0	0	0
Investoinnit	5 283	2 450	4 125
Ulkoinen velka	58 004	58 660	55 670
Sisäinen velka	4 544	4 586	4 063
Konsernitilin limiitti	0	0	0
Omavaraisuusaste	32 %	27 %	33 %
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	73 63 10	72 70 2	79 65 14

Merkittävimmät investoinnit ja niiden toteutuminen

Tilikauden aikana valmistui uudiskohde Saarnikatu 4-10, joka on 27 huoneiston rivitalohanke. Samoin valmistui Kattilansillan päiväkoti, joka vuokrattiin Mikkelin kaupungille 25 vuoden vuokrasopimuksella.

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

• Strategiset riskit

Yhtiön toimialan merkittävin riski on käyttöasteen heikkeneminen. Lähitulevaisuuden haasteena on kuntaliitosalueiden asuinrakennusten kunto, korjausvelka ja käyttöaste. Kaupungin väkiluvun väheneminen ja vuokratason nouseminen yli markkinatason, josta on seurauksena asuntojen vajaa käyttö. Varaudutaan sopeuttamalla asuntokantaa kysyntää vastaavaksi. Purkaminen ja myynti.

• Operatiiviset riskit

Edellä mainittu aiheuttaa määrärahojen riittämättömyyden asuntojen kunnostamiseen ja sitä kautta korjausvelan kasvamisen. Tarkempi seuranta. Ennakointi.

• Rahoitusriskit

Yleinen taloudellinen tilanne lisää luottotappioiden määrää sekä vuokrasaatavia. Tarkempi valvonta ja seuranta, ennakointi.

• Vahinkoriskit

Kiinteistöihin kohdistuvat vahingot. Tahalliset tai tahattomat toimenpiteet. Vahinkovakuutukset.

• Sääntöjen ja päätösten noudattaminen

Noudatetaan johtosääntöä. Seurataan sen toteutumista.

• Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta

Johtosäännön mukaisesti. Riskikartoituksen mukainen valvonta.

• Omaisuuden hankinta, luovutus ja hoito

Johtosäännön mukaisesti. Toimitusjohtaja valvoo toteutumista koska tekee päätökset.

• Tiivis selvitys oman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio sisäisen valvonnan onnistumisesta

Johtosäännön mukaisesti. Yhtiössä on luotu riskikartoitusdokumentti. Tarkastukset pistokokein. Ei havaittuja väärinkäytöksiä.

Omistajapoliittiset toimenpiteet vuonna 2020

Toimenpide	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmisteluvastuullinen	Muut osallistuvat tahot	Toteuma 31.12.
Yhteistyö MOAS, MIKSEI ja Naistinki	1Q/2020	Yhteistyötä MOAS:n kanssa synergiaetujen saavuttamisessa. Kilpailutuksen ym. kautta	Mikalo Oy	MOAS	Hallinnollinen yhteistyö käynnissä
Kiinteistöjen myynti	1Q/2020	Vajaakäyttöisistä on päästävä eroon	Mikalo Oy	Omistajaohjaus, MKP	Pellosniementien purkamista valmisteltu. Myyntejä ei harkinnassa
Brahenportti. Kohde on Mikalo Oy:n ja ESSOTE:n yhteistyöhanke, jossa rakennetaan palveluasuntoja sekä normaaleja vuokra-asuntoja sisältävä kiinteistö. Kustannusarvio noin 22 miljoonaa euroa.	2020	Selvitysvaihe menossa.	Mikalo ja ESSOTE	ESSOTE	Selvitysvaihe menossa uudelle kohteelle, kortteli 8

2.2.1.6 Mikkelin Asumisoikeus Oy

Omistus	100 %	
Toimiala	Asuminen	
Toimitusjohtaja	Matti Lappalainen. (19.1.2021 alkaen Hannu Sormunen)	
Hallituksen jäsenet	(Yhtiökokous 30.5.2020) jälkeen Ulla Yli-Karro pj, Hannu Hulkkonen, Ari Lehtinen, Raimo Pitkänen ja Seija Korpinen	(Yhtiökokous 30.5.2020) asti Ulla Yli-Karro pj, Hannu Hulkkonen, Ari Lehtinen, Raimo Pitkänen ja Seija Korpinen
	Hallituksen kokouksiin kutsuttavat asiantuntijat: Jouni Riihelä	

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2021–2024

ASO Asunnoissa vähenee asukkaat kuten Mikkelin alueelta yleisestikin

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2020 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Asumisoikeus asunnoista luopunut useita ruokakuntia, jolloin asumisoikeusmaksun palautukset vähentävät käyttöpääomaa. Uuden kohteen valmistuminen kuormittaa lainahoitokuluja

Tulostavoitteet

Tavoite	Tavoitetaso	Toteuma 31.12.
Pitää yhtiön käyttöaste 97 % yläpuolella	97 %	91 %

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Aktivoidaan asukastoimintaa ja ylläpidetään asukkaiden yhteisiä tiloja	Asukasaktiivisuus	Asukastoiminta on aktiivista useissa kohteissa.

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Otetaan huomioon energiatehokkuudessa	Energiankulutus	Energiankulutukseen on kiinnitetty huomiota ja säästöjä on haettu eri keinoin.

Painopiste: Kaupungistuminen			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Otetaan huomioon energiatehokkuudessa	Energiankulutus	Energian kulutus on joissakin kohteissa alentunut.

3. ELINVOIMAOHJELMA

Painopiste: Asiakaslähtöiset yrityspalvelut			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Sujuvat sijoittautumispalvelut, joustava ja ennakoiva kaavoitus	Tarjotaan ASO-asumismuotoa	ASO-asuntojen lukumäärä ja sijoittuminen	Uusi kohde on valmistunut kysyntää vastaavalle paikalle, muiden kiinteistöjen salkutus on käynnistetty. Asiakaspalveluun on panostettu, jotta oikea asumismuoto löytyy asuntoa kysyvälle.

Kaupunkimarkkinointi			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Laadukkaat ASO-asunnot	Remonttien ja peruskorjausten määrä/laatu, asukastyytyväisyys	Markkinointiyhteistyötä on tiivistetty Mikalon kanssa

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Liikevaihto laski johtuen asukkaiden vähentymisestä

Tunnusluvut (1000 euroa)

	Tilinpäätös 2019	**Talousarvio 2020**	**Tilinpäätös 2020**
Liikevaihto	1 613	1 804	1 780
Tilikauden voitto/tappio	8,9	0	0
Osinko	0	0	0
Investoinnit	2 876	1 855	1 470
Ulkoinen velka	8 942	8 434	9 432
Sisäinen velka	0	0	0
Konsernitilin limiitti	0	0	0
Omavaraisuusaste	15 %	21 %	18,4 %
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	0	0	0

Merkittävimmät investoinnit ja niiden toteutuminen

Tilikaudella on valmistunut uudiskohde Mannerheimintie 32, huoneistoala 1423,5 m2 ja 30 huoneistoa. Hankkeen kokonaiskustannukset olivat 4,8 M€.

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

• Strategiset riskit

Asumisoikeusasumisen tunnettuuden ja mainekuvan heikkeneminen, yhtiön asuntojen kysynnän heikkeneminen.

• Operatiiviset riskit

Korjausvelan kasvaminen ja asuntokohteiden ikääntyminen kysyntää vastaamattomiksi.

• Rahoitusriskit

Lainanhoitomenojen osuus liikevaihdosta on merkittävä vielä joitakin vuosia. Lainojen takaisinmaksuohjelmat ovat vahvasti takapainotteisia. Asuntojen käyttöasteen heikkeneminen pienentää liikevaihtoa.

• Vahinkoriskit

Vahinkoriskeihin on varauduttu vahinkovakuutuksilla sekä kiinteistöjen kuntotarkastuksilla.

• Sääntöjen ja päätösten noudattaminen

Hallitustyöskentelyn määrätietoisuus ja päätöksissä pysyminen, konserniohjeistuksen noudattaminen.

• Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta

Yhtiön asuntojen käyttöastetavoitetta seurataan ja poikkeamiin reagoidaan mahdollisimman tehokkaasti. Varojen valvonta Mikalo Oy:n johtosäännön mukaisesti.

• Omaisuuden hankinta, luovutus ja hoito

Konserniohjeen mukaisesti sekä Mikalon johtosäännön mukaisesti.

• Tiivis selvitys oman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio sisäisen valvonnan onnistumisesta

Hallitus valvoo toimitusjohtajan työtä. Laskujen hyväksymiskierto on järjestetty manageeraussopimuksen osana ja noudattaa Mikalon johtosääntöä.

Omistajapoliittiset toimenpiteet vuonna 2020

Toimenpide	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmisteluvastuullinen	Muut osallistuvat tahot	Toteuma 31.12.
ASOn isännöintisopimus päättyy 2020, pyritään pitämään isännöinti konsernissa.	2020		ASO-hallitus	Kaupungin hankintayksikkö	Isännöinti- ja manageeraussopimus on tehty Mikalo Oy:n kanssa
Yhteisiä kilpailutuksia, Mikalo Oy:n sopimusten hyödyntäminen		Kustannussäästöjä			Hankinnat on kilpailutettu Mikalon avustuksella Yhtiö osallistuu yhteisiin hankintoihin.
Uudiskohteen valmistuminen	2020	Mahdollisuus ASO-tunnetuuden parantamiseen	ASO-hallitus / tj	Kaupunki	Vuonna 2020 on valmistunut uudiskohde Mannerheimintie 32, huoneistoala 1423,5 m2 ja 30 huoneistoa.

2.2.1.7 Mikkelin Jäähalli Oy

Omistus	suora omistus 74,88 % / konsernin omistus 89,10 %	
Toimiala	Jäähallikiinteistöjen ylläpito energiakustannuksineen. Jääurheilun edistäminen.	
Toimitusjohtaja	Kyösti Ylijoki 1.4.2020 alkaen. Anssi Kaipainen 31.3.2020 saakka.	
Hallituksen jäsenet	Yhtiökokouksen 15.6.2020 jälk. Elina Hölttä, pj Markku Veijanen Heino Lipsanen Jukka Toivakka Juha Vuori	Yhtiökokoukseen 15.6.2020 asti Elina Hölttä, pj Markku Veijanen Vesa Sorasahi Jukka Toivakka Juha Vuori
	Hallituksen kokouksiin kutsuttavat asiantuntijat Virpi Siekkinen, konsernivastuuhenkilö	

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2021–2024

Ei merkittäviä ennakoitavia muutoksia. Kalevankankaan yhteistoiminnan lisääntyminen ja sitä kautta tehokkaampi ja kannattavampi toiminta.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2020 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Koronan vaikutukset Jäähallin toimintaan. Rajoituksilla ei merkittäviä muutoksia yhtiön talouteen.

Tulostavoitteet

Tavoite	Toteuma 31.12.
Mikkeliläisellä jääurheilulla, seuroilla ja kuluttajilla on Kalevankankaalla toimivat ja laadukkaat puitteet kehittää ja harrastaa omaa toimintaansa.	Jäähalli on toimiva ja pienimuotoista saneerausta on tehty talouden sallimissa rajoissa.
Kalevankankaalla on toimiva, vetovoimainen liikunta- ja tapahtumapalveluja tuottava monipuolinen kokonaisuus, jota kehitetään ja markkinoidaan yhteistyössä kaupungin, Ravirata Oy:n ja Saimaa Stadiumi Oy:n kanssa.	Korona on hiljentänyt alueen yhteistoiminnan kehittymisen.

OHJELMAKORTIT

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Kalevankangas -kehittämisalusta	Mikkelin Jäähalli Oy osallistuu yhdessä muiden alueen toimijoiden kanssa alueen kehittämiseen.		Jäähalli on ollut aktiivinen alueen kehittämisen ideoinnissa.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoitteet ovat toteutuneet suunnitellusti.

Tunnusluvut (1000 euroa)

	Tilinpäätös 2019	Talousarvio 2020	Tilinpäätös 2020
Liikevaihto	679	660	723
Tilikauden voitto/tappio	-7	-	0
Osinko	0	-	0
Investoinnit	85	55	30
Ulkoinen velka	7 500	7 167	7167
Sisäinen velka	-	-	0
Konsernitilin limiitti	-	-	0
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	1/2 ½	 ½	0 0 0

Merkittävimmät investoinnit ja niiden toteutuminen

Ei suunniteltuja eikä toteutuneita.

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

• Strategiset riskit

Ei tunnistettuja riskejä

• Operatiiviset riskit

Jäähallin käytön estyminen ja käyttäjien taloushaasteet.

• Rahoitusriskit

Korkoriski. Ei suojauksia.

• Vahinkoriskit

Vakuutukset tunnistettuihin riskeihin.

• Sääntöjen ja päätösten noudattaminen

Noudatamme konsernin ohjeistusta ja päätöksiä.

• Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta

Osakeyhtiön valvontamekanismit. Lisäksi vahva omistajaohjaus konsernivastuuhenkilön kautta.

• Omaisuuden hankinta, luovutus ja hoito

Kilpailutuksien kautta.

• Tiivis selvitys oman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio sisäisen valvonnan onnistumisesta

Valvonta toimii.

Omistajapoliittiset toimenpiteet vuonna 2020

Toimenpide	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmisteluvastuullinen	Muut osallistuvat tahot	Toteuma 31.12.
Mikkelin Jäähalli Oy on esittänyt huollon ja siihen liittyvien toimintojen yhdistämistä alueella.	2020		Mikkelin Jäähalli Oy ja liikuntatoimi	Saimaa Stadiumi Oy Mikkelin Ravirata Oy	Mm. koronasta johtuen käytännön toimia ei ole toteutettu. Suunnitelmia on.

2.2.1.8 Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy

Omistus	80,65 %	
Toimiala	Liiketoiminnan ja matkailun kehitys	
Toimitusjohtaja	Juha Kauppinen	
Hallituksen jäsenet	16.6.2020 jälkeen Toni Maczulskij, puheenjohtaja Risto Rouhiainen, varapuheenjohtaja Pia Honkanen, jäsen Liisa Pulliainen, jäsen Jari Hyyryläinen, jäsen Esko Pitkänen, jäsen Jarmo Kemppainen, jäsen Kari Manninen, jäsen Kalevi Niemi, jäsen Mikko Pynnönen, jäsen	16.6.2020 asti Toni Maczulskij, puheenjohtaja Risto Rouhiainen, varapuheenjohtaja Pia Honkanen, jäsen Liisa Pulliainen, jäsen Jari Hyyryläinen, jäsen Esko Pitkänen, jäsen Jarmo Kemppainen, jäsen Kari Manninen, jäsen Kalevi Niemi, jäsen Mikko Pynnönen, jäsen
	Hallituksen kokouksiin kutsuttavat asiantuntijat Timo Halonen (kosernivastuuhlö), Aki Kauranen (varalla)	

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2021–2024

Yrityskentässä koronan vaikutukset ovat osin vaikeasti ennustettavia. Epidemian torjunnan onnistuminen vaikuttaa monien toimialojen näkymiin. Elpymisrahoitusta ohjataan EU:n ja valtion taholta vihreään siirtymään, digitalisaatioon, työllisyyden ja osaamistason nostamiseen sekä sote-alojen uudistumiseen. Näillä linjauksilla on vaikutusta kehittämistoimien suuntaamiseen tulevina vuosina. Odotettavissa on ympäristövastuullisuuden ja vähähiilisyyden merkityksen kasvua, monipaikkaisen työnteon ja asumisen lisääntymistä sekä laajasti ottaen digitaalisten palveluiden kysynnän kasvua.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2020 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Keväällä 2020 yhtiön toimintaa ohjattiin voimakkaasti koronaepidemian vaikutusten lieventämiseen alueen yrityksissä. Erityisesti uusiin yritystukiin liittyvän neuvonnan tarve kasvoi voimakkaasti. Tähän työhön oli vapautettava resursseja muista tehtävistä ja hankkeista. Taloudellinen vaikutus yhtiöön jäi kuitenkin vähäiseksi, koska neuvontatyöhön oli mahdollista saada hankerahoitusta.

Tulostavoitteet

Tavoite	Toteuma 31.12.
Kehittää toimintaympäristöä, uudistaa yritystoimintaa sekä hyödyntää alueen ulkopuolista rahoitusta	numeeriset tavoitteet ja tulokset ohjelmakorteissa
Kasvattaa Mikkelin vetovoimaa yritysten, työvoiman ja matkailijoiden näkökulmasta	numeeriset tavoitteet ja tulokset ohjelmakorteissa
Rakentaa toimijana ja kumppanina verkostoja, tuottaa asiakaslähtöisiä, tunnettuja ja tuloksellisia yrityspalveluja	numeeriset tavoitteet ja tulokset ohjelmakorteissa

OHJELMAKORTIT

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
EcoSairila -kehittämisalusta	Yritysten houkuttelu sijoittamaan toimintojaan alustaan	sijoittuneiden yritysten määrä, 14 kpl	12 (määrä on kumulatiivinen)
	Yritysten liiketoiminnan edistäminen	uudet työpaikat	-
	TKI-toiminnan edistäminen	TKI-resurssit	ei mitattu
Memory Campus -kehittämisalusta	Yritysten houkuttelu sijoittamaan toimintojaan alustaan	sijoittuneiden yritysten määrä, 7 kpl	3 (määrä on kumulatiivinen)
	Yritysten liiketoiminnan edistäminen	uudet työpaikat	-
	TKI-toiminnan edistäminen	TKI-resurssit	ei mitattu

Osa toimenpiteistä ja tavoitteista liittyy myös Kestävän kasvun ohjelmaan.

Painopiste: Asiakaslähtöiset yrityspalvelut			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Sujuvat sijoittautumispalvelut, joustava ja ennakoiva kaavoitus	Yritysten houkuttelu sijoittumaan Mikkelin seudulle	sijoittuneiden yritysten määrä, 20 kpl	14
Laadukkaat neuvonta- ja kehittämispalvelut sekä yhteistyöverkostot yritykselle elinkaaren eri vaiheisiin	Uusien asiakkuuksien hankinta	Asiakkuuksien määrä, 1000 kpl	1557
	Tilaisuuksien järjestäminen	Tilaisuuksien/osallistujien määrä, 200 kpl/4800 hlöä	108/2128
	Yritysten neuvonta- ja kehittämispalvelut	Asiakastyytyväisyys, 4/5	4,0
		Uudet työpaikat, 450 kpl	288
		Yritysten kehityshankkeet, 130 kpl	195
	Yritysten perustamisneuvonta	Uudet yritykset, 160 kpl	112

Painopiste: Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Matkailun ja vapaa-ajanasumisen ympärivuotinen kasvu ja pitkäjänteinen kehittäminen		Rekisteröidyt majoitusvuorokaudet, 237000 kpl (tavoite matkailuohjelmasta)	152474

Kaupunkimarkkinointi			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Osallistutaan kaupunkimarkkinointiin	EK:n seuturanking, (julkaistaan joka toinen vuosi, seuraava 2021)	-

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Tulos toteutui talousarvion mukaisesti, toiminnan volyymi hieman kasvoi arviosta.

Tunnusluvut (1000 euroa)

	Tilinpäätös 2019	Talousarvio 2020	Tilinpäätös 2020
Liikevaihto	4 900	4 600	5 180
Tilikauden voitto/tappio	-4,6	0	-0,6
Osinko	-	-	-
Investoinnit	-	-	-
Ulkoinen velka	636		979
Sisäinen velka	1164		1 292
Konsernitilin limiitti	1 500	1 500	1 500
Omavaraisuusaste	16,45 %	12,9 %	12%
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	34 22 12	35 19 16	37 20 17

Merkittävimmät investoinnit ja niiden toteutuminen

-

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

• Strategiset riskit

- yhtiö ei saa kaupungilta tarpeeksi selkeää strategista omistajaohjausta
  - kohtalaisen todennäköinen, pyritään aktiivisesti osallistumaan kaupungin strategiatyöhön
- yhtiö ei onnistu riittävässä määrin toteuttamaan kaupungin strategiaa
  - melko epätodennäköinen, kun varmistetaan yhteinen näkemys tavoitteista ja suunnataan resursseja oikein
- kaupungin odotukset ja vaatimukset yhtiötä kohtaan eivät vastaa toimintaan osoitettua rahoitusta
  - todennäköinen, noudatetaan kumppanuussopimusta ja siinä määriteltyjä tavoitteita
- yhteistyö/työnjako kaupungin muiden kehittäjäorganisaatioiden kanssa ei toimi
  - ei kovin todennäköinen, lisätään vuoropuhelua mm. ohjelma- ja hankeyhteistyön kautta

- **Operatiiviset riskit**
  - Operatiivinen johtaminen ja sisäinen yhteistyö ei toimi
    - kohtalaisen todennäköinen, pienennetään kehittämällä sisäisiä toimintamalleja ja prosesseja
  - Reagointikyky asiakkaiden tarpeisiin ei ole riittävä
    - kohtalaisen todennäköinen, varmistetaan riittävä joustavuus toimenkuvissa ja että on oikeanlaista osaamista
  - Hankesalkku ei vastaa toiminnan tavoitteita
    - ei kovin todennäköinen, kun strategia ja tavoitteet kommunikoidaan hyvin ja noudatetaan hankkeiden valmisteluprosessia
  - Toimitilaratkaisun viivästyminen
    - kohtalaisen todennäköinen, haetaan väliaikainen ratkaisu

- **Rahoitusriskit**
  - Kustannusten hylkäys tai takaisinperintä hankkeissa
    - merkittävät tappiot eivät ole todennäköisiä, kun hankehallinnon laatu pidetään korkealla tasolla. Puutteita on kuitenkin myös rahoittajilta saatavissa ohjeissa.
  - Suunnitellut hankkeet eivät toteudu: tuloja jää saamatta
    - melko todennäköinen, pienennettävissä soveltamalla osin määräaikaisia työsuhteita ja ennakkoneuvotteluilla hankerahoittajien kanssa
  - Kaupungin rahoitusta leikataan lisää
    - vallitseva suunta, tarvitaan rahoituspohjan laajentamista edelleen mm. EU-hankkeisiin

- **Vahinkoriskit**
  - Vahingonkorvausvastuu asiakasyritykselle
    - melko epätodennäköinen, toimintaohjeet asiakastyössä ja vastuuvakuutus
  - Matkustamiseen liittyvät riskit
    - kohtalaisen todennäköinen, toimintaohjeet ja matkavakuutus
  - Professuurirahoituksen sopimusriita

- **Sääntöjen ja päätösten noudattaminen**

Yhtiössä on noudatettu osakeyhtiölain määräyksiä, hallituksen päätöksiä sekä konserniohjetta. Julkisen rahoituksen saajana yhtiö noudattaa myös eri rahoittajien ehtoja ja määräyksiä. Säännöt on tehty tunnetuiksi sisäisen ohjeistuksen avulla. Toimintaohjeistuksen ajantasaisuutta seurataan yhtiön johtoryhmässä.

- **Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta**

Tavoitteiden toteutumista seurataan keräämällä tulostietoja jatkuvasti toiminnoittain. Seurantaa on kehitetty hyödyntäen mm. asiakkuuksien hallintajärjestelmää (CRM). Varojen käyttöä valvoo johtoryhmä ja hallitus. Hankkeiden osalta tavoitteiden toteutumista ja varojen käyttöä valvoo lisäksi rahoittaja (Maakuntaliitto, ELY-keskus ja muut hankerahoittajat).

- **Omaisuuden hankinta, luovutus ja hoito**

Ei merkittävää toimintaa

- **Tiivis selvitys oman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio sisäisen valvonnan onnistumisesta**

Sisäinen valvonta on toteutunut hyvin yhdistelmänä johdon/johtoryhmän, hallituksen ja hankerahoittajien toimenpiteitä.

Omistajapoliittiset toimenpiteet vuonna 2020

Toimenpide	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmistelu-vastuullinen	Muut osallistuvat tahot	Toteuma 31.12.
Matkailuohjelman toimeenpano	Matkailuohjelman toteutus (vai tarvitaanko tätä erikseen?)	2020->	MikseiMikkeli		Anttolan luonnonkeskuksen ja Ristiinan Astuvansalmen Kalliotaidekeskuksen palvelujen, reitistöjen ja verkostojen kehittäminen käynnissä yhteistyössä Saimaa Geoparkin kanssa. Hankesuunnitelma kohteiden saavutettavuuden kehittämiseksi
Kaupunkimarkkinoinnin vastuut ja työnjako	Kaupunkimarkkinoinnin uudet toimenpiteet käyntiin	Q1/2020	kaupunki ja MikseiMikkeli yhdessä	muut kaupunkimarkkinointiin kytkeytyvät toimijat	Toimenpiteet sovitettu koronatilanteeseen, markkinointitiimi toiminnassa
EcoSairilan yhtiörakenne	EcoSairilan hallinnointiyhtiön käynnistäminen	H2/2020	MikseiMikkeli	kaupunki (ja vesilaitos), Metsäsairila, ESE, Naistinki	Yhtiömalli ei edennyt päätöksenteossa. Edetty kehitysyhtiön pohjalta.
Pääomarahaston perustaminen	Pääomarahaston toiminnan käynnistäminen	H1/2020	MikseiMikkeli		Rahaston pääoma saatiin kokoon, käynnistys Q1/2021

2.2.1.9 Mikkelin opiskelija-asunnot Oy, MOAS

Omistus	100 %	
Toimiala	Yhtiön toimialana on yleishyödyllisenä yhteisönä toimien asuntojen ja asuinkiinteistöihin liittyvien liiketilojen rakennuttaminen, omistaminen, hallitseminen, vuokraaminen ja osakkeiden omistaminen. Omistamiaan ja hallintaansa saamiaan asuntoja yhtiö vuokraa peruskoulun jälkeisissä oppilaitoksissa opiskeleville opiskelijoille sekä muille nuorille ja erityisryhmille asunnoiksi. Asuinrakennuksiin mahdollisesti liittyvät muut tilat yhtiö vuokraa ensisijaisesti sosiaalisiin tarkoituksiin. Lisäksi yhtiö voi vuokrata asuntoja myös muille tilapäistarkoitukseen mm. kansainvälistä opiskelija-, tutkija- ja nuorisovaihtoa edistävään toimintaan sekä kesähotellitoimintaan. Yhtiö voi harjoittaa isännöinti- ja kiinteistönhoitotoimintaa.	
Toimitusjohtaja	Hannu Sormunen 1.3.2020 alkaen. Ari Liukkonen 29.2.2020 saakka.	
Hallituksen jäsenet	(Ylim. yhtiökokous 30.10.2020) jälkeen Kari Kokkola pj, Aija Himanen, Janne Strengell, Kalle Kvick, Marita Orava ja Ville Rahikainen	(Ylim. yhtiökokouksen 30.10.2020) asti Pentti Laaksonen pj, Aija Himanen, Janne Strengell, Kalle Kvick, Marita Orava ja Saska Kangassalo
	Hallituksen kokouksiin kutsuttavat asiantuntijat -	

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2021–2024

Opiskelija-asuntojen kysyntä nykyisin on entistä enemmän, niin Mikkelissä kuin muuallakin Suomessa, painottunut lähes pelkästään yksiöihin ja hyvään sekä keskeiseen sijaintiin, ts. joko keskustaan tai sen lähelle ja mm. Mikkelin vanhan kasarmin alueelle.

Soluja hakevat lähinnä kv. opiskelijat ja marginaalisesti suomalaiset. Tämä aiheuttaa enemmän vajaakäyttöä MOASin reuna-alueen opiskelijatalojen soluasunnoissa. Myös opiskelijoiden siirtyminen yleisen asumistuen piiriin vähentää soluasuntojen kysyntää.
Yhtenä syynä kysynnän muutoksiin saattaa olla opiskelijapaikkojen väheneminen.

Muutokset kaupungin vetovoimassa tai korkeakouluverkostossa saattavat vaikuttaa opiskelijamääriä alentavasti. Kaupungin reuna-alueiden (Launiala ja Tusku) solujen kysyntä tullee todennäköisesti edelleen laskemaan ja yhtiö joutuu harkitsemaan, saadaanko niihin edes peruskorjauksen ja siihen sisältyvän asuntotyyppimuutosten jälkeenkään

(huomioiden syrjäinen sijainti) riittävästi kysyntää tulevaisuudessa. Näin ollen MOASin mahdollinen uustuotanto kohdistuisi jatkossa poistuvien asuntojen korvaamiseen, mikäli kohtuuhintaisia tontteja keskustan tai kasarmin kampuksen lähellä on saatavilla.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2020 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Opintojen siirtyminen etäopetukseen madalsi käyttöastetta

Tulostavoitteet

Tavoite	Lähtötaso	Tavoitetaso	Toteutuma 31.12.
Asuntojen käyttöaste	91,80 %	92,00 %	84,66 %
Keskivuokra	ka 10,79 €/as-m^2/kk	ka 11,12 €/as-m^2/kk	11,21 € / as-m2 / kk
Suomalaisten ja kv-opiskelijoiden asunnonsaanti vs. asuntojen kysyntä/uudet hakijat	73,0 %	75,0 %	78,0 %

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Asukkaiden asukasdemokratian edistäminen	Osallistujamäärät/asukaskokoukset	Toimikuntien määrän kasvattaminen. Nykyisin asukastoinkuntia ei ole. Asukaskokouksia pidetään vuosittain mutta uusia toimikuntia ei tule, ilmeisenä syynä asukkaiden tiheä vaihtuminen

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Talokohteiden piha-alueiden liukkaudentorjunnan ja valaistuksen parantaminen	Turvallisuuden lisääminen pihoilla/loukkaantumistapaukset/v ja valaistustaso piha-alueilla	Liukastumisten määrä/v sekä valaistustason parannukset	Liukkauden torjuntaan kiinnitetty erityistä huomiota. Vahinkotapahtumia ei ollut 2020.
MOAS turvallinen ja varma vuokranantaja Asuntorahaston erityisryhmäasunnoissa huomioiden mm. vuokrasopimusten jatkuvuus koko opintojen ajan	Vuokrasopimus koko opiskelun ajan ja huomioiden kotoaan irtaantuvien nuorten erityistarpeet ensiasunnossaan/vuokrasopimusten jatkuvuus myös opiskelijan elämäntilanteet muutokset huomioiden sekä nuorisoasuntojen osalta palaute ensiasunnoistaan	Saatu palaute vuokralaisilta	Vuokrasopimuksissa on oltu joustavia, kun opiskelija on palannut kotipaikkakunnalleen etäopintoja jatkamaan.

Painopiste: Elinvoimaisuus			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Maapolitiikka	Tonttien hankinta mahdolliseen tulevaisuuden korvaavaan uustuotantotarpeeseen yhteistyössä kaupungin kaavoituksen kanssa	tontit/määrä	Uustuotantoa selvitetty kampuksen lähistöltä. Alustavia hankearvioita on tehty.
Resurssitehokkuus	Tehokas asiakaspalvelu niin toimistolla kuin kiinteistönhoidossa	nykyresurssit/henkilöstömäärän kehitys	Asiakaspalveluun kiinnitetty huomiota. Mukana myös Mikalon tukitoimet.

Painopiste: Kaupungistuminen			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Palvelujen digitalisointi	Sähköisten asukaspalvelujen sujuvuus ja kehittäminen sekä nopeat laajakaistayhteydet jokaisessa MOAS-asunnossa (väh. 50 Mbit)	verkkopalvelujen toimivuus ja taso/asiakaspalaute	Verkkopalveluiden käyttöönotto meneillään.
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Jätteiden lajittelun korostaminen ja sen kehittäminen myös eri kulttuureista tuleville opiskelija-asukkaille tiedotuksella ja kontrollilla	sekajätteen vähentäminen/tyhjennyskerrat vuositasolla	Jätteen lajittelua tehostettu yhdessä Mikalon ja Metsäsairilan kanssa.

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	Yhteistyön kehittäminen MOASin sidosryhmien eli pääyhteistyötahojen kanssa, ts. yliopistokeskus (MUC), XAMK ja Esedu mm. kv. opiskelijoiden asuntopalvelutarjonnassa sekä täysin varusteltujen asuntojen tilapäinen vuokraaminen MUC:n kv. tutkijoille sekä XAMK:n ja Mikkelin kesäyliopiston aikuiskoulutukseen opiskelijoille vapaita markkinoita edullisimmin vuokrin		Yhteistyötä on edellämainittujen tahojen tehty. Korona on tuonut oman haasteensa asioiden kulkuun.

Painopiste: Asiakaslähtöiset yrityspalvelut			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Sujuvat sijoittautumispalvelut, joustava ja ennakoiva kaavoitus	Osallistuminen kaavoitukseen mahdollisen uustuotantotarpeen osalta	hyvät tontit / tonttien keskeinen sijainti	Yhteydenpitoa kaavoitukseen tiivistetty

Painopiste: Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Mikkelin vahvuuksien täysimääräinen hyödyntäminen ja brändin rakentaminen	Sijainniltaan hyvät ja kysynnän mukaiset pienasunnot opiskelijoille ja laadukkaat nuorisoasunnot sekä toimivat ja täysvarustellut tilapäisasunnot kv. tutkijoille luovat myönteistä kuvaa kaupungista ja vahvistavat MOAS-brändiä sekä samalla Mikkelin esiintuomista markkinoinnissa ja mediassa	asuntotyyppinen tarjonta v kysyntä ml. kv. tutkijat	Markkinointiyhteistyön tiivistäminen entisestään kaupungin viestinnän kanssa

Työllisyydenhoito			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Osaavan työvoiman varmistaminen	Työharjoittelupaikkojen tarjonta eri alojen opiskelijoille resurssien mukaan.	Työharjoittelupaikkojen määrä / opiskelijatyöharjoittelijoiden määrä/v	Keskustelut oppilaitosten kanssa niin, että annetaan opiskelijoille mahdollisuuksia työharjoitteluun.

Kaupunkimarkkinointi			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Strategian jalkauttaminen ja brändityö	Kaupungin ja MOAS-brändin esiintuonti yhteistyöllä	näkyvyys markkinoinnissa ja mediassa, palaute	Markkinointiyhteistyön tiivistäminen entisestään kaupungin viestinnän kanssa
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Toimivien opiskelija- ja nuorisoasuntopalvelujen sekä lyhytaikaisasuntojen tarjonnan rooli vahvistaa sekä kaupungin että yhtiön ja eri oppilaitosten vetovoimaa. Lisäksi tilapäisasuntojen vuokrauspalvelu eri maista tuleville kv. määräaikaistutkijoille yhteistyössä Mikkelin yliopistokeskuksen kanssa lisää Mikkelin tunnettuutta.	eri MOAS-asuntojen kysyntä/uusien hakijoiden määrä ja käyttöaste sekä kv. tutkijoiden määrät	Markkinointiyhteistyötä on tiivistetty kaupungin viestinnän kanssa, jotta MOAS:n asunnot olisivat enemmän esillä ja tunnettaisiin yhtenä asumisen muotona. Hakijoiden määrä on vähentynyt entisestään opintojen siirryttyä etänä tapahtuvaksi ja tutkijoiden läsnäolo on vähentynyt alentaen käyttöastetta.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Liikevaihto laski jonkun verran johtuen opiskelijoiden siirtymisestä etäopiskeluun

Tunnusluvut (1000 euroa)

	Tilinpäätös 2019	Talousarvio 2020	Tilinpäätös 2020
Liikevaihto	4 242	4 250	3 908
Tilikauden voitto/tappio	0	0	0
Osinko	0	0	0
Investoinnit	72	50	0
Ulkoinen velka	19 207	18 300	18 037
Sisäinen velka	754	750	754
Konsernitilin limiitti	0	-	0
Omavaraisuusaste	13 %	10 %	13 %
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	12 10 2	12 10 2	9 9 0

Merkittävimmät investoinnit ja niiden toteutuminen

Ei investointeja

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

• Strategiset riskit

Käyttöasteen ja asuntojen haun kehitystä sekä yhtiön tulojen (vuokrien) kertymää sekä myös opiskelijamääräennusteita pitkälläkin periodilla ja mahdollisia erityisryhmän tukijärjestelmien muutoksia (asumis- ja opintotuki ym.) seurataan. Reuna-alueiden talojen korvaaminen, ts. varautuminen asuntokannan muuttamiseen kysynnän mukaiseksi mahdollisessa uustuotannossa.

• Operatiiviset riskit

Käyttöasteen ja sitä kautta tulojen kehitys vaikuttaa mm. korjausvelan kasvamiseen. Seuranta ja ennakointi.

• Rahoitusriskit

Hakijamäärien kehitys, asuntojen käyttöaste ja korjausvelan kasvu. Seuranta ja valvonta.
Reuna-alueiden talokohteiden kertyneiden alijäämien suuri määrä sekä mahdollinen korkojen suurempi nousu aiheuttaa vuokrien korotusta, joka lisää vuokrasaatavia ja luottotappioita. Seuranta ja ennakointi.

• Vahinkoriskit

Yhtiön omaisuuteen kohdistuvat tahalliset tai tahattomat vahingot. Kiinteistöjen täysarvo- ja vastuu- sekä irtaimistovakuutukset.

• Sääntöjen ja päätösten noudattaminen

Yhtiössä noudatetaan yhtiön taloussääntöä, jonka noudattamista seurataan.

• Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta

Taloussäännön mukaisesti.
Yhtiön laskujen hyväksynnän, maksatuksen ja kirjauksen suorittaa taloussäännön mukaan kolme eri työntekijää. Riskikartoituksen mukainen valvonta sekä tarkastukset pistokokein.

• Omaisuuden hankinta, luovutus ja hoito

Hallitus päättää kiinteistö- ja tonttiomaisuuden hankinnasta taloussäännön perusteella ja toimitusjohtaja hoitaa toteuttamista päätösten mukaan. Yhtiön omaisuuden, esim. yhtiön omistaman kiinteistön, luovutuksesta päättää aina yhtiön omistaja eli kaupunki yhtiökokouksessa yhtiöjärjestyksen mukaisesti.

• Tiivis selvitys oman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio sisäisen valvonnan onnistumisesta

Taloussäännön mukaisesti. Riskit ovat edellä kerrotut ja kartoitettu hallituksessa. Sisäisessä valvonnassa ei ole havaittuja väärinkäytöksiä.

Omistajapoliittiset toimenpiteet vuonna 2020

Toimenpide	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmisteluvastuullinen	Muut osallistuvat tahot	Toteuma 31.12.
Yhteistyön tiivistäminen Mikalo Oy:n kanssa mm. synergiaetujen saavuttamiseksi mm. tavarahankinnoissa, mutta huomioiden Asuntorahaston erityisryhmäasuntoja (opiskelija- ja nuorisoasunnot) koskeva lainsäädäntö ja siihen liittyvä Aran määräys yhtiön kaikkien merkittävien ostopalvelujen kilpailutuksesta vapailla markkinoilla.	2020		Yhtiön hallitus	Mikalo Oy	Isännöinti- ja manageeraussopimus solmittu
Selvitetään alustavasti yhtiön hallituksessa mahdollista kantakaupungin reuna-alueilla sijaitsevien ja käyttöasteeltaan vähäisemmän vanhoista aravavelattomista ja soluasuntotalojen luopumisesta eli myynnistä, nojautuen myös ympäristöministeriön valtakunnalliseen opiskelija-asuntotuotantotarpeen laajaan selvitykseen syyskuulta 2018.	2020	Käyttöasteen kehitys/taloudelliset tunnusluvut reuna-alueen taloissa	Yhtiön hallitus	Kaupungin omistajaohjaus ja asuntorahasto sekä päättävät elimet	Kiinteistöjen salkutus meneillään.
Toimitusjohtajan vaihtuminen	2020	Tj:n siirtyminen eläkkeelle	Yhtiön hallitus	Konserni- ja elinvoimajaosto	Toimitusjohtajana Hannu Sormunen

2.2.1.10 Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy

Omistus	100 %
Toimiala	Yhtiön toimiala on omistaa ja hallita kiinteistöjä. Tämän lisäksi yhtiön toimiala on rakennuttaa, omistaa, ylläpitää koulutus- ja opetustoiminnan, muun julkisen palvelutoiminnan, majoitustoiminnan sekä asuinhuoneistotoiminnan tarvitsemia tiloja sekä vuokrata niitä käyttäjille. Yhtiön toiminnan tarkoitus ei ole voiton tuottaminen osakkeenomistajille, eikä yhtiö jaa osinkoa. Yhtiö toimii omakustannusperiaatteen mukaisesti. Yhtiö voi omistaa arvopapereita.
Toimitusjohtaja	Kyösti Ylijoki
Hallituksen jäsenet	Markku Tirkkonen, pj Heikki Lappalainen Anni Panula-Ontto-Suuronen
	Hallituksen kokouksiin kutsuttavat asiantuntijat Jouni Riihelä (konsernivastuuhenkilö), Heikki Siira/Tiia Tamlander ja Kari Ahonen (kiinteistöpäällikkö)

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2021–2024

Yhtiön päävuokralainen on Etelä-Savon Koulutus Oy, joka vastaa ammatillisen opetuksen järjestämisestä. Tilatehostaminen alkaa olemaan tavoitetilassa ja merkittäviä muutoksia asiakkaan toiminnassa ei pitäisi ilmentyä. Otavan koulutilan alueen kehittäminen taloudellisesti kannattavaksi on haasteellinen; sekä purkutoiminnot että korjausvelan hoitaminen vaativat investointeja, joiden kattaminen vuokratuloilla on tarkastelujakson aikana mahdotonta. Otavan osalta tulee tehdä ratkaisuja. Alueen lunastusmenettely saataneen päätökseen 2021 aikana. Alueen arvo on olematon.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2020 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

Raviradantie 8-10 siirtyminen suurimmaksi osaksi pois opetustoiminnasta. Tiloihin on saatu korvaavia asiakkaita.

Tulostavoitteet

Tavoite	Toteuma 31.12.
ESEDUn muutoksessa mukana eläminen ja ratkaisuiden löytäminen muuttuvan tarpeen mukaan. Tavoitteena on nollatuloksen pitäminen kassan näkökulmasta. Tämä tarkoittaa tulevina vuosina kirjanpidollisen tuloksen positiivisuutta.	Yhtiön taloutta saatiin parannettua tilikaudella suunnitellusti.
Terveellisten ja kilpailukykyisten toimitilojen ylläpitäminen Esedulle.	Saneerausinvestointeja tehtiin asiakkaan kanssa yhteissuunnitelmien perusteella.
Otavan koulutilan tulevaisuuden ratkaiseminen.	OKMn taholla käsittelijän muutos sai asiaan vauhtia. Jatkomenettely kohteen osalta on avoinna.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Otavan koulutilojen käyttö kansalaistoimintaan	Käytettävissä olevat tilat	Alueen asukkaiden kanssa on pidetty vuoropuhelua ja alue toimii kansalaisten ulkoilu- ja harrastekohteena.

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Elinvoimaisuus			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Matkailun edistäminen	Hotelli Uusikuun pitäminen majoitustoiminnassa	Toiminta	Hotelli Uusikuulle saatiin ESEDUn toiminnan lakattua uusi vuokralainen ja toiminta jatkuu.

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Työelämän tarpeista lähtevä koulutus	Kilpailukykyisten toimitilojen tarjoaminen Esedulle	Tyytyväinen asiakas	Toimii yhdessä ESEDUn kanssa.

Painopiste: Asiakaslähtöiset yrityspalvelut			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Laadukkaat neuvonta- ja kehittämispalvelut sekä yhteistyöverkostot yritykselle elinkaaren eri vaiheisiin	Otavan yritystilat käytettävissä	Vuokrausaste	Toimii, tosin kysyntä olematonta.

Kaupunkimarkkinointi			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Mikkelin lippu korkealla!		Oma rooli hoidossa.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Tilikaudelle 2020 asetetut tavoitteet nostaa omavaraisuutta ja käyttää kassavirtaa korjaustoiminnassa onnistui suunnitellusti. Tilikauden tulos oli odotetun mukainen ja taseen tervehdyttämistä on syytä jatkaa samoilla periaatteilla jatkossakin.

Tunnusluvut (1000 euroa)

	Tilinpäätös 2019	Talousarvio 2020	Tilinpäätös 2020
Liikevaihto	3917	3 800	4 044
Tilikauden voitto/tappio	3	150	53
Osinko	0	0	0
Investoinnit	600	0	250
Ulkoinen velka	19 321	18 500	18 225
Sisäinen velka	773	0	1 233
Konsernitilin limiitti	1 000	1 000	1 000
Omavaraisuusaste	26,1 %	29 %	30 %
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	0 0 0	0 0 0	0 0 0

Merkittävimmät investoinnit ja niiden toteutuminen

Raviradantie 8-10 saneeraaminen uusille asiakkaille.

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

• Strategiset riskit

Mikkelin vetovoimaisuus ja Otavan onnistunut muutosprosessi.

• Operatiiviset riskit

Tunnistetut riskit suojattu vakuutuksilla.

• Rahoitusriskit

Korkotaso hyvin pitkällä aikajänteellä, suojauksia ei ole lainoille. Vierasta rahoitusta pyritään vähentämään edelleen.

• Vahinkoriskit

Tunnistetut riskit suojattu vakuutuksilla

• Sääntöjen ja päätösten noudattaminen

Noudatamme.

• Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta

On toteutunut ja valvonta toimii.

• Omaisuuden hankinta, luovutus ja hoito

Hallituksen päätöksillä ja omistajaohjausta kysytään lähes kaikissa päätöstilanteissa.

- **Tiivis selvitys oman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio sisäisen valvonnan onnistumisesta**

Osakeyhtiön toimintamalli ja siinä valvonta sekä riskienhallinta on kunnossa. Lisäksi omistajan kontrolli. Toimii hyvin.

Omistajapoliittiset toimenpiteet vuonna 2020

Toimenpide	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmisteluvastuullinen	Muut osallistuvat tahot	Toteuma 31.12.
Konsernin kiinteistöomistuksen ja –hoidon yhtenäistämisen edesauttaminen ja osittain aktiivinen rooli mm. palvelujen järjestämisessä	2019-		Naistinki	Konsernin kiinteistöyhtiöt	Toimii Naistingin suuntaan
Otavan koulutilan lunastaminen, kiinteistöjalostaminen purkujen ja investointien avulla	2020	Viivästynyt OKM:n taholta	MIKKO	Emo	Odotus asian valmistumisesta 2021
Konsernirakenteen tiivistäminen	2019-		Emo	Konsernin kiinteistöyhtiöt	MIKKOn osalta ei tiivistämistä, toiminta Naistingin sisällä.

2.2.1.11 Mikkelin Ravirata Oy

Omistus	75,47 %	
Toimiala	ravirata	
Toimitusjohtaja	Kari Tiainen	
Hallituksen jäsenet	yhtiökokouksen 10.12.2020 jälkeen Markku Kakriainen, pj Heikki Kosonen Ismo Kovanen Kari Manninen Seppo Myyryläinen Leena Penttinen Terho Rautiainen	yhtiökokoukseen 10.12.2020 saakka Markku Kakriainen, pj Heikki Kosonen Ismo Kovanen Kari Manninen Seppo Myyryläinen Leena Penttinen Terho Rautiainen
	Hallituksen kokouksiin kutsuttavat asiantuntijat -	

Toimintaympäristössä ennakoitavat muutokset vuosina 2021–2024

Veikkauksen kautta tuleva toiminta- ja palkintoraha laskee Veikkauksen tuottojen laskun myötä vuonna 2022 jopa 20-30 %, mikä Mikkelin Ravirata Oy:lle tarkoittaa toimintatuessa 100 000 – 120 000 € ja palkintotuessa peräti 180 000 – 250 000 €. Koko ravitalouden tila näin heikkenee.

Merkittävimmät tapahtumat vuonna 2020 ja niiden vaikutus yhtiön talouteen

St Michel -tapahtuma voitiin järjestää rajoitetulla yleisömäärällä v. 2020. Yhtiön liikevaihto laski koronavuonna noin 40 %.

Tulostavoitteet

Tavoite	Toteuma 31.12.
Mikkelin Ravirata Oy:n v. 2020 budjetin loppusumma on -38.000€.	Tilikauden tappio -27.567,91€

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Syrjäytymisen ehkäisy	Nuorille viikoittain järjestettävät ravinuorten tapaamiset ja koulutukset	Jäsenten määrän tuplaantuminen/maksetut jäsenmaksut (25)	Korona aiheuttanut tapahtumien peruuntumisia. Jäseniä nyt Mikkelissä n 70, Savonlinnassa n 50.

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Talkoo- ja seuratoimijoiden käyttö ravien tapahtumajärjestelyissä.	Seuroille maksettu korvaus.	Poikkeusjärjestelyt St Michelissä pienensi suunniteltua yhteistyötä järjestöjen kanssa. Toteutuneet palkkiot seuroille noin 15 000 €.
Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteet	Hyvät pysäköintipaikat polkupyörille		St Micheliin ei järjestetty tilausajokyydityksiä keskustasta.
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Hevosten käytön lisäämisellä on myönteinen vaikutus ihmisten hyvinvointiin.		Hevosten määrä jatkaa kasvuaan. Hevosurheilu on laji, jonka harrastajamääriin korona ei ole vaikuttanut merkittävästi negatiivisesti

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen turvallisuus	Perusparannustyön jälkeen toimiminen ravirata-alueella paranee (mm. valaistus paranee)		Kaviouran ja tallialueen valaistus saanut runsaasti kiitosta, ”Suomen parhaat valot”

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Liikennepäästöjen vähentäminen	Bussikuljetukset (non-stop) St Michel -tapahtumaan ja Toto76-raveihin. Opastus kuntoon pääteiltä suoraan raviradalle vähentää liikenteen päästöjä.		Ei bussikuljetuksia St Micheliin. Opasteet kunnossa vain raviradan lähialueella; ei tapahtunut merkittävää parannusta.

Painopiste: Elinvoimaisuus			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Matkailun edistäminen	Houkuttelevan St Michel -tapahtuman järjestäminen	Yleisömäärän ja hotelliyöpymisten kasvattaminen.	Alueen hotellien ja ravintoloiden käyttöaste ja liikevaihdot lähes normaalilla tasolla epänormaalina korona-vuonna.
Resurssitehokkuus	Yhteistyö seurojen talkooväen kanssa.		Oli poikkeusvuonna poikkeuksellisen pientä.

Painopiste: Kaupungistuminen			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Saavutettavuus	Opastuksen parantaminen ja julkisen liikenteen järjestäminen.		Opastus parantunut vain lähialueilla.
Palvelujen digitalisointi	Osallisena Suomen Hippoksen ja Veikkaus Oy:n digitaalisissa ratkaisuissa.		Etenee suunnitellusti, jopa suunniteltua paremmin. Esim. St Michel -lipunmyynti vain ennakkoon internetin kautta.

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Kalevankangas -kehittämis-alusta	Aktiivisena Kalevankankaan osatoimijana ja yhteistyökehittäjänä.		Mukana, mutta etenee hitaasti.
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	Yhteistyö Saimaan Stadiumin/Xamkin kanssa.		Ei merkittävää yhteistyötä Kalevankangas-alustan lisäksi.

Painopiste: Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Matkailun ja vapaa-ajanasumisen ympärivuotinen kasvu ja pitkäjänteinen kehittäminen	Houkuttelevat ravitapahtumat.		Korona laski ravitapahtumien määrää.

Kaupunkimarkkinointi			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	St Michel -tapahtuma ja muut ravitapahtumat.		Yhtiö onnistui hyvin järjestelyissä ja tapahtumassa tehtiin, uudella radalla, uusi absoluuttinen SE 8,9a (Next Direction)
Tapahtumat	St Michel ja muut ravit.		Uusi kavioura on osoittanut nopeutensa ja on Suomen nopein kavioura.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Liikevaihto laski n. 40%. Tulostavoite saavutettiin poikkeuksellisena vuonna.

Tunnusluvut (1000 euroa)

	Tilinpäätös 2019	Talousarvio 2020	Tilinpäätös 2020
Liikevaihto	828	848	502
Tilikauden voitto/tappio	58	-39	-27
Osinko	0	0	0
Investoinnit	1862	0	421
Ulkoinen velka	708	70	641
Sisäinen velka	4	8,5	12
Konsernitilin limiitti	-	-	500
Omavaraisuusaste	61 %	-	63
Henkilöstö vakituinen määräaikainen	6 6 0	12 12 0	6 6 0

Merkittävimmät investoinnit ja niiden toteutuminen

Kavioura- ja sähköinvestointien sekä valjastuskatoksen loppuunsaattaminen.

Toimintaan liittyvät riskit ja niihin varautuminen

• Strategiset riskit

St Michelin merkitys yhtiön strategiassa on korostunut. Mahdollinen ihmisten käyttäytymisen muuttuminen ja mahdolliset esteet osallistua suurtapahtumiin on riski yhtiölle.

Puitteet ravien järjestämiseen ovat hyvät, jolloin hyvien hevospelikohteiden tarjoaminen hyvissä olosuhteissa toteutuu. Kilpailupäivien lasku ja hevostalouden romahtaminen pienenevien Veikkaus-tulojen vuoksi on riski yhtiölle.

• Operatiiviset riskit

Suurtapahtumien sää- ja epidemiariskit. Operatiivisen toiminta vain muutaman henkilön varassa.

• Rahoitusriskit

Yhtiön kyky saada ulkopuolista rahoitusta on hyvin rajallinen ja ”tapissa”.

• Vahinkoriskit
Vakuutukset.

• Sääntöjen ja päätösten noudattaminen
Noudatetaan.

• Tavoitteiden toteutuminen ja varojen käytön valvonta
Hallitus valvoo.

• Omaisuuden hankinta, luovutus ja hoito
Hallitus valvoo.

• Tiivis selvitys oman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä arvio sisäisen valvonnan onnistumisesta
Hallitus valvoo.

Omistajapoliittiset toimenpiteet vuonna 2020

Toimenpide	Arvioitu valmistuminen (ajankohta)	Huomioitavaa	Valmistelu-vastuullinen	Muut osallistuvat tahot	Toteuma 31.12.
Perusparannus	2020		Mikkelin Ravirata Oy	MMM/SH, Maveplan suunnittelee, Suomen Controlteam hankekoordinaattorina Mikkelin kaupunki	Lopputulos hyvä, josta esimerkkinä uusi absoluuttinen SE 8,9a. Puutteellinen suunnittelu ja heikko hankkeen koordinointi aiheuttivat kustannusarvion ylittymisen ja viivytyksen valmistumiseen.
Uusi valjastuskatos	2020		Mikkelin Ravirata Oy		Saanut kiitosta, saatettu loppuun v. 2020 aikana.

2.2.2 Toimielinten tavoitteiden toteutuminen

2.2.2.1 Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on hoitaa kunnalle kuuluvia tehtäviä vaalilain mukaisesti. Vuonna 2020 ei järjestetty vaaleja.

Talous

Keskusvaalilautakunta

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintamenot	**-10 000**		**-10 000**	**-3 783**	**6 217**
Toimintakate	-10 000		-10 000	-3 783	6 217

2.2.2.2 Tarkastuslautakunta

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet sekä onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Talous

Tarkastuslautakunta

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintamenot	**-76 000**		**-76 000**	**-61 638**	**14 362**
Toimintakate	-76 000		-76 000	-61 638	14 362

2.2.2.3 Kaupunginvaltuusto

Talous

Kaupunginvaltuusto

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintamenot	**-229 300**		**-229 300**	**-181 221**	**48 079**
Toimintakate	-229 300		-229 300	-181 221	48 079

2.2.2.4 Hallinto- ja elinvoimapalvelut

Hallinto- ja elinvoimapalveluiden tehtävänä on tukea palvelualueiden ja liikelaitoksien ja taseyksikön tuloksellista toimintaa ja seurata asetettujen tavoitteiden toteutumista. Hallinto- ja elinvoimapalvelut tuottavat johtamista, kehittämistä ja päätöksentekoa varten ajantasaista tietoa kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnasta ja toimintaympäristön muutoksista. Hallinto- ja elinvoimapalvelut tuottavat palvelualueille keskitetyt tukipalvelut. Hallinto- ja elinvoimapalvelut sisältää hallintopalvelut, talous- ja elinvoimapalvelut, henkilöstöpalvelut sekä ruoka- ja puhtauspalvelut.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen ostot Etelä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä Essotelta sisältyvät hallinto- ja elinvoimapalveluiden talousarvioon. Essote tuottaa palveluita kaupunginvaltuuston 25.1.2016 § 13 hyväksymässä perustamissuunnitelmassa määritettyjen strategisten tavoitteiden mukaisesti.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Hallintopalvelut tuottaa hallinnon tukipalveluita, toteuttaa ja kehittää työllisyyspalveluita ja vastaa kaupunkimarkkinoinnista. Talousarviovuoden aikana kaupunkistrategian toteuttamiseen ja kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä koordinoiva ja seutuhallinnon valmistelu- ja toimeenpanotehtävistä vastaava elinvoimapalvelut siirrettiin osaksi hallintopalveluita. *Talous- ja elinvoimapalvelut* tuottaa talous- ja tietohallinnon sekä hankinnan tukipalveluita sekä tukee sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä omistajaohjauksen valmistelua ja toimeenpanoa. *Henkilöstöpalvelut* tukee johdon, esimiesten ja koko henkilöstön työtä sekä tavoitteiden saavuttamista läpi kaupungin organisaation. *Ruoka- ja puhtauspalvelut* toteuttaa palvelusopimuksien mukaista toimintaa.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Koronaviruspandemialla on ollut merkittäviä vaikutuksia kuntien talouteen ja toimintaan vuoden 2020 aikana. Viruksen leviämisen ehkäisemiseksi toteutettujen rajoitustoimien myötä palvelutuotantoa ei ole voitu järjestää normaaliin

tapaan. Toiminnan suoritemäärät sekä toiminnasta saatavat tuotot ovat alentuneet. Vastaavasti myös palveluiden järjestämisen edellyttämiä resursseja on sopeutettu, joka on näkynyt kustannussäästöinä. Lähes kaikissa alla esitetyissä hallinto- ja elinvoimapalveluiden vuoden 2020 toteumissa näkyy vahvasti koronan suorat ja epäsuorat vaikutukset, ja tästä syystä koronan vaikutukset nostetaan esiin seuraavissa hallinto- ja elinvoimapalveluiden toteutumia kuvaavissa teksteissä vain suurimpien vaikutusten osalta.

Hallinto- ja elinvoimapalveluiden toimintatulot ylittyivät kokonaisuutena 576 109 eurolla ja toimintamenot alittuivat 367 897 eurolla muutettuun talousarvioon nähden. Näin ollen toimintakate oli 944 066 euroa muutettua talousarviota parempi. Toimintatulot sisältävät luovutusvoittoeriä, jotka ylittivät talousarvion noin 2 miljoonalla eurolla.

Asiakaspalvelujen ostoihin Essotelta haettiin vuoden 2020 aikana 8,58 miljoonan euron lisämääräraha. Lisämäärärahasta huolimatta Essoten kuntalaskutus ylitti muutetun talousarvion 0,55 miljoonalla eurolla. Alkuperäinen 201,45 miljoonan euron talousarviosumma ylittyi 9,13 miljoonalla eurolla. Essote arvioi koronan kokonaisvaikutuksen Mikkelin sote-kuntalaskutusosuuteen olevan noin 5,7 miljoonaa euroa Essoten korona-avustukset huomioiden, joten Essoten kuntalaskutukseen varattujen määrärahojen ylittyminen ei kokonaisuudessaan selity koronan vaikutuksilla.

Hallinto- ja elinvoimapalveluiden henkilöstökulut alittivat muutetun talousarvion 1,13 miljoonalla eurolla. Useamman vuoden tavoitteena on ollut keskitettyjen tukipalveluiden kehittäminen. Toimintavuoden aikana henkilöstömäärä on vähentynyt (eläköityminen, irtisanoutumiset) enemmän kuin talousarviossa on ennakoitu. Tarkoituksena on ollut tavoiteorganisaatiossa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. Hallinto- ja elinvoimapalveluiden henkilöstökulujen toteuma sisältää lisäksi tasetilien vanhojen henkilösivukuluerien täsmäytyksistä johtuvia, ns. peruskaupunkiin kohdistuvia kulukirjauksia noin 0,9 miljoonalla eurolla ja muita henkilösivukulujen oikaisuja noin 0,3 miljoonalla eurolla.

Palkkarahoja on säästynyt työllisyysbudjetissa, joka kattaa mm. lakisääteisen velvoitetyöllistämisen, palkkatuetun työn ja oppisopimukset. Korona-aikana ei tullut velvoitetyöllistämiseen tarvittavia määräyksiä eikä avoimia paikkoja oppisopimuksia varten. Toisaalta samaan aikaan työmarkkinatuen kuntaosuus ylitti talousarviossa asetetun tavoitteen 1,2 miljoonalla eurolla.

Ruoka- ja puhtauspalveluiden toimintakate on -193 393 euroa, joka on 109 757 euroa enemmän tappiolla kuin muutetun talousarvion tavoite. Toimintatuotot toteutuivat vain 88,3 % (-1,15 milj. eur) johtuen merkittävästi alentuneista ruokapalveluiden asiakasmääristä. Toimintakulut toteutuivat 89,5 % (-1,04 milj. eur) johtuen lomautuksista, rekrytointien viivästyttämisestä sekä ostopalveluiden tarpeen vähenemisestä. Syynä ovat etäopetuksen aikaisten aterioiden huomattavasti korkeammat elintarvikekustannukset.

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 2020**
Syrjäytymisen ehkäisy	Työmahdollisuuden tarjoaminen tukityöllistettäville ruoka- ja puhtauspalveluissa	1–2 hlö/v	Toteuma 0 kpl Korona-tilanne ja lomautukset ovat estäneet tukityöllistämisen.
	Työmahdollisuuden tarjoaminen kuntouttavan työtoiminnan ja työkokeilujen kautta ruoka- ja puhtauspalveluissa	4–5 hlö/v	Toteutunut 5 hlö
	Työmahdollisuuden tarjoaminen kehitysvammaisille työtoimintana ruoka- ja puhtauspalveluissa	2 hlö/v	Toteutunut 6 hlö
	Työllistyminen/työllistämisvelvoite hankinnoissa.	8 tukityöllistettyä/vuosi.	6 tukityöllistettyä v.2020

Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Henkilöstön osallisuuden lisääminen. Toteutuneen Mikkelin tarina todeksi-työyhteisövalmennuksen keskeisenä teemana on ollut osallisuus ja yhteisen ymmärryksen lisääminen. Esimiesten työn tukeminen jatkuu esimiestapaamisten ja koulutusten järjestämisellä (henkilöstöpalvelut)	Koettu mahdollisuus vaikuttaa omaan työhön ja työn kehittämiseen/mittarina Pulssikysely	Pulssikyselyn II/20 tulosten mukaan esimiesten osallistavan työtavan koettiin vähentyneen edellisestä mittauksesta (3,81-3,73), mutta siihen oltiin edelleen melko tyytyväisiä. Mahdollisuus vaikuttaa omaan työhön koettiin olevan samalla tasolla kuin edellisessä mittauksessa ja olevan hyvällä tasolla Vaikutusmahdollisuus ja osallisuus toiminnan kehittämiseksi koko kaupungin tasolla on pysynyt samana ja koetaan melko vähäiseksi.

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 2020**
Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteet (Kävelystä ja pyöräilystä potkua – suunnitelma)	Kävelyn ja pyöräilyn edistämistoimenpiteet, turvallisuuden ja esteettömyyden lisääminen. Liikenneväylien sujuvuuden ja turvallisuuden edistäminen, eri ryhmien liikenneosaaminen, pyöräparkit jne./Kävelyn ja pyöräilyn edistämistyöryhmä (ml. hyvinvointikoordinaattori)	Kävelyn ja pyöräilyn yhteinen kulkutapaosuus lisääntyy 30 % → 40% vuoteen 2025.	Kevyen liikenteen väyliä on lisätty suunnitelmien mukaisesti, näissä esteettömyys ja turvallisuus huomioiden. Keskustan pyöräparkit ovat suunniteltu, toteutus v. 2021. Mikkelin kaupunki liittyi pyöräilykuntien verkostoon, jota kautta on mukana kansallisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä.
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Luomu-/lähialueen elintarvikkeiden käyttömäärän säilyttäminen nykyisellä tasolla (ruoka- ja puhtauspalvelut, hankintapalvelut)	Otetaan huomioon kaikissa elintarvikekilpailutuksissa.	Toteutunut, otettu huomioon 04/2020 alkaneissa sopimuksissa
	Sydänmerkki-aterioiden määrä kouluruokailussa (ruoka- ja puhtauspalvelut)	2–3 ateriaa/vko	2 – 5 ateriaa/vko

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 2020**
Fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen turvallisuus	Henkilöstön hyvinvoinnilla on vaikutusta työn tuottavuuteen ja asiakaspalvelun laatuun (henkilöstöpalvelut)	Työhyvinvointiohjelman mukainen toiminta/mittarina s-poissaolot, tapaturmat, varhainen eläköityminen, tth-kustannukset, Pulssi-kysely (QWL)	Terveysperusteisia poissaoloja oli v.2020 yhteensä 28 678 kalenteripäivää ja HTV2 kertynyt 1883,3 = 15,2/pv/työntekijä. (Vuonna 2019 vastaavat luvut olivat yhteensä 31 114 kalenteripäivää ja HTV2 oli 2019,9 =15,4/pv/työntekijä) Tavoite on alle 15. Työterveyshuollon kustannukset n. 236 320 € pienemmät kuin vuonna 2019 Työkyvyttömyyseläkepäätökset vähentyneet Pulssi-kyselyn tulos (58,05) tyydyttävällä tasolla, mutta laskenut edellisestä ja QWL-indeksi (59,1%) on laskenut ja on keskitason alapuolella.

	Palvelukuvauksen mukainen puhtaustaso kaupungin kiinteistöissä (ruoka- ja puhtauspalvelut)	Sisäiset laatukierrokset tehty kaikissa työkohteissa	Sisäisiä laatukierroksia on tehty 7 puhtauspalvelukohteeseen ja 10 keittiöön. Korona keskeytti maaliskuussa laatukierrosten tekemisen.
	Riskienarvioinnit (ruoka- ja puhtauspalvelut)	Tehty kaikissa työkohteissa	Ei ole tehty koska korona sitonut resurssit
	Kouluympäristön kalusteiden ym. ergonomisuus (hankintapalvelut)	Kaikissa koulu, päiväkoti ym. hankinnoissa	Toteutunut

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 2020**
Liikennepäästöjen vähentäminen	Liikennöintikilpailutuksissa laatupisteissä biokaasu- ja/tai sähköautot (hankintapalvelut)	5 % hankinnan arvosta	Paikallisliikenteessä osuus 25%, sopimuskausi alkaa 1.5.2021.

Painopiste: Kaupungistuminen			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 2020**
Saavutettavuus	Saavutettavuusdirektiivin toimeenpanon jatkaminen: saavutettavuuspalautteen keskitetyn toimintamallin kehittäminen, saavutettavuusselosteiden työstäminen, palveluiden saavutettavuusvalidoinnit (palvelukehitys, tietohallinto, viestintä)	Palvelut on validoitu ja niistä on tehty saavutettavuusselosteet	Saavutettavuustyökalu on hankittu ja otettu käyttöön. Henkilöä on koulutettu saavutettavan sisällön tuottamiseen ja saavutettavuustyökalun käyttöön. Validointi ja saavutettavuusseloste on tehty kaupungin nettisivuille. Muut validoidaan priorisoidussa järjestyksessä.
Palvelujen digitalisointi	Verkkomaksamisen edistäminen (talouspalvelut)	Myyntilaskumäärän vähentäminen 5 % v. 2019 lopun tilanteesta.	Tavoitteeseen ei päästy, koska verkkomaksamisen käyttöönotto viivästyy alkuvuodelle 2021. Myyntilaskujen määrä 2020 oli 65 169 kpl, vuotta aiemmin 65 605 kpl (luvut sisältävät myös vesilaskut, joiden osuus laskuista on n. 56 %).
	Kilpailutus ja hankintasopimusten hallinta sähköisiksi (hankintapalvelut)	100 % käyttö v. 2020	Kilpailutuksissa 100%, sopimuksissa lähes täysimääräinen käyttö.
	Sähköisten osto-/tilausprosessien maksimaalinen hyödyntäminen (hankintapalvelut)	Sopimustoimittajien verkkokauppojen hyödyntäminen, maksuaikakortit käytössä 2020	Verkkokaupat ja maksuaikakortit täysimääräisesti käytössä.
	Digituki –hankkeeseen osallistuminen ja Mikkelin kaupungin roolin koordinointi (palvelukehitys)	Mikkelin kaupunki antanut oman panoksensa kansalliseen digituen kehittämiseen, digitukihenkilöstö osallistunut digitukikoulutuksiin.	Valmisteltu palvelulupaus elinkeinotoimijoille tarjottavien asiointipalvelujen kattavaksi tarjoamiseksi digitaalisina vuoteen 2023 mennessä. Palvelulupaus toimitettu VVM:lle 9/20.
	Eteneminen kansallisen viestit –palvelun pilotista käyttöönottoihin (palvelukehitys ja tietohallinto)	Viestit-palvelu on käytössä sopiviksi katsotuissa kaupungin palveluissa	CaseM-asianhallinnan ja CaseM-asioinnin Suomi.fi Viestit -palvelun integraatio on valmis, ja sitä on mahdollista käyttää asiakirjojen jakelemiseksi suoraan asianhallintajärjestelmästä tai asiointijärjestelmästä Viestit-palveluun.

Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Ruoka- ja puhtauspalveluiden työprosessien kehittäminen kestävän kehityksen näkökulmasta	Toteutetut toimenpiteet	6 koulussa ja 1 päiväkodissa on otettu käyttöön leviteannostelija, joka vähentää levitteen tarjoilusta syntyvää muovijätettä 90 % ja alumiinijätettä 100 % sekä vähentää hävikin lähes 0 %:iin. Kemikaalivapaata lattioiden puhdistusmenetelmän käyttöä laajennettu 3 kouluun ja 3 päiväkotiin. Elintarvikkeiden turhaa pakkaamista pyritään välttämään ja kuljetukset minimoimaan.
	Ympäristötekijöiden huomioiminen hankintojen vaatimuksissa (hankintapalvelut)	Tunnistetaan erityispiirteitä, joilla on ympäristövaikutuksia	Erityispiirteiden tunnistaminen käytössä. Keino-akatemia lisää kestävän kehityksen ja hiilijalanjäljen seurantaa.

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 2020**
Memory Campus - kehittämisalusta	Kuntien digitoinnin ja tiedonhallinnan (KuDit) hankkeen seuranta ja kuntaverkoston ylläpito osana Memory Campuksen kehittämistä. Asianhallinnan osalta arkistojen seulominen ja digitointikuntoon laittamisen aloittaminen yhdessä rakennusvalvonnan kanssa vuonna 2020 riippuen kaupungin saamasta rahoituksesta. Etupäässä rakennusvalvonnan arkiston digitointi, koska tästä saatava hyöty olisi suurin. Vastuu: hallintopalvelut, rakennusvalvonta, Memory Campus	Hanke ja asiakirjojen digitointi on aloitettu tai aloitetaan vuoden 2020 aikana, mikäli rahoitus on saatu digitointihankkeeseen.	Rakennusvalvonnan arkiston digitointia ei voitu aloittaa, koska tähän ei saatu rahoitusta vuodelle 2020. Kaupungintalolla sijaitsevan kirjavaraston remontointi arkistotilaksi alkoi loppusyksystä 2020, ja sen arvioitiin valmistuvan alkuvuodesta 2021. Vuoden 2021 talousarvioon on varattu investointimäärärahaa digitointiprojektia varten, joka käynnistetään vuoden 2021 ensimmäisellä puoliskolla rekrytoimalla projektiin arkistonhoitajat ja valmistelemalla digitointityön kilpailutus. Kirjavaraston remontin valmistuttua voidaan aloittaa arkistojen keskittäminen.
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	PUHKE-hanke yhteistyössä mm. Esedun ja TE-keskuksen kanssa uuden työvoiman saamiseksi ruoka- ja puhtauspalvelualalle	Hankkeessa toteutetut toimenpiteet	Koulutussopimuksia 15 kpl
	oppisopimuskoulutus (ruoka- ja puhtauspalvelut)	3–4 hlö/v	7 hlö

Painopiste: Asiakaslähtöiset yrityspalvelut			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 2020**
Laadukkaat neuvonta- ja kehittämispalvelut sekä yhteistyöverkostot yritykselle elinkaaren eri vaiheisiin	Vuoropuhelut, yritysvaikutusten arvioinnit sekä yritysillat konsernin hankinnoista yritysten kanssa. Mahdollisuus paikallisten yritysten osallisuudesta hankintoihin. (hankintapalvelut)	Vuoropuhelu, yritysvaikutusten arviointi kaikista yli 300.000€ hankinnoista. Konsernin yritysillat 2kpl/vuosi. Osatarjousten lisääminen	Käytössä. 2 kpl yritysiltoja pidetty. Osatarjouksia lisätty.

Työllisyydenhoito			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 2020**
Pitkään työttömänä olleiden ja nuorten aktivoiminen, työelämävalmiuksien kehittäminen ja palkkatukityöllistäminen.	Työllisyyspalvelut, Essote (TYP Reitti), Toimintakeskus ry, TE-palvelut, yritykset, järjestöt, oppilaitokset, Kasvo-pilotti	Tavoitteena oikean palvelun löytäminen, koulutukseen hakeutuminen tai avoimille työmarkkinoille työllistyminen. / TMT-maksu (v. 2020 / 2,9 M€)	TMT maksu yhteensä 4 096 066 euroa (huom. korona)
Aktiivinen työnantajien kontaktointi	Työllisyyspalvelut/Miksei/Solmu/TE-Toimisto	Tavoite 100 yrityskäyntiä ja 50 toimeksiantoa/vuosi / Yrityskäyntien ja niistä saatujen toimeksiantojen määrä	168 eri yritystä kontaktoitu. Koronan vuoksi alkuvuoden jälkeen yrityksiä kontaktoitu pääosin etänä, 14 toimeksiantoa ja 20 piilotyöpaikkaa tavoitettu.
Lakisääteinen velvoitetyöllistäminen	Työllisyyspalvelut	Tavoite vähentää velvoitetyöllistettävien määrää (vuoden 2018 kokonaismäärä oli 63 henkilöä / kappalemäärä (henkilöä)	22 henkilöä
Työllistämisperusteiset oppisopimukset ja muu koulutukseen ohjaus	Työllisyyspalvelut, oppilaitokset, Essote, konserniyhtiöt	Tavoite 15 kpl/vuosi Työllistymis% 90 / Oppisopimusten lukumäärä ja niistä työllistymis%	11 henkilöä
Kehittämiskumppanuus	Tarjotaan pitkäaikaistyöttömille työllistymis- ja kuntoutumismahdollisuuksia sekä turvataan samalla myös paikallisten elinkeinojen toimintaedellytyksiä. Työllisyyspalvelut, Toimintakeskus ja mahdolliset muut kolmannen sektorin toimijat	Nykytilanne; Asiakkaiden lukumäärä noin 200, ei vaikuttavuusmittaria / Asiakkaiden lukumäärä sekä vaikuttavuusmittari	Koronan seurauksena määrä tippui rajusti, kun toimintoja ei voinut pitää käynnissä, heinäkuussa päästiin kuitenkin hyvin vauhtiin noin 160 henkilöön.
Työpajatoiminta	Parannetaan yksilön valmiuksia hakeutua koulutukseen tai työhön sekä vahvistetaan arjenhallintataitoja Työllisyyspalvelut, oppilaitokset, Toimintakeskus, Essote (Ohjaamo), TYP-Reitti, Kasvo-pilotti	Asiakkaiden lukumäärä 150 60 % asiakkaista lähtee töihin tai opiskelemaan / Asiakkaiden lukumäärä sekä vaikuttavuusmittari, kuinka moni asiakkaista lähtee töihin tai opiskelemaan eli määrä/%	Nuorten työpaja Valmennuksessa 125 henkilöä Kuntouttava työtoiminta 83 henkilöä Työkokeilu 10 henkilöä Siviilipalvelus 2 henkilöä Seurantajaksolla 23 henkilöä lähtenyt opiskelemaan, 6 henkilöä töihin, 1 henkilö työkokeiluun yritykseen. Nuorista (17-29 v.) valmentautujista henkilöistä on 35 % lähtenyt opiskelemaan. Ristiinan Työpaja Tarina Valmennuksessa 24 henkilöä Kuntouttava työtoiminta 22 henkilöä.
Osaavan työvoiman varmistaminen	Tavoitteena saada uusia asukkaita ja lisätä seudun näkyvyyttä Työllisyyspalvelut (Solmu), kaupunkimarkkinointi, Miksei, Mikkelin seudun kunnat + Juva, Maakuntaliitto, Yrittäjät	Solmun kautta 100 uutta perhettä Muuttoliikkeen kääntäminen positiiviseksi / Kokonaisnettomuuttomäärä & Solmun kautta tulleet	Asiakkaita on palveltu/kontaktoitu yli 200, joista 15 perhettä on ilmoittanut muutostaan. Kaikki asiakkaat eivät vastaa (jälki)kyselyihin muuton osalta, joten arvio on, että suuri osa muuttajista on siirtynyt passiiviseksi sen jälkeen, kun ovat palvelua saaneet tai suunnitelmat ovat muuttuneet. Kokonaisnettomuuttomäärä - 284 henkilöä

	Työmahdollisuuden tarjoaminen tukityöllistettäville	vähintään 150 hlö / v	52 henkilölle joko toimeksiannon tai piilotyöpaikan kautta.

Kaupunkimarkkinointi			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 2020**
Strategian jalkauttaminen ja brändityö	Jatkamme kaupunkiorganisaation ja yhteistyökumppaneiden sitouttamista strategiaan ja kaupunkibrändin toteuttamiseen / viestintätiimi, kaupunkimarkkinointitiimi	Uutisoinnissa lisätään linkitystä kaupungin strategiaan. Brändin jalkauttamisen edistymistä seurataan ja raportoidaan kerran vuodessa.	Strategisesti tärkeistä teemoista on uutisoitu säännöllisesti.
Kaupunkiorganisaation markkinoinnin ja viestinnän viestien ja visuaalisen ilmeen yhtenäistäminen	Markkinoinnin ja viestinnän työvälineiden laajamittainen käyttöönotto kaupunkiorganisaatiossa: kuvapankki, esitysmateriaalit, Invest-In-paketti jne. / viestintätiimi	Materiaalit ovat ajantasaisia ja aktiivisessa käytössä. Kaupunkiorganisaation materiaali on brändin mukaista.	Invest In -esite ja Mikkelin taskuopas on julkaistu. Molemmissa julkaisuissa on käytetty kaupungin uutta brändiä. Muita aineistoja päivitetty uuden brändi-ilmeen mukaiseksi.
	Yhteistyön tiivistäminen konsernitasolla viestinnässä ja markkinoinnissa / viestintätiimi, kaupunkimarkkinointitiimi	Yhteistyön mahdollisuuksia tarkastellaan ja yhteistyötä tiivistetään. Saavutettavuusdirektiivityötä tehdään konsernitasolla. Konsernin viestijät tapaavat kaksi kertaa vuodessa.	Kaupunkikonsernin viestijät tapasivat 22.1.2020 kaupungin syntymäpäivän suunnittelun merkeissä. Osa konserniyhtiöistä oli mukana myös syntymäpäivän toteutuksessa. Yhteistyötä on tiivistetty erityisesti Miksei Oy:n kanssa. Kaupunki toteutti digitaalisen markkinointikampanjan yhdessä MikseiMikkelin kanssa loppuvuodesta 2020.
Mikkelin vetovoiman ja tunnettavuuden lisääminen	Tuomme esiin Mikkelin hyviä puolia monikanavaisesti Markkinoimme sähköisiä kanaviamme niin sisäisesti kuin ulkoisesti	Mikkelin sosiaalisen median kanavien seuraajien määrä kasvaa nykyisestä vähintään 10%. Nykytila: Facebook 3988 seuraajaa, Instagram 2077 seuraajaa, Twitter 2126 seuraajaa.	Mikkelin kaupungin sosiaalisen median kanavien seuraajien kasvu Facebook: 4621 (+15,9%) Instagram 3089 (+48,7%) Twitter 2332 (+9,7%) Kanavien seuraajien yhteenlaskettu kasvu valituissa kanavissa on 22,6%.
	Ammattitaitoiset henkilöt oikeilla paikoilla vaikuttaa palvelun laatuun ja Mikkelin vetovoimaan. Käynnistämme osaamisen kartoittamisen ja johtamisen toimenpiteet (henkilöstöpalvelut)	Onnistuneet rekrytoinnit, hakijat /avoin työpaikka sisäinen liikkuvuus ja kouluttautuminen	Keskimäärin 6,8 hakijaa / avoin työpaikka 0-47 Sisäinen haku 9 rekrytointia Ulkoinen haku 166 rekrytointia/julkaisua (sisäiset + määräaikaiset) /työpaikkoja 191 Osaamisen hallinnan ohjelman hankintapäätös
Tapahtumat	Toteutetaan kaupungin syntymäpäivätapahtuma sekä konsernipäivä / viestintätiimi, kaupunkimarkkinointitiimi	Tapahtumat toteutuvat odotetusti.	Toteutettiin onnistuneesti kaupungin syntymäpäivä saunateemalla 7.3.2020. Paikalla kävi yli 1000 kävijää. Saunojia oli reilut 200.
	Tuetaan viestinnän keinoin muita kaupungissa toteutettavia tapahtumia. / viestintätiimi	Mikkelissä järjestettävät tapahtumat saavat näkyvyyttä Mikkelin verkkosivuilla ja sosiaalisen median kanavissa. Vuositasolla vähintään 50 tapahtumaa esitellään kaupungin sosiaalisen median kanavissa.	Tapahtumia ei ole voitu järjestää tänä vuonna normaalisti. Monet tapahtumat siirtyivät verkkoon. Järjestettyjä tapahtumia on esitelty aktiivisesti kaupungin sosiaalisen median kanavissa.

Talous

Hallinto- ja elinvoimapalvelut

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	**17 616 740**	**-438 000**	**17 178 740**	**17 754 849**	**576 109**
Toimintamenot	**-248 317 656**	**-8 314 608**	**-256 632 264**	**-256 264 367**	**367 897**
Toimintakate (netto)	-230 700 916	-8 752 608	-239 453 524	-238 509 518	944 006

Hallinto- ja elinvoimapalvelut (ilman Ruoka- ja puhtauspalveluja)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	**7 605 740**	**-284 000**	**7 321 740**	**9 051 086**	**1 729 346**
Toimintamenot	**-238 377 019**	**-8 314 608**	**-246 691 627**	**-247 367 212**	**-675 585**
Toimintakate (netto)	-230 771 279	-8 598 608	-239 369 887	-238 316 126	1 053 761

Sosiaali- ja terveyspalvelujen (Essote) osuus

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintamenot	**201 450 000**	**8 577 208**	**210 027 208**	**210 576 660**	**549 452**

Kohderahoitteinen
Ruoka- ja puhtauspalvelut

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Myyntitulot	9 967 200	-154 000	9 813 200	8 659 324	-1 153 876
Tuet ja avustukset	43 800		43 800	44 318	518
Valmistus omaan käyttöön				120	120
Toimintatulot	10 011 000	-154 000	9 857 000	8 703 763	-1 153 237
Materiaalit ja palvelut	-4 346 537		-4 346 537	-3 959 760	386 777
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 465 100		-2 465 100	-2 297 051	168 049
Palvelujen ostot	-1 881 437		-1 881 437	-1 662 709	218 728
Henkilöstömenot	-5 217 700		-5 217 700	-4 557 445	660 255
Palkat ja palkkiot	-4 190 500		-4 190 500	-3 641 288	549 212
Henkilösivukulut	-1 027 200		-1 027 200	-916 156	111 044
Muut menot	-376 400		-376 400	-379 951	-3 551
Toimintamenot	-9 940 637		-9 940 637	-8 897 155	1 043 482
Toimintakate (netto)	**70 363**		**-83 636**	**-193 393**	**-109 757**
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot				-83 596	
Tilikauden tulos				-276 990	

2.2.2.5 Mikkelin seudun ympäristölautakunta

Ympäristölautakunta ja sen alaisuudessa toimiva Ympäristöpalvelut -yksikkö vastaa kuntatason ympäristöterveydenhuollon ja ympäristösuojelun tehtävistä Mikkelissä, Hirvensalmella, Kangasniemellä Mäntyharjussa ja Pertunmaalla. Resurssien sallimissa puitteissa toteutetaan erilaisia selvityksiä vuorotellen toimialueen eri kuntien alueella. Tavoitteena on antaa palvelut samantasoisina koko toiminta-alueella ympäristöpalvelusopimuksen mukaisesti.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Yleisen terveysvalvonnan osalta palvelusuunnitelman toteutumiseen vaikutti merkittävästi koronapandemia etenkin keväällä 2020, kun Ruokavirasto ohjeisti tekemään vain kaikkien välttämättömimmät tarkastukset. Tämä vähensi vuositasolla suunnitelmallisen valvonnan tarkastukset 35 % talousarvioon suunnitellusta määrästä ja 62 % vuoden 2019 määrästä. Myös asunnontarkastusten määrä väheni 68 %:iin vuoden 2019 tarkastusmääriin verrattuna. Elintarvikkeen, tupakan ja lääkelain suunnitelmanmukaiset tarkastukset olivat 2020 yhteensä 163 kpl ja terveydensuojelulain suunnitelmanmukaiset tarkastukset olivat 96 kpl. Asunnontarkastuksia tehtiin 77 kpl.

Keväällä ja kesällä terveysvalvontaa työllisti yrittäjien koronaneuvonta. Syksyllä Mikkelissä oli espanjalaista alkuperää olleesta kesäkurpitsasta lähtöisin oleva salmonellaepidemia, jossa altistuneita oli yli 6000 henkilöä, mutta sairastuneita onneksi vain kahdeksan.

Eläinlääkintähuollon palvelusuunnitelma toteutui suunnitellusti, mutta kesästä asti haasteena oli henkilökuntavaje sijaispulan vuoksi. Koronapandemian alussa Ruokavirasto rajoitti eläinlääkärikäynnit vain välttämättömiin, mutta tämän jälkeen toiminta palautui lähes normaaliksi. Pieneläinkäyntejä vastaanotolla oli yhteensä 6167, sairasmatkoja 1546 ja kaupungineläinlääkäreiden tekemiä virkamatkoja 190 ja valvontaeläinlääkäreiden virkamatkoja 142.

Ympäristönsuojelun osalta palvelusuunnitelma on toteutunut suunnitellusti. Ympäristönsuojelun yksikössä valmisteltiin vuoden 2020 aikana yhteensä 20 ympäristö- tai maa-aineslupapäätöstä (Mikkeli 11, Hirvensalmi 1, Kangasniemi 2, Mäntyharju 2, Pertunmaa 4). Viranhaltijapäätöksiä tehtiin noin 40 ja muita erilaisia kirjallisia asiakassuoritteita (lausunnot, tarkastuspöytäkirjat, kehotukset yms.) kertyi yli 900, mikä on jonkin verran enemmän kuin edellisenä vuonna.

Viranomaistoiminnan lisäksi Ympäristöpalvelut on hallinnoinut vuoden 2020 aikana kahta hanketta (pohjavesien suojeluun liittyvä RAINMAN -hanke ja Mikkelin seudun Kuntailmasto -hanke). Näistä erityisesti EU:n Kaakkois-Suomi – Venäjä -ohjelman rahoittama RAINMAN -hanke on mahdollistanut hankkeeseen osallistuvan vakituisen henkilöstön palkkojen kompensaation hankerahoituksesta sen lisäksi, että yksi vakituinen henkilö on työskennellyt hankkeessa noin 6 kk. Hankkeiden avulla on ollut mahdollista toteuttaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvaa ympäristönsuojelun edistämistehtävää laajemmin kuin mitä viranomaistoimintaan mitoitetut henkilöstöresurssit muuten mahdollistaisivat.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Ympäristölautakunnan toimintakulut vuonna 2020 olivat kokonaisuutena 2 105 441 euroa ja ne alittuivat talousarvioon nähden 105 499 euroa. Toimintatuotot (sisältää kuntaosuudet) vuonna 2020 olivat 1 027 328 euroa ja valtuustoon nähden sitovat tuotot alittuivat 12 835 euroa. Toimintakate on 92 664 euroa parempi kuin talousarviossa.

Tulojen alitus johtui koronapandemian vaikutuksista terveysvalvonnan suunnitelmalliseen valvontaan (epidemian alussa tehtiin vain välttämättömät tarkastukset Ruokaviraston ohjeistuksen mukaisesti) sekä kuntalaskutuksen pienentymisestä menojen alituttua. Valtuustoon nähden sitova tulojen alitus vietiin valtuuston hyväksyttäväksi.

Yleisen terveysvalvonnan tulosyksikön osalta toimintakulut olivat 656 135 euroa. Toimintakulut alittuivat 23 315 eurolla talousarvioon nähden. Toimintatuotot alittuivat talousarvioon verrattuna 20 266 eurolla. Maksutuotot alittuivat 22 990 euroa ja maksutuotot olivat 80,84 % talousarviosta. Toimintatuottojen alittumiseen vaikutti erityisesti se, että koronapandemian alussa noin 2,5 kk ajan Ruokavirasto ohjeisti välttämään kaikkia muita kuin aivan välttämättömiä tarkastuksia, jonka vuoksi suunnitelmallisten tarkastusten määrä laski vuoden 2020 aikana 35 %:iin talousarvioon suunnitellusta määrästä. Toimintamenojen alittuminen laski myös kuntien maksuosuuksia noin 2000 euron verran talousarvioon verrattuna. Toimintakate oli 3 049 euroa talousarviota parempi.

Eläinlääkintähuollon tulosyksikön osalta toimintakulut vuonna 2020 olivat 820 285 euroa ja ne alittuivat 8515 euroa talousarvioon verrattuna. Henkilöstökulut alittuivat 17 890 euroa. ICT-kuluihin meni 11 433 euroa budjetoitua enemmän. Toimintatuotot olivat 489 883 euroa ja ylittyivät 27 883 euroa. Toimintatulojen ylitys johtui ennen kaikkea toisen valvontaeläinlääkärin viran perustamisesta 1.6.2020 alkaen. Aluehallintovirasto korvaa valvontaeläinlääkärin viran kustannukset lähes täysimääräisesti. Lisäksi Ruokavirasto korvaa kuntasopimuksella tehdyn lihantarkastustyön täysimääräisesti.

Koronapandemia vaikutti vain jonkin verran eläinlääkintähuollon suoritteisiin, klinikka- ja päivystyspuhelintuloihin. Klinikkamaksuja kertyi 59 665 euroa (talousarvio 50 000 euroa) ja päivystyspuhelintuloja 12 157 euroa (talousarvio 15 000 euroa). Eläinlääkintähuollon maksutuotot olivat 6 822 euroa suuremmat kuin talousarviossa.

Eläinlääkintähuollon toimintakate oli - 330 402 euroa (toteuma 90,08 %), joka on talousarvioon nähden 36 398 euroa paremmin. Eläinlääkintähuollon toimintamenojen alittuminen laski myös kuntien maksuosuuksia noin 39 000 euron verran verrattuna talousarvioon.

Ympäristönsuojelun tulosyksikön osalta toimintakulut vuonna 2020 olivat 477 965 euroa ja ne alittuivat talousarvioon verrattuna 52 700 eurolla. Lisäksi maksutuotot viranomaispalveluista ylittyivät 5 400 eurolla siitä, mitä vuoden 2020 talousarviossa arvioitiin. Toimintamenojen alittuminen pienensi kuntien maksuosuuksia, mikä johti siihen, että toimintatuotot yhteensä jäivät noin 8000 euroa talousarviossa arvioitua alhaisemmiksi, vaikka viranomaistoiminnasta saadut maksutuotot ylittyivät. Talousarvioon nähden suurimmat säästöt muodostuivat palvelujen ostoista (31 000 €) ja henkilöstömenoista (15 000 €). Henkilöstömenojen alitus johtui siitä, että yksi vakituinen henkilö työskenteli noin 6 kk hankerahoituksella eivätkä määräaikaisen henkilöstön henkilöstökulut kasvaneet samassa suhteessa. Ympäristönsuojelun tulosyksikön osalta toimintakate oli - 477 965 euroa (toteutuma 86,66 %) eli talousarvioon verrattuna 44 557 euroa parempi.

Ympäristösuojelun projektit eivät vaikuta kuntalaskutukseen vuotta 2020. Projektien toimintakate vastaa Mikkelin kaupungin omarahoitusosuutta.

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.2020**
Syrjäytymisen ehkäisy	Tarjotaan tukityö- ja harjoittelupaikkoja	tarjotaan yhteensä vähintään 10 kk harjoittelupaikkaa	Harjoittelupaikkoja on tarjottu 7 kk. Koronaepidemian takia harjoittelijoita ei pystytty ottamaan yhtä paljon kuin normaalisti. Terveysvalvonnassa ei ollut harjoittelijoita kesällä ollenkaan, ympäristönsuojelussa oli yksi harjoittelija. Syksyllä on terveysvalvonnassa ollut harjoittelija 2 kk ja ympäristönsuojelussa 2 kk. Opiskelijoille ja vastavalmistuneille on tarjottu sijaisuuksia ja kesätyöpaikkoja (n. 6 kk).
Kumppanuustoimintamalli	Ympäristöpalveluissa on matala kynnys yhteydenottoon sekä asiakkailla että kuntalaisilla	Asiakaskysely sekä kuntalaisille että asiakkaille	Ympäristöterveydenhuollon asiakastyytyväisyyskysely elintarvikevalvonnan osalta toteutettiin loppuvuodesta 2020.
Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Edistetään kuntalaisten mukaan ottamista omaan elinympäristöön liittyvistä asioista päättämiseen ja ympäristön hoitamiseen (esim. vieraslajien torjunta ja siivoustalkoot)	Vähintään yksi ympäristötalkootapahtuma vuodessa, jossa Ympäristöpalvelut on aktiivisesti mukana	Siivoustalkoot peruuntuivat, VieKas -hanke on järjestänyt vieraslajien torjuntatalkoita. Kuntalaisten osallisuutta ovat tukeneet myös kuntalaisten ja sidosryhmien näkemyksiä ilmastonsuojeluun kartoittava nettikysely ja avoimet ilmastotapaamiset, joita on järjestetty kesällä 2020 Mikkelissä, Kangasniemellä, Mäntyharjulla ja Pertunmaalla.

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.2020**
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Edistetään kuntalaisten mukaan ottamista omaan elinympäristöön liittyvistä asioista päättämiseen ja ympäristön hoitamiseen (esim. vieraslajien torjunta ja siivoustalkoot)	Vähintään yksi ympäristötalkoo- tapahtuma vuodessa, jossa ympäristöpalvelut aktiivisesti mukana	Ks. edellinen kohta.
Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteet	Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen maankäytön suunnittelussa	Kaavalausuntojen lukumäärä, jossa asiasta lausuttu	2 kpl. Lisäksi Ympäristöpalvelujen edustaja on osallistunut kävelyn ja pyöräilyn edistämisryhmän (Käpy-ryhmä) työskentelyyn.
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Edistetään luontomatkailua ja kuntalaisten luonnossa liikkumista. Huolehditaan siitä, että maankäytön suunnittelussa varataan riittävästi tilaa viheralueille.	Urpolan ja Kalevankankaan luontopolkujen kunnossa pitäminen. Hankkeisiin osallistuminen.	Luontopolkujen ylläpitotoimista on huolehdittu. Ympäristöpalvelut on osallistunut vieraslajien torjuntaa edistävään VieKas -hankkeeseen ja valmistellut hakemuksen Naistingin lintuveden kunnostamiseksi YM:n HELMI-ohjelmaan, jolla rahoitetaan luonnon monimuotoisuutta edistäviä hankkeita. Hankkeelle myönnettiin YM:n rahoitus. Lisäksi Ympäristöpalvelut on ollut mukana EU:n Kaakkois-Suomi – Venäjä -ohjelman rahoittamassa pohjavesien suojelua edistävässä RAINMAN -hankkeessa.

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.2020**
Liikennepäästöjen vähentäminen	Ilmasto- ja energiastrategian päivittäminen. Yhteiskäyttöön hankittujen biokaasuautojen aktiivinen käyttö. Työmatkapyöräilyn edistäminen.	Selkeät tavoitteet liikennepäästöjen vähentämiselle uudessa vuosille 2021 – 2030 laadittavassa ilmasto- ja energiastrategiassa.	Ilmasto- ja energiastrategian päivittäminen on aloitettu osana Mikkelin seudun kuntailmasto 2050 -hanketta (EAKR). Kaupungin biokaasuautoihin saatiin tankkausta helpottava ESEn maksukortti. Paikallisliikenteen hankinta valmisteltu siten, että vaaditaan 4/12 linja-autoista kulkemaan biokaasulla. Ympäristöpalvelujen edustaja (ilmastokoordinaattori) osallistui hankinnan valmisteluun.

Vesistöjen laadun parantaminen ja pohjavesiriskin vähentäminen	Vesistöjen tutkimusohjelmassa seurataan painetekijöiden kehitystä ja vesistöjen tilaa säännöllisellä tarkkailulla.	Hyvässä ekologisessa tilassa olevien vesimuodostumien osuus, painetekijöiden kehitys valituissa keskeisissä vesienhoidon painopistevesistöissä (Mikkelin alapuolinen Saimaa, Otavan Kotalahti, Kyyvesi)	Uusimmassa vuoden 2019 luokituksessa vesien ekologinen tila on parantunut hyväksi Otavan Kotalahdella. Muilla kahdella tarkastelualueella on alustavan luokituksen perusteella edelleen ekologiselta tilaltaan luokissa tyydyttävä ja välttävä olevia vesimuodostumia. Näitä ovat Mikkelin alapuolinen Saimaa Kyyhkylänselälle asti, Kyyveden Hirviselkä ja Suovunselkä, Lisko ja Pankalampi. Käytännössä näihin vesimuodostumiin joudutaan kohdistamaan jatkossakin erityisiä vesienhoidon suunnittelussa nimettäviä vesienhoitotoimia. Tarkastelluilla alueilla noin 70-95 % kokonaisfosforikuormituksesta on hajakuormitusta. Hajakuormituksen kasvua ei ole saatu pysäytettyä, mutta kuormituksen kasvua on onnistuttu hillitsemään/hidastamaan. Kunnan ympäristövalvonnan toimivalta liittyy pääosin nitraattiasetuksen ja YSL hajavesisäännösten valvontaan, jota koskeva valvontaohjelma on hyväksytty ympäristölautakunnassa 10.6.2020 § 44. Valvontaa toteutetaan ohjelman mukaisesti.
	Edistetään vesienhoidon edellytysten syntymistä edistämällä vesitilusten yhdistämistä suuremmiksi yksiköiksi	Osakaskuntien keskikoko, joissa Mikkeli on jäsenenä vesialueen omistajana. Osallistutaan vesienhoidon toimenpiteiden suunnitteluun.	Osakaskuntien yhdistymistä edistävä Vetovoimaa maaseudulle -hanke on päättynyt. Tulokset ovat erinomaisia. Sen ja edeltävän vastaavan hankkeen toimilla on saatu yhdistettyä osakaskuntia useaksi suureksi osakaskunnaksi Mikkelissä ja Mikkelin seudun kunnissa mm. Puulalla, Kyyvedellä, Paljavedellä, Yövedellä ja Mikkelin alapuolisella Saimaalla. Hankkeiden tulokset parantavat oleellisesti edellytyksiä vesienhoitoon liittyville hankkeille, kalastuksen kehittämiselle ja muille vesiluontoon tukeutuville virkistyskäyttöhankkeille. Tulokset tukevat myös kumppanuustoimintamallin käyttöönottoa.

Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Ilmanlaadun tarkkailu, ilmasto- ja energiastrategian päivittäminen	Jatketaan ilmanlaadun tarkkailua. Ilmasto- ja energiastrategian päivittäminen vuosina 2019-2020.	Ilmanlaadun tarkkailua on tehty jatkuvatoimisesti vuoden alusta lähtien Mikkelissä hiukkasten ja typenoksidien osalta. Ilmasto-ohjelmatyö on käynnissä.
	Aktiiviset sisäilmatyöryhmät kaikissa jäsenkunnissa	Sisäilmaongelmaisten terveydensuojelulain mukaisten kohteiden lukumäärä (koulut, päiväkodit, laitokset). Nykyiset ja uudet tapaukset.	Sisäilmaryhmiä on toiminnassa kolmessa päiväkodissa ja kahdessa koulussa Mikkelin kaupungin alueella. Kohteiden määrä on laskusuunnassa uudisrakentamisen myötä. Sisäilmaryhmät toimivat kaikissa ympäristöpalvelujen jäsenkunnissa kohdekohtaisesti tarpeen mukaan. Mikkelissä on kohdekohtaisten työryhmien lisäksi kaupungin sisäilmatyöryhmä, joka toimii aktiivisesti. Sisäilmaongelmien ennaltaehkäisevään työhön kannustetaan ja kunnissa on tehty asioita tämän edistämiseksi.

Painopiste: Elinvoimaisuus			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.2020**
Matkailun edistäminen	Edistetään luontomatkailun edellytyksiä Mikkelin seudulla mm. retkeilyreitistöjen osalta.	Osallistutaan luontomatkailua tukeviin hankkeisiin.	Ympäristöpalvelut on ollut mukana valmistelemassa hanketta, joka tähtää retkeilyreittien rakenteiden ja opasteiden tason parantamiseen. Hanke ei ole toistaiseksi saanut rahoitusta.

Painopiste: Kaupungistuminen			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.2020**
Saavutettavuus	Ympäristöpalveluiden työntekijöihin saadaan yhteyttä arkisin eri kanavien kautta. Sähköiset palvelut toimivat 24/7 ja niiden toimintaa kehitetään.	Klo 8-16 on aina mahdollista saada kiinni tarkastaja tai eläinlääkäri.	Koronaepidemiasta huolimatta Ympäristöpalveluiden työntekijät ovat olleet tavoitettavissa normaaliin tapaan. Eläinlääkäripalvelut toimivat 24/7. Ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun tarjoamat lakisääteiset palvelut ovat saatavilla Suomi.fi -verkkopalvelussa.

Palvelujen digitalisointi	Terveysvalvonta siirtyy sähköiseen VATI-järjestelmään ja ympäristönsuojelu YLVA-järjestelmään vuoden 2019 alusta.	Uudet sähköiset palvelut ovat kattavasti käytössä vuonna 2020.	VATI – ja YLVA -järjestelmät ovat käytössä. Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen tarjoamat palvelut löytyvät myös Suomi.fi- verkkopalvelusta. Sähköisiä lomakkeita on käytössä ja uusia sähköisiä lomakkeita kehitellään. Ympäristöpalvelujen edustajat ovat olleet mukana valmistelemassa Lupapiste.fi -palvelun tuottajan hankintaa siten, että Lupapisteen ns. ympäristöosio säilyy palvelussa mukana.
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Ilmasto- ja energiastrategian päivittäminen ja siinä valitut tavoitteet ja toimenpiteet. Ympäristökasvatus.	Ilmasto- ja energiastrategian päivitys.	Ilmasto-ohjelmatyö on käynnissä kaikissa kunnissa.

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.2020**
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	XAMKin ympäristöteknologiaopiskelijoiden opinnäytetyöt	Valmistuu kaksi opinnäytetyötä/vuosi	Ympäristöterveydenhuollossa ei ole tekeillä opinnäytetöitä. Ympäristönsuojelusta on valmistunut yksi opinnäytetyö keväällä 2020 ja yksi alkanut syksyllä 2020.
	Pyritään luomaan XAMK:n kanssa tehtävällä tiiviillä yhteistyöllä (opinnäytteet, harjoittelijat, hankkeet) omien toimialojen kannalta (terveysvalvonta, ympäristönsuojelu) osapuolten osaamista kasvattava tietoon ja erilaisiin valmiuksiin perustuva verkosto. Esim. hulevesien hallinta, alueiden käyttö, ympäristöriskien arviointi.	Harjoittelukuukausien lkm/ vuosi, yhteishankkeet XAMK:n kanssa.	Ympäristöterveydenhuoltoon on rekrytoitu yksi harjoittelija syksyllä 2 kk, kesällä ei ollut harjoittelijoita. Ympäristönsuojelussa on ollut harjoittelija 3 kk kesällä ja yksi syksyllä 2 kk. Viranhaltijat osallistuvat XAMK:in opetukseen mm. pitämällä luentoja opetettavasta aiheesta viranomaisnäkökulmasta. Ympäristöpalvelut on mukana asiantuntijoina tai ohjausryhmätyöskentelyssä useissa XAMK:in hankkeissa.

Painopiste: Asiakaslähtöiset yrityspalvelut			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.2020**
Sujuvat sijoittautumispalvelut, joustava ja ennakoiva kaavoitus	Huomioidaan eri toimintojen järkevä sijoittuminen kaavalausunnoissa ja osallistutaan aktiivisesti maankäytön suunnitteluun yhteistyössä muiden kaupungin yksiköiden kanssa.	Kaavalausuntojen lkm/ vuosi.	16 kpl
Laadukkaat neuvonta- ja kehittämispalvelut sekä yhteistyöverkostot yritykselle elinkaaren eri vaiheisiin	Yhteistyön käynnistäminen Miksein kanssa liittyen yrityspalveluihin ja kehittämishankkeisiin.	Järjestelmällisten yhteistyömuotojen syntyminen.	Ympäristöpalvelut (erityisesti terveysvalvonta) on antanut koronaepidemian aikaan tehostetusti neuvontaa ja ohjausta yrityksille ja eri organisaatioille. Miksein kanssa yhteistyötä tehdään hankekohtaisesti mm. ohjeistamalla alueelle sijoittuvia yrityksiä lupamenettelyistä. Tällä hetkellä käynnissä olevia isompia hankekokonaisuuksia, joissa Ympäristöpalvelut on omalta osaltaan mukana, ovat Ecosairila -hanke ja hankintojen vaikuttavuuden kehittämisen johtamiseen tähtäävä KEINO-Akatemia.

Painopiste: Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.2020**
Matkailun ja vapaa-ajanasumisen ympärivuotinen kasvu ja pitkäjänteinen kehittäminen	Luontomatkailun edistäminen.	Luontomatkailuhankkeisiin osallistuminen, luontokohteet Ympäristöpalvelujen nettisivuilla.	Ympäristöpalvelut on ollut mukana valmistelemassa hanketta, joka tähtää retkeilyreittien rakenteiden ja opasteiden tason parantamiseen. Hanke ei ole toistaiseksi saanut rahoitusta. Luontoretkikohteet on päivitetty Ympäristöpalvelujen www-sivuille (Luonto ja luonnonsuojelu).
Omat investoinnit matkailullisesti tärkeisiin kohteisiin sekä Invest-in	Ympäristöpalveluille kuuluvat luontopolut pidetään kunnossa	Luontopolkujen rakenteiden kunnossapitoon suunnatut toimet	Ylläpitotoimia tehdään jatkuvasti yhteistyössä metsätoimen ja työllisyyspalvelujen kanssa.

Työllisyydenhoito			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.2020**
	Tukityöpaikkojen tarjoaminen resurssien sallimissa puitteissa.	1 tukityöpaikka / vuosi	Ei ole toteutunut.

Kaupunkimarkkinointi			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.2020**
Vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Luontokohteiden tiedot näkyville Ympäristöpalveluiden nettisivuille. Luontomatkailun edistäminen.	Luontokohteet Ympäristöpalvelujen nettisivuilla.	Kansainvälisiin, valtakunnallisiin tai muuten huomiota herättäviin hankkeisiin osallistuminen lisää Mikkelin tunnettavuutta. Tällä hetkellä Mikkelin seudun ympäristöpalvelut hallinnoi Kaakkois-Suomi – Venäjä -ohjelman rahoittamaa RAINMAN -hanketta ja Kuntailmastohanketta, jossa on mukana Mikkelin lisäksi kuusi muuta kuntaa. Ympäristöpalvelut järjesti marraskuussa RAINMAN -hankekokouksen, johon osallistui edustajia Helsingin seudun ympäristöpalveluista, Lahdesta, Geologian tutkimuskeskuksesta, Pietarin kaupungista ja eri tutkimusorganisaatioista Pietarista. Kokous järjestettiin Teams-yhteydellä ja kokouksessa esiteltiin pohjavedensuojeluun liittyvien asioiden lisäksi myös muita Mikkelin ympäristöhankkeita. Hankkeiden toiminnasta on laadittu tiedotteita.

Tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020	TP 2020	Toteuma % 2020
Terveysvalvonnan tarkastukset (suunnitelman mukaiset)	417	750	259	35
Eläinlääkintähuollon virka- ja sairasmatkat	1879	1900	1878	99
Vastaanotolla hoidetut pieneläimet	6529	5500	6167	112
Lupavelvollisten kohteiden tarkastukset (ympäristönsuojelu)	104	100	115	115
Ympäristönsuojelun kirjallinen asiakassuorite (päätökset, lausunnot, kehotukset)	820	700	935	134

Talous

Ympäristölautakunta

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatuotot	**1 040 163**		**1 040 163**	**1 027 328**	**-12 835**
Toimintamenot	**-2 210 940**		**-2 210 940**	**-2 105 441**	**105 499**
Toimintakate (netto)	-1 170 777		-1 170 777	-1 078 113	92 664

2.2.2.6 Kasvatus- ja opetuslautakunta

Lautakunta vastaa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen järjestämisestä ja tuottamisesta. Lautakunta luo edellytyksiä ja toteuttaa laadukasta varhaiskasvatusta ja perusopetusta lapsille ja nuorille. Lukiokoulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyviksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Lautakunta tukee lasten, nuorten ja aikuisten edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen sekä henkiseen että myös fyysiseen hyvinvointiin.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Hallinto tuotti palveluja kattavasti koko palvelualueensa tulosalueille. Kaupungin talouden tasapainottamisen johdosta myös hallinnon tehtäviä uudelleen järjesteltiin. Hyvinvointikoordinaattori siirtyi konserni- ja elinvoimapalveluista sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueelle ja täällä yhteisiin hallinnon palveluihin. Tavoiteorganisaatiossa linjatun mukaisesti ehkäisevän päihdetyön koordinaattorin tehtävä lakkautettiin ja tehtävät jaettiin hyvinvointikoordinaattorin ja nuorisopalvelujen kesken.

Kansalaistoimijalähtöinen hanke Meijän Mikkeli, joka käynnistyi 1.7.2018, jatkoi toimintaansa ja sille haettiin ja saatiin jatkoaikaa 30.6.2021 saakka. Meijän Mikkeli hankkeen rinnalla toteutettiin ESR-rahoitteinen Porukalla! -hanke, jolla haettiin käytännön ratkaisuja asukkaiden Korona-ajan poikkeusolojen tarpeisiin. Hanke toteutettiin Essoten toimialueella ja se rahoitettiin 100 prosenttisesti hankerahoituksella.

Yhdyspintatyötä ja yhteensovittavia kokoonpanoja ovat mm. nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, oppilashuolenpidon ohjausryhmä, lasten, nuorten ja perheiden palvelujen johtoryhmät (Mikkeli ja Etelä-Savo), KOPPA-kohtaamispaikan ohjausryhmä, kerhotoiminnan ohjausryhmä sekä eri hankkeiden ohjaus- ja kehittämisryhmät (mm. KOPA – Koulutus palveluna, AuroraAI - kansallinen tekoälyohjelma). Lisäksi yhdyspintatyöllä on vastattu tuleviin muutoksiin, mm. oppivelvollisuuden laajentaminen. Kehittämistyöpanosta on osoitettu erityisesti hankekehittämisen kautta mm. tunne- ja vuorovaikutuskasvatuksen kehittämiseen. Lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia on kehitetty eri hankerahoitusten ja niiden ympärille koottujen yhteistyöverkostojen kautta (mm. OPH:n kerhoavustus, Harrastamisen Suomen malli, Me uskallamme).

Koronapandemia aiheutti muutoksia lasten, nuorten ja perheiden elämään, minkä johdosta monialaista hyvinvoinnin seurantaa vahvistettiin tihentämällä mm. Oppilashuolenpidon ohjausryhmän, nuorten ohjaus- ja palveluverkoston sekä Essoten ja Mikkelin kaupungin yhteisen Lasten, nuorten ja perheiden johtoryhmän tapaamisia. Varhaiskasvatukseen on valmistunut toukokuun lopussa uusi Kattilansillan päiväkoti. Norpanhovin päiväkodin korjaus valmistui loppuvuodesta 2020. Yhteistyö Essoten oppilashuoltopalvelujen kanssa on jatkunut korona-aikaan tiiviimmin etäpalavereina. Suurin osa lapsista oli koronakevään kotona, mutta perheisiin oltiin säännöllisesti yhteydessä koko ajan. Kirjaston alakerrassa sijaitsevaan perheiden avoimeen kohtaamispaikkaan (KOPPA) ovat lapsiperheet löytäneet hyvin, samoin kuin kesän puistossa järjestettyihin tilaisuuksiin. Koronasta johtuviin vaikutuksiin on saatu hankeavustusta varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen tiedepolku 2020-2022 –hankerahaa on saatu varhaiskasvatukseen, jonka avulla tiedekasvattajat kehittävät lasten tiedekasvatusta sekä järjestetään henkilöstölle koulutusta.

Anttolan uusi koulu valmistui vuoden vaihteessa ja koulu pääsi aloittamaan kevätlukukauden uusissa tiloissa. Eteläisen aluekoulun suunnittelu on edennyt ja Urpolan koulu on siirtynyt elokuun alussa väistöön Xamkilta vuokrattuihin tiloihin.

Kevään koronatilanteessa perusopetus siirtyi etäopetukseksi siten, että vain 1-3-luokkalaisilla, erityisen tuen sekä valmistavan opetuksen oppilailla oli edelleen mahdollisuus lähiopetukseen. Heinäkuussa perusopetukseen saatiin nk. korona-avustusta noin 600 000 euroa ja sen turvin pystytään syyslukukauden aikana tukemaan kevään aikana syntyneitä oppimisen vajeita. Kaiken kaikkiaan perusopetukseen on saatu hankeavustuksia yli miljoonan euron verran.

Mikkelin lukion Ristiinan toimipiste lakkautettiin 1.8.2020, joten Mikkelin lukiolla on vain yksi toimipiste kaupungin keskustassa. Mikkelin etä- ja aikuislukion ja Nettilukion hallinnollista yhdistämisen suunnittelua on jatkettu ja yhteistyötä kaupungin eri lukiokoulutuksen yksiköiden välillä kehitetty. Tavoiteaikataulu aikuislukioyksiköiden hallinnolliseen yhdistämiseen ei ole toteutunut mm. virkaehtosopimuksiin liittyvistä haasteista johtuen. Ratkaisu aikuislukio-opetuksen paikallisista järjestelyistä pyritään saamaan aikaan vuoden 2021 aikana.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Lautakunnan toimintatuotot olivat 4 942 000 euroa ja ne alittivat talousarvion 425 000 euroa. Toimintakulut olivat 87 157 000 euroa ja ne alittivat talousarvion 4 828 000 euroa. Toimintakate on näin ollen 4 403 000 euroa talousarviota parempi.

Myyntituotot ylittyivät noin 224 000 euroa (kotikuntakorvaukset), maksutuotot alittuivat noin 101 000 euroa (koronasta johtuen suositusten mukaan lapsia hoidettiin keväällä kotona, jolloin varhaiskasvatusmaksuja ei ko. ajalta peritty), tuet ja avustukset alittuivat 21 000 euroa, vuokratulot ylittyivät 8 000 euroa ja muut toimintatuotot alittuivat 535 000 euroa.

Henkilöstökulut alittuivat 2 178 000 euroa. Tähän syynä oli koronapandemiasta aiheutuneet toiminnan muutokset varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa. Kevään ja syksyn etäopetusaikana sijaisjärjestelyt vähenivät huomattavasti ja osa henkilöstöstä oli lomautettuna tuotannollisista syistä. Palvelujen ostot alittivat talousarvion 2 676 000 euroa. Suurimmat säästöt syntyvät oppilaskuljetuksista, ruokailuista, puhelinkuluista sekä asiakaspalvelujen ostoista. Aineet, tavarat ja tarvikkeet alittuivat 17 000 euroa (mm. koulutarvikkeet, elintarvikkeet), avustukset alittuivat 180 000 euroa, vuokrat ylittyivät 108 000 ja muut toimintakulut ylittyivät 115 000 euroa.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.2020**
Syrjäytymisen ehkäisy	Tunne- ja vuorovaikutuskasvatuspolku varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen (sis. mm. kiusaamisen ehkäisyn ja moniammatillisen yhteistyön) /varhaiskasvatus ja perusopetus	Vastuullinen ja aidosti välittävä asennoituminen kaikilla varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa työskentelevillä aikuisilla.	Edetty tavoitteen suuntaan. Varhaiskasvatuksessa käytössä yksikkökohtainen tunne- ja vuorovaikutuspolku sekä kehittämisen tukena ja tunne- ja vuorovaikutuskasvattajina toiminut 3 perhetutoria. Haettu ja saatu jatkoa 4 tutorille. Perusopetuksessa henkilöstön koulutusprosesseja toteutettu ja uusiin haettu ja saatu rahoitusta, jonka tuella on voitu mm. palkata tunne- ja vuorovaikutustutoreita. Kaikki koulut ovat päässeet tunne- ja vuorovaikutus- sekä neuropsykiatrinen valmennus -koulutuksen piiriin. Yhteistyötä nuorisotoimen ja ESSOTE:n kanssa on tiivistetty. Etsivä nuorisotyö on tehnyt tiivistä yhteistyötä erityisopettajan ja opinto-ohjaajien kanssa syrjäytymisvaarassa olevien ja koulupudokkaiden auttamiseksi.
	Ehkäisevä päihdetyön toimenpiteet eri ikäisille 4-vuotissuunnitelman mukaisesti/ehkäisevän päihdetyön koordinaattori	Tupakointi/sähkösavukkeen käyttö päivittäin, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 8,1 % /9,7%, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä Nuuskaa päivittäin; % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 4 %/4,5 %, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä	Tupakointi/sähkösavukkeen käyttö päivittäin, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 8.-9. lk: 8,5 % /8,0 % lukio: 4,5 % / 6,1 % amm: 30,1 % / 28,7 % Nuuskaa päivittäin; % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 8.-9. lk: 6,3 % / 4,9 % lukio: 3,4 % / 3,8 % amm: 13,4 % / 14,7 %

		Humalajuominen, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 8,3 %/10,2 %, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä Käyttää alkoholia viikoittain, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 3,8 %/5 %, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä Kokeillut marihuanaa tai kannabista ainakin kerran, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 8,3 %/7,9 %, tavoite: vähenee kaikissa ryhmissä Raittius, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 64,5 %/61,7 %, tavoite: raittiiden osuus lisääntyy kaikissa ryhmissä	Humalajuominen, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 8.-9. lk: 8,1 % / 9,6 % lukio: 13,3 % / 17,8 % amm: 29,3 % / 26,9 % Käyttää alkoholia viikoittain, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 8.-9. lk: 4,0 % / 4,4 % lukio: 3,4 % / 6,3 % amm: 13,0 % / 12,8 % Kokeillut marihuanaa tai kannabista ainakin kerran, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 8.-9. lk: 10,5 % / 8,9 % lukio: 10,1 % / 14 % amm: 16,6 % / 20,1 % Raittius, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 8.-9. lk: 63,9 % / 60,7 %, lukio: 34,8 % / 34,9% amm: 25,8 % / 28,6% Yhteistyötä nuorisotoimen ja ESSOTE:n kanssa on tiivistetty. Etsivä nuorisotyö on tehnyt tiivistä yhteistyötä erityisopettajan ja opinto-ohjaajien kanssa syrjäytymisvaarassa olevien ja koulupudokkaiden auttamiseksi.
	Verkostomaiset monitoimijaiset toimintamallit sekä yhteisöllisessä työssä että yksilökohtaisissa tukimuodoissa/hallinto, varhaiskasvatus ja perusopetus, lukiokoulutus	Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 90,8 %/90,2 %, tavoite: 95 % 8.-9. lk: 75,7 %/75,1 %, tavoite: 80 % lukio: 74,5 %/75,2 %, tavoite: 80 % amm: 78 %/76,5 %, tavoite: 80 %	Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 4.-5. lk: 90,6 %/ 89,5 %, 8.-9. lk: 76,1 %/ 75,2 %, lukio: 76,0 %/ 74,5 %, amm: 74,7 %/ 76,1 % Oppilashuollon Skype-palavereja on pidetty Korona-kevään aikana tavallista enemmän. Avoin kohtaamispaikka KOPPA on kesällä järjestettyine puistotapahtumineen koettu hyvänä toimintamallina.

			Poikkihallinnollinen Perheneuvo on järjestänyt alkuvuodesta avoimia perheiltoja. Korona-aikaan järjestettiin live-streamauksena avoin perheilta monitoimijaisena tilaisuutena.
	Elintapaneuvonta edistää hyviä ravinto-liikunta-unitottumuksia/varhaiskasvatus ja perusopetus, lukiokoulutus, Meijän Mikkeli -hanke	PYLL- indeksi (Potential Years of Life Lost), Ennenaikaisesti menetetyt elinvuodet Lähtötilanne (2010-2014): Miehet: Tilanne koko maata huonompi, etenkin alkoholin ja tupakan osalta. Ennenaikaiset menetykset suurimmat: 1) Tapaturmat ja myrkytykset, joista 58 % itsemurhat 2) verenkiertoelinsairaudet ja pahanlaatuiset kasvaimet (keuhkosyöpä) Naiset: Tilanne koko maan tasolla. Kehitys positiivisinta koko maassa alkoholin suhteen. Huomio tupakan haittoihin. Ennenaikaiset menetykset suurimmat 1) pahalaatuiset kasvaimet (keuhkosyöpä), trendi huonompaan suuntaan 2) tapaturmat ja myrkytykset, trendi parempaan suuntaan, alkoholihaitat pienentyneet Tavoite: koko maan taso, erityinen huomio: Miehet: alkoholin ja tupakan haittojen vähentäminen. Naiset: Tupakan haittojen vähentäminen. Molemmilla lihavuuden ehkäisy.	Ravinto-, liikunta- ja uniasiat ovat varhaiskasvatuksen perusasioita, joista puhutaan päivittäin lasten huoltajien kanssa. Varhaiskasvatuksessa Ilo kasvaa liikkuen-hankkeesta on saatu toiminnan edistämiseksi edelleen hankevaroja syksyksi. Terveiden elämäntapojen merkitystä käydään läpi eri oppiaineiden opetuksessa perusopetuksessa. Liikkuva koulu -hanke perusopetuksessa. Me uskallamme-hanke tarjoaa 9. luokkalaisille elintapaneuvontaa. Essoten ja kaupungin yhteistyönä pilotoitiin ikäihmisten ryhmämuotoinen elintapaohjaus, joka oli samalla osana Kaakkois-Suomen Ammattikorkea-koulun Hyviö-Pro vaikuttavuus -hanketta. Senioriliikunta-vuoro Saimaa Stadiumilla on pystytty toteuttamaan vain osittain koronapandemiasta johtuneiden rajoitusten vuoksi. Senioreille järjestettiin kaksi Vertaisohjaaja –koulutusta mutta koronarajoitusten vuoksi vertaisohjaajatoiminta oli hyvin vähäistä vuonna 2020. Essoten, Etelä-Savon Liikunnan ja kaupungin yhteistyössä järjestettiin parvekejumppia ympäri Mikkeliä. Senioriliikunta-hankkeen kautta toteutettiin ikäihmisille omatoimisia kuntoilupaikkoja mm. Essoten asumisyksiköihin ja kerrostalojen kerhotiloihin.

Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Lasten ja nuorten kuuleminen ja osallisuus/kasvatus ja perusopetus, lukiokoulutus	Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 8.-9. lk: 26,3 %/26,9 %, tavoite: 33 % lukio: 29,1 %/30,5 %, tavoite: 33 % amm: 31,3 %/28,6 %, tavoite: 33 % Ei yhtään läheistä kaveria/ystävää, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 0,6 %/0,7 %, tavoite: 0 % 8.-9. lk: 7,2 %/8,5%, tavoite: 0 % lukio: 8 %/7,2 %, tavoite: 0 % amm: 7,6 %/7,4 %, tavoite: 0 % Tuntee itsensä yksinäiseksi, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 1,8 %/2,7 %, tavoite: 0 % 8.-9. lk: 8,6 %/9,5 %, tavoite: 0 % lukio: 10,3 %/10,4 %, tavoite: 0 % amm: 7,4 %/10 %, tavoite: 0 %	Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % (Kouluterveyskysely) – ei tietoa vuoden 2019 THL:n tutkimuksessa. Ei yhtään läheistä kaveria/ystävää, %(Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 4.-5. lk: 1,1 %/0,9 % 8.-9. lk: 9,3 %/9,1 % lukio: 8,2 %/7,9 % amm: 8,2 %/8,3 % Tuntee itsensä yksinäiseksi, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 4.-5. lk: 3,6 %/3,4 % 8.-9. lk: 10,8 %/10,7 % lukio: 12,3 %/11,7 % amm: 12,9 %/10,9 % Varhaiskasvatuksessa on nostettu esiin yksiköissä ja mm. johtajien kehityskeskusteluissa huomion kiinnittäminen lasten toimintaan siten, ettei kukaan jäisi yksin. Varhaiskasvatuksessa toiminnan arvioinnin pohjalta on nostettu kehittämiskohteiksi lasten kuunteleminen kiireettömästi ja lasten yksilöllinen huomioiminen sekä lasten osallisuus. Lukiossa opiskelijoille on teetetty korona-aikana kyselyitä, joissa on kartoitettu opiskelijoiden koulujaksamista ja etäopiskelun sujumista. Tutorit ovat aktiivisesti opastaneet ensimmäisen vuoden uusia opiskelijoita arjen käytänteissä. Lukiorakennuksen viihtyisyyttä on parannettu opiskelijoiden toiveiden mukaisesti.

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.2020**
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Alueelliset matalan kynnyksen kohtaamispaikat/johto, kasvatus ja perusopetus Verkostomaiset monitoimijaiset toimintamallit/johto, kasvatus ja perusopeuts Eri ikäisten ja eri ryhmien kohtaamisen edistäminen läpäisevästi toiminnassa/kaikki tulosalueet Yhdenvertainen harrastusmahdollisuuksien edistäminen ja harrastusmahdollisuuksien hakujärjestelmä/kaikki tulosalueet Tutortoiminta ja lukioiden yhteisölliset tapahtumat ja toiminta/lukioiden rehtorit, opinto-ohjaajat, ryhmänohjaajat ja opiskelijakuntien ohjaavat opettajat	Perheiden avoin kohtaamispaikka pääkirjaston alakerrassa perustettu ja kokeilun perusteella päätetään paikan jatkosta. Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 82 %/83,3 %, tavoite: 100 % 8.-9. lk: 89 %/89,9 %, tavoite: 100 % Lukio: 94 % /93,4 %, tavoite: 100 % Amm. opp: 78,3 %/81,5 %, tavoite: 100 % Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus, % (FinSote, aikuisväestö) Lähtötilanne (2015): Kaikki MLI 25,5 %/koko maa 27,6 %, tavoite: MLI 30 % 20-64 v. 22,9 %/27,6 %, tavoite: 30 % 65+ 31,6 %/27,8 %, tavoite: 33 % Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 48,1/ 45,1 %, tavoite: 100 % 8.-9. lk: 22,1 %/19,2 %, tavoite: 100 % lukio:13,6 %/ 13.1 %, tavoite: 100 % amm: 11,5 %/12,6 %, tavoite: 100 % Vapaa-aikana liikuntaa harrastavien osuus, % (FinSote, aikuisväestö) Lähtötilanne (2015): 81,2 %/ koko maa (2016) 78,8 % % tavoite: 100 %	KOPPA-kohtaamispaikka aloittanut 1/2020. Korona-aikana myös etä- ja pihatoimintaa. Monialainen toiminta toteutunut. Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 4.-5. lk: 87,8 % / 89,4 % 8.-9. lk: 96,2 % / 95,9 % Lukio: 97,0 % / 97,8 % Amm. opp: 90,8 % / 91,1 % Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus, % - ei Mikkeli-tietoa Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, %(Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 4.-5. lk: 41,9 %/39,5 % 8.-9. lk: 22,6 %/21,9 % lukio: 12,4 %/13,9 % amm: 15,1 %/15,0 % Vapaa-aikana liikuntaa harrastavien osuus, % - ei Mikkeli-tietoa. ”IIK! -mikä meno” -lasten ja perheiden avoin liikuntavuoro Saimaa Stadiumilla on pystytty toteuttamaan vain osittain koronapandemiasta johtuneiden rajoitusten vuoksi.

Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimenpiteet	Kannustetaan sekä oppilaita että henkilökuntaa koulumatkapyöräilyyn, liikennekasvatus/kasvatus- ja opetushenkilöstö		Valtti -toiminnassa on etsitty vammaisille ja erityistä tukea tarvitseville lapsille ja nuorille liikuntaharrastusta. Harrastustuki- hankkeessa jaettiin vähävaraisille lapsille ja nuorille harrastustukea urheiluseurojen kautta. Meijän Mikkeli hankkeen Kohtaamiskahvilat toteutuneet romaani- ja syrjäytymisvaarassa oleville nuorille Starlightissa ja RUKe:n kahvilassa. Varhaiskasvatuksessa lähiluontoympäristöä on käytetty koronakuukausina oppimisympäristönä enenevässä määrin. Kulttuurikameli ja kulttuuripolku ovat vakiintunutta toimintaa, mutta korona-aikaan toimintaa ei ole voitu totutusti järjestää.
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Lähiluontoympäristön hyödyntäminen Liikuntapaikkojen ym. rakennetun toimintaympäristön hyödyntäminen Kulttuuritoiminta hyvinvoinnin edistäjänä/kasvatus- ja opetushenkilöstö		

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.2020**
Yhdyspintatyössä valmistautuminen uuteen maakuntaan	Yhteensovittava johtaminen kaupungin ja muiden toimijoiden kesken, mm. si-sote-järjestöt/johto, kasvatus ja perusopetus, lukiokoulutus Perheiden hyvinvoinnin tukeminen eri elämäntilanteissa/kasvatus- ja opetushenkilöstö Erityistilanteiden tunnistaminen (myös heikot signaalit) matalalla kynnyksellä, parisuhteiden tuki varhain sekä eroauttaminen/kasvatus- ja opetushenkilöstö Lähikouluperiaatteen vahvistaminen siten, että lapsille ja nuorille mahdollistuu tarvittavat tukitoimet ensisijaisesti omalla koulualueellaan. Toimintaa kehitetään yhdessä Essoten koulutiimien kanssa turvaten lapsen ja perheen palvelut matalalla kynnyksellä ja varhaisesti/kasvatus- ja opetushenkilöstö	Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): Tavoite: Paranee kaikissa ryhmissä 4.-5. lk: MLI 58,6 %/ koko maa 58,3 % 8.-9. lk: 36,4 %/39,5 % lukio: 33,8 %/38,8 % amm: 40,5 %/40,5 %	Hyvä keskusteluyhteys vanhempien kanssa, %(Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 4.-5. lk: 64,5 % / 61,7 % 8.-9. lk: 48,4 % / 46,6 % lukio: 41,4 % / 44,5 % amm: 48,6 % / 46,1 % Essoten kanssa on rakennettu toimivaa yhteistyötä. Erityisluokkaopetusta on siirretty entistä enemmän oppilaiden lähikouluun ja myös oppilashuolto on suunniteltu alueellisesti yhteistyössä Essoten kanssa. Tällä hetkellä Essoten oppilashuoltotiimistä puuttuu useita koulupsykologeja.

Fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen turvallisuus	Sisäilmaongelmien hallittu hoitaminen ja ehkäisy/koko tulosalue sekä Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue Kokemus turvallisuudesta (mm. ympäristön siisteys, esteettisyys, valaistus, ei lymypaikkoja) /kaikki tulosalueet Kotouttaminen, maahanmuuttajat osaksi yhteisöjä/kaikki tulosalueet Osallisuuden kokeminen/kasvatus- ja opetushenkilöstö Sensitiivinen havainnointi lasten kiusaamisen ehkäisemiseksi. Turvallisuuden tunteen luominen kiusaamiseen ja häirintään välittömästi puuttumalla. Teoille nollatoleranssi/koko henkilöstö Koulutetaan henkilökunta tunnistamaan ja puuttumaan erilaisiin turvallisuutta yksilö- tai yhteisötasolla vaarantaviin ilmiöihin. Ääritapauksissa yhteistyö poliisin kanssa/koko henkilöstö Kartoitetaan lukuvuosittain opiskelijoiden turvallisuuden tuntemuksia/rehtorit Harjoitellaan turvallisuutta ylläpitäviä asioita ja toimia/rehtorit Luokkien ryhmäytymiseen panostaminen/ryhmänohjaajat Päivitetyt pelastus- ja turvallisuussuunnitelmat Turvakävelyt/rehtorit	Sisäilmaongelmaisten kiinteistöjen määrä vähenee	Sisäilmaongelmien osalta on tehty paljon töitä, mutta edelleen on kouluja ja päiväkoteja, joissa esiintyy sisäilmaongelmia. Sisäilmaongelmaiset kiinteistöt (2018/2019/31.12.2020): koulut 3/2/0, päiväkodit 1/3/1, muut 1/2/1
		Asuinalueensa turvallisuuteen tyytyväisten osuus, % (FinSote, aikuisväestö) Lähtötilanne (2015): Kaikki MLI 92,8 %/koko maa 91,2 %, tavoite: 95 % 65v + 92,9 %/91,8 %, tavoite: 95 % Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk; 6,7 %/ 7,3 %, tavoite: 0 % 8.-9. lk: 6,6 %/5,8 %, tavoite: 0% lukio: 1 %/1.1 %, tavoite: 0 % amm: 3 %/3,3 %, tavoite: 0 %	Asuinalueensa turvallisuuteen tyytyväisten osuus, % - ei Mikkeli-tietoa Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, %(Kouluterveyskysely) (MLI/koko maa 2019) 4.-5. lk: 7,7 % / 7,2 % 8.-9. lk: 6,3 % / 5,5 % lukio: 0,4 % / 1,1 amm: 4,2 % / 3,6 % Vuonna 2020 on järjestetty resto-koulutus osana tunne- ja vuorovaikutuskoulutus-kokonaisuutta. Uuden kouluturvallisuutta edistävän mobiiliohjelman hankintaprosessi on käynnistetty. Turvallisuuteen liittyviä harjoituksia tehdään varhaiskasvatuksessa ja kouluilla vuosittain ja turvallisuussuunnitelmia

			Turvallisuuteen liittyviä harjoituksia tehdään varhaiskasvatuksessa ja kouluilla vuosittain ja turvallisuussuunnitelmia päivitetään tarvittaessa.

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.2020**
Liikennepäästöjen vähentäminen	Waltti-kortin käyttö Liikkuminen kävellen ja pyöräillen/kasvatus- ja opetushenkilöstö	Huoltajien koulukyyditykset vähenevät, kun oppilaat käyttävät julkisia kulkuneuvoja tai kävelevät tai pyöräilevät	Kevään koronatilanteessa etäopetuksessa koulukuljetukset vähenivät. Waltti-kortilla mahdollistetaan liikkuminen julkisella liikenteellä sekä kouluun että harrastuksiin.
Vesistöjen laadun parantaminen ja pohjavesiriskin vähentäminen	Ympäristökasvatus, teemaopinnot/kasvatus- ja opetushenkilöstö	Kestävän kehityksen suunnitelmien mukainen aktiivinen toiminta.	Kestävä kehitys ja ympäristökasvatus ovat osa opetussuunnitelmaa ja varhaiskasvatussuunnitelmaa . Mm. hankinnoissa huomioidaan kestävän kehityksen tavoitteet.
Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen			Kasvisruoka on kaikille lapsille ja nuorille vaihtoehtona.

Painopiste: Elinvoimaisuus			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	
Resurssitehokkuus	Biojätteiden kierrätyksen lisääminen syntypaikkalajittelun ja keräämisen tehostamisella/kasvatus- ja opetushenkilöstö	Syntyvän sekajätteen määrä/määrä pienenee sihyn toimipisteissä (koulut ja päiväkodit)	Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa jätteitä lajitellaan ja erilaisia pakkausmateriaaleja hyödynnetään osittain askarteluissa ja leikeissä.

Painopiste: Kaupungistuminen			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	
Saavutettavuus	Viisaan liikenteen kokeilut (joukkoliikenteen kutsupalvelut, yhteiskuljetukset esim. koulu-, palvelu- ja asiointiliikenteessä, työmatkaliikennekokeilu AIKO –hankkeessa) – Waltti-kortin käyttö mahdollistaa maksuttoman joukkoliikenteen peruskoululaisille/Kyytineuvo ja koulut	joukkoliikenteen käyttäjämäärät (suoritetta)/määrä kasvaa	Waltti-kortti on edelleen käytössä peruskoululaisilla edistämässä julkisen liikenteen käyttöä.
Palvelujen digitalisointi	Kaupungin omistamien tilojen ja alueiden varausjärjestelmän sähköistäminen sekä markkinoinnin tehostaminen – koulujen käytön laajentaminen kouluajan ulkopuolella/yhteistyö vuokrauspalvelujen kanssa	julkisten tilojen käyttöaste, vajaakäyttöiset kiinteistöt/Lähtötilanne (15 h/vrk) 43 % / Tavoite 65 % Lähtötilanne Rakennuskohtainen varausjärjestelmä / Tavoite	Korona-pandemiasta johtuvien sulkutoimien johdosta käyttöasteen kasvattaminen ei ole onnistunut. Timmi-järjestelmä on käytössä mm. liikuntapalveluissa. Uutta järjestelmää haetaan

	TVT-taitoja opetellaan varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa, Google-maailman hyödyntäminen opetuksessa digimateriaalien kanssa/kasvatus- ja opetushenkilöstö Monipuolisia TVT-taitoja vahvistetaan lukiokoulutuksessa. Nettilukion kurssitarjonnan tarkoituksenmukainen hyödyntäminen joustavien opiskelupolkujen mahdollistamiseksi/tulosaluej ohtaja ja lukiokoulutuksen johtoryhmä Daisy-toiminnanohjausjärjestelmä varhaiskasvatuksessa ja Wilma käytössä perusopetuksessa/kasvatus- ja opetushenkilöstö	Avoin ja hlö riippumaton varausjärjestelmä Sujuvat palvelut	edelleen yhteistyössä ASTOn kanssa. Varhaiskasvatuksessa TVT-vastaavat ja perusopetuksessa TVT-tutorit huolehtivat yksikön TVT-osaamisesta. Etäopetusvaiheessa perusopetuksessa opittiin entistä enemmän käyttämään digimateriaalia. Opettajien ja opiskelijoiden TVT-taidot ovat kehittyneet monipuolisesti kevään etäopetuksen aikana. Nettilukion kurssitarjontaa on hyödynnetty opiskelijoiden yksilöllisten opiskelupolkujen mahdollistamiseksi. Nettilukion kurssitarjontaa on hyödynnetty siten, että opiskelijat ovat tarvittaessa voineet edistää joustavasti opintojaan verkkokursseja opiskelemalla. Opiskelijoiden TVT-taidot ovat vahvistuneet myös etäopiskelujaksojen aikana. Daisy on käytössä.
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Kestävän kehityksen suunnitelmat käytössä kaikissa yksiköissä/kasvatus- ja opetushenkilöstö Kaupungin virka-autojen käyttö/koko henkilöstö	käytetään kaupungin biokaasuautoja virka- ja virantoimitusmatkoissa	Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa jätteitä lajitellaan ja erilaisia pakkausmateriaaleja hyödynnetään osittain askarteluissa ja leikeissä. Käytetään kaupungin autoja, käyttö vähäistä koronapandemiasta johtuen – kokoukset ja koulutukset ovat siirtyneet pääsääntöisesti verkkoon.

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.2020**
Kalevankangas - kehittämisalusta	Edistetään kuntalaisten tasavertaisuutta ja osallisuutta liikunnalliseen elämäntapaan/varhaiskasvat us, perusopetus ja lukiokoulutus käyttää Kalevankankaan alueen palveluja/kasvatus- ja opetushenkilöstö	Kalevankankaan liikuntapaikkojen käyttö kasvaa	Stadiumi on ollut säännöllisesti koulujen, varhaiskasvatuksen ja liikuntapalvelujen käytössä. Koronapandemian aiheuttamien sulkutoimien vuoksi käyttö on ollut aikaisempaa huomattavasti vähäisempää. Kevään ja syksyn ylioppilaskirjoitukset pystytiin järjestämään Stadiumilla turvaohjeita noudattaen.

Työelämän tarpeista lähtevä koulutus	Osallisuuden ja hyvinvoinnin varmistaminen (nuoret ja aikuiset) osaamisen kehittämisen keinoin/lukiokoulutus	Toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuuden kasvu/Ei tutkintoa: v. 2016: 6612 hlö / pienenee vuosittain Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuuden kasvu/v. 2016: 13645 hlö / kasvaa vuosittain Nuorisotyöttömyyden (17-24 v.) väheneminen/Lähtötilanne (2016): 21,8 %/17 % Tavoite: korkeintaan maan keskiarvotaso	Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa, Mikkeli 2016: 12 698 hlöä2017: 12 259 hlöä 2018: 11 820 hlöä 2019: 11 481 hlöä Korkea-asteen tutkinto, Mikkeli 2017: 13 843 hlöä 2018: 13 991 hlöä 2019: 14 007 hlöä Nuorisotyöttömyys (17-24 v) Mikkeli/koko maa 2018 14,3 %/ 12,3 % (THL) Mikkeli/koko maa 2020 15,8 %/16,7 % Mli 12/2020: 404 hlöä (Tilastokeskus) Lukiossa käynnistyi Ohjatusti kohti tulevaisuuden työelämää - hanke, jonka toimenpiteillä edistetään näitä tavoitteita.
Korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyö	Opintotarjonnan Outlet (monimuotoinen verkostomainen koulutustarjotin) / lukiokoulutus Yhteinen näkyvyys/lukiokoulutus Koulutuksen järjestäjien oma neuvottelukunta/johto, lukiokoulutus		MiniMikkeli-yrittäjyyskasvatusyhteistyö Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun kanssa. Täydennyskoulutusyhteistyö eri korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa. Osallistuttu aktiivisesti viisiapilaverkoston, LUKEn ym. yhteistyöverkostojen toiminta. Korkeakoulujen ja oppilaitosyhteistyön parempi yhteinen näkyvyys on edennyt pienin askelin. Koulutustoimijoiden foorumi kokoontunut Etelä-Savon Maakuntaliiton kokoon kutsumana säännöllisin välein. Oppivelvollisuuden laajentaminen (1.8.2021 alkaen) on tiivistänyt oppilaitosyhteistyötä ja on aloitettu yhteinen valmistelutyö sen edellyttämiin toimintoihin.

Työllisyydenhoito			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.2020**
Työllistämisperusteiset oppisopimukset ja muu koulutukseen ohjaus	Oppisopimuksia palvelualueelle mahdollisuuksien mukaan/kaikki tulosalueet	Oppisopimusten lukumäärä/ 15kpl/vuosi	Varhaiskasvatuksessa on ollut neljä työntekijää työllisyyspalveluiden palkkaamana töissä oppisopimuksella.

			Nepsy-koulutukset (neuropsykiatrinen valmennus) perusopetuksessa toteutetaan oppisopimuskoulutuksina (noin 12 henkilöä/vuosi).
Osaavan työvoiman varmistaminen	Aktiivinen rekrytointi/kaikki tulosalueet	Tavoitteena saada uusia asukkaita ja lisätä seudun näkyvyyttä	Sijaisuuksiin on osittain ollut vaikea saada kelpoisia. Myöskään kaikkiin varhaiskasvatuksen opettajan vakinaisiin tehtäviin ei ole ollut saatavilla kelpoista työntekijää.

Kaupunkimarkkinointi			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.2020**
Strategian jalkauttaminen ja brändityö	Sitoutetaan kaupunkiorganisaatio ja yhteistyökumppanit strategian ja kaupunkibrändin toteuttamiseen Koulutetaan kaupunkiorganisaatiota ja yhteistyökumppaneita/koko henkilöstö	Kaupunkiorganisaatio, yhteistyökumppanit ja kaupunkilaiset käyttävät aktiivisesti Mikkelin uutta brändiä	Strategia ja sen sisältämät ohjelmat otettu huomioon vahvasti mm. esimieskoulutuksessa sekä kehityskeskusteluissa.
Mikkelin vetovoiman ja tunnettuuden lisääminen	Tuodaan esiin Mikkelin hyviä puolia monikanavaisesti Markkinoidaan sähköisiä kanaviamme niin sisäisesti kuin ulkoisesti Laadukkaat kasvatus- ja perusopetuspalvelut sekä terveet, turvalliset ja uudet tilat lisäävät kaupungin vetovoimaa/koko henkilöstö Laadukkaat ja monipuoliset lukiopalvelut, joita kehitetään aktiivisesti yhteistyössä mm. Viisiapilaverkoston ja LUKE –verkoston kanssa. Mikkelin rooli verkko-oppimisen ja monimuoto-oppimisen kehittäjänä nostetaan aktiivisesti esille/tulosaluejohtaja ja lukioiden rehtorit		Varhaiskasvatuksen laatua seurataan ja kehitetään toiminnan arviointipalautteen pohjalta. Kattilansillan uusi päiväkoti valmistui kesällä ja Rantakylän päiväkodin rakentaminen on käynnissä. Edelleen joissakin päiväkodeissa on sisäilmaongelmaa. Myös perusopetuksessa on peruskorjattu kouluja ja Anttolaan on valmistunut uusi koulu. Eteläinen aluekoulu on suunnittelussa. Perusopetuksessa aktiivista hanketoimintaa, jonka avulla laatua kehitetään. Lukiossa on runsaasti erilaisia hankkeita ja tiivistä oppilaitosyhteistyötä, joiden avulla parannetaan lukiokoulutuksen laatua.

Kasvatus ja opetus, hallinto		TP 2019	TA 2020	TA 2020+lmr	TP 2020	Toteuma%
Kasvatus ja opetus, hallinto						
Menot	€	389 163	408 500	408 500	432 436	105,9 %
Tulot	€	-2 472	-1 100	-1 100	-816	74,2 %
Netto	€	386 691	407 400	407 400	431 620	105,9 %
Kasvatus- ja opetuslautakunta						
Menot	€	26 942	35 800	35 800	29 798	83,2 %
Tulot	€					
Netto	€	26 942	35 800	35 800	29 798	83,2 %
Projektit						
Menot	€	509 333	442 100	659 100	716 698	162,1 %
Tulot	€	-434 845	-430 000	-430 000	-658 557	153,2 %
Netto	€	74 489	12 100	229 100	58 140	480,5 %
Ehkäisevä päihdetyö						
Menot	€		62 600	62 600	3 835	6,1 %
Tulot	€					
Netto	€		62 600	62 600	3 835	6,1 %
Kasvatus ja opetus, hallinto yhteensä						
Menot	€	925 439	949 000	1 169 200	1 182 767	124,6 %
Tulot	€	-437 317	-431 100	-431 100	-659 373	153,0 %
Netto	€	488 122	517 900	738 100	523 394	101,1 %

Keskeiset tapahtumat kaudella

Hyvinvointikoordinaattorin tehtävä siirtyi konserni- ja elinvoimapalveluista sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualueelle kasvatus- ja opetuslautakunnan hallinnon alaisuuteen. Tavoiteorganisaation mukaisesti ehkäisevän päihdetyön koordinaattorin tehtävä lakkautettiin ja tehtävät jaettiin hyvinvointikoordinaattorille ja nuorisopalveluihin. Meijän Mikkeli -hanke jatkui ja sille haettiin ja saatiin jatkoaikaa 30.6.2021 saakka. Toteutettiin Porukalla!-hanke, jonka tehtävänä oli tukea kansalaisia poikkeuksellisena korona-aikana.

Lukiokoulutus ja toisen asteen yhteistyö		TP 2019	TA 2020	TA 2020+lmr	TP 2020	Toteuma%
Varsinaiset opiskelijat	*kpl*	814	788		778	98,7 %
Aineopiskelijoiden lukumäärä	*kpl*	61	151		136	90,1 %
Opetuskurssien lukumäärä	*kpl*	855	822		775	94,3 %
Lukio yhteensä						
Menot	€	5 792 582	6 150 000	6 057 600	5 396 072	87,7 %
Tulot	€	-182 924	-408 500	-408 500	-283 933	69,5 %
Netto	€	5 609 658	5 741 500	5 649 100	5 112 139	89,0 %

Keskeiset tapahtumat kaudella

Varsinaisten opiskelijoiden määrän ja erityisesti opetuskurssien lukumäärän pienenemisessä näkyy Mikkelin lukion Ristiinan toimipisteen lakkauttaminen 1.8.2020. Aineopiskelijoiden määrän pieneneminen johtuu tavanomaista pienemmästä kahden tutkinnon abiturienttien määrästä. Toimintavuotta 2020 leimasi koronapandemia ja siitä seuranneet toimintarajoitukset ja muutokset lukiokoulutuksen normaaliin toimintaan. Poikkeusolosuhteet sekä kevätlukukaudella että syyslukukaudella 2020 näkyvät tilinpäätöksessä talousarvioon nähden pienentyneinä tuloina ja menoina.

Varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut

Päivähoito		TP 2019	TA 2020	TA 2020+lmr	TP 2020	Toteuma%
Omat päiväkodit						
Päiväkoti, asiakkaat	*kpl*	1 099	1 106		1 121	101,4 %
Alle 3-vuotiaita	*%*	17	19		19	96,8 %
Erityisasiakkaat	*%*	15	12		15	128,0 %
Esiopetus, päiväkoti ja esiopetusasiakkaat 3-6v	*kpl*	433	431		436	101,2 %
pelkässä esiopetuksessa	*kpl*	68	53		74	139,6 %
Ostopalvelupäiväkodit						
Päiväkoti, asiakkaat	*kpl*	9	6		7	116,7 %
Alle 3-vuotiaita	*%*	11	17		0	0,0 %
Erityisasiakkaat	*%*	0	0		43	
Päiväkoti						
Päiväkoti, asiakkaat	*kpl*	1 108	1 112		1 128	101,4 %
Alle 3-vuotiaita	*%*	26	19		19	99,1 %
Erityisasiakkaat	*%*	15	12		15	125,0 %
Esiopetus, päiväkoti ja esiopetusasiakkaat 3-6v	*kpl*	433	431		436	101,2 %
pelkässä esiopetuksessa	*kpl*	68	53		74	139,6 %
Vuorohoito						
Vuorohoito, asiakkaat	*kpl*	366	359		335	93,3 %
Päivähoito yhteensä						
Päivähoitoasiakkaat (sis. pv. Koti, erityis ja vuorohoito)	*kpl*	1 542	1 524		1 537	100,9 %
Läsnäolopäivien määrä	*kpl*	360 869	354 294		287 041	81,0 %

Ryhmis ja perhepäivähoito		TP 2019	TA 2020	TA 2020+lmr	TP 2020	Toteuma%
Ryhmis						
Ryhmis, asiakkaat	*kpl*	72	67		54	80,6 %
Perhepäivähoito hoitajan kodissa						
Perhepäivähoito hoitajan kodissa, asiakkaat	*kpl*	78	70		48	68,6 %
Perhepäivähoito yhteensä						
Perhepäivähoitopaikat yhteensä	*kpl*	150	137		102	74,5 %
Alle 3-vuotiaita	*%*	51	51		42	82,7 %
Erityisasiakkaat	*%*	6	3		9	

Hoidon tuki		TP 2019	TA 2020	TA 2020+lmr	TP 2020	Toteuma%
Kotihoidontuki						
Kotihoidontuella hoidettavat lapset	*kpl*	512	547		422	77,1 %
Yksityinen tuki						
Yksityisen hoidon tukilapset	*kpl*	697	687		699	101,7 %
Muu kuntakohtainen tuki						
Muu kuntakohtainen tuki, asiakas	*kpl*	37	39		33	84,6 %
Yhteensä hoidon tuki						
Yhteensä hoidon tuella	*kpl*	1 246	1 273		1 154	90,7 %

Varhaiskasvatus yhteensä		TP 2019	TA 2020	TA 2020+lmr	TP 2020	Toteuma%
Varhaiskasvatus yhteensä						
Lapsia yhteensä	*kpl*	2 938	2 895		2 760	95,3 %
€ / asiakas	*€/asiakas*	10 961	10 644		11 012	103,5 %
Menot yhteensä	*€*	32 204 856	33 002 300	32 982 300	32 012 187	97,0 %
Tulot yhteensä	*€*	-1 824 748	-2 187 100	-1 727 100	-1 619 914	74,1 %
Varhaiskasvatus netto	*€*	30 380 108	30 815 200	31 255 200	30 392 273	98,6 %

Keskeiset tapahtumat kaudella

Kattilansillan uusi päiväkoti valmistui toukokuussa ja Norpanhovin päiväkodin korjaus valmistui syksyllä. Ryhmikset Piilopirtti, Pajunkissa ja Otsola lakkautettiin. Koronakevään lasten poissaoloista johtuen henkilöstöä jouduttiin lomauttamaan. Säästöä tuli henkilöstökuluissa ja palvelujen ostoissa. Varhaiskasvatuksen maksutuottoja kertyi ennakoitua vähemmän koronasta johtuvista perheille annetuista maksuhyvityksistä johtuen. Palvelusetelin aiempina vuosina talousarvioraamissa huomioimatta jäänyt setelin käytön kasvusta johtunut ylityksen kertymä saatiin kompensoitua määrärahasiirroilla henkilöstökustannussäästöistä ja kotihoidon tuen säästöstä.

Perusopetuspalvelut		TP 2019	TA 2020	TA 2020+lmr	TP 2020	Muutos % 2020-2019
Peruskoulut						
Peruskoulut, oppilaita	*kpl*	4 731	4 733		4 760	100,6 %
joista erityistä tukea tarvitsevat oppilaat*)	*kpl*	466	386		411	106,5 %
Tuntia, koulut	*h*	9 251	9 081		9 079	100,0 %
11-v oppivelvollisuus						
11-v oppivelvollisuus, oppilaita	*kpl*	106	104		103	99,0 %
Aamu- ja iltapäivätoiminta						
Aamu- ja iltapäivätoiminta, osallistujia	*kpl*	428	414		413	99,8 %
Perusopetus yhteensä						
Perusopetus yhteensä, oppilaita	*kpl*	4 837	4 837		4 788	99,0 %
Tuntia yhteensä, perusopetus	*h*	9 251	9 081		9 079	100,0 %
Menot	*€*	49 349 789	52 151 400	51 776 100	48 566 454	93,1 %
Tulot	*€*	-2 541 846	-2 799 900	-2 799 900	-2 378 697	85,0 %
Netto	*€*	46 807 942	49 351 500	48 976 200	46 187 757	93,6 %
Varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut yhteensä						
Menot	*€*	81 569 946	85 153 700	84 758 400	80 578 641	94,6 %
Tulot	*€*	-4 366 653	-4 987 000	-4 527 000	-3 998 611	80,2 %
Netto	*€*	77 203 293	80 166 700	80 231 400	76 580 030	95,5 %

Keskeiset tapahtumat kaudella

Kaupunkirakennesuunnitelman edellyttämät tuntikehyssäästöt on tehty. Eteläisen aluekoulun suunnitteluprosessi on edennyt kilpailutusvaiheeseen. Koronarajoitusten ja etäopetusjaksojen takia vuosi 2020 oli erittäin poikkeuksellinen perusopetuksessa. Poikkeusolosuhteiden takia säästöä syntyi henkilöstökuluissa ja palveluiden ostoissa.
* Vuoden 2020 luvut eivät sisällä 11-vuotisen oppivelvollisuuden oppilaita.

Talous

Kasvatus- ja opetuslautakunta

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	**5 826 600**	**-460 000**	**5 366 600**	**4 941 917**	**-424 683**
Toimintamenot	**-92 254 200**	**269 000**	**-91 985 200**	**-87 157 480**	**4 827 720**
Toimintakate (netto)	-86 427 600	-729 000	-86 618 600	-82 215 562	4 403 038

2.2.2.7 Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta

Tavoitteena on edistää kaupunkilaisten hyvinvointia ja harrastuneisuutta, lisätä poikkihallinnollisuutta, kehittää toimintaympäristöjä ja sähköisten palvelujen käyttöä sekä tehostaa kumppanuussuhteita yhdistysten ja järjestöjen kanssa.

Lautakunta vastaa kansalaisopiston, yleisten kulttuuripalvelujen, liikunta- ja nuorisopalvelujen, kirjastopalvelujen, museopalvelujen ja orkesteripalvelujen tuottamisesta.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Lautakunnan palvelut ovat pääasiassa lähipalveluja, joiden järjestäminen ja tuottaminen on ollut erittäin vaikeaa tai jopa mahdotonta koronapandemian alettua maaliskuussa 2020. Osa lautakunnan alaisesta toiminnasta on ollut kokonaan pysähdyksissä ja osaa on voitu toteuttaa tarkoilla turvaohjeilla osallistujamäärät rajaten. Toisaalta koronatilanne on myös synnyttänyt uusia tapoja tehdä ja viedä kulttuuripalveluja asiakkaan ulottuville esimerkiksi verkon välityksellä. Koronatilanteesta johtuen lautakunnan alaisille toiminnoille asetetut tavoitteet eivät toteutuneet.

Lautakunnan alaiset tulosalueet jaettiin tehtävänmukaisiksi tulosalueiksi 1.7.2020 alkaen. Elinikäisen oppimisen ja osallisuuden tulosalue jaettiin kansalaisopiston ja osallisuuden tulosalueeksi ja kirjaston tulosalueeksi – samassa yhteydessä nuorisovaltuusto ja lasten parlamentti siirtyivät nuorisopalveluiden tulosalueelle. Taide, kulttuuri ja tapahtumat -tulosalue jaettiin tulosalueiksi yleiset kulttuuripalvelut, museopalvelut ja kaupunginorkesteri. Liikunta- ja nuorisotulosalue jaettiin tulosalueiksi liikuntapalvelut ja nuorisopalvelut.

Sodan ja rauhan keskus Muisti avautuu yleisölle keväällä 2021. Päämajamuseon perusnäyttelyä on uusittu ja edelleen uusitaan hyödyntäen uutta näyttelytekniikkaa. Muistin näyttelyiden pohjaksi toteutettiin alustaratkaisu, ohjelmisto, jonka avulla näyttelykohteiden sisältöjä voidaan luoda ja muokata. Alustaratkaisu on EAKR-rahoitteinen. Päämajamuseo oli hankkeessa osarahoittajana. Koronaepidemian vuoksi kaikki museokohteet olivat yleisöltä suljettuina ajalla 15.3.-30.6.2020. Kaikki tapahtumat peruutettiin samasta syystä. Museoiden avoinnapitohenkilökunta oli lomautettuna neljä viikkoa ajalla 19.5.-15.6. Museokohteet avattiin 1.7. lukuun ottamatta Kivisakastia ja taidemuseota. Mannerheimin salonkivaunua ei voitu turvallisuussyistä pitää lainkaan avoinna yleisölle. Huolimatta koronan vaikutuksesta, heinäkuun kävijämäärä museokohteissa oli 9 945. Koronan toisen aallon yltyessä syksyllä, kaikki tapahtumat peruttiin, kuten myös Museoiden yö. Päämajamuseo suljettiin 2.11.2020 alkaen perusnäyttelyn uudistamisen vuoksi. Päämajamuseo avautuu yleisölle Sodan ja rauhan keskus Muistin avaamisen yhteydessä. Suur-Savon museo on ollut suljettuna 23.8.2020 alkaen ja museo avataan yleisölle jälleen toukokuussa 2021. Mikkelin kaupungin museoissa vieraili yhteensä 18 253 kävijää, joka on noin puolet edellisvuoden kävijämäärästä.

Kaupunginorkesteri teki alkuvuonna palvelukotiesiintymisiä ja kausikonsertteja normaalisti. Konserttikausi keskeytettiin 13. maaliskuuta. Muusikot olivat palkanmaksun keskeytyksessä 2.4.-14.5.2020. Orkesteri ei ole esiintynyt maaliskuun jälkeen, koska myös kaikki kesän festivaaliesiintymiset peruttiin. Orkesteri on toteuttanut erilaisia videointeja, joita on julkaistu verkossa. Orkesteri on käynyt keskusteluja eri hyvinvointipalveluiden ja –hankkeiden kanssa kokonaisuuksista, joissa orkesteri on mukana tulevaisuudessa.

Yleisissä kulttuuripalveluissa ei ollut varsinaista tapahtumatoimintaa maaliskuun puolesta välistä kesäkuun loppuun saakka koronaviruspandemiaan liittyvien rajoitusten ja tapahtumien järjestämiskiellon vuoksi. Myös yleisiin kulttuuripalveluihin kohdistui palkanmaksun keskeytyksiä keväällä ja kesällä. Isommista kokonaisuuksista mm. Hulivilikarnevaali ja suurin osa puistokonserttisarjasta jouduttiin perumaan, samoin Kulttuuripolun ja KulttuuriKamelin loppukevään sekä merkittävä osa syyskauden kokonaisuuksista peruuntui. Syyskauden aikana pystyttiin toteuttamaan pienempiä, rajattuja tapahtumia sekä testattiin joitakin soveltavia palveluja, kuten striimattuja konsertteja ja digitaalista satuseikkailua varhaiskasvatuksen puolelle. Kulttuurivierailut ikäihmisten palveluyksiköissä olivat kiellettyjä maaliskuun puolesta välistä vuoden loppuun saakka. Rajoitukset vaikuttivat myös yhteistyöhön ja kolmannen sektorin toimintaan, koska suuri osa tapahtumista jouduttiin perumaan.

Liikkuva Mikkeli 2030 –ohjelmaan liittyvät työpajat ja asiakaskyselyt toteutettiin alkuvuoden aikana; osa suunnitelluista työpajoista ja haastatteluista jouduttiin perumaan koronapandemian vuoksi. Olemassa olevien liikuntapaikkojen korjaustarpeiden kartoitus on aloitettu. Ristiinan nuorisotilan sijoittaminen yhtenäiskoulun yhteyteen on hankesuunnitteluvaiheessa ja toteutuu vuoden 2021 aikana. Kattilansillan nuorisotalosta on luovuttu ja siirrytty tilapäistiloihin odottamaan Eteläisen aluekoulun valmistumista.

Kansalaisopiston kevätlukukausi keskeytettiin koronavirusepidemian takia kaupungin poikkeusolojen johtoryhmän päätöksellä 14. maaliskuuta ja määräaikaiset tuntiopettajat irtisanottiin 16. maaliskuuta. Osa kieltenopetuksesta ja lasten ja nuorten taiteen perusopetukseen liittyvästä kuvataideopetuksesta hoidettiin loppukevään aikana etäopetuksena. Lisäksi taiteen perusopetukseen liittyvää musiikin yksilöopetusta jatkettiin toukokuun 13. jälkeen, kun koulutkin palasivat lähiopetukseen. Syyslukukaudella osa kursseista alkoi koronarajoitusten takia kaksi viikkoa suunniteltua myöhemmin. Lisäksi lukukausi keskeytyi koronan takia marraskuun lopussa ja osa kurssikerroista ja alkusyksyn korvauskerroista jäi pitämättä. Kansalaisopiston opiskelijamäärä ja opetustuntimäärä oli syksyn aikana selvästi normaalia pienempi. Vähennykset selittyvät mitä todennäköisimmin koronatilanteella. Asiakkaat eivät ilmoittautuneet kursseille entiseen malliin, koska oli epävarmaa, pystytäänkö kurssitoimintaa aloittamaan tai viemään loppuun.

Aluejohtokunnille valmisteltiin uutta lähidemokratiamallia, jota ei lopulta hyväksytty esitetyssä muodossa. Kaupunginvaltuusto päätti kuitenkin siirtää aluejohtokunnat vuoden 2021 aikana kaupunkiympäristölautakunnan alaisuuteen.

Vanhus- ja vammaisneuvostot ovat toimineet vaikuttamistoiminnassa aktiivisesti muun muassa antamalla lausuntoja

rakennushankkeisiin, kaupunkisuunnitteluun ja esteettömyyteen. Aktiivisesti on tehty myös kannanottoja ja aloitteita ajankohtaisiin erityisryhmiä koskeviin palveluihin ja suunnitelmiin.

Kirjastopalveluissa on toteutettu kirjastolle laadittua palvelusuunnitelmaa valtuuston päätösten mukaisesti. Palveluverkkoa on tiivistetty lakkauttamalla Kalevankankaan ja Lähemäen kirjastot 1.1. ja Rantakylän kirjasto 1.7. Erityisesti lasten ja nuorten kirjastopalvelujen kriittisimpiä tarpeita paikkaamaan perustettiin uusi, hakeutuva palvelumuoto Liikkuva kirjastopalvelu, joka tuo kirjastoaineistoja ja henkilökunnan osaamista perinteisten kirjastotilojen ulkopuolelle. Liikkuvaan kirjastopalveluun on siirtynyt kaksi henkilöä kirjaston henkilökunnasta. Toimintamuotoja ovat esimerkiksi pop-up -kirjastot, satutunnit ja kirjallisuustuokiot, joita toteutetaan eri paikoissa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Liikkuvan kirjastopalvelun kouluyhteistyöhön kuuluvat muun muassa Kirjastopolku-ohjelmaan kuuluvien kirjavinkkausten pitäminen ja kirjakassien toimittaminen kouluille. Kirjaston verkkopalveluja on kehitetty palvelusuunnitelman mukaisesti Lumme-kirjastojen laajuudessa. Esimerkiksi e-kirjahankintaan on panostettu sekä otettu käyttöön kotimainen etä-eMagz -palvelu, joka mahdollistaa asiakkaille sähköisten aikakauslehtien lukemisen myös muualla kuin kirjaston verkossa. E-aineistojen käyttö on kasvanut voimakkaasti.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Lautakunnan alaisen toiminnan tuotot olivat noin 1 959 000 euroa ja ne ylittivät talousarvoin 14 000 euroa. Toimintakulut olivat 18 073 000 euroa ja ne alittivat talousarvion 1 804 000 euroa. Toimintakate muodostui näin ollen 1 818 000 euroa talousarviota paremmaksi.

Toimintatuotoissa myyntituotot ylittyivät 24 000 euroa, maksutuotot alittuivat 40 000 euroa, tukia ja avustuksia saatiin 86 000 euroa talousarviota enemmän, vuokrat alittuivat 108 000 euroa ja muut toimintatuotot ylittyivät 52 000 euroa.

Toimintakuluissa henkilöstömenot alittivat talousarvion 767 000 euroa. Palvelujen ostot alittivat talousarvion 557 000 euroa – säästöä syntyi asiantuntijapalveluista, ilmoitus- ja markkinointikuluista sekä rakennusten ja alueiden kunnossapitopalvelujen vähäisemmän oston johdosta. Aineet, tavarat ja tarvikkeet alittivat talousarvion 91 000 euroa, avustukset alittuivat 192 000 euroa, vuokrat alittuivat 57 000 euroa ja muut toimintakulut alittuivat 140 000 euroa.

Toimintakulujen alitukseen syynä oli koronapandemian poikkeusolot, jonka johdosta toimintoja suljettiin ja/tai rajoitettiin, henkilöstöä lomautettiin tuotannollisista syistä eikä esimerkiksi toiminnan tuottamisessa ja ylläpitämisessä tarvittavia aineita, tavaroita, tarvikkeita ja ulkoa ostettavia palveluja hankittu. Sulku- ja varotoimet koronapandemian hillitsemiseksi ovat vaikuttaneet lautakunnan alaiseen toimintaan aina maaliskuusta 2020 alkaen ja edelleen toimintoja rajoitetaan.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Syrjäytymisen ehkäisy	Maksuttomat tapahtumat ja teemapäivät/kaikki tulosalueet Liikuntaseuroihin kuulumattomien lasten ja nuorten ohjaaminen liikunnan pariin, matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksia tarjoavien liikuntatoimijoiden avustaminen/liikunta- ja nuorisopalvelut Aktiivinen arki ja muut vapaa-ajantoimintoihin kannustavat tapahtumat/kaikki tulosalueet	Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % (Kouluterveyskysely) lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 90,8 %/90,2 %, tavoite: 95 % 8.-9. lk: 75,7 %/75,1 %, tavoite: 80 % lukio: 74,5 %/75,2 %, tavoite: 80 % amm: 78 %/76,5 %%, tavoite: 80 % Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus, % (FinSote, aikuisväestö), lähtötilanne (2015): Kaikki MLI 53,8 %/koko maa 54,5 %, tavoite: 60 % 65+ 56,6 %/52,4 %, tavoite 60 %	Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % (Kouluterveyskysely 2019 MLI/koko maa): 4.-5. lk: 90,6 %/ 89,5 % 8.-9. lk: 76,1 %/ 75,2 % lukio: 76 %/ 74,5 % amm: 74,7 %/ 76,1 % Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus, % (FinSote, aikuisväestö) – ei Mikkeli-kohtaisia tietoja.

Kumppanuustalo-toimintamalli	Kumppanuusmallin valmistelu hankkeessa yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa/elinikäinen oppiminen ja osallisuus - tulosalue Lasten ja nuorten osallisuuden tukeminen: lasten ja nuorten vaikuttajaryhmien kuuleminen päätöksenteossa/kaikki tulosalueet	Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.- 8.-9. lk: 26,3 %/26,9 %, tavoite: 33 % lukio: 29,1 %/30,5 %, tavoite: 33 % amm: 31,3 %/28,6 %, tavoite: 33 % Ei yhtään läheistä kaveria/ystävää, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 0,6 %/0,7 %, tavoite: 0 % 8.-9. lk: 7,2 %/8,5%, tavoite: 0 % lukio: 8 %/7,2 %, tavoite: 0 % amm: 7,6 %/7,4 %, tavoite: 0 % Tuntee itsensä yksinäiseksi, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 1,8 %/2,7 %, tavoite: 0 % 8.-9. lk: 8,6 %/9,5 %, tavoite: 0 % lukio: 10,3 %/10,4 %, tavoite: 0 % amm: 7,4 %/10 %, tavoite: 0 % Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus, % (FinSote, aikuisväestö) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2015): Kaikki 9,9 %/8,6 %, tavoite: 0 % 20-64 v. 10,2 %/8,6, tavoite: 0 % 65+ 9,1 %/8,6 %, tavoite: 0 %	Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % (Kouluterveyskysely) – ei Kouluterveyskyselyssä 2019 Ei yhtään läheistä kaveria/ystävää, % (Kouluterveyskysely 2019 MLI/koko maa): 4.-5. lk: 1,1 %/0,9 % 8.-9. lk: 9,3 %/9,1 % lukio: 8,2 %/7,9 % amm: 8,2 %/8,3 % Tuntee itsensä yksinäiseksi, % (Kouluterveyskysely 2019 MLI/koko maa): 4.-5. lk: 3,6 %/3,4 % 8.-9. lk: 10,8 %/10,7 % lukio: 12,3 %/11,7 % amm: 12,9 %/10,9 % Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus, % (FinSote, aikuisväestö) – ei Mikkeli-kohtaista tietoa Kirjaston tapahtumissa 1186 osallistujaa. Kaupunginorkesteri teki tammikuussa palvelukotikiertueen ja esiintyi Voimaa vanhuuteen hankkeen päätösseminaarissa sekä siihen liittyneissä päivätansseissa. Kumppanuustalotoimintamallin valmistelu on kesken, kun Lähemäki-talon kehittäminen kumppanuustaloksi kariutui. Kumppanuustaloa viedään eteenpäin lähinnä toimintamallia kehittämällä, jolloin kumppanuus voi toteutua eri puolilla kaupunkia ilman erillistä kumppanuustalokiinteistöä.

Osallisuuden ja toimijuuden edistäminen	Palvelujen saavutettavuuden parantaminen digitaalisilla palveluilla ja digiopastuksella/kaikki tulosalueet		Kirjaston digiopastukset: tietotunnit 12 x 1 t, yht. 56 osallistujaa, ja Esteryn vapaaehtoisten pitämä digiopastus 10 x 2 t, yht. 180 osallistujaa.
	Osallistavan budjetoinnin kokeilujen jatkaminen ja sopivien mallien löytäminen/kansalaisopisto		Orkesteri teki suoran internetlähetyksen konsertista Mikaelista helmikuussa. Tämän lisäksi orkesteri oli mukana valtakunnallisessa videoinnissa, joka esitettiin mm. YLEllä. (10 000 katselukertaa Youtubessa + YLEn TV-lähetys). Orkesterin omia kevään ja kesän videotuotantoja on katsottu noin 2 000 kertaa.
	Meijän Mikkeli –hankkeen kautta syntyvät eri-ikäisille kohdentuvat osallisuuden edistämismallit/Meijän Mikkeli-hanke ja yhteistyö kaikkien tulosalueiden kesken	Osallistavalla budjetoinnilla jaettu raha euroina Osallistavan budjetoinnin hankkeiden määrä Tuensiirtohankkeiden tavoitteiden saavuttaminen ja osallistujamäärät	Osallistavan budjetoinnin kehittäminen kiinteäksi osaksi kaupungin toimintaa on vielä kesken. Euro- tai hankemäärää ei näin ollen pystytä nimeämään. Kaupungin osallisuussuunnitelmassa todetaan, että osallistavan budjetoinnin toimintamalli jalkautetaan osaksi palvelualueiden toimintaa vuoden 2021 loppuun mennessä.

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Luontoympäristön, kulttuurin ja rakennetun ympäristön hyvinvointivaikutusten edistäminen	Julkisen taiteen edistäminen/museopalvelut	Julkisen taiteen poikkihallinnollisen työryhmä kokoontuu säännöllisesti	Julkisen taiteen työryhmä kokoontui keväällä noin kerran kuukaudessa. Työryhmä ei kokoontunut loppuvuoden aikana.
	Vapaasti koulu- ja vapaa-ajankäytössä olevien lähiliikuntapaikkojen huomiointi kouluverkkoratkaisujen yhteydessä, liikkumaan kannustavat ratkaisut koulusuunnittelussa/liikuntapalvelut	Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % (Kouluterveyskysely) Lähtötilanne (MLI/koko maa 2017): 4.-5. lk: 48,1/45,1 %, tavoite MLI: 100 % 8.-9. lk: 22,1 %/19,2 %, tavoite: 100 % lukio: 13,6 %/13,1 %, tavoite: 100 % amm: 11,5 %/12,6 %, tavoite: 100 %	Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % (Kouluterveyskysely 2019 MLI/koko maa): 4.-5. lk: 41,9 %/39,5 % 8.-9. lk: 22,6 %/21,9 % lukio: 12,4 %/13,9 % amm: 15,1 %/15,0 %

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen turvallisuus	Olkkari-toiminnan jatkuvuus ja kehittäminen yhdessä maakunnan kanssa/nuorisopalvelut	Tilaratkaisun toimivuus	Ohjaamo Olkkari toimii suunnitelman mukaisesti monialaisena nuorten palvelujen tarjoajana.
	Esteettömyyden edistäminen palveluissa/kaikki tulosalueet	Esteettömyyssuunnitelma tehty	Kaupungin esteettömyyssuunnitelmaa päivitetään parhaillaan.

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Elinvoimaisuus			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Matkailun edistäminen	Muistin toteuttaminen / kulttuuri- ja museojohtaja	Muisti avautuu kävijöille keväällä 2021	Muistia valmistellaan, avajaiset keväällä 2021.
	Museostrategian liittäminen matkailustrategiaan / kulttuuri- ja museojohtaja	On liitetty	On liitetty.

3. ELINVOIMAOHJELMA

Painopiste: Matkailu, vapaa-ajanasuminen, kulttuuri ja liikunta sekä niihin liittyvä tapahtumatuotanto			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Mikkelin vahvuuksien täysimääräinen hyödyntäminen ja brändin rakentaminen	Laadukkaiden tapahtumien, konserttien ja näyttelyiden järjestäminen/taide, kulttuuri ja tapahtumat - tulosalue Laadukkaat kirjastopalvelut ja kansalaisopisto/elinikäinen oppiminen ja osallisuus - tulosalue Laadukkaiden liikuntapaikkojen rakentaminen ja kunnossapito/liikunta- ja nuorisopalvelut	Kävijämäärät, tavoite: kaikissa kävijämäärät kasvavat lähtötilanne (2017): Kirjasto: 635 534 Museo: 38 491 Orkesteri: 16 918 Kulttuuripalvelut: kävijämäärä omissa ja muiden kanssa yhteistyössä järjestetyissä tapahtumissa: 47 467; kävijämäärä tapahtumissa, joihin on myönnetty kohdeavustusta: 13 293; säännöllistä kulttuuriavustusta saavien kävijä-/osallistujamäärä: 12 011 Uimahalli: 148 829 Teatteri: 37 586 Kansalaisopisto: 5500 opiskelijaa	Kävijämäärät Kirjasto: 214 045 kävijää. Museo: 18 253 kävijää. Kaupunginorkesteri fyysisiä kuulijoita 4 672 (tapahtumia 37 kpl). Verkkokonserttien katselukertoja 13 243 (tapahtumia 12 kpl). Kulttuuripalvelut: kävijämäärä omissa ja muiden kanssa yhteistyössä järjestetyissä tapahtumissa useiden peruutusten vuoksi: 10 947; kävijämäärä tapahtumissa, joihin on myönnetty kohdeavustusta: 899; säännöllistä kulttuuriavustusta saavien kävijä-/osallistujamäärä: 6 895 Uimahalli: 62 750 Teatteri: 11 287 ja tapahtumien kautta 2 428 Kansalaisopisto: 4 546 opiskelijaa lukuvuoden aikana.

Työllisyydenhoito			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma 31.12.**
Pitkään työttömänä olleiden ja nuorten aktivoiminen, työelämävalmiuksien kehittäminen ja palkkatukityöllistäminen. Tavoitteena oikean palvelun löytäminen, koulutukseen hakeutuminen tai avoimille työmarkkinoille työllistyminen.	Nuorten tavoittaminen, motivointi ja ohjaus työllistämistoimenpiteisiin, Olkkarin ja TE-toimiston yhteistyön lisääminen nuorten työllistämiseen liittyen/liikunta- ja nuorisopalvelut	Etsivän nuorisotyön kävijämäärä Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat, lähtötilanne (MLI/koko maa) 6,3 %/8,3 %, tavoite 5 % Nuorisotyöttömyyden (17-24 v.) väheneminen Lähtötilanne (2016): 21,8 %/17 % tavoite korkeintaan maan keskiarvotaso	Etsivän nuorisotyön kävijämäärä / tapaamiskerrat 537 Koulutuksen ulkopuolelle jääneet Mikkeli/koko maa 2018: 6,2 %/7,9 % (Sotkanet/THL) Nuorisotyöttömyys (17-24 v) Mikkeli/koko maa 2018:14,3%/12,3% Nuorisotyöttömyys (17-24 v) Mikkeli/koko maa 2018 14,3 %/ 12,3 % (THL) Mikkeli/koko maa 2020 15,8 %/16,7 % Mli 12/2020: 404 hlöä (Tilastokeskus)

Hyvinvoinnin ja osallisuuden palvelut, hallinto		TP 2019	TA 2020	TA 2020+lmr	TP 2020	Toteuma%
Hallinto yhteensä						
Menot	€	*2 300 546*	2 195 400	2 230 400	2 151 164	96,4 %
Tulot	€					
Netto	€	*2 300 546*	2 195 400	2 230 400	2 151 164	96,4 %

Keskeiset tapahtumat kaudella

Lautakunnan hallintoon sijoittuvat mm. kumppanuussopimukset Mikkelin Teatterin kannatusyhdistyksen, Mikkelin musiikkiopiston kannatusyhdistyksen ja Konsertti- ja kongressitalo Mikaelin kanssa. Korona-pandemian vuoksi sekä Mikkelin Teatterin että Mikaelin toiminta ei ole toteutunut suunnitellusti - musiikkiopisto on pystynyt toteuttamaan yksilöopetusta sekä etäopetusta. Kumppanuussopimuksessa sovitut avustukset on maksettu. Lautakunnan kokoukset on pidetty maaliskuusta alkaen etäkokouksina, kokoukset ovat onnistuneet hyvin.

Taide, kulttuuri ja tapahtumat		TP 2019	TA 2020	TA 2020+lmr	TP 2020	Toteuma%
Hallinto yhteensä						
Hallinto, menot yhteensä	€	*28 442*	17 900	17 900	14 307	79,9 %
Hallinto, tulot yhteensä	€					
Hallinto, netto	€	*28 442*	17 900	17 900	14 307	79,9 %
Muu kulttuuritoiminta						
Asiakkaat, kpl	*kpl*	*52 505*	35 000	35 000	10 947	31,3 %
Menot	€	*608 572*	664 900	629 900	442 140	66,5 %
Tulot	€	*-54 107*	-97 500	-500	-770	0,8 %
Netto	€	*554 465*	567 400	629 400	441 370	77,8 %
Museot						
Museot, käynnit	*kpl*	*37 472*	36 150	36 150	18 253	50,5 %
Näyttelyiden määrä	*kpl*	*12*	12	12	10	83,3 %
Tallenteiden määrä	*kpl*	*48 461*	48 481	48 481	61 649	127,2 %
Sijoitettavien teosten määrä	*kpl*	*749*	706	706	685	97,0 %
Menot	€	*1 298 530*	1 425 100	1 425 100	1 291 700	90,6 %
Tulot	€	*-135 797*	-112 000	-84 000	-158 271	188,4 %
Netto	€	*1 162 733*	1 313 100	1 341 100	1 133 429	84,5 %
Orkesteritoiminta						
Konsertit ja esitykset	*kpl*	*91*	90	90	37	41,1 %
Kuulijoiden määrä	*kpl*	*18 546*	15 000	15 000	4 672	31,1 %
Menot	€	*1 022 126*	1 020 600	1 020 600	933 118	91,4 %
Tulot	€	*-94 000*	-117 500	-75 200	-79 111	105,2 %
Tulot% menoista	*%*	*9,2*	11,5	7,3	8,1	111,0 %
Netto	€	*928 126*	903 100	945 400	854 007	94,6 %

Keskeiset tapahtumat kaudella

Yleisissä kulttuuripalveluissa ei ollut tapahtumatoimintaa ajalla 15.3.-30.6. koronapandemiaan liittyvien rajoitusten vuoksi, lisäksi loppuvuoden suuret tapahtumakokonaisuudet jouduttiin perumaan. Maksulliset tapahtumat kuuluivat peruutettujen joukkoon, joten tulotavoitteet eivät ole toteutuneet. Emme voineet käyttää Hulivilikarnevaaleille saatua 10 000 euron avustusta, koska tapahtuma jouduttiin perumaan. Tapahtumien peruuntumisien vuoksi myös toimintakulut alittuivat. Yleisissä kulttuuripalveluissa toteutettiin kahden työntekijän palkanmaksunkeskeytykset ajalla 3.4.-17.5. ja 3.4.-15.7. Syyskaudella pystyttiin järjestämään pienempiä, rajattuja sekä sovellettuja tapahtumia, kuten striimattuja konsertteja ja digitaalinen satuseikkailu. Yleisten kulttuuripalveluiden kaikki 253 pienempää tapahtumaa olivat maksuttomia ja niissä oli kävijöitä yhteensä 10 947. Kävijämäärä oli noin kolmannes normaalin vuoden kävijämäärästä. Mikkelin kaupungin museoiden kaikki yleisökohteet olivat suljettuna ja tapahtumat peruutettu koronaepidemian vuoksi 15.3.-30.6. Museoiden avoinnapitoon osallistuva henkilökunta oli lomautettuna ajalla 19.5.-15.6. neljän viikon ajan. Mikkelin 12. kuvitustriennalen ajankohtaa siirrettiin kahdella kuukaudella kesäkuun alusta elokuun alkuun. Triennale aukesi yleisölle 8.8. Syksyllä koronan toisen aallon vuoksi kaikki yleisötapahtumat, kuten Museoiden yö, peruutettiin. Museoiden kävijämäärä jäi noin puoleen edellisvuodesta. Kävijöitä eri museokohteissa oli yhteensä 18253. Kaupunginorkesterin kaikki tapahtumat peruttiin välillä 13.3.-31.7.jolloin reilu puolet tapahtumista jäi tekemättä. Muusikoiden palkanmaksu keskeytettiin ajalle 16.4.-13.5.2020. Konserttitoiminta pääsi jatkumaan erityisjärjestelyillä syyskaudella 2020, jolloin yhtä vaille kaikki suunnitellut kausikonsertit pystyttiin järjestämään. Koko syksyn konserttikausi striimattiin ja yleisöä oli Mikaelissa joulukuun konsertteja lukuun ottamatta. Orkesteri sai valtion korona-avustusta 12000 €, jonka turvin striimaukset pystyttiin tekemään. Kaikki kausikonserttien ulkopuoliset esiintymiset (kulttuuripolku, tilausesiintymiset, ilmaistapahtumat) peruttiin. Näiden peruminen vaikuttaa merkittävästi orkesterin tapahtuma- ja kuulijamääriin. Tuloja ja jäi saamatta merkittävästi mutta samalla myös toimintakuluja jäi toteutumatta. Orkesteri teki 12 verkkokonserttia, joiden katsojamäärä on yli 13000.

Vapaa sivistystyö		TP 2019	TA 2020	TA 2020+lmr	TP 2020	Toteuma%
Vapaa sivistystyö, opiskelijat	*kpl*	*5284*	5 500	5 500	4 546	82,7 %
€ / opiskelija*	*€/opiskelija*	*344*	357	348	386	110,9 %
Opetustunnit	*kpl*	*21423*	21 200	21 200	17 343	81,8 %
€ / opetustunti*	*€/opetustunti*	*85*	93	90	101	112,2 %
Kurssilaisia	*kpl*	*10888*	10 000	10 000	6 176	61,8 %
€ / kurssilainen*	*€/kurssilainen*	*167*	196	191	284	148,7 %
Menot	*€*	*1 816 434*	1 929 900	1 914 900	1 756 769	91,7 %
Tulot	*€*	*-481 183*	-520 000	-370 000	-362 413	97,9 %
Netto	*€*	*1 335 251*	1 409 900	1 544 900	1 394 356	90,3 %

Huom! TP2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia v. 2020 tietoihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi.

Kirjastopalvelut		TP 2019	TA 2020	TA 2020+lmr	TP 2020	Toteuma%
Pääkirjasto						
Pääkirjasto, lainat	*kpl*	*461 481*	470 000	470 000	410 331	87,3 %
Käynnit	*kpl*	*380 314*	415 000	415 000	276 675	66,7 %
Menot	*€*	*2 245 824*	2 362 900	2 362 900	2 314 402	97,9 %
Tulot	*€*	*-466 305*	-441 800	-371 800	-435 479	98,6 %
Netto	*€*	*1 779 519*	1 921 100	1 991 100	1 878 923	94,4 %
Lähikirjastot						
Lähikirjastot, lainat	*kpl*	*288 233*	74 000	74 000	164 874	222,8 %
Käynnit	*kpl*	*195 508*	62 000	62 000	90 891	146,6 %
Menot	*€*	*1 372 515*	1 299 800	1 299 800	1 024 388	78,8 %
Tulot	*€*	*-19 729*	-20 000	-20 000	-10 124	50,6 %
Netto	*€*	*1 352 786*	1 279 800	1 279 800	1 014 264	79,3 %
Kirjastot yhteensä						
Kirjastot yhteensä, lainat	*kpl*	*750 033*	544 000	544 000	575 205	105,7 %
Käynnit	*kpl*	*575 822*	477 000	477 000	367 566	77,1 %
Menot	*€*	*3 273 672*	3 320 000	3 320 000	3 040 869	91,6 %
Tulot	*€*	*-481 534*	-456 400	-386 400	-442 906	114,6 %
Netto	*€*	*2 792 138*	2 863 600	2 933 600	2 597 963	88,6 %
Kirjastopalvelut yhteensä						
Toiminnan menot yhteensä	*€*	*3 760 786*	3 717 800	3 717 800	3 400 538	91,5 %
Toiminnan tulot yhteensä	*€*	*-577 968*	-519 000	-449 000	-493 001	109,8 %
Netto	*€*	*3 182 818*	3 198 800	3 268 800	2 907 537	88,9 %

Keskeiset tapahtumat kaudella

Vapaa sivistystyö: opiskelija- ja kurssilaismäärissä jäätiin selvästi tavoitteesta, mikä selittyy koronan aiheuttamilla toiminnan keskeytyksillä ja epävarmuudella. Myös kalenterivuoden kokonaistuntimäärä oli selvästi edellisvutta alhaisempi ja jäi tavoitteesta.
Kirjastopalvelut: Kokonaislainaus oli ennakoitua suurempi ja etenkin lähikirjastojen lainaus oli hyvällä tasolla. Kirjastokäynneissä jäätiin talousarvion luvuista, koska kirjastot olivat suljettuina 2 kuukautta, lisäksi sekä palveluajoissa että omatoimiajoissa oli supistuksia. Koronatilanteesta johtuvia rajoituksia oli yhtäaikaisten kävijöiden määrän rajoittaminen sekä se, ettei kirjastoissa voinut oleskella vaan ohjeistuksena oli pika-asiointi.

Liikuntapalvelut		TP 2019	TA 2020	TA 2020+lmr	TP 2020	Toteuma%
Ulkoliikunta-alueet ja liikuntareitit						
Ulkoliikunta-alueet	*kpl*	*114*	114	114	114	100,0 %
Liikuntareitit	*km*	*299*	299	299	299	100,0 %
Jäähallit		*86*				
Käyttötunnit	*h*	*174*	7 250	7 250	6 004	82,8 %
Uimahallit						
Käynnit	*kpl*	*183 506*	195 000	195 000	93 946	48,2 %
Liikuntatoiminta						
Liikuntatoiminta, käynnit	*kpl*	*26 468*	30 000	30 000	8 480	28,3 %
Seura- ja järjestötoiminta						
Avustettujen seurojen määrä	*kpl*	*45*	45	45	39	86,7 %
Liikuntapalvelut yhteensä						
Menot	*€*	*6 755 897*	6 927 600	6 927 600	6 474 157	93,5 %
Tulot	*€*	*-1 142 401*	-1 313 130	-766 130	-715 789	93,4 %
Tulot% menoista	*%*	*-17*	-19 %	11 %	11 %	100,0 %
Netto	*€*	*5 613 496*	5 614 470	6 161 470	5 758 368	93,5 %

Keskeiset tapahtumat kaudella

Jäähalleilla käyttötunnit vähenivät. Hallit olivat suljettuina koronapandemian vuoksi 15.3.-31.5., 8.9.2020, 14-20.9.2020. 2.12.-31.12.2020 jäähalleilla sai harjoitella ainoastaan alle 13 -vuotiaat sekä SM-tasolla urheilevat. Uimahallit olivat kiinni yleisökäytöltä ison osan vuotta. Uimahallit olivat suljettuina kokonaan 15.3.-31.5. sekä 14.-27.9. 2.-31.12. uimahallit olivat suljettuna yleisöltä, ainoastaan koululaisuinnit toiminnassa. Ohjaustoimintaa ei sisätiloissa koronasta aiheutuvien sulkujen aikana 15.3.-31.5., 14.-27.9. ja 2.-31.12. Koululaiskisat peruttu 15.3.-31.12.2020. Koronarajoitusten vuoksi seurat eivät pystyneet toteuttamaan tapahtumia ja ohjaustoimintaa aikaisempien vuosien mukaan mikä näkyy sekä avustettavien seurojen määrässä että avustusmäärissä.

Nuorisotoiminta		TP 2019	TA 2020	TA 2020+lmr	TP 2020	Toteuma%
Nuorisotilat						
Nuorisotilat, käynnit	*kpl*	*15 526*	22 100	22 100	10 111	45,8 %
Nuorisotoiminta						
Nuorisotoiminta, käynnit	*kpl*	*6 750*	2 500	2 500	1 546	61,8 %
Järjestöjen nuorisotoiminta						
Avustettuja järjestöjä	*kpl*	*17*	20	20	15	75,0 %
Nuorisotyö yhteensä						
Menot	*€*	*1 382 770*	1 539 800	1 539 800	1 318 116	85,6 %
Tulot	*€*	*-233 090*	-200 600	-200 600	-149 068	74,3 %
Netto	*€*	*1 149 680*	1 339 200	1 339 200	1 169 048	87,3 %

Keskeiset tapahtumat kaudella

Nuorisotilat olivat suljettuina ja tapahtumatyyppinen toiminta keskeytettynä ajalla 15.3. - 31.5. koronapandemian vuoksi. Kesätoiminnat, kuten liikunnallinen SummerUrp* ja riippumattonuokut, toteutettiin pääosin ulkona. Nuorisotilat avattiin elokuussa, mutta tapahtumien järjestäminen ja tilojen osallistujamäärä oli rajoitettua. Koulunuorisotyössä oli toimintakertoja 195 ja osallistumiskertoja 6153. Poikkeusaikatoiminnoissa (jalkautuminen, ryhmäkohtaaminen, yksilökohtaaminen, digitaalinen pelaaminen) kirjattiin 2971 kohtaamista. Etsivään nuorisotyöhön tehdyt nuorisolain mukaiset ilmoitukset ja yksittäiset tapaamiskerrat lisääntyivät edelliseen vuoteen verrattuna, mikä kertoo nuorten kasvaneesta tuentarpeesta poikkeusoloissa.

Talous

Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	**2 879 730**	**-934 300**	**1 945 430**	**1 959 388**	**13 958**
Toimintamenot	**-19 892 306**	**15 000**	**-19 877 306**	**-18 073 151**	**1 804 155**
Toimintakate (netto)	-17 012 576	-934 300	-17 931 876	-16 113 764	1 818 112

Talous

Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue yhteensä

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	**8 706 330**	**-1 394 300**	**7 312 030**	**6 901 305**	**-410 725**
Toimintamenot	**-112 146 506**	**284 000**	**-111 862 506**	**-105 230 631**	**6 631 875**
Toimintakate (netto)	-103 440 176	-1 110 300	-104 550 476	-98 329 326	6 221 150

2.2.2.8 Kaupunkiympäristölautakunta

Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue tuottaa kaupunkilaisille ja elinkeinoelämälle vetovoimaisen elin- ja toimintaympäristön puitteet suunnittelemalla, rakentamalla ja ylläpitämällä kiinteistöjä ja yhdyskuntateknisiä verkostoja sekä viher- ja virkistysalueita. Palvelualue tarjoaa tilaratkaisuja asiakkaille, edistää toimitilojen käytön tehokkuutta taloudellisesti sekä vastaa kiinteistöjen arvon säilymisestä. Maaseutu- ja lomitustoimen toiminta-alueena on maataloushallinnon ja maatalousyrittäjien lomituspalveluiden järjestäminen sekä maaseudun elinkeinotoiminnan kehittäminen seitsemän kunnan alueella.

Asumisen ja toimintaympäristön palvelualueen tulosalueet

- kaupunkikehitys (johtaminen & strategiset projektit, kaupunkisuunnittelupalvelut, maaomaisuuspalvelut ja vuokraus- ja käyttöpalvelut)
- kaupunkiympäristön elinkaaripalvelut (infra-aluepalvelut, tilapalvelut ja viher- ja metsäaluepalvelut)
- rakennusvalvonta (rakennusvalvonta- ja jätehuoltopalvelut, pysäköinnin valvontapalvelut)
- maaseutu- ja lomituspalvelut (maaseutupalvelut ja lomituspalvelut)

Palvelusuunnitelma

Kaupunkiympäristölautakunnan alainen palvelualue vastaa toimialansa viranomaistehtävistä, omistajahallintatehtävistä sekä palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta.

Palvelualueen tavoitteena on tuottaa kaavoitus- mittaus- ja kartastopalveluja sekä hankkia ja luovuttaa maata taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Lisäksi kaupunkiympäristölautakunnan alaisiin palveluihin kuuluvat yhdyskuntateknisten palveluiden ylläpito ja rakennuttaminen, joukkoliikenteen palveluiden organisointi, lentoaseman ylläpito, torien hallinnointi ja palveluiden järjestäminen sekä tilaratkaisut (rakentaminen, vuokraaminen, hankkiminen, myyminen ja purkaminen). Maaseutu ja lomituspalveluissa palvellaan lähellä asiakasta ja tarjotaan toimivia sähköisiä palveluja. Palvelualue vastaa rakennusvalvonta- ja jätehuoltoviranomaisen sekä pysäköintipalveluiden tuottamisesta.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Vuosi 2020 oli maailmanlaajuisesti jyllänneestä Covid-19 viruksesta johtuen hyvin poikkeuksellinen vuosi, joka vaikutti monipolvisesti koko toimintaympäristöön, yritystoimintaa ja kaupungin omaan palvelutuotantoon. Yhteiskunta sulkeutui viruksen levitessä keväällä. Ihmisten ja elinkeinoelämän asiakaskäyttäytyminen muuttui, eikä ihmisten ja työryhmien välisiä tapaamisia voitu järjestää. Toimintaympäristö ja vuorovaikutus digitalisoitui. Kaikesta tästä huoli-

matta yhteiskunnassa uskottiin tulevaisuuteen, rakennettiin ja elinvoimaisuushankkeet etenivät, jossakin määrin toki hidastuen tai viipyen.

Yhteiskunnan murros ja muutos jäänee jossakin määrin pysyväksi. Päättyneen vuoden aikana palvelualueella ja palvelualueen päätöksenteossa on jouduttu oppimaan merkittävästi uusia tapoja vuoropuhelussa ja sähköisessä kokoustekniikassa. Tämä on haastanut oppimisessa niin henkilökuntaa, kuin asiakkaitakin.

Kaupungin elinvoimaisuuskehityksen, väestökehityksen ja taloudellisen tuloksen näkökulmasta palvelualueella, sen työntekijöillä on keskeinen tehtävä, vastuu ja rooli. Palvelualueen laaja-alaisen perustehtävän ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa onnistuttiin hyvin edellä kuvatusta toimintaympäristön häiriötilanteesta huolimatta.

Ulkoiset asiakkaat ja arvoverkossa toimiminen ovat keskeistä kaupungin elinvoimakehityksen onnistumisen kannalta. Sisäisenä asiakkuutena sivistyksen palvelualueen koulut ja päiväkodit kokonaisuutena ovat keskeisiä palvelualueen tuotteita. Tehtävän ja vastuun laaja-alaisuus näkyy kuntalaisille, kesäasukkaille ja yrityksille mutkattomana, hoidettuna ja toimivana arkena.

Mikkeliin kohdistuvia liike-elämän elinvoimaisuusinvestointeja julkistettiin ja käynnistettiin mm. osassa Visulahden kauppapuistoa ja ns. Viljasiilotontin rakentuminen käynnistyi.

Kehittämisalustojen merkitys myönteisen yritys- ja työpaikkakehityksen sekä kaupungin elinvoimaisuuden kehittämiseksi ovat keskeistä, jolloin myös asioiden ja tekemisien konkreettisuus lyhyelläkin aikavälillä korostuu. EcoSairilassa alueen yritystoiminnan vastaanottokyvyn edistämisen investointien edistyminen oli huomattavaa.

Asiakasrajapinnassa ja aikataulullisessa reagoinnissa on kehitettävää. Korjausvelan näkökulmasta toimenpiteet purevat toivottua hitaammin. Rakentavan asiakaspalautteen määrä on kasvanut.

Talouden toteuman näkökulmasta palvelualueen toimintatuotot olivat n. 41,4 miljoonaa euroa ja toiminnan kulut olivat n. 40,3 miljoonaa euroa. Valmistus omaan käyttöön oli n. 0,65 miljoonaa euroa. Toimintakatteeksi muodostui n. 1,8 miljoonaa euroa, joka on n. 3,4 miljoonaa euroa lopullista talousarviota parempi. Henkilöstökustannukset toteutuivat n. 0,6 miljoonaa euroa arvioitua pienempinä. Talouslukujen näkökulmasta tulos oli erinomainen.

Merkittävin poikkeama perustehtävään oli Rantakylän urheilukentän huoltorakennuksen tulipalo. Tulipalosta ja sammutusvedestä aiheutui merkittävät vahingot, ja rakennus tuhoutui täysin. Uudelleenrakentamisen vaihe on käynnissä.

Investointien toteutuksessa Urpolaan sijoittuvan Eteläisen aluekoulun suunnittelu ja hankintamenettely edistyivät. Vanhan koulun purku-urakka alkoi, mutta varsinainen uuden koulukeskuksen rakentamisen aloitus kohteessa siirtyi vuoden 2021 lopulle. Yhteysväliliikenteen merkittävät valmistumiset Vt5 Mikkeli Juva (kaupungin maantieteellinen osuus) ja Vt13 Rantakylässä sijaitseva turbokiertoliittymä avautuivat liikenteelle.

Maatalousyrittäjien lomituspalveluiden toimintayksikön koon kasvattaminen MELAn tavoitetilan suuntaan eteni kuntien välisissä neuvotteluissa ja valmisteluissa päätöksentekoon. Vuodenvaihteessa alue ja lomittajien määrä kasvoi merkittävästi.

Henkilökunta on laajasti osaavaa ja hyvin sitoutunutta. Henkilöstön kokonaismäärä on laskussa (pois lukien lomituspalveluiden uusien alueiden ja työntekijöiden orgaaninen kasvu) ja henkilöstösäästöt olivat merkittävät. Vastaavasti osa tehtävistä hoidettiin oman työn ohella, jolloin työn tuloksetkin olivat lähinnä ylläpitäviä. Vaikka palvelualueen henkilökunta on keskimääräistä paremmin digiorientoitunut mm. graafisista ohjelmasovelluksista, rakentamisen digitaalisuudesta, sähköisistä lupaprosesseista ja muusta palvelualueelle tyypillisestä toimintaympäristöstä johtuen, joutui henkilökunta opiskelemaan etäasiointia ja -kokoustekniikan sekä ryhmädynamiikkaa aivan uudella otteella. Tämä muodosti oman työssä jaksamisen haasteen.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Kaupunkiympäristölautakunnan toimintatuotot ylittyivät 632.489 eurolla, toimintakulut alittuivat 2.547.389 euroa. Valmistus omaan käyttöön oli 268.046 euroa. Toimintakate oli 3.447.926 euroa talousarviota parempi.

Käyttötalouteen tehtiin määrärahamuutoksia lokakuun talouden ja toiminnan seurannan yhteydessä. Maaseutu ja lomituspalveluissa ennakoitiin sekä toimintatuottojen että -kulujen toteutuvan 439.000 euroa pienempänä. Maaseutu- ja lomituspalveluiden tulojen alitus johtuu lomituksen vähenemisestä ja sen myötä lomituspalvelukorvauksen pienenemisestä. Vastaavasti syntyi menojen alitusta palvelujen ostojen sekä henkilöstömenojen vähenemisestä. Pysäköintipalveluiden toimintatuottojen ennakoitiin koronan vaikutusten takia alittuvan 290.000 euroa.

Urpolan koulun purkaminen aloitettiin lokakuussa 2020 ja hankkeelle haettiin lisämääräraha 200.000 euroa käyttötalouteen vuodelle 2020. Tuppuralan koulun liikuntasalin palovahingosta johtuvien korjaustöiden kustannuksiin kattamiseksi on saatu vakuutuskorvausta, joten tällä ei ollut vaikutusta kaupungin käyttötalouden kustannuksiin.

Kaupungin vuokratuotot toteutuivat 500.000 euroa pienempänä suhteessa alkuperäiseen talousarvioon. Ulkoisten vuokratuottojen osalta toteumaan vaikuttivat kaupungin poikkeusolosuhteissa (koronapandemia) myöntämät vuokrahuojennukset noin 250 000 euroa. Väistötilakustannukset vuonna 2020 olivat 1,3 miljoonaa euroa, eli 100 000 euroa vuotta 2019 pienemmät. Tämä koostui vuokrista sekä perustamis-, purku- ja ylläpitokustannuksista. Uutena väistökohteena Urpolan koulun väistökokonaisuus XAMK:lla, kun taas Anttolan koulun väistö päättyi vuoden 2020 alussa.

Joukkoliikenteeseen saatu valtionavustus ylittyi 300.000 euroa talousarviosta. Toisaalta lipputulomenetys koronaepidemian vuoksi oli n. 500 000 euroa. Joukkoliikenteen kuljetusten palveluostot ylittyivät n. 600 000 eurolla. Koronatilanne vähensi matkustamista merkittävästi, mutta liikennettä ei voitu samassa suhteessa supistaa koululaisten ym. käyttäjäryhmien liikkumisen mahdollistamiseksi. Paikallisliikenteen menot kasvoivat vt.5 työmaan aiheuttamista linjajärjestelyistä kesän ja syksyn aikana n. 100 000 euroa.

Kiinteistöjen osalta tuli merkittäviä toimintakulujen alituksia, kun lämmityskustannukset jäivät 770.000 euroa alle budjetoidun sekä sähkön osalta, joka jäi 240 000 euroa alle budjetoidun. Laajamittaisen etätyön käyttöönotto näyttäytyi positiivisesti kiinteistöjen ylläpitokuluissa. Lisäksi leudot sekä alku- että loppuvuosi vaikuttivat merkittävästi. Myös kunnossapidon korjaushankkeita ei toteutunut suunnitellusti ja tämän myötä kustannukset alittuivat talousarvioon verrattuna. Asiaan vaikutti muun muassa koronapandemia, koska koronarajoitusten myötä kaikkia hankkeita ei voitu toteuttaa suunnitellusti.

Palvelualueella otettiin 7/2020 käyttöön uusi organisaatiomalli, jossa henkilöstöjohtamista ja työnantajaroolin omaavien henkilöiden määrä vähennettiin. Organisoinnin yhteydessä järjesteltiin tehtävien nimikkeitä ja töiden sisältöjä. Henkilöstökulut toteutuivat n. 616 000 euroa talousarviota alhaisempana. Koronaepidemian aiheuttamasta asiakaskysynnän muutoksesta johtuen palvelualueella oli lomautuksia. Osa viroista oli täyttämättä (esim. useampi hakukierros, vaalipäätöksistä valittaminen, pitkät opintovapaat) ja niitä hoidettiin omien toimien ohessa.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma TP 2020**
Fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen turvallisuus	Maatalousyrittäjien sijaisapulomitus / lomituspalvelupäällikkö	sijaisapu-lomituspäivät / vuosi	Lomitusalueella yhteensä 3099pv, joista Mikkelin kaupungissa 1083 pv.

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma TP 2020**
Liikennepäästöjen vähentäminen	Ely ei sisällyttänyt uuteen urakkaansa tehostettuja talvipyöräilyreittejä mukaan. Kaupunki poistaa myös säästösyistä kokeilureitit tehostetusta kunnossapidosta.	0 kpl	-
	Kehitetään edellytyksiä joukkoliikenteen käytön lisäämiseksi. Paikallisliikennepalveluiden kilpailutuksessa 2020 asetetaan merkittävät vaatimukset ympäristöystävällisten polttoaineiden käytölle / Kyytineuvo	Joukkoliikenteen matkamäärät (vrt. 2019 n. 1,1 milj. matkaa). Ympäristöystävällisiä polttoaineita käyttäville autoille merkittävä osuus kilpailutuksen kalustovaatimuksissa	Toteutuneet matkat 0,75 miljoonaa. Syynä laskuun korona sekä lumeton, leuto alkutalvi. Syksyllä toteutetuissa kilpailutuksissa asetetut biokaasuvaatimukset koskivat noin kolmasosaa kilpailutettavasta kalustosta
	Virkamatkat tehdään ensisijaisesti kaupungin omilla autoilla tai julkisilla liikennevälineillä.	Virka-autojen käyttöasteen nosto 100 %:iin. Polttoaineena käytetään pelkästään biokaasua.	Virka-autot poistettiin yleisestä käytöstä osana koronaviruksen leviämisen torjuntaa, ja ne palautettiin käyttöön asteittain huomioiden terveysviranomaisen suositukset.
Vesistöjen laadun parantaminen ja pohjavesiriskin vähentäminen	Kiinteistökohtaisten jätevesijärjestelmien rakentaminen ja uusiminen asetuksen edellyttämälle tasolle /rakennusvalvonta	kpl / vuosi.	10 kpl jätevesijärjestelmien korjauksiin jätettyjä lupahakemuksia.
Ilmanlaadun parantaminen ja kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen	Alue-urakoiden hiekanpoiston aloittamisen ajankohtaa täsmennetään olosuhteiden mukaisesti ja urakoitsijoiden toimenpideaikoja esim. hiekanpoiston 2 viikkoa valvotaan. / Kunnossapitopäällikkö	Toteuttamisaika 14/vrk.	Toteutui keväällä 2020.
	Kaupunkikonsernin ja –yhtiöiden (omistus >50%) uudet autot hankitaan kotimaista ja päästötöntä energiaa käyttävinä (esim. biokaasu, sähkö). / Kaupunkikonserni; Hankintapalvelut ja kaupunkikonsernin yhtiöt	Pääpolttoaineina fossiilista Be/DI- käyttäviä autoja ei enää hankita.	Emo ei hankkinut jaksolla käyttöönsä uusia autoja. Konsernissa palvelutuotannon kilpailutuksessa uusiutuvan polttoaineen käyttö on lisääntynyt esim. keskusta-alueen joukkoliikenne.

Painopiste: Elinvoimaisuus			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma TP 2020**
Maapolitiikka	Valmistellaan uusi maapoliittinen ohjelma, sillä nykyinen on jo kymmenen vuoden takaa ja siten vanhentunut. / Kaupungingeodeetti, tekninen johtaja Päivitetään valtuuston hyväksymät tontinluovutusperiaatteet. / Kaupungingeodeetti	Maapoliittinen ohjelma valmistuu ja viedään valtuuston päätettäväksi vuoden 2020 aikana. Tontinluovutusperiaatteet valtuuston hyväksyttäviksi vuoden 2020 aikana.	Maankäyttöjohtajan valinnassa tarvittiin useampi rekrytointikierros, ja työn aloittaminen viivästyi. Maapoliittinen ohjelman valmistelu alkaa keväällä 2021, jonka prosessissa uusi valtuusto ja lautakunta osallistetaan syksyn 2021 aikana. Tontinluovutusperiaatteiden päivitys valmistellaan osana maapoliittista
	Ennakoiva ja strategiaa tukeva raakamaan hankkiminen. / Kaupungingeodeetti	Maahankinnat Satamalahden kehittämiseksi.	Maanhankintaa Satama-alueella ei ole tapahtunut.
Matkailun edistäminen	Urpolan luontokeskuksen toimintaa kehitetään edelleen mm. uusilla näyttelyillä. Luontokeskuksesta rakennetaan paikallinen Saimaa Geopark -keskus, jossa ovat näkyvillä Geopark, luonto, matkailu ja luontokasvatus. / Palvelujohtaja	Urpolan luontokeskuksen toiminnan tunnettuuden lisääntyminen ja kävijämäärän kasvu.	Digitaalinen Saimaan geologinen (ns. Geopark) aineisto kasvoi. Koronasta johtuen luontokeskuksen avaaminen siirtyi 2 kuukautta. Rajoitteista ja lyhyestä aukioloajasta huolimatta kesän kävijämäärä ylsi edellisvuoden tasolle.
	Rakennetaan osaltamme systemaattisesti Kaihun matkailu alueen toiminnallisuutta.	Kävijämäärän kehittyminen.	Kaihun matkailualueen kehittämiseen vaikutti oleellisesti Mikkelipuisto ry:n konkurssi ja uuden toimijan myötä tullut uusi alku.
	Huolehditaan vesimatkailun kasvun mahdollisuuksista mm retkisatamaverkostoa ja opastausta parantamalla. / Saimaa Geopark	Kunnostettujen kohteiden määrä.	Opastustauluja kehitettiin ja viitoitusta lisättiin.
Resurssitehokkuus	Jätemateriaalien tehokkaampi hyödyntäminen. / Metsäsairila Oy	Jätteen vastaanotto ja lajittelukeskuksen rakentaminen ja käyttöönotto Metsä-Sarilassa. Uusi vastaanotto käynnistyy alkuvuonna 2020.	Käyttöönotto on siirtynyt alkuvuoteen 2021 telttakokonaisuuden toimituksen myöhästyttyä.
	Biohajoavat jätteet (biojäte, vihermassa, jätevesiliete yms.) esikäsitellään biojalostamossa. Samalla ravinteiden kierrätys tehostuu. Liikennebiokaasun tuotanto alkaa. Lisätään liikennebiokaasun käyttöä omissa kilpailutettavissa kuljetuksissa. / Metsäsairila Oy, hankintayksikkö, palvelualue	Jätteen vastaanotto ja lajittelukeskuksen rakentaminen ja käyttöönotto Metsä-Sarilassa. Uusi vastaanotto käynnistyy alkuvuonna 2020. Hallin rakennustyöt nyt meneillään.	Biojalostamon rakentaminen on edennyt ja käyttökokeiden myötä biokaasun tuotanto alkoi yhdessä reaktorissa. Uuden vastaanottotoiminnan käyttöönotto on siirtynyt alkuvuoteen 2021 telttakokonaisuuden toimituksen myöhästyttyä.
	Asumisen jäte hyödynnetään materiaalina tai energiana mahdollisimman tehokkaasti. Kehitetään materiaalien hyödyntämisen lähtökohtia. / Metsäsairila Oy, hankintayksikkö, palvelualue	Asumisen jätteen hyödyntäminen n 98%	Toteutui.

	Ylijäämämaiden (sekä tiilen ja betonin) jalostus hyötykäyttöön, myös alueen ulkopuoliseen käyttöön eli esim. EcoSairilan rakentamiseen. / Metsäsairila Oy, hankintayksikkö, palvelualue	Ylijäämämaiden jalostus aloitettu tiilen ja betonin osalta EcoSairilan katuun 2019. Maa-aineksia otetaan vastaan rajoitetusti aluksi 2020 alkaen.	Kaikkien purkukohteiden tiili- ja betonimateriaali toimitetaan Metsäsairilaan jatkojalostettavaksi. Metsäsairilassa materiaalia hyödynnetään joko omassa toiminnassa tai saattaa jatkomarkkinoille korvaamaan neitseellistä kivimateriaalia.

Painopiste: Kaupungistuminen			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma TP 2020**
Saavutettavuus	Joukkoliikennepalveluita kehitetään asiakaslähtöisesti kaupunkiympäristön muutokset huomioiden. Selvitetään mahdollisuuksia saada hankerahoitusta, jonka myötä yli 65-vuotiaiden osapäiväisesti maksuton joukkoliikennekokeilu voitaisiin käynnistää. Palveluliikenteen kutsuohjausta kehitetään yhteistyössä Essoten kanssa. Joukkoliikenteen helppokäyttöisyyttä lisätään huomioiden mm. maksutavat, myyntikanavat, informaatiojärjestelmät, sekä viestintä ja markkinointi. / Kyytineuvo, logistiikkapäällikkö	Joukkoliikenteen matkamäärät (vrt. 2019 n. 1,1 milj. matkaa). Hankerahoituksen saaminen palveluiden kehittämiseen ja kokeiluihin. Uuden palvelukonseptin luominen palveluliikenteeseen. Joukkoliikenteen näkyvyyden ja profiilin nosto.	Matkamäärät jäivät alhaisiksi koronan vuoksi. Matkoja tehtiin 0,75 miljoonaa. Hankkeita ei ole avattu tai palveluliikenteen uutta palvelukonseptia viety eteenpäin tilanteen haastavuudesta johtuen. Paikallisliikenteen palvelutasoa kehittävä suunnitelma valmistunut, sekä otetaan käyttöön uuden sopimuskauden myötä 2021. Alueellisen liikkumisen palveluita kehitetty Waltti-lipun laajentumisella lähikuntien alueelle.
Palvelujen digitalisointi	- Koulujen ilta- ja viikonloppukäyttö tilojen varaaminen Timmin kautta selke ämmäksi. Rantakylän koulun pilotointi antaa suuntaviivoja aluekoulusuunnitteluun. Laajennetaan mallia muidenkin koulujen piiriin mahdollisuuksien mukaan. - Palvelumuotoillaan kokonaisuuksia houkuttelevammaksi. Nykyisen prosessin tehostaminen nopean varaamisen mahdollistamiseksi. (ASTY/Palvelujohtaja) - Tapahtumasivusto - verkkopalvelua (avattu 09/2019) kehitetään yhteistyössä monipuolisemmaksi. Aluevarausten ohjaaminen ja keskittäminen jatkuu. Sähköinen asiointi liitetään sivustolle tapahtumalupien osalta. (ASTY/Palvelujohtaja) - Torivarausten helpottaminen ja nykyaikaistaminen verkkopalvelun kautta, kartoitetaan mahdollisuudet ja resurssit.	- Mittari; varausasteen vertaaminen aiempaan (Timmi – raportit) Tavoite: Varausasteen nostaminen prosessien kehittymisen myötä. Lisäksi tavoitteena käyttäjien kulkeminen tiloissa turvallisesti ja helposti kulunhallinnan suunnittelun avulla. - Mittari: Asiakaskokemus ja palautteet, sivuston kävijämäärän seuraaminen -Tavoitteena aluevarausten prosessin selkeyttäminen sähköisen palvelun avulla. Tapahtumalupa-anomusten tavoitteellinen keskittäminen verkkoon. - Mittari: Asiakaskokemus ja palautteet Tavoitteena asioinnin nykyaikaistaminen ja tehokkaampi palvelu	Koronavaikutukset tilavarauksissa ja iltakäytön edistämisessä näkyivät heikkona varaustilanteena. Kehittämistyö jatkuu vuonna 2021.

	- Jätehuoltopalveluiden sähköinen viranomaisasiointipalvelu ja jäteviranomaisen rekisteriohjelma / jätehuoltoviranomainen	Nykytilanteen kartoitus	Jätehuoltoviranomaisen hakemuslomakkeet ovat käytettävissä sähköisesti kaupungin internetsivuilta. Palvelutarjoajien tuotteiden kehitystä on seurattu, mutta tulevien mahdollisten muutosten johdosta rekisterihankintaa on siirretty. Jätehuoltoviranomaisen toimintaa on kehitetty rekisteritietojen osalta, joka hyödyntää tulevaa mahdollista jätehuoltorekisterihankintaa: Perusmaksulaskutusta varten on laadittu asiakasrekisteri eri järjestelmätiedoista, joten valmius edetä jätehuolto-viranomaisrekisterihankinnassa on hyvä. Asiakasrekisterin tietoja on päivitetty ja tietoja päivitetään edelleen. Perusmaksulaskutuk-sen myötä rakennettuja kiinteistöjä ajettiin kartalle ja niille merkittiin jätehuoltotieto sekä perusmaksulaskutustieto. Haastetta on aiheuttanut rekisterijärjestelmän tietojen puutteet. VM rahoitusta ei saatu. Selvitystyö käynnistyy vuoden 2021 alussa, määräraha 2021 budjetissa
	-Rakennusvalvonnan paperiarkiston digitointi	Mukana kaupungin digitointihankkeessa	
	Sähköinen maataloustukihaku / maaseutupäällikkö	Sähköisten hakemusten prosentuaalinen määrä vuositasolla. tavoite 95%	Sähköinen haku% oli 94%
Kestävä kehitys ja ilmastomuutoksen torjunta	Uusiutuvan energian (mm. kaukolämpö) hyödyntäminen uudiskohteissa / Tilapalvelut, kiinteistöjohtaja	Vuosittain toteutuneiden kohteiden määrä (1 kpl/vuosi).	Öljylämmityskohteista on pystytty pääosin luopumaan ja jäljelle jääneiden muutaman kohteen tekninen käyttöikä alkaa olemaan lopuillaan, joten energiainvestoinnit (lämmitystavan muutokset) on todettu tässä vaiheessa kannattamattomaksi. Anttolan koululla luovuttiin öljyn käytöstä maalämmön priimauksessa.
	Uudiskohteissa huomioidaan energiantuotanto auringolla sekä älykäs energianhallinta. Olemassa olevissa kohteissa (koulut ja päiväkodit) laajennetaan aurinkoenergian käyttöä osana ympäristökasvatusta. / Tilapalvelut, kiinteistöjohtaja	Aurinkoenergian käytön määrän kasvaminen.	Uudelle Haukivuoren päiväkodille rakennettiin kesällä 12 kW aurinkopaneelit kattamaan osa kiinteistön sähkönkulutuksesta.
	Pursialan lentotuhkan hyödyntäminen kiertotalouden prosesseissa Mikkelissä. / ESE Oy, Metsäsairila Oy	Tuhkat jalostetaan omassa kaupungissa, mahdollisuus EcoSairilalle. Koetoiminta meneillään. Ensimmäiset tuotteet 2020 kesällä.	Lieteratkaisun yhteydessä tulee avautumaan mahdollisuuksia laajemmalle kokeilulle.

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma TP 2020**
EcoSairila -kehittämisalusta	Metsäsairilantien (ja pistokadut) rakentaminen vv. 2019 – 2020/Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue	Kokoojakatu valmis v. 2020 ja pistokadut valmiina 2022	Kiertoliittymä viimeistelty. Ensimmäistä pistokatua (Salttisenkatu) rakennettu ajokuntoon 140 m. Tonttialueita tasattu 3 ha.
	Alueen tonttien varaaminen on alkanut./Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue	2 kpl v. 2020	2 kpl varattu.
	Uusien yritysten lokalisointi EcoSairilaan. /Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy	2 kpl v. 2020	Neuvottelu (1) pitkällä, ei julkaistavissa.

Painopiste: Asiakaslähtöiset yrityspalvelut			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma TP 2020**
Sujuvat sijoittautumispalvelut, joustava ja ennakoiva kaavoitus	Asiakaspalveluprosessin tehostaminen: kaavoitus –tontin luovutus – rakennuslupa. Vuonna 2019 laaditun prosessikaavion esiin tuomien ”kipupisteiden” korjaaminen. (Kaupungingeodeetti, mittaus, kaavoitus, rakennusvalvonta)	Kaupungilla on tarjottava eri käyttötarkoituksiin tontteja. Tehdään asiakastyytyväisyyskysely tontinvaraajille.	Kaavaprosesseja on tehostettu ja organisaatiota uudistettu. Kaavojen hyväksyminen voidaan tehdä nyt valtuuston lisäksi kaupunginhallituksessa ja lautakunnassa.
Työelämän tarpeista lähtevä koulutus	Täydennyskoulutusta on järjestetty työntekijän koulutustarpeen mukaisesti /maaseutupäällikkö ja lomituspalvelupäällikkö	1 päivä / työntekijä	Toteutunut.

Kaupungin omistaminen rakennusten tunnusluvut	TP 2019	TA 2020	TP 2020	Toteutuma %
Hallinnassa oleva rakennusomaisuus 1000 m³	1362	1425	1375	96 %
Ulosvuokratut liike- ja teollisuuskiinteistöt, 1000 htm²	68	79	50	63 %
Rakennusten ylläpito				
Rakennusten kunnossapito €/m³/v	1,8	2,3	1,5	65 %
Rakennusten ylläpito				
Kaukolämmön kokonaiskulutus (kWh/r-m³/v)	36,5	40	31,2	78 %
Sähkön kokonaiskulutus (kWh/r-m³/v)	18,5	20	16,5	83 %

Tietoimen tunnusluvut	TP 2019	TA 2020	TP 2020	Toteutuma %
Avustettavat yksityistiet, kpl	772	820	775	95 %
Perusparannetut yksityistiet, kpl	62	62	64	103 %
Kunnossapidetyt yksityistiekilometrit euroa/km	384	390	387	99 %

Maaseutu- ja lomitustoimen tunnusluvut	TP 2019	TA 2020	TP 2020	Toteutuma %
Maatilat yhteensä, kpl	1332	1320	1311	99 %
Maatalouden tukihakemukset, kpl	5701	5900	5359	91 %
Maatalouden tuet milj. euroa/vuosi	24,1	26	26	100 %
Lomituspäivät (vuosilomat, sijaisapu, tuettu lomitus)	14752	17000	13271	78 %
Kustannus euroa/lomituspäivä	214	212	210	99 %

Projektit		TP 2019	TA 2020	TA2020+lmr	TP 2020	Toteuma-%
Projektit yhteensä						
Menot	€	-110 041	-698 142	-698 142	-467 841	67,0 %
Tulot	€	24 947	0	0	103 569	
Netto	€	-85 094	-698 142	-698 142	-364 272	52,2 %

Huom! TP2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia vuoden 2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi

Lentoasema		TP 2019	TA 2020	TA2020+lmr	TP 2020	Toteuma-%
Menot	€	-566 481	-515 900	-515 900	-515 900	100,0 %
Tulot	€	51 433	20 000	20 000	20 000	100,0 %
Netto	€	-515 048	-495 900	-495 900	-495 900	100,0 %

Keskeiset tapahtumat kaudella

Käytännössä Covid-19 lopetti keväällä lentoliikenteen Suomessa, myös Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen Maavoimien esikuntaa palvelevat lennot Mikkelistä. Puolustusvoimien lentoliikenteen sulun aikana laskutettavia operaatioita oli neljä. Lentoasemaa on huollettu ja ylläpidetty. Lentopaikalle on voinut ja on laskeuduttu ilman lennonjohtoa, mutta näitä pääosin harrasteilmailun operaatioita ei tilastoida
Huom! TP2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia vuoden 2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi

Joukkoliikenne		TP 2019	TA 2020	TA2020+lmr	TP 2020	Toteuma-%
Waltti-liikenne						
Korttilatausten lukumäärä	*kpl*	80 219	32 000	32 000	80 327	251,0 %
Menot	€	-4 158 656	-3 826 500	-3 826 500	-4 536 206	118,5 %
Tulot	€	1 382 500	1 228 000	1 228 000	1 646 551	134,1 %
Netto	€	-2 776 156	-2 598 500	-2 598 500	-2 889 656	111,2 %
Joukkoliikennepalvelut yhteensä						
Menot	€	-4 207 314	-3 972 800	-3 972 800	-4 643 737	116,9 %
Tulot	€	1 382 582	1 228 100	1 228 100	1 650 576	134,4 %
Netto	€	-2 824 732	-2 744 700	-2 744 700	-2 993 161	109,1 %

Keskeiset tapahtumat kaudella

Koronan vaikutuksesta joukkoliikenteen matkustajamäärät putosivat merkittävästi vuonna 2020.
Huom! TP2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia vuoden 2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi

Maaomaisuuspalvelut		TP 2019	TA 2020	TA2020+lmr	TP 2020	Toteuma-%
Maastotietopalvelut						
Kunnan maapinta-ala	*km2*	2 550	2 550	2 550	2 550	100,0 %
Menot	€	-332 363	-231 900	-231 900	-110 342	47,6 %
Tulot	€	24 277	20 800	20 800	12 968	62,3 %
Netto	€	-308 086	-211 100	-211 100	-97 373	46,1 %
Paikkatietopalvelut						
Ylläpidettävä alue	*km2*	152	152	152	152	100,0 %
Menot	€	-331 267	-231 800	-231 800	-203 725	87,9 %
Tulot	€	55 346	77 800	77 800	54 388	69,9 %
Netto	€	-275 922	-154 000	-154 000	-149 337	97,0 %
Kiinteistöinsinööripalvelut						
Rekisteröidyt kiinteistöt	*kpl*	48	40	40	15	37,5 %
Menot	€	-94 886	-88 400	-88 400	-76 410	86,4 %
Tulot	€	81 577	70 000	70 000	65 060	92,9 %
Netto	€	-13 309	-18 400	-18 400	-11 351	61,7 %
Tonttipalvelut						
Operoidut kiinteistöt	*kpl*	144	160	160	104	65,0 %
Menot	€	-204 026	-592 200	-592 200	-192 575	32,5 %
Tulot	€	4 785 196	3 124 000	3 124 000	3 117 763	99,8 %
Netto	€	4 581 171	2 531 800	2 531 800	2 925 188	115,5 %
Maaomaisuuspalvelut yhteensä						
Menot	€	-962 542	-1 434 000	-1 434 000	-831 811	58,0 %
Tulot	€	4 946 396	3 300 600	3 300 600	3 250 779	98,5 %
Netto	€	3 983 854	1 866 600	1 866 600	2 418 968	129,6 %

Huom! TP2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia vuoden 2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi

Kaupunkisuunnittelupalvelut		TP 2019	TA 2020	TA2020+lmr	TP 2020	Toteuma-%
Yleiskaavoitus						
Hyväksytyt kaavat	*kpl*	3	2	2	1	50,0 %
Hyväksytyt kaavat	*ha*	15 456	4 650	4 650	32	0,7 %
Menot	€	-201 806	-224 200	-224 200	-105 946	47,3 %
Tulot	€	0	0	0	0	
Netto	€	-201 806	-224 200	-224 200	-105 946	47,3 %
Paikkatietopalvelut						
Hyväksytyt kaavat	*kpl*	5	8	8	5	62,5 %
Hyväksytyt kaavat	*ha*	79	14	14	22	157,1 %
Menot	€	-562 827	-239 800	-239 800	-241 408	100,7 %
Tulot	€	0	0	0	0	
Netto	€	-562 827	-239 800	-239 800	-241 408	100,7 %
Kaavoituspalvelut yhteensä						
Menot	€	-784 043	-803 300	-803 300	-611 535	76,1 %
Tulot	€	0	20 200	20 200	0	0,0 %
Netto	€	-784 043	-783 100	-783 100	-611 535	78,1 %

Keskeiset tapahtumat kaudella

15456 ha, TP2019 (Kantakaupungin osayleiskaava + kaksi pikku kaavaa.)
4650 ha, TA2020 + lmr arvio on oikean suuntainen (Ristiinan yleiskaava)
31,8 ha TP2020 Pienehkö rantaosayleiskaavan muutos.
Huom! TP2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia vuoden 2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi

Rakennuttaminen		TP 2019	TA 2020	TA2020+lmr	TP 2020	Toteuma-%
Kadut	€					
Menot	€	-256	-170 700	-170 700	-161 231	94,5 %
Tulot	€	48 364	50 000	50 000	99 686	199,4 %
Netto	€	-208 142	-120 700	-120 700	-61 545	51,0 %

Huom! TP2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia vuoden 2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi

Kunnallistekniikan suunnittelu, sis. Liikennesuunnittelun		TP 2019	TA 2020	TA2020+lmr	TP 2020	Toteuma-%
Menot	€	-419 816	-347 400	-347 400	-315 350	90,8 %
Tulot	€	63 131	43 000	43 000	61 254	142,5 %
Netto	€	-356 685	-304 400	-304 400	-254 096	83,5 %

Keskeiset tapahtumat kaudella

Hyväksyttyjä suunnitelmia yhteensä 64 kpl joista 44 liikennesuunnitelmia.
Huom! TP2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia vuoden 2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi

Satamat		TP 2019	TA 2020	TA2020+lmr	TP 2020	Toteuma-%
Menot	€	-124 853	-125 900	-125 900	-93 613	74,4 %
Tulot	€	41 755	38 500	38 500	41 090	106,7 %
Netto	€	-83 098	-87 400	-87 400	-52 523	60,1 %

Huom! TP2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia vuoden 2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi

Liikenneväylät		TP 2019	TA 2020	TA2020+lmr	TP 2020	Toteuma-%
Rakenteelliset katualueen neliöt (koko katualue)	*m2*	5 859 552	5 341 412	5 341 412	5 530 919	103,5 %
Talvihoidossa olevat katuneliöt	*m2*	2 883 807	2 870 219	2 870 219	2 945 939	102,6 %
Valaisimet	*kpl*	13 128	13 128	13 128	12 996	99,0 %
Ohjauslaitteet	*kpl*	27	27	27	27	100,0 %
Menot	€	-5 712 863	-5 639 600	-5 639 600	-5 371 866	95,3 %
Tulot	€	120 967	258 400	258 400	253 823	98,2 %
Netto	€	-5 591 896	-5 381 200	-5 381 200	-5 118 042	95,1 %

Huom! TP2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia vuoden 2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi

Ympäristövastuut		TP 2019	TA 2020	TA2020+lmr	TP 2020	Toteuma-%
Menot	€	-375 972	-476 600	-476 600	-530 297	111,3 %

Huom! TP2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia vuoden 2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi

Viheralueet		TP 2019	TA 2020	TA2020+lmr	TP 2020	Toteuma-%
Puistojen hoito ja ylläpito	*m2*	1 137 206	1 179 137	1 179 137	1 186 422	100,6 %
2. hoitoluokan puistot	*m2*	325 285	352 729	352 729	354 492	100,5 %
3. hoitoluokan puistot	*m2*	811 921	826 408	826 408	831 930	100,7 %
Menot	€	-1 156 578	-1 413 200	-1 413 200	-1 133 262	80,2 %
Tulot	€	9 361	36 000	36 000	5 941	16,5 %
Netto	€	-1 147 217	-1 377 200	-1 377 200	-1 127 321	81,9 %

Huom! TP2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia vuoden 2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi

Metsät ja vesialueet		TP 2019	TA 2020	TA2020+lmr	TP 2020	Toteuma-%
Talousmetsät	*ha*	5 011	5 112	5 112	5 011	98,0 %
Menot	€	-197 895	-127 800	-127 800	-130 671	102,2 %
Tulot	€	697 738	1 036 000	1 036 000	1 240 528	119,7 %
Netto	€	499 843	908 200	908 200	1 109 856	122,2 %
Taajamametsät	*ha*	1 642	1 647	1 647	1 642	99,7 %
Menot	€	-226 771	-191 400	-191 400	-238 061	124,4 %
Tulot	€	206 326	185 000	185 000	220 472	119,2 %
Netto	€	-20 445	-6 400	-6 400	-17 590	274,8 %
Palvelut ja monikäyttö						
Menot	€	-177 856	-97 300	-97 300	-63 136	64,9 %
Tulot	€	75 497	23 600	23 600	41 865	177,4 %
Netto	€	-102 359	-73 700	-73 700	-21 271	28,9 %
Metsät ja vesialueet yhteensä						
Metsät	*ha*	6 653	6 759	6 759	6 653	98,4 %
Menot	€	-602 523	-580 100	-580 100	-591 925	102,0 %
Tulot	€	979 561	1 244 600	1 244 600	1 503 001	120,8 %
Netto	€	377 038	664 500	664 500	911 076	137,1 %

Keskeiset tapahtumat kaudella

Puutavaraa myytiin yhteensä 37 200 m3, myyntitulot 1,1 miljoonaa euroa. Hoitotyöt painottuivat metsänuudistamistöihin ja hakkuun ennakkoraivauksiin. Ristiinan ja Tuskun taajamametsien suunnitellut hoitotyöt valmistuivat. Kaupungin ja ELY1642-keskuksen väliset neuvottelut kaupungin metsien METSO-suojelusta saatiin päätökseen. Puuni Oy:n kanssa istutettiin hiilinielukohteet Suonsaaressa ja Anttolassa. Liito-orava Life -hankkeen toimenpidesuunnitelma Kirjalan metsiköille valmistui.
Huom! TP2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia vuoden 2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi

Rakennusvalvonta		TP 2019	TA 2020	TA2020+lmr	TP 2020	Toteuma-%
Jätehuolto						
Menot	€	-180 626	-119 700	-119 700	-93 397	78,0 %
Tulot	€	84 692	109 900	109 900	109 938	100,0 %
Netto	€	-95 934	-9 800	-9 800	16 541	-168,8 %
Rakennusvalvonta yhteensä						
Luvat	*kpl*	750	650	650	776	119,4 %
Katselmukset	*kpl*	957	1 100	1 100	818	74,4 %
Menot	€	-1 093 329	-978 192	-978 192	-908 804	92,9 %
Tulot	€	889 556,35	829 400	829 400	850 010	102,5 %
Netto	€	-203 772,37	-148 792	-148 792	-58 794	39,5 %

Keskeiset tapahtumat kaudella

Rakennusvalvonnan toiminta oli muuten ennakoidun mukaista, mutta kolme peräkkäistä tarkastajien siirtymistä muihin tehtäviin vaikeuttivat toimintaa merkittävästi vuoden loppupuolella. Toisaalta henkilöstökuluissa syntyi säästöä. Lupamäärä hieman kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna.
Huom! TP2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia vuoden 2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi

Pysäköintipalvelut		TP 2019	TA 2020	TA2020+lmr	TP 2020	Toteuma-%
Pysäköintivirhemaksut	*kpl*	7 810	8 500	8 500	4 077	48,0 %
Pysäköintivirhemaksutulot	€	330 842	470 000	470 000	208 195	44,3 %
Menot	€	-221 890	-247 300	-247 300	-183 228	74,1 %
Tulot	€	618 648	700 400	410 400	359 438	87,6 %
Netto	€	396 758	453 100	163 100	176 210	108,0 %

Keskeiset tapahtumat kaudella

Koronapandemia vähensi huomattavasti ajoneuvoliikennettä, mikä heijastuu heti pysäköintimaksutuloihin ja pysäköintivirhemaksujen määrään. Lisäksi kaikki pysäköinnintarkastajat olivat lomautettuina, jolloin pysäköintivirhemaksukertymä pieneni entisestään.
Huom! TP2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia vuoden 2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi

Kiinteistöveroprojekti		TP 2019	TA 2020	TA2020+lmr	TP 2020	Toteuma-%
Menot	€	-104 205	-121 100	-121 100	-100 455	83,0 %
Tulot	€	0			30 910	
Netto	€	-104 205	-121 100	-121 100	-69 545	57,4 %

Keskeiset tapahtumat kaudella

Toiminta oli ennakoidun mukaista.
Huom! TP2019 euromäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia vuoden 2020 euroihin Kuntamaisema-ohjelmasta luopumisen vuoksi

Talous

Kaupunkiympäristölautakunta

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toimintatulot	**41 510 200**	**-729 000**	**40 781 200**	**41 413 689**	**632 489**
Valmistus omaan käyttöön	**384 000**		**384 000**	**652 046**	**268 046**
Toimintamenot	**-42 760 100**	**-72 642**	**-42 832 742**	**-40 285 353**	**2 547 389**
Toimintakate (netto)	-865 900	-801 642	-1 667 542	1 780 384	3 447 926

2.2.2.9 Etelä-Savon pelastuslaitos -taseyksikkö

Etelä-Savon pelastuslaitos on yksi maamme 22 pelastuslaitoksesta ja tuottaa pelastustoimen palvelut Etelä-Savon alueella. Pelastuslaitoksen tavoitteena on onnettomuuksien ennaltaehkäisy, pelastustoiminta, varautuminen eri häiriötilanteisiin ja suuronnettomuuksiin sekä poikkeusoloihin, yhteistyössä muiden toimijoiden ja viranomaisten kanssa. Toimialueella oli 34 paloasemaa, joista Savonlinnan, Mikkelin, Pieksämäen ja Sulkavan paloasemat toimivat 24/7 -periaatteella. Muiden paloasemien osalta, osassa on henkilöstöä virka-aikaan ja osa toimii sopimuspalokuntalaisten voimin.

Palvelusuunnitelma

Etelä-Savon pelastuslautakunta päätti 17.12.2020 kokouksessaan Etelä-Savon pelastustoimen palvelutasopäätöksen vuosille 2021-2023. Palvelutasopäätös muodostaa perustan, jonka mukaisesti palvelut järjestetään. Etelä-Savon pelastuslaitoksen talousarvio päätetään vuosittain Mikkelin kaupungin talouden ja toiminnan suunnitteluaikataulun mukaisesti. Talousarvio ja henkilöstö mitoitetaan siten, että pelastustoimen palvelutasopäätöksessä päätetyt palvelut voidaan tuottaa. Palvelutuotannon kehittäminen tehdään pääsääntöisesti olemassa olevilla resursseilla siten, että toiminnan tuottavuutta saadaan parannettua eri kehittämistoimenpiteillä.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Vuoden 2020 aikana pelastuslaitoksen toimintaan on vahvasti heijastanut koronaviruksen aiheuttama poikkeusolo ja maailman laajuinen pandemia. Painopisteenä on ollut oman toiminnan turvaaminen ja varautuminen muiden viranomaisten auttamiseen. Etelä-Savon maakunnan valmiusfoorumi kokoontui vuoden aikana 44 kertaa. Sen toiminta keskittyi koronatilanteeseen liittyvän tilannekuvan jakaminen ja kuntien ja muiden viranomaisten tiedonvaihto. Valmiusfoorumi sai hyvää palautetta toimintaan osallistuneilta.

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Vuonna 2020 pelastustoimen ja ensihoidon toimintatuotot olivat 16 739 334 euroa ja toimintakulut olivat 16 228 712 euroa. Vuoteen 2019 verrattuna toimintatulot pienenivät 0,5 % (83 t€) ja toimintakulut pienenivät 0.6% (98 t€). Talousarvioon verrattuna toimintatulojen toteuma oli 95,43 % ja toimintamenojen toteuma oli 95,10 %. Vuoteen 2019 verrattuna henkilöstömenot pienenivät 3,52% (400 t€). Palkat ja palkkiot pienenivät 0,84 %. Palvelujen ostot pienenivät 9,07 % (149t€).

Pelastuslaitos käytti investointeihin 610 000 euroa. Tilikauden aikana hankittiin mm. sammutusauto Mikkeliin, säiliöauto Pieksämäelle ja öljyntorjuntavene Ristiinaan. Menot ylittivät talousarvion 60 000 eurolla. Investointeihin liittyvät tulot 147 000 euroa alittivat talousarvion 61 000 eurolla. Tulojen alitus johtui kirjausteknisestä syystä, sillä 179 000 euroa investointiavustustuloista kirjautui käyttötalouden puolelle. Investointimäärärahoihin haettiin valtuustolta menojen ylityslupaa 60 000 euroa ja tulojen alituslupaa 61 000 euroa ennen kaupunginhallituksen tilinpäätöskäsittelyä, mutta kirjaustekninen syy huomioiden voidaan katsoa investointikokonaisuuden toteutuneen talousarviota paremmin.

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Sujuva ja turvallinen elämä vauvasta ikäihmisiin			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteutuma 2020**
Yhdyspintatyössä valmistautuminen uuteen maakuntaan	Etelä-Savon pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti uuden maakunnan suunnitteluun.	Toteutuu kyllä/ei	Toteutui
Fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen turvallisuus	Etelä-Savon pelastuslaitoksen palvelut tuotetaan palvelutasopäätöksen mukaisesti.	Kts. tunnusluvut	Toteutui osittain

TUNNUSLUVUT

		TP 2018	**TA 2019**	**TP 2019**	**TA 2020**	**TP 2020**
Pelastustehtävät	kpl	3 3947	vähenee	3653	vähenee	3392
Palokuolemat	kpl	3	0	4	0	2
Tulipalot	kpl	457	vähenee	427	vähenee	405
Turvallisuusasioihin kohdistuvaa neuvontaa, valistusta ja koulutusta saaneiden osuus väkiluvusta	kpl	14 %	20 %	14 %	20 %	5 %
Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatoteuma						
I riskialueella/ 80 %.		85 %	80 %	60%	80 %	80 %
II riskialueella /80 %		84 %	80 %	81%	80 %	87 %
III riskialueella/ 80 %		91 %	80 %	97%	80 %	94 %
IV riskialueella/ 80%		94 %	80 %	94%	80 %	94 %

Pelastustoimen tehtävät vuosittain (tilinpäätös)						
Onnettomuustyyppi (ensisijainen)	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Rakennuspalo	79	90	68	75	79	56
Rakennuspalovaara	108	93	89	93	96	100
Maastopalo	105	105	75	173	123	113
Liikennevälinepalo	57	66	68	63	56	59
Muu tulipalo	50	77	68	53	73	77
Liikenneonnettomuus	542	550	646	601	665	531
Öljyvahinko	60	80	81	82	88	114
Vaarallisten aineiden onnettomuus	11	8	7	7	11	11
Räjähdys/räjähdysvaara	0	0	1	0	2	0
Sortuma/sortumavaara	0	1	1	6	5	0
Autom. paloilmoittimen tarkastus-/ varmistustehtävä	482	529	427	424	400	363
Palovaroittimen tarkastus-/ varmistustehtävä	51	71	57	81	57	62
Muu tarkastus-/varmistustehtävä	336	347	329	414	434	492
Ensivastetehtävä	634	788	788	962	729	458
Ihmisen pelastaminen	112	101	104	105	73	74
Eläimen pelastaminen	45	78	55	56	59	50
Vahingontorjuntatehtävä	495	532	216	473	415	567
Avunantotehtävä	107	189	250	246	266	245
Virka-aputehtävä	75	21	27	33	22	23
Yhteensä	**3 349**	**3 726**	**3 357**	**3947**	**3653**	**3395**

Etelä-Savon pelastuslaitos

Talousarvion toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Liikevaihto	**17 051 900**		**17 051 900**	**15 837 812**	**-1 214 088**
Liiketoiminnan muut tuotot	505 700		505 700	901 522	395 822
Materiaalit ja palvelut	-2 621 700		-2 621 700	-2 749 704	-128 004
Ostot tilikauden aikana	-1 121 250		-1 121 250	-1 254 446	-133 196
Palvelujen ostot	-1 500 450		-1 500 450	-1 495 258	5 192
Henkilöstökulut	-11 806 900		-11 806 900	-10 972 495	834 405
Palkat ja palkkiot	-9 629 600		-9 629 600	-9 201 975	427 625
Henkilösivukulut	-2 177 300		-2 177 300	-1 770 520	406 780
Eläkekulut	-1 820 000		-1 820 000	-1 714 538	105 462
Muut henkilösivukulut	-357 300		-357 300	-55 982	301 318
Suunnitelman mukaiset poistot	-492 000		-492 000	-595 710	-103 710
Liiketoiminnan muut kulut	-2 637 000		-2 637 000	-2 506 513	130 487
Liikeylijäämä (-alijäämä)	**0**		**0**	**-85 088**	**-85 088**
Rahoitustuotot ja -kulut				-609	-609
Korkotuotot				59	59
Muut rahoituskulut				-668	-668
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä				**-85 697**	**-85 697**
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia					
Poistoeron vähennys				85 697	85 697
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)				**0**	**0**

Etelä-Savon pelastuslaitoksen tuloslaskelma 2020

Ostot ja myynnit kaupungilta mukana

	1.1.-31.12.2020		1.1.-31.12.2019	
Liikevaihto		**15 837 811,89**		**16 222 108,17**
Liiketoiminnan muut tuotot		901 521,55		600 256,80
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-1 254 446,13		-1 360 359,18	
Palvelujen ostot	-1 495 258,27	-2 749 704,40	-1 644 318,96	-3 004 678,14
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-9 201 974,77		-9 280 117,98	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-1 714 538,11		-1 789 558,99	
Muut henkilösivukulut	-55 982,02	-10 972 494,90	-303 461,57	-11 373 138,54
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-595 709,61		-709 191,97
Liiketoiminnan muut kulut		-2 506 512,97		-1 963 816,73
Liikeylijäämä (-alijäämä)		**-85 088,44**		**-228 460,41**
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muut rahoitustuotot	59,21		180,50	
Muut rahoituskulut	-668,06	-608,85	-612,22	-431,72
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä		**-85 697,29**		**-228 892,13**
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia		**-85 697,29**		**-228 892,13**
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		85 697,29		228 892,13
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		**0,00**		**0,00**

Etelä-Savon pelastuslaitoksen rahoituslaskelman toteutumisvertailu

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Liikeylijäämä (-alijäämä)				-85 088	-85 088
Poistot ja arvonalentumiset	492 000		492 000	595 710	103 710
Rahoitustuotot ja -kulut				-609	-609
Tulorahoituksen korjauserät				188 850	188 850
	492 000		492 000	698 862	206 862
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-550 000		-550 000	-609 558	-59 558
Rahoitusosuudet investointimenoihin	208 000		208 000	56 000	-152 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot				91 150	91 150
Toiminnan ja investointien rahavirta	150 000		150 000	236 454	86 454

Etelä-Savon pelastuslaitoksen rahoituslaskelma

varsinainen toiminnan ja investointien rahavirta

	1.1.-31.12.2020		1.1.-31.12.2019	
Toiminnan rahavirta				
Liikeylijäämä (-alijäämä)	-85 088,44		-228 460,41	
Poistot ja arvonalentumiset	595 709,61		709 191,97	
Rahoitustuotot ja -kulut	-608,85		-431,72	
Muut tulorahoituksen korjauserät	188 850,00		-63 241,94	
	698 862,32	698 862,32	417 057,90	417 057,90
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-609 558,02		-448 145,58	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	56 000,00		203 337,00	
Käyttöomaisuuden myyntitulot	91 150,00	-462 408,02	63 241,94	-181 566,64
Toiminnan ja investointien rahavirta		236 454,30		235 491,26
Rahoituksen rahavirta				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta	-1 639 055,68		-1 334 341,43	
Saamisten muutos muilta	191 332,40		1 205 779,64	
Korottomien velkojen muutos kunnalta	273 207,52			
Korottomien velkojen muutos muilta	938 061,46	-236 454,30	-106 929,47	-235 491,26
Rahoituksen rahavirta		**-236 454,30**		**-235 491,26**
Rahavarojen muutos		**0,00**		**0,00**
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.		0,00		0,00
Rahavarat 1.1.		0,00		0,00
		0,00		**0,00**

Etelä-Savon pelastuslaitoksen tase 31.12.2020

	2020	2019
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	1 229 506,79	1 393 127,36
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	121 468,98	0,00
	1 350 975,77	1 393 127,36
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	4 900,37	21 261,79
Myyntisaamiset	437 174,54	255 375,72
Saamiset kunnalta ja kuntayhtymältä	2 989 758,53	1 334 341,43
Muut saamiset	232 696,42	341 100,30
Siirtosaamiset	78 970,25	343 697,59
	3 743 500,11	2 295 776,83
Rahat ja pankkisaamiset	0,00	0,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ	**5 094 475,88**	**3 688 904,19**
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	7 049,04	7 049,04
Tilikauden yli-/alijäämä	0,00	0,00
	7 049,04	7 049,04
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 162 393,54	1 248 090,83
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	280 000,00	0,00
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	0,00	49 794,83
Ostovelat	531 776,95	264 484,73
Muut velat	207 421,17	238 500,77
Siirtovelat	2 905 835,18	1 880 983,99
	3 645 033,30	2 433 764,32
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	**5 094 475,88**	**3 688 904,19**

2.2.3 Liikelaitosten tavoitteiden toteutuminen

Valtuusto asettaa toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet liikelaitoksille. Liikelaitokset noudattavat toiminnassaan talousarviossa määriteltyjä tavoitteita. Talousarviossa toiminnalliset tavoitteet on määritelty sitoviksi ja niiden mahdollisista muutoksista päättää valtuusto. Talousarviossa esitettävät tunnusluvut muodostuvat suoritetavoitteista, tehokkuutta ja taloudellisuutta ilmaisevista luvuista, toiminnan laajuustiedoista sekä voimavaroja osoittavista tunnusluvuista, jotka eivät ole määrärahojen tapaan valtuustoon nähden sitovia. Liikelaitosten tavoitteiden toteutuminen on esitetty erillistilinpäätöksinä tilinpäätöskirjassa.

Asetettujen tavoitteiden rajoissa johtokunta päättää toiminnan kehittämisestä sekä seuraa ja raportoi tavoitteiden saavuttamista. Liikelaitoksille asetettujen toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan heinäkuun seurantaraportoinnissa ja tilinpäätöksen yhteydessä kaupungin toimintakertomuksessa. Liikelaitosten taloudellisesta tilanteesta on raportoitu kaupungin talousraportointiaikataulun mukaisesti 3/2020, 7/2020 ja 10/2020 seurantaraporteissa. Kaupunginvaltuusto on konserniohjeen hyväksyessään (KV 24.8.2020 § 57) määritellyt myös liikelaitoksia koskevan konserniohjauksen ohjeistuksen.

Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavian talouden kaupunginvaltuustoon nähden sitova tavoite oli 8 000 euron liikeylijäämä. Vuoden 2020 talous toteutui huomattavasti suunniteltua parempana, ja liikelaitos teki 690 295 euron liikeylijäämän. Otavian tuloista merkittävimmän osan muodostavat lukiokoulutuksen ja perusopetuksen sekä vapaan sivistystyön valtionosuudet.

Toiminnallisina tavoitteina olevien opiskelijamäärien osalta lukion toteuma oli 940, joka on 10 opiskelijaa tavoitetta pienempi. Peruskoulun opiskelijamäärä oli 275 opiskelijaa, joka ylitti talousarvion 65 oppilaalla. Vapaan sivistystyön opiskelijaviikkojen tavoitteena oli 1410 ja toteutuma oli 1735, eli tavoite ylittyi selvästi. Liikelaitokselle strategisissa ohjelmakorteissa asetetut tavoitteet toteutuivat koulutusmatkailutoimintaan liittyvän tuotteen kehittämiseen kohdistettua tavoitetta lukuun ottamatta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö teki joulukuussa 2019 Otavian lukiokoulutuksen valtionosuuksista takaisinperintäpäätöksen vuosien 2013–2017 osalta (15,65 miljoonan euroa). Kaupunki teki takaisinperintäpäätöksestä oikaisuvaatimuksen, johon 16.6.2020 antamassaan päätöksessä OKM kohtuullisti takaisinperittävää summaa 2,4 miljoonalla eurolla. Muilta osin oikaisuvaatimus hylättiin. Mikkelin kaupunki on jättänyt OKM:n kesäkuisesta päätöksestä valituksen hallinto-oikeuteen. Takaisinperittävien valtionosuuksien määrä on kirjattu vuoden 2019 tilinpäätöksessä liikelaitos Otavian taseeseen oikaisemaan edellisten tilikausien yli-/alijäämiä.

Mikkelin Vesiliikelaitoksella oli talousarviossa kaksi valtuustoon nähden sitovaa tavoitetta: liikeylijäämä, jonka tavoite oli 3 140 000 euroa, sekä 500 000 euron korvaus peruspääomasta. Liikeylijäämä toteutui 553 655 euroa tavoitetta parempana ollen 3 693 655 euroa. Korvaus peruspääomasta toteutui talousarvion mukaisena.

Vesilaitoksen toimintaa kuvaavissa tunnusluvuissa veden myynti jäi hieman alle talousarvion 2,710 miljoonan m^3 tavoitteen, kun toteuma oli 2,657 miljoonaa m^3. Talousarvion tavoitteesta jääminen johtui teollisuuden vedenmyynnissä tapahtuneesta muutoksesta. Jätevettä laskutettiin 2,576 miljoonaa m^3, kun talousarvion mukainen tavoite oli 2,630 miljoonaa m^3.

Vesilaitoksen palvelusuunnitelman toteutumisen osalta talousvesi oli laatuvaatimukset täyttävää ja vedenjakelu toimi häiriöttömästi. Vedenjakelussa ei tapahtunut myöskään korvausvastuisiin johtaneita keskeytyksiä. Ohjelmakorttien mukaiset tavoitteet saavutettiin pohjavesialueella suoritettavien verkostosaneerausten tavoitetta lukuun ottamatta (tavoite 100 m/vuosi, toteuma 0).

Vesilaitoksen osalta koko kaupungin tasolla merkittävä taloudellinen poikkeama oli Metsä-Sairilan puhdistamoinvestoinnin määrärahan ylittyminen. Alkuperäisessä talousarviossa puhdistamoinvestointiin oli varattu 18,0 miljoonaa euroa. Investoinnille haettiin talousarviovuoden aikana 6,4 miljoonan euron lisämääräraha, jolloin hankkeen kokonaismääräraha nousi 24,4 miljoonaan euroon. Puhdistamoinvestoinnin lopullinen toteuma vuodelta 2020 oli 27,47 miljoonaa, joten investoinnille jouduttiin hakemaan valtuustolta 3,07 miljoonan euron ylitysoikeus.

Liikelaitosten erillistilinpäätökset on esitetty tilinpäätöksen kohdassa 5, Eriytetyt tilinpäätökset.

2.2.4 Liikelaitosten ja taseyksikön vaikutus tulokseen

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaan kunnan tulee esittää laskelmat, joista käy ilmi liikelaitosten vaikutus kunnan tilikauden tuloksen muodostumiseen ja toiminnan rahoitukseen. Laskelmien tarkoituksena on osoittaa, miten liikelaitostamisesta johtuen talousarvion toteumavertailu ja tilinpäätöksen laskelmat poikkeavat toisistaan. Kunnan talousarviossa ja toteutumisvertailussa liikelaitosta käsitellään ulkoisena talousyksikkönä, kun taas tilinpäätöksessä liikelaitos on osa kunnan taloutta.

Mikkelin kaupungin kahden liikelaitoksen (Mikkelin Vesiliikelaitos ja Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia) sekä yhden taseyksikön (Etelä-Savon pelastuslaitos) vaikutus on esitetty laskelmassa ”Liikelaitosten ja taseyksiköiden vaikutus kunnan tilikauden tuloksen muodostumiseen”.

Laskelma liikelaitosten vaikutuksesta kaupungin tuloksen muodostamiseen kokoaa yhteen talousarvion tuloslaskelman toteumavertailun, liikelaitosten tuloslaskelmat ja kaupungin tilinpäätöksen tuloslaskelman. Liikelaitosten vaikutus on esitetty laskelmassa niin sanotun peruskaupungin eli kaupungin ilman liikelaitoksia sekä liikelaitosten eliminoitujen lukujen avulla. Eliminoidut luvut on esitetty Kunta eliminoitu ja Liikelaitokset ja taseyksiköt yhteensä eliminoitu -sarakkeissa. Luvut eivät sisällä sisäisiä eriä eli kaikkien kaupungin yksiköiden välisiä myynti- ja ostotapahtumia sekä niistä aiheutuvia yksiköiden tuloja ja menoja.

Liikelaitosten ja taseyksikön toimintatuotot olivat 44,87 prosenttia koko kaupungin toimintatuotoista. Liikelaitosten ja taseyksikön toimintatuotoista 93,67 prosenttia oli myyntituottoja. Liikelaitosten ja taseyksikön myyntituotot olivat 71,69 prosenttia koko kaupungin myyntituotoista.

Liikelaitosten ja taseyksikön osuus kaupungin toimintakuluista oli 6,77 prosenttia. Liikelaitosten ja taseyksiköiden henkilöstökulut olivat 17,53 prosenttia koko kaupungin henkilöstökuluista.

Verotulot ja valtionosuudet kirjataan kaupungin yhteisiin eriin, jotka raportoidaan peruskaupungin luvuissa. Rahoitustuotot ja muut rahoituskulut ovat pääasiassa kaupungin yhteisten erien tuottoja ja kuluja, kun taas koko kaupungin korkokuluista 43 prosenttia on kertynyt Vesiliikelaitoksen maksamista koroista. Liikelaitoksista vain Vesiliikelaitos maksaa korvausta peruspääomasta, jonka kaupunki on sijoittanut liikelaitokseen. Peruspääomakorvaus on 500 000 euroa vuodessa.

Suunnitelman mukaisista poistoista liikelaitosten ja taseyksikön osuus oli noin 3,70 miljoonaa euroa eli 18,10 prosenttia koko kaupungin suunnitelman mukaisista poistoista. Mikkelin Vesiliikelaitoksen poistojen osuus oli noin 3,09 miljoonaa euroa eli 15,13 prosenttia koko kaupungin poistoista.

Liikelaitosten ja taseyksiköiden vaikutus kunnan tilikauden tuloksen muodostumiseen

1000 euroina

	Sitovuustarkastelu		Kokonaistarkastelu
	Talousarvion toteutuminen		
	Kunta eliminoitu	**Liikelaitokset ja taseyksiköt yhteensä eliminoitu**	**Kokonaistarkastelu kunta ulkoinen eliminoitu**
Toimintatuotot			
Myyntituotot	9 206	23 314	32 520
Maksutuotot	3 603	82	3 684
Tuet ja avustukset	4 050	1 389	5 439
Muut toimintatuotot	13 721	106	13 827
Valmistus omaan käyttöön	671	172	843
Toimintamenot			
Henkilöstömenot	-79 106	-16 815	-95 921
Palvelujen ostot	-245 313	-3 928	-249 241
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10 950	-2 998	-13 948
Avustukset	-14 249	-318	-14 567
Muut toimintakulut	-9 027	-1 997	-11 024
Toimintakate	**-327 394**	**-994**	**-328 388**
Verotulot	222 810	0	222 810
Valtionosuudet	136 838	0	136 838
Rahoitustulot ja -menot			
Korkotuotot	1 151	0	1 151
Muut rahoitustuotot	5 686	6	5 692
Korkokulut	-706	-534	-1 240
Muut rahoituskulut	-2 525	-6	-2 531
Vuosikate	**35 860**	**-1 528**	**34 332**
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-16 726	-3 697	-20 423
Arvonalentumiset, muut	-4 577	0	-4 577
Satunnaiset erät	0	0	0
Tilikauden tulos	**14 557**	**-5 225**	**9 332**

2.2.5 Määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota (kuntalaki 410/2015 § 110). Toteutumisvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Toteutumisvertailusta on lisäksi käytävä ilmi se, onko menot rahoitettu talousarviossa määrätyllä tavalla vai lisäksi muulla rahoituksella. Muulla rahoituksella tarkoitetaan tällöin kassavarojen käyttöä ja muita maksuvalmiuden muutoseriä rahoituslaskelmassa.

Kunnan toimintaa ohjataan käyttötalousosan avulla. Talousarvion käyttötalousosassa on valtuusto asettanut tehtäväkohtaiset tavoitteet sekä osoittanut tavoitteiden edellyttämät tuloarviot ja määrärahat tehtävien hoitamiseen. Käyttötalousosan toteutumisessa selvitetään tavoitteiden, määrärahojen tuloarvioiden poikkeamat ja niiden syyt siltä osin kuin valtuusto ei ole niitä hyväksynyt talousarviomuutoksina. Käyttötalouden määrärahat sitovat toimielimiä valtuustoon nähden lautakuntatasolla. Liikelaitosten tavoitteiden toteutumista on arvioitu erikseen kappaleessa 2.2.3.

Talousarvion määrärahojen toteutuminen

Kaupunkiympäristölautakunta ylitti tulotavoitteensa 0,9 miljoonalla, muut hallinto- ja elinvoimapalvelut 1,7 miljoonalla sekä hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta 0,1 miljoonalla. Muutetun talousarvion tulotavoite alittui Mikkelin seudun ympäristölautakunnassa 0,1 miljoonalla, kasvatus- ja opetuslautakunnassa 0,4 miljoonalla. Nettositovien ruoka- ja puhtauspalveluiden tulot alittuivat 1,2 miljoonalla ja taseyksikkö Etelä-Savon pelastuslaitoksen 0,8 miljoonalla.

Muutetun talousarvion määrärahat ylittyivät hallinto- ja elinvoimapalveluissa Essoten laskutuksen osalta talousarviovuoden aikana haetusta lisämäärärahasta huolimatta 0,55 miljoonalla eurolla, muissa hallinto- ja elinvoimapalveluissa ylitystä muodostui 0,13 miljoonalla eurolla. Nettositovan ruoka- ja puhtauspalveluiden 1,04 miljoonan menoalituksen johdosta hallinto- ja elinvoimapalveluiden määrärahat alittuivat kuitenkin kokonaisuutena 0,37 miljoonalla eurolla.

Kokonaisuutena talousarviovuoden aikana tehtiin talousarviomuutoksia toimintatuottoihin -2,56 miljoonalla eurolla ja toimintamenoihin + 8,1 miljoonalla eurolla.

Tulo- ja kustannuserien toteutuminen

Myyntituotot alittivat alkuperäisen talousarvion 2,7 miljoonalla eurolla ja muutetun talousarvion 1,7 miljoonalla. Maksutuotot alittivat alkuperäisen talousarvion 0,7 miljoonalla ja muutetun talousarvion 0,1 miljoonalla eurolla. Tuet ja avustukset ylittivät alkuperäisen talousarvion 0,7 miljoonalla ja muutetun talousarvion 0,9 miljoonalla eurolla. Muissa toimintatuotoissa alkuperäinen talousarvio ylittyi 0,69 miljoonalla ja muutettu talousarvio 1,5 miljoonalla eurolla. Kokonaisuutena toimintatuotot alittivat alkuperäisen talousarvion 2,1 miljoonalla ja ylittivät muutetun talousarvion 0,5 miljoonalla. Valmistus omaan käyttöön ylitti talousarvion noin 0,5 miljoonalla eurolla.

Henkilöstömenot alittivat alkuperäisen talousarvion 6,2 miljoonalla ja muutetun talousarvion 5,5 miljoonalla eurolla. Koronan vaikutuksen osuudeksi alituksesta arvioidaan noin 2,5 miljoonaa euroa, loppuosa on tavoiteorganisaation toteutuksen ja muiden tasapainotustoimenpiteiden sekä tiukennetun sijaisuus- ja rekrytointimenettelyn avulla saavutettua säästöä.

Palvelujen ostot ylittivät alkuperäisen talousarvion alle 0,1 miljoonalla eurolla, muutettu talousarvio alittui 5,1 miljoonalla eurolla. Sosiaali- ja terveyspalvelujen maksuosuudet Essotelta ylittivät alkuperäisen talousarvion 9,1 miljoonalla, joten kaupungin omassa toiminnassa palveluostot alittuivat selvästi. Aineet, tarvikkeet ja tavarat alittivat talousarvion 1,3 miljoonalla eurolla, talousarviomuutoksia ei tähän tiliryhmään tehty. Avustukset liikelaitoksille ylittyivät 0,4 miljoonalla, avustukset muille alittivat muutetun talousarvion 0,9 miljoonalla ja ylittivät alkuperäisen talousarvion 2,8 miljoonalla. Avustusten alkuperäisen talousarviosumman ylittyminen johtuu kuitenkin varhaiskasvatuksen palveluseteliin budjetoitujen määrärahojen siirrosta palveluostoista avustuksiin talousarviovuoden aikana. Muut toimintamenot ylittivät talousarvion 2,1 miljoonalla eurolla.

Verotulot ylittivät muutetun talousarvion 1,8 miljoonalla ja alittivat alkuperäisen talousarvion 3,9 miljoonalla eurolla; talousarviovuoden aikana verotuloihin tehtiin -5,7 miljoonan euron talousarviomuutos. Valtionosuudet ylittivät alkuperäisen talousarvion 17,5 miljoonalla. Rahoitustulot ja -menot toteutuivat nettona 1,2 miljoonaa euroa talousarviota paremmin. Suunnitelman mukaiset poistot alittivat alkuperäisen talousarvion 1,1 miljoonalla, mutta kertapoistoja tehtiin 4,6 miljoonalla, joten poistot ja arvonalentumiset ylittivät kokonaisuutena alkuperäisen talousarvion 3,5 miljoonalla eurolla.

Tilinpäätöksen ylijäämä oli 9,45 miljoonaa euroa, kun alkuperäisen talousarvion tulos oli 3,0 miljoonaa euroa alijäämäinen.

Talousarvion toteutuminen (kaupunki, taseyksikkö ja liikelaitokset)

(1000 euroina)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (-) alle (+) yli
Toimintatuotot	**104 700**	**-2 561**	**102 139**	**102 649**	**510**
Myyntituotot	54 121	-1 013	53 108	51 383	-1 725
Maksutuotot	4 444	-600	3 844	3 696	-148
Tuet ja avustukset	9 864	-135	9 729	10 609	880
Muut toimintatulot	36 271	-813	35 458	36 961	1 503
Valmistus omaan käyttöön	**384**		**384**	**843**	**459**
Toimintamenot	**434 082**	**8 103**	**442 185**	**431 879**	**-10 306**
Henkilöstömenot	102 117	-728	101 389	95 921	-5 468
Palvelujen ostot	267 800	5 152	272 952	267 854	-5 098
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	15 546		15 546	14 211	-1 335
Avustukset muille	11 794	3 679	15 473	14 567	-906
Avustukset liikelaitoksille	4 727		4 727	5 170	443
Muut toimintamenot	32 098		32 098	34 156	2 058
Toimintakate	**-328 998**	**-10 664**	**-339 662**	**-328 388**	**11 274**
Verotulot	226 702	-5 714	220 988	222 810	1 822
Valtionosuudet	119 374		119 374	136 838	17 464
Rahoitustulot ja -menot	**1 880**		**1 880**	**3 072**	**1 192**
Korkotulot	1 150		1 150	1 177	27
Muut rahoitustulot muilta	4 880		4 880	6 192	1 312
Korvaus peruspääomasta liikelaitoksilta	500		500	500	
Korkomenot	1 450		1 450	1 266	-184
Muut rahoitusmenot	2 700		2 700	3 031	331
Vuosikate	**18 958**	**-16 378**	**2 580**	**34 332**	**31 752**
Poistot ja arvonalentumiset	21 500		21 500	25 000	3 500
Suunnitelman mukaiset poistot	21 500		21 500	20 423	-1 077
Arvonalentumiset				4 577	4 577
Tilikauden tulos	**-2 542**	**-16 378**	**-18 920**	**9 332**	**28 252**
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	40		40	32	-8
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	500		500	84	-416
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**-3 002**	**-16 378**	**-19 380**	**9 448**	**-28 828**

Verotulojen erittely

(1000 euroina)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Verotulot	226 702		220 988	222 810	1 822
Kunnan tulovero	190 045	-5 714	184 331	186 073	1 742
Osuus yhteisöveron tuotosta	15 207		15 207	16 975	1 768
Kiinteistövero	21 450		21 450	19 762	-1 688

	Tuloveroprosentti	Verotettava tulo, milj.€	Muutos
2016	20,00	836	0,84 %
2017	20,50	814	-2,60 %
2018	20,50	829	1,80 %
2019	20,50	844	1,97 %
2020	22,00	tietoa ei vielä saatavissa	

Kiinteistöveroprosentit

	2016	2017	2018	2019	2020
Yleinen kiinteistövero%	1,20	1,25	1,25	1,25	1,37
Vakituinen asuinrakennus	0,55	0,58	0,58	0,58	0,62
Muu kuin vakituinen asuinrakennus	1,10	1,15	1,15	1,15	1,50
Yleishyödyllinen yhteisö	-	-	-	-	-
Rakentamaton rakennuspaikka	3,00	3,30	3,30	3,30	4,00
Voimalaitoksen kiinteistöveroprosentti	2,50	2,75	2,75	2,75	3,10

Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaus

(1000 euroina)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Valtionosuudet	94 918		94 918	111 240	16 322
Kunnan peruspalveluiden valtionosuus, ml. tasaukset	95 285		95 285	108 847	13 562
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus				2 300	2 300
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-367		-367	92	460
Verotulomenetysten korvaus	24 456		24 456	25 598	1 142
Yhteensä	119 374		119 374	136 838	17 464

2.3 Investointien toteutuminen

Koko kaupungin nettoinvestointien toteutuma oli 46,761 milj. euroa. Talousarvion mukaiset nettoinvestoinnit olivat yhteensä 43,624 miljoonaa euroa.

Investoinnit jakaantuivat seuraavasti:

Investoinnit 2020 (1 000 €)	TULOT	MENOT	NETTO
PERUSKAUPUNKI	**3 873**	**20 667**	**-16 794**
• *Muut pitkävaikutteiset menot*		160	-160
• *Maa- ja vesialueet*	1 906	413	1 493
• *Rakennusten myynnit/hankinnat*	130	0	130
• *Kiinteät rakenteet ja laitteet*	135	7 471	-7 336
• *Rakennukset*	1610	11 688	-10 078
• *Koneet ja kalusto*	-16	352	-368
• *Osakkeet, osuudet*	107	582	-475
VESILIIKELAITOS	**83**	**29 588**	**-29 505**
OTAVAN OPISTO	**0**	**0**	**0**
E-S PELASTUSLAITOS	**147**	**610**	**-462**
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	**4103**	**50 864**	**-46 761**

Lisämäärärahoja/tulojen alituksia/määrärahasiirtoja hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 7.12.2020 § 111 seuraavasti:

Menot/määrärahasiirrot

- Hankkeiden väliset määrärahasiirrot yhteensä 1 701 000 euroa.
- Vesiliikelaitos, Metsä-Sairilan investointi +6.400.000 euroa

Tulot

Tulojen vähennykset yhteensä 490 000 euroa.

Lisäksi aiemmin vuoden 2020 aikana lisämäärärahaa myönnettiin kaupunginvaltuustossa seuraaviin hankkeisiin:

- Eteläinen aluekoulu, piha-alueen ja kaukalon uudistaminen +80.000 euroa (KV 18.5.2020 § 38)
- Muiden osakkeiden hankinta +200.000 euroa (KV 24.8.2020 § 61)
- Kaupungintalon arkistotilan muutostyö +15.000 euroa (KV 5.10.2020 §75)
- Edelliset tehty määrärahasiirtona Eteläinen aluekoulu -hankkeelta yht. -295.000 euroa

- Maa- ja vesialueiden hankinta +400.000 euroa (KV 17.2.2020 § 5)
- Tuppuralan koulun liikuntasali 1.700.000 euroa tuloihin ja vastaavasti menoihin (17.2.2020 § 6)
- Kaupungin virastotalon vesikatto +110.000 euroa (KV 16.3.2020 § 17)
- Kaupungintalon arkistotilan muutostyö +15.000 euroa (KV 5.10.2020 §75)

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 15.3.2021 § 38 investointeihin liittyviä menojen määrärahaylityksiä (yli 5 %) ja tulojen alituksia seuraavasti:

Menot

- Kattilansillanpäiväkoti +16.000 euroa
- Otavan päiväkoti +1.000 euroa
- Rantakylän kentän huoltorakennus +10.000 euroa
- Mikaelin kunnostus +3.000 euroa
- Kaupungintalon arkistotilan muutostyöt +3.000 euroa
- Virastotalon peruskorjaus +115.000 euroa
- Mannerheimintien joukkoliikennekatu +11.000 euroa
- Pyöräilyn ja kävelyn edistäminen +44.000 euroa

- Puistot ja leikkipaikat + 5.000 euroa
- Naistingin lintukosteikko +8.000 euroa
- Uimarantojen kunnostukset +1.000 euroa
- Liikuntapaikkojen kunnostukset +35.000 euroa
- Metsä-Sairilan puhdistamohanke + 3 070 000 euroa
- Etelä-Savon Pelastuslaitoksen investoinnit +60 000 euroa

Tulojen alitukset

- Maa- ja vesialueiden myyntitulot alitus 94 000 euroa
- Etelä-Savon Pelastuslaitoksen investointiavustukset alitus 61 000 euroa

Kunnallistekniikan investointien toteutuminen 2020

Kaupunkiympäristössä korjausvelkaa pienennettiin viimeistelemällä uusia alueita ja saneeraamalla vanhoja alueita. Uuden korjausvelan kasvua ehkäistiin oikea-aikaisella hoidolla ja kunnossapidolla.

Poimintoja kunnallistekniikan investointikohteista v. 2020:

- VT5 välillä Tuppurala-Nuutilanmäki, yhteishanke Väyläviraston kanssa
- Vt 5 hankkeen yhteydessä rakennettiin valtatien viereen kevyen liikenteen väylä Tuppuralan ja Visulahden välille
- Vt Vt13-Otavankatu turbokiertoliittymän rakentaminen
- Pursialankadun sillan peruskorjaus
- Ecosairilan hankkeessa tehtiin korttelin 2 esirakentamista ja viimeisteltiin Metsäsairilankadun kiertoliittymä (kadun nimi muuttui 2020 Metsäsairilankadusta Kiertotaloudenkaduksi)
- Ankkurinkadun rakentaminen Graanintien ja kiertoliittymän välillä, päällystys 2021
- Raatihuoneenkadulla jatkettiin kevyen liikenteen väylän rakentamista välille Mikonkatu-Maaherrankatu.
- Rantakylässä jatkettiin Ylännetien rakentamista ja päällystettiin Rantavuolingonkatu sekä Niilonkaari
- Kirkonvarkauden asuinalueella päällystettiin ja viimeisteltiin Mannisenpolku, Korianterinpolku ja Väänäsen-polku
- Metsurinraitti, rakennettiin uusi teollisuuskatu Visulahteen
- Sinirinnankadun ja Tanhutien saneeraus
- liikenteenjakajia ja kavennuksia Sammonkadulle ja Jääkärinkadulle turvaamaan koulureittejä
- hulevesien hallintahankkeena oli Työkeskuksenkadun hulevesien viivytysallas
- Pitkäjärven Biohiili-hankeen kehitystyö jatkui (hulevesien hallinta)
- Brahentien leikkipaikka vaihe 2 Ristiinassa
- Suojakallionpuiston leikkipaikka

Merkittävimmät talonrakennusinvestointikohteet v. 2020 olivat:

- Rantakylän päiväkodin rakennustyöt aloitettiin vuonna 2020 ja kohde valmistuu 2021
- Kattilansillan päiväkoti valmistui kesällä 2020, rakennuttaminen Talonrakennuspalvelut, rahoitus Mikalo
- Norpanhovin päiväkodin saneeraus
- Anttolan yhtenäiskoulun ja liikuntasalin rakennustöiden loppuun saattaminen
- Tuppuralan koulun liikuntasali
- Kalevankankaan jalkapallohallin rakentamisen aloitus. Hanke jatkuu vuonna 2021
- Rantakylän kivikoulun saneeraus
- Sodan ja rauhankeskus Muisti Päämajataloon
- Päämajatalon vesikaton uusiminen valmistui alkuvuodesta 2020
- Kaupungin virastotalon korjaus- ja muutostyöt jatkuivat
- Kaupungintalon hissin rakentaminen valmistui 2020

Lisäksi useita kohteita oli vuoden 2020 aikana suunnitteluvaiheessa ja varsinainen rakentaminen alkaa vuonna 2021 tai myöhemmin.

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN (1000 €) S=SITOVUUSTASO		Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talous-arvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (-) alle (+) yli
KAUPUNKI						
Muut pitkävaikutteiset menot						
Meitan palveluiden käyttöönottoprojekti						
IT-projekti		*200*		*200*	*150*	-50
Maaseudun nopeat tietoliikenneyhteydet		200		200		-200
Jalkaväkisäätiö		10		10	10	0
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä		410		410	160	-250
Maa- ja vesialueet						
Maa- ja vesialueiden myynti, TULOT *	S	2 000		2 000	1 906	-94
Maa- ja vesialueiden hankinta, MENOT	S	250	400	650	413	-237
*sis. Myyntivoiton 1.823.907 euroa						
Rakennukset						
Rakennusten myynti *	S	75		75	130	55
*sis. myyntivoitot/-tappiot neton -739.658 euroa						
RAKENNUKSET						
Sivistystoimi						
Tikanpellon päiväkoti		100	20	120	8	-112
Kattilansillan päiväkoti		50		50	66	16
Kalustus (varhaiskasvatus)		75		75	23	-52
Rantakylän alueen uusi päiväkoti		3 500		3 500	2 805	-695
Anttolan Norpanhovin päiväkodin korjaustyöt		250	70	320	302	-18
Otavan päiväkoti					1	1
Eteläinen aluekoulu		3 000	-1 996	1 004	278	-726
Korvaava piha-alueen ja kaukalon uudistaminen		300	80	380	378	-2
Itäinen aluekoulu		300		300	2	-298
Rantakylän koulu, kivikoulu		1 000		1 000	407	-593
Lyseon koulun piha-alueen kunnostus		50		50	33	-17
Anttolan yhtenäiskoulu, liikuntasali			375	375	372	-3
Tuppuralan koulun uudisrakentaminen TULOT			1 400	1 400	1 241	-159
Tuppuralan koulun uudisrakentaminen MENOT			1 700	1 700	1 322	-378
Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntatoimi						
Sodan ja rauhan keskus Muisti, saneeraus TULOT					300	300
Sodan ja rauhan keskus Muisti, saneeraus MENOT		2 600		2 600	2 104	-496
Päämajatalon vesikaton uusiminen		100	15	115	113	-2
Mikaelin kunnostus		50		50	53	3
Kalevankankaan jalkapallohallin uusiminen TULOT					59	59
Kalevankankaan jalkapallohallin uusiminen MENOT		2 400		2 400	1 339	-1 061
Rantakylän kentän huoltorakennus			30	30	40	10
Julkiset rakennukset						
Kaupungintalon korjaus, henkilöhissi		100	196	296	296	0
Kaupungintalon arkistotilan muutostyö			60	60	63	3
Kaupungin virastotalo, peruskorjaus		250		250	365	115
Vesikatto		500	110	610	606	-4
Muut sisätyöt (3. krs)		250		250		-250
Sotakoulu, Ristiina TULOT		150	-150	0		0
Sotakoulu, Ristiina MENOT		300		300	45	-255
Kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt						
Koulu- ja esiopetus		150	260	410	413	3
Liikuntapalvelut		50		50		-50
Julkiset rakennukset TULOT					10	10
Julkiset rakennukset MENOT		100		100	77	-23
Sote-kiinteistöt		100		100	48	-52
Rakennusten suunnittelumääräraha		50		50	24	-26
Energiataloudelliset investoinnit TULOT		40	-40	0		0
Energiataloudelliset investoinnit MENOT		150		150	16	-134
Alv-tarkistukset					90	90
RAKENNUKSET YHTEENSÄ						
MENOT	S	**15 775**	**920**	**16 695**	**11 688**	**-5 007**
TULOT	S	**190**	**1 210**	**1 400**	**1 610**	**210**
NETTO		**15 585**	**-290**	**15 295**	**10 078**	**-5 217**

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN (1000 €) S=SITOVUUSTASO		Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talous-arvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (-) alle (+) yli
Kiinteät rakenteet ja laitteet						
Satamalahden kehittäminen		250		250	215	-35
EcoSairila, TULOT					79	79
EcoSairila, MENOT		1 000		1 000	925	-75
Kalevankankaan alue		300		300	175	-125
Ruutukaavakeskustan kehittäminen		50		50	29	-21
Vt5 yhteysväli Mli Juva, kaupungin osuus		1 200	550	1 750	1 730	-20
VT13 Karikon liittymä		2 000		2 000	1 567	-433
Mannerheimintie, joukkoliikennekatu		100		100	61	-39
Kadut (yritys- ja asuinrakentamisen tukeminen)		1 000		1 000	968	-32
Kadut		600		600	574	-26
Pyöräilyn ja kävelyn edistäminen						
Pyöräilyn ja kävelyn edistäminen		150	130	280	324	44
Savilahden rannan yhtenäinen kevytväylä		200		200	191	-9
Lentoasema TULOT					14	14
Lentoasema MENOT		50		50	45	-5
Katuvalojen saneeraus (ohjausyksiköt)		150		150	145	-5
Puistot ja leikkipaikat		150		150	155	5
Geopark hanke (Unesco Status)		75		75	65	-10
Kaihun matkailualueen kehittäminen		75		75	30	-45
Vesistö						
Hulevesiohjelma TULOT					14	14
Hulevesiohjelma MENOT		150		150	92	-58
Satamien kunnostus		30		30	16	-14
Naistingin lintukosteikko TULOT					8	8
Naistingin lintukosteikko MENOT					8	8
Liikkuminen				0		0
Uimarantojen kunnostukset		20		20	21	1
Liikuntapaikkarakentaminen ja kunnostus TULOT					20	20
Liikuntapaikkarakentaminen ja kunnostus MENOT		100		100	135	35
Kiinteät rakenteet ja laitteet menot	S	**7 650**	**680**	**8 330**	**7 471**	**-859**
Kiinteät rakenteet ja laitteet tulot	S	**0**	**0**	**0**	**135**	**135**
Kiinteät rakenteet laitteet netto		**7 650**	**680**	**8 330**	**7 337**	**-993**
Koneet ja kalusto						
Hallinnon palvelualue (keskushallinto/ruoka- ja puhtaus)	S	50		50	50	0
Sivistyksen palvelualue	S	350		350	321	-29
Opetuslautakunta		*175*		*175*	*135*	*-40*
Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta		*175*		*175*	*186*	*11*
Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue	S	75		75	-19	-94
Kaluston myyntivoitto/-tappio *					-16	-16
Koneet ja kalusto menot		**475**		**475**	**352**	**-123**
Koneet ja kalusto tulot					**-16**	**-16**
Koneet ja kalusto netto		**675**		**475**	**336**	**-139**
* Myyntivoiton oikaisu taseyksikölle						
SIJOITUKSET						
Osakkeet ja osuudet						
Menot		**672**	**210**	**882**	**582**	**300**
Saimaa Stadium Oy		200		200	200	0
EcoSairilan BusenessPark Oy		180		180		180
Sansia Oy		2		2	2	0
Etelä-Savon Pääomarahasto		50		50	30	20
Kiinteistö Oy Mikkelin Mannerheimintie			10	10	10	0
Muiden osakkeiden hankinta (Suur-Savon Sähkö)		240	200	440	340	100
Osakkeiden myynti					107	107
KAUPUNGIN INVESTOINNIT YHTEENSÄ						
MENOT	S	**25 232**	**2 210**	**27 442**	**20 667**	**-6 776**
TULOT	S	**2 265**	**1 210**	**3 475**	**3 873**	**397**
NETTO		**22 967**	**1 000**	**23 967**	**16 794**	**-7 173**

INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN (1000 €) S=SITOVUUSTASO		Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talous-arvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (-) alle (+) yli
TASEYKSIKKÖ						
Etelä-Savon pelastuslaitos						
MENOT	**S**	550		550	610	60
TULOT*	**S**	208		208	147	-61
NETTO		342		342	462	120
*sis.myyntivoiton 91.150,00 euroa						
LIIKELAITOKSET						
Otavan opisto						
MENOT	**S**	15		15	0	-15
Vesiliikelaitos						
MENOT	**S**	2 300		2 300	2 099	-216
Laitosinvestoinnit		660		660	166	-494
Puhdistamot		340		340	445	105
Verkosto		1 220		1 220	1 393	173
Irtaimisto		80		80	96	16
TULOT*					65	65
NETTO		2 300		2 220	2 034	-186
*sis.myyntivoiton 6.452 euroa						
Vesiliikelaitos/Metsä-Sairilan puhdistamo						
MENOT	S	18 000	6 400	24 400	27 488	3 088
TULOT	S				18	18
NETTO		18 000		24 400	27 470	
INVESTOINNIT YHTEENSÄ **(Ilman Metsä-Sairilan puhdistamoa)**						
MENOT		28 017		30 227	23 376	-6 851
TULOT		2 473		3 683	4 085	402
NETTO		25 544		26 544	19 291	-7 253
INVESTOINNIT YHTEENSÄ						
MENOT	S	**46 097**	**8 610**	**54 627**	**50 864**	**-3 763**
TULOT	S	**2 473**	**1 210**	**3 683**	**4 103**	**420**
NETTO		**43 624**	**7 400**	**50 944**	**46 761**	**-4 183**

2.4 Rahoitusosan toteutuminen

Kaupunki, taseyksikkö ja liikelaitokset sisäisin erin

(1000 euroa)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	18 958	-16 378	2 580	34 333	31 753
Tulorahoituksen korjauserät	-100		-100	-1 054	-954
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-46 097		-46 097	-50 864	-4 767
Rahoitusosuudet investointimenoihin	398		398	1 877	1 479
Pv vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 075		2 075	2 226	151
Investointien rahavirta yhteensä	-43 624		-43 624	-46 761	-3 137
Toiminnan ja investoinnit , netto	-24 766	-16 378	-41 144	-13 482	27 662
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset muille	-20 000		-20 000	-30 088	-10 088
Antolainasaamisten vähennykset muilta	1 000		1 000	743	-257
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	65 000		65 000	77 000	12 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-19 870		-19 870	-20 040	-170
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 500		-1 500	-18 146	-16 646
Muut maksuvalmiuden muutokset	200		200	4 025	3 825
Rahoituksen rahavirta	24 830		24 830	13 494	-11 336
Rahavarojen muutos	64	-16 378	-16 314	11	-16 303

2.5 Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tulosarvioiden toteutumisesta

		Määrärahat					Tuloarviot						
	Sito-vuus	Alkup. TA	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (+) alle (-) yli	Alkup. TA	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (-) alle (+) yli	Määrä-rahat ylitys	Tulo-arviot alitus
KÄYTTÖTALOUSOSA													
Keskusvaalilautakunta	B	10		10	4	6							
Tarkastuslautakunta	B	76		76	62	14							
Kaupunginvaltuusto	B	229		229	181	48							
Hallinto- ja elinvoimapalvelut		248 318	8 314	256 632	256 264	368	17 617	-438	17 179	17 755	576		
Muu hallinto- ja elinvoimapalvelut	B	36 927	-263	36 664	36 790	-126	7 606	-284	7 322	9 051	1 729	126	
Etelä-Savon sos.- ja terv.palv.ky:n laskutus	B	201 450	8577	210 027	210 577	-550						550	
Ruoka- ja puhtauspalvelut	N	9 941		9 941	8 897	1 044	10 011	-154	9 857	8 704	-1 153		109
Ympäristölautakunta	B	2 211		2 211	2 105	106	1 040		1 040	1 027	-13		13
Sivistystoimi		112 146	-284	111 862	105 230	6 632	8 707	-1 394	7 313	6 901	-412		
Kasvatus- ja opetuslautakunta	B	92 254	-269	91 985	87 157	4 828	5 827	-460	5 367	4 942	-425		425
Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta	B	19 892	-15	19 877	18 073	1 804	2 880	-934	1 946	1 959	13		
Kaupunkiympäristölautakunta	B	42 760	73	42 833	40 285	2 548	41 894	-729	41 165	42 066	901		
Kaupunki yhteensä													
Määrärahat	B	395 809	8 103	403 912	395 234	8 678							
Tuloarviot	B						59 247	-2 407	56 840	59 045	2 205		
Määrärahat	N	9 941		9 941	8 897	1 044							
Tuloarviot	N						10 011	-154	9 857	8 704	-1 153		
		405 750	8 103	413 854	404 131		69 257	-2 561	66 696	67 749			
Taseyksikkö													
Etelä-Savon pelastustoimi	N	17 065		17 065	16 229	836	17 558		17 558	16 739	-819		
Käyttötalous kaikki yhteensä													
Määrärahat	B	395 809	8 103	403 912	395 234	8 678							
Tuloarviot	B						59 247	-2 407	56 840	59 045	2 205		
Määrärahat	N	27 006		27 006	25 126	1 880							
Tuloarviot	N						27 569	-154	27 415	25 443	-1 972		

		Määrärahat					Tuloarviot						
	S	Alkup. TA	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (+) alle (-) yli	Alkup. TA	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama (-) alle (+) yli	Määrärahat ylitys	Tuloarviot alitus
TULOSLASKELMAOSA													
Verotulot	**B**						226 702	-5 714	220 988	222 810	1 822		
Valtionosuudet	**B**						119 374		119 374	136 838	17 464		
Rahoitustuotot/-kulut yht:	**N**	2 621		2 621	3 232	-611	6 030		6 030	7 363	1 333		**722**
Korkotulot							1 150		1 150	1 177	27		
Muut rahoitustulot							4 880		4 880	6 186	1 306		
Korkomenot		421		421	706	-285							
Muut rahoitusmenot		2 200		2 200	2 526	-326							
Tuloslaskelmaosa yhteensä		**2 621**		**2 621**	**3 232**	**-611**	**352 106**	**-5 714**	**346 392**	**367 011**	**20 619**		
INVESTOINTIOSA													
KAUPUNKI													
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET													
Maaseudun nopeat tietoliikenneyhteydet	**B**	200		200		200							
Meita Oy/ palveluiden käyttöönotto It		200		200	150	50							
Jalkaväkisäätiö		10		10	10								
MAA- JA VESIALUEET													
Maa- ja vesialueiden osto	**B**	250	400	650	413	237							
Maa- ja vesialueiden myynti	B						2 000		2 000	1 906	-94		**94**
RAKENNUKSET													
Rakennusten myynnit (tulot)	**B**						75		75	130	55		
Muut rakennukset	**B**	15 775	920	16 695	11 688	5 007	190	1 210	1 400	1 610	210		
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	**B**	7 650	680	8 330	7 471	859				135	135		
IRTAIMISTON INVESTOINNIT													
Hallinnon palvelualue	**B**	50		50	50								
Sivistyksen palvelualue	**B**	350		350	321	29							
Asumisen ja kaupunkiymp. palv.alue	**B**	75		75	-19	94							
Pelastustoimen kaluston myyntivoitto										-16	-16		
OSAKKEET JA OSUUDET													
Osakkeet ja osuudet	**B**	672	210	882	582	300				107	107		
Kaupungin investoinnit yhteensä		25 232	2 210	27 442	20 666	6 776	2 265	1 210	3 475	3 872	397		
TASEYKSIKKÖ													
Etelä-Savon pelastuslaitos	**B**	550		550	610	-60	208		208	147	-61	**60**	**61**
Investoinnit kaikki yhteensä													
Määrärahat		25 782	2 210	27 992	21 276	6 716							
Tuloarviot							2 473	1 210	3 683	4 019	336		

		Määrärahat					Tuloarviot						
	S	**Alkup. TA**	**TA:n muutokset**	**TA muut:n jälkeen**	**Toteutuma**	**Poikkeama (+) alle (-) yli**	**Alkup. TA**	**TA:n muutokset**	**TA muut:n jälkeen**	**Toteutuma**	**Poikkeama (-) alle (+) yli**	**Määrä-rahat ylitys**	**Tuloarviot alitus**
Tulorahoituksen korjauserät							*-100*		*-100*	*-1 048*	-948		
Antolainauksen muutokset													
Antolainasaamisten lisäys*	**B**	20 000		20 000	30 053	-10 053							
Antolainasaamisten vähennys	**B**						1000		1000	744	-256		
Lainakannan muutokset													
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	**B**						62 500		62 500	65 000	2 500		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	**B**	19 870		19 870	19 707	163							
Lyhytaikaisten lainojen muutos	**N**	1 500		1 500	18 146	-16 646							
Muut maksuvalmiuden muutokset										83	83		
Vaikutus maksuvalmiuteen		12 207		12 207	7 523	4 684		17 378	17 378		-17 378		
YHTEENSÄ		**504 795**	**10 313**	**515 108**	**520 297**	**-5 189**	**504 795**	**10 313**	**515 108**	**520 297**	**5 189**		

Sitovuus B = brutto, N= netto
* lainanantovaltuuksia lisätty KV:n päätöksillä 24.8.2020 § 62 ja § 63 yhteensä 10 milj.eur.

3

Tilinpäätöslaskelmat

3.1 Tuloslaskelma

Ulkoinen (eliminoitu kaupunki, liikelaitokset ja taseyksiköt yhteensä)

	1.1.-31.12.2020		1.1.-31.12.2019	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	32 520 196,47		34 992 705,89	
Maksutuotot	3 684 346,40		5 849 559,95	
Tuet ja avustukset	5 438 844,53		4 955 341,53	
Muut toimintatuotot	13 826 996,40	55 470 383,80	18 074 157,84	63 871 765,21
Valmistus omaan käyttöön		843 368,20		614 020,47
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-73 624 839,34		-76 897 925,26	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-19 050 854,97		-19 334 268,75	
Muut henkilösivukulut	-3 245 067,45	-95 920 761,76	-2 313 236,51	-98 545 430,52
Palvelujen ostot	-249 240 953,55		-244 849 946,51	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-13 948 255,57		-14 700 115,46	
Avustukset	-14 567 149,01		-15 321 838,48	
Muut toimintakulut	-11 024 305,81	-288 780 663,94	-8 808 087,69	-283 679 988,14
Toimintakate		**-328 387 673,70**		**-317 739 632,98**
Verotulot		222 810 016,94		204 311 568,23
Valtionosuudet		136 838 282,00		114 898 428,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	1 150 519,85		1 030 806,73	
Muut rahoitustuotot	5 692 347,67		4 447 799,69	
Korkokulut	-1 239 742,12		-843 223,56	
Muut rahoituskulut	-2 531 341,20	3 071 784,20	-2 973 633,92	1 661 748,94
Vuosikate		**34 332 409,44**		**3 132 112,19**
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-20 422 936,26		-19 325 844,83	
Arvonalentumiset	-4 577 284,41	-25 000 220,67	-2 147 848,13	-21 473 692,96
Tilikauden tulos		**9 332 188,77**		**-18 341 580,77**
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		31 565,57		258 546,70
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		84 093,96		0,00
Tilikauden ylijäämä (+) alijäämä (-)		**9 447 848,30**		**-18 083 034,07**

3.2 Rahoituslaskelma

Ulkoinen (eliminoitu, kaupunki, liikelaitokset ja taseyksiköt yhteensä)

	2020	2019
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	34 332 409,44	3 132 112,19
Tulorahoituksen korjauserät	-1 054 471,03	-2 582 345,44
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-50 863 912,45	-39 888 643,49
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 877 379,28	984 183,54
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 225 595,65	5 101 237,60
Toiminnan ja investointien rahavirta	**-13 482 999,11**	**-33 253 455,60**
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-18 052 787,63	-152 462,77
Antolainasaamisten vähennykset	743 714,54	719 456,14
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	65 000 000,00	65 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-20 040 318,03	-18 958 943,53
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-18 276 437,62	-10 784 548,57
Oman pääoman muutokset	0,00	-15 648 033,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	1 767 960,69	149 688,21
Vaihto-omaisuuden muutokset	261 285,18	809 842,98
Saamisten muutos	6 658 088,17	-4 502 364,51
Korottomien velkojen muutos	-4 567 894,29	16 607 636,06
Rahoituksen rahavirta	13 493 611,01	33 240 271,01
Rahavarojen muutos	**10 611,90**	**-13 184,59**
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	58 255,46	47 643,56
Rahavarat 1.1.	47 643,56	60 828,15
	10 611,90	47 643,56

3.3 Tase

Eliminoitu, kaupunki, liikelaitokset ja taseyksikkö yhteensä

VASTAAVAT	31.12.2020	31.12.2019
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	3 823 314,51	4 450 844,49
Ennakkomaksut	201 405,52	332 651,50
	4 024 720,03	4 783 495,99
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	95 641 392,14	95 564 814,06
Rakennukset	135 309 668,16	140 971 586,62
Kiinteät rakenteet ja laitteet	67 161 137,00	71 108 509,98
Koneet ja kalusto	3 890 052,50	5 303 899,48
Muut aineelliset hyödykkeet	597 277,85	597 277,85
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	92 744 490,15	58 811 251,13
	395 344 017,80	372 357 339,12
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	81 789 444,50	81 240 368,11
Muut lainasaamiset	39 016 388,21	21 759 102,30
Muut saamiset	1 986 923,33	1 935 136,15
	122 792 756,04	104 934 606,56
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Lahjoitusrahastojen varat	1 206 445,73	1 237 185,18
Muut toimeksiantojen varat	70 868,61	67 350,43
	1 277 314,34	1 304 535,61
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	739 095,55	1 000 380,73
	739 095,55	1 000 380,73
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	0,00	2 481,13
Lainasaamiset	1 204 804,02	1 223 480,74
Muut saamiset	4 000,00	4 000,00
	1 208 804,02	1 229 961,87
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	3 814 879,80	4 072 778,03
Lainasaamiset	7 542 393,11	8 770 965,23
Muut saamiset	2 986 956,52	3 460 734,78
Siirtosaamiset	7 090 737,99	11 767 419,70
	21 434 967,42	28 071 897,74
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	20 202,36	20 202,36
	20 202,36	20 202,36
Rahat ja pankkisaamiset	38 053,10	27 441,20
VASTAAVAA YHTEENSÄ	**546 879 930,66**	**513 729 861,18**

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	160 935 630,56	160 935 630,56
Arvonkorotusrahasto	52 913 325,62	53 167 522,85
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-42 184 315,18	-24 101 281,11
Tilikauden yli-/alijäämä	9 447 848,30	-18 083 034,07
	181 112 489,30	171 918 838,23
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 604 855,61	1 636 421,18
Vapaaehtoiset varaukset	2 698 849,76	2 782 943,72
	4 303 705,37	4 419 364,90
Pakolliset varaukset		
Eläkevaraukset	40 056,00	19 969,52
Muut pakolliset varaukset	8 539 053,39	8 343 151,41
	8 579 109,39	8 363 120,93
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	1 000 000,00	611,00
Lahjoitusrahastojen pääomat	4 943 651,29	4 186 033,34
Muut toimeksiantojen pääomat	152 819,83	169 087,36
	6 096 471,12	4 355 731,70
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	231 226 465,00	189 530 132,00
Lainat julkisyhteisöiltä	2 246 943,56	2 404 960,33
Muut velat	4 057 786,23	4 027 821,03
Siirtovelat	12 314 568,80	12 314 568,80
	249 845 763,59	208 277 482,16
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	39 693 378,45	54 804 838,09
Lainat julkisyhteisöiltä	172 336,04	184 287,30
Lainat muilta luotonantajilta	5 179 490,73	4 911 151,71
Saadut ennakot	2 201 725,01	1 292 639,87
Ostovelat	21 434 454,88	20 394 006,85
Muut velat	1 611 826,30	2 117 468,31
Siirtovelat	26 649 180,48	32 690 931,13
	96 942 391,89	116 395 323,26
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	**546 879 930,66**	**513 729 861,18**

3.4 Konsernin tuloslaskelma

	01.01.-31.12.2020		01.01.-31.12.2019	
Toimintatuotot		265 848 235,17		277 058 763,77
Toimintakulut		-579 665 192,87		-579 313 062,64
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)		294 623,99		-552 208,77
Toimintakate		**-313 522 333,71**		**-302 806 507,64**
Verotulot		220 435 392,13		202 123 940,38
Valtionosuudet		165 381 855,00		141 236 385,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	594 967,79		749 811,48	
Muut rahoitustuotot	1 646 739,18		3 713 387,30	
Korkokulut	-5 063 635,00		-4 476 549,26	
Muut rahoituskulut	-3 172 501,91	-5 994 429,94	-3 190 910,75	-3 204 261,23
Vuosikate		**66 300 483,48**		**37 349 556,51**
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-49 708 233,57		-46 794 269,48	
Omistuksen eliminointierot			-586 723,97	
Arvonalentumiset	-6 195 695,75	-55 903 929,32	-2 712 271,79	-50 093 265,24
Tilikauden tulos		**10 396 554,16**		**-12 743 708,73**
Tilinpäätössiirrot				
Tilikauden verot		-614 179,42		-968 573,30
Laskennalliset verot		71 143,97		-923 274,42
Vähemmistöosuudet		-522 633,14		11 031,67
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		**9 330 885,57**		**-14 624 524,78**

3.5 Konsernin rahoituslaskelma

	31.12.2020		31.12.2019	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	66 300 483,48		37 349 556,52	
Tilikauden verot	-614 179,42		-968 573,30	
Tulorahoituksen korjauserät	-725 822,23	64 960 481,83	-5 523 903,53	30 857 079,69
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-95 998 839,64		-101 630 913,34	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 999 107,07		2 567 964,57	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 275 516,97	-90 724 215,60	10 756 503,04	-88 306 445,73
Toiminnan ja investointien rahavirta		-25 763 733,77		-57 449 366,04
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	-54 862,58		-58 294,83	
Antolainasaamisten vähennykset	537 571,40	482 708,82	783 530,39	725 235,56
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	85 783 231,05		111 056 232,74	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-45 705 171,08		-43 216 259,57	
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	-26 593 014,26	13 485 045,71	-12 502 032,53	55 337 940,64
Oman pääoman muutokset		817 558,23		-15 517 187,02
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	1 780 745,25		141 821,06	
Vaihto-omaisuuden muutos	-302 920,15		602 268,40	
Saamisten muutos	6 559 469,84		-4 247 727,14	
Korottomien velkojen muutos	-443 483,31	7 593 811,63	19 193 808,55	15 690 170,87
Rahoituksen rahavirta		22 379 124,39		56 236 160,05
Rahavarojen muutos		**-3 384 609,38**		**-1 213 205,99**
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	24 843 609,90		28 228 219,29	
Rahavarat 1.1.	28 228 219,29	-3 384 609,39	29 441 425,28	-1 213 205,99

3.6 Konsernitase (lyhyt)

VASTAAVAA	31.12.2020	31.12.2019
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	3 530 660,17	3 948 280,12
Konserniliikearvo	41 178,98	48 042,16
Muut pitkävaikutteiset menot	3 920 522,26	4 831 961,90
Ennakkomaksut	201 405,52	332 651,50
	7 693 766,93	9 160 935,68
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	102 834 867,46	102 427 401,72
Rakennukset	473 366 197,05	467 497 952,94
Kiinteät rakenteet ja laitteet	75 284 588,02	78 619 721,18
Koneet ja kalusto	91 115 874,04	92 941 981,37
Muut aineelliset hyödykkeet	5 294 882,06	5 364 094,11
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	124 272 926,27	88 995 329,38
	872 169 334,90	835 846 480,70
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosakkeet	15 950 865,57	15 086 091,83
Osakkeet ja osuudet	9 833 453,66	9 409 382,61
Muut lainasaamiset	23 620 938,01	24 155 551,87
Muut saamiset	1 724 967,27	1 655 542,59
	51 130 224,51	50 306 568,90
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	**4 362 510,69**	**2 987 122,04**
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	**7 142 274,28**	**6 839 354,13**
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	3 258 179,91	2 742 290,60
Lyhytaikaiset saamiset	43 742 771,50	50 818 130,63
	47 000 951,41	53 560 421,23
Rahoitusarvopaperit	**2 979 998,09**	**2 318 270,68**
Rahat ja pankkisaamiset	**21 863 611,81**	**25 909 948,61**
VASTAAVAA YHTEENSÄ	**1 014 342 672,62**	**986 929 101,97**

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	160 935 630,56	160 935 630,56
Arvonkorotusrahasto	59 240 410,10	59 494 607,33
Muut omat rahastot	4 571 264,56	3 901 818,51
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	20 918 217,61	35 013 154,19
Tilikauden yli- / alijäämä	9 330 885,57	-14 624 524,78
	254 996 408,40	244 720 685,81
VÄHEMMISTÖOSUUS	9 253 903,60	8 924 469,22
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	40 056,00	19 969,52
Muut pakolliset varaukset	11 086 328,99	10 413 479,92
	11 126 384,99	10 433 449,44
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	9 275 084,23	6 118 950,33
KONSERNIRESERVI	11 292,63	22 584,53
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	527 601 535,00	489 209 195,58
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	31 359 154,00	32 016 836,44
Lyhytaikainen korollinen pääoma	66 954 417,76	91 859 999,07
Lyhytaikainen koroton pääoma	103 764 492,01	103 622 931,55
	729 679 598,77	716 708 962,64
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	**1 014 342 672,62**	**986 929 101,97**

4

Liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt, mikäli myöhemmin näissä liitetiedoissa ei toisin mainita. Mikäli tytäryhteisön konsernitilinpäätöksen tekemisen edellytykset eivät täyty, eikä se ole tehnyt konsernitilinpäätöstä, on sen tyttärien tiedot yhdistelty konsernitilinpäätökseen suoraan. Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Konsernitilinpäätökseen ei ole yhdistetty sellaisia tytäryhtiöidemme yhtiöitä, joita tyttäremme eivät ole olennaisuuden arvioinnin perusteella yhdistelleet omaan tilinpäätökseensä. Nämä yhtiöt ovat: KS Energiavälitys Oy, Suomen Voimatieto Oy, Lumme Energia Oy ja Finn Wind Oy. Mikkelin kaupungin omistusyhteisöistä Etelä-Savon Kaapelitelevisio Oy, ei toimintaa.

Konsernitilinpäätöksessä on huomioitu kaikki olennaiset yhdisteltävien yhteisöjen ilmoittamat korjaukset, jotka ovat tulleet talouspalveluihin 10.3.2021 mennessä. Vuoden 2019 tilipäätöksen valmistumisen jälkeen on tullut Vaalijalan kuntayhtymältä, Mikalo Oy:ltä sekä Itä-Suomen Päihdehuollon kuntayhtymältä korjatut tilinpäätökset, joiden vaikutus on kirjattu vuodelle 2020.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on eliminoitu. Konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on eliminoitu vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhtiöiden sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiöiden ja muiden keskinäisten kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Konsernitaseesta esitetään lyhennetty versio.

Myyntituotot

Myyntituottoihin kirjattu Etelä-Savon Koulutus Oy:n yksikköhintarahoitus 28 543 575,00 euroa on oikaistu konsernitilinpäätöksessä valtionosuuskohtaan. Vuoden 2019 vastaava summa on 26 337 957,00 euroa.

Verotulot

Verotuloista on oikaistu kiinteistöveroja 2,4 milj. euroa.

Liitetieto 1

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät (KPA 2:2.1 § 1-kohta)

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti, joita on muutettu vuoden 2013 alusta vastaamaan Kuntaliiton suosituksen mukaisia alimpia poistoaikoja. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskenta-perusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen mukaisesti hankintamenon tai sitä alemman todennäköisen hankintamenon tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.
Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutush-intaan.

Johdannaissopimukset
Koronvaihtosopimuksista esitetään oma liitetieto.

Muut toimintakulut

Luottotappioiden kirjaus
Saatavista poistetuista myyntilaskuista on tehty luottotappiokirjaukset tuloslaskelman erään muut toimintakulut.

Varausten ja rahastojen muutos

Poistoeron muutos ja varausten muutos pelastuslaitos
Pelastuslaitoksen investoinnit rahoitetaan kunnilta kerättävällä maksuosuudella.

Liitetieto 4

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Etelä-Savon Pelastuslaitos on kirjannut vuodelle 2020 pakollisen varauksen 280 tuhatta euroa. Viime vuosina uu-den oikeuskäytännön ja täsmentyneen työaikalain johdosta Suomessa on tullut vireille useita työoikeudellisia riitoja varallaoloon liittyen. Etelä-Savossa on neljä työoikeudellista riitaa vireillä eri oikeusasteissa ja työnantaja varautuu mahdollisesti tuleviin kustannuksiin ko. varauksella.

Liitetieto 5

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Tilikauden henkilösivukuluihin on kirjattu taseen lyhytaikaisista veloista vuosiin 2017-2018 kohdistuvia oikaisuja yhteensä n. -366 tuhatta euroa (Otavia n. 130 tuhatta, Vesiliikelaitos n. 126 tuhatta, Pelastuslaitos n. 310 tuhatta ja peruskaupunki n. -932 tuhatta).

Liitetieto 6

Toimintatuotot tehtäväalueittain				
	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Keskushallinto	7 760 318,14	7 623 394,59	4 612 333,00	7 406 430,67
Sosiaali- ja terveyspalvelut	124 189 220,40	120 014 661,53		
Ympäristöpalvelut	6 979 703,88	6 422 103,42	1 017 278,06	934 600,35
Opetuspalvelut	9 379 406,30	11 171 148,05	5 901 375,15	5 925 057,84
Kulttuuri- ja vapaa-aika	3 697 907,26	2 730 688,08	1 889 796,82	2 663 545,85
Yhdyskuntapalvelut	36 625 702,81	35 134 660,86	29 995 345,81	34 740 329,53
Muut palvelut	77 215 976,38	93 962 107,24	12 054 254,96	12 201 800,97
Kunnan toimintatuotot yhteensä	*265 848 235,17*	*277 058 763,77*	*55 470 383,80*	*63 871 765,21*

Liitetieto 7

Verotulojen erittely

	2020	2019
Kunnan tulovero	186 072 975,27	170 261 664,76
Osuus yhteisöveron tuotosta	16 974 490,13	14 731 439,50
Kiinteistövero	19 762 551,54	19 318 463,97
Verotulot yhteensä	222 810 016,94	204 311 568,23

Liitetieto 8

Valtionosuuksien ja verotulomenetysten korvausten erittely

	2020	2019
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	111 147 466,00	114 876 506,00
Siitä :Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	21 921 432,00	21 271 200,00
Siitä :Harkinnanvarainen valtionosuuden korvaus	2 300 000,00	
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	92 352,00	21 922,00
Verotulomenetysten korvaus	25 598 464,00	
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yhteensä	136 838 282,00	114 898 428,00

Liitetieto 9

Palvelujen ostojen erittely		
	Kunta	
	2020	2019
Asiakaspalvelujen ostot	213 720 831,65	205 525 121,48
Muiden palvelujen ostot	35 520 121,90	39 324 825,03
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	249 240 953,55	244 849 946,51

Liitetieto 11

Pysyvien vastaavien suunnitelman mukaiset poistot

	Poistotapa	Poistoaika tai poisto-%	Vuotuiset poistoprosentit
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet	tasapoisto	5 v	20 %
Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	3-5 v	20 % - 33,3 %
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet		ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat			
Hallinto- ja laitosrakennukset	tasapoisto	20 v, 30 v, 50 v	2%, 3,34%, 5%
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasapoisto	30 v, 50 v	2 %, 3,34%
Vapaa-ajan rakennukset	tasapoisto	20 v, 30 v	3,34%, 5 %
Asuinrakennukset	tasapoisto	30 v, 50 v	2 %, 3,34%
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Kadut, tiet, torit ja puistot	mj-poisto	15%, 20%	15%, 20%
Sillat,laiturit ja uimalat	mj-poisto	15%, 20%	15%, 20%
Muut maa- ja vesirakenteet	mj-poisto	15%, 20%	15%, 20%
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	mj-poisto	15 %	15 %
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	tasapoisto	10 v	10 %
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	tasapoisto	10 v -20 v	5 % - 10 %
Lentoasema	mj-poisto	20 %	0,2
Vesimittarit (käytössä vain Vesilaitoksella)	mj-poisto	20 %	0,2
Vesijohto- ja viemäriverkostot (käytössä vain Vesilaitoksella)	mj-poisto	30 v	3,34 %
Koneet ja kalusto			
Kuljetusvälineet	tasapoisto	4 v, 5 v	20% - 25%
Liikkuvat työkoneet	tasapoisto	5 v	20 %
Liikkuvat työkoneet (käytössä vain Vesilaitoksella)	tasapoisto	10 v	10 %
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	3 v, 5 v	20% - 33,34%
Atk-laitteet	tasapoisto	3 v	33,34 %
Sairaala- , terveydenhuolto- yms.laitteet	tasapoisto	5 v	20 %
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat	poisto käytön mukaan		
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoa		
Keskeneräiset hankinnat	ei poistoa		
Pysyvien vastaavien sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	ei poistoa		
Taseyksiköt (Etelä-Savon pelastuslaitos)			
Noudattaa kaupungin käyttämiä poistoaikoja			
Liikelaitos (Mikkelin kaupungin liitelaitos Otavia)			
Noudattaa kaupungin käyttämiä poistoaikoja			
Liikelaitokset (Vesilaitos)			
Noudatetaan liikelaitoksen johtokunnan määrittelemiä poistoaikoja			

Liitetieto 12

Pakollisten varausten muutokset				
	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Ympäristövaraukset 1.1.	**1 731 857,36**	**2 076 639,22**	**1 731 857,36**	**2 076 639,22**
Lisäykset tilikaudella	190 000,00	76 000,00	190 000,00	76 000,00
Vähennykset tilikaudella	-116 255,09	-420 781,86	-116 255,09	-420 781,86
Ympäristövaraukset 31.12.	**1 805 602,27**	**1 731 857,36**	**1 805 602,27**	**1 731 857,36**
Muut pakolliset varaukset 1.1.	5 139 269,07	5 762 449,43	4 425 244,05	5 027 484,05
Lisäykset tilikaudella	292 860,00	0,00	280 000,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	-157 842,93	-623 180,36	-157 842,93	-602 240,00
Muut pakolliset varaukset 31.12.	**5 274 286,14**	**5 139 269,07**	**4 547 401,12**	**4 425 244,05**
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.			2 186 050,00	0,00
Lisäykset tilikaudella			0,00	2 186 050,00
Vähennykset tilikaudella			0,00	0,00
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.			**2 186 050,00**	**2 186 050,00**
Potilasvahinkovakuutusmaksu (ky) 1.1.	3 542 353,49	3 046 573,14		
Lisäykset tilikaudella	0,00	495 780,35		
Vähennykset tilikaudella	-71 672,79	0,00		
Potilasvahinkovakuutusmaksu (ky) 31.12.	**3 470 680,70**	**3 542 353,49**		
Ei-suojaava koronvaihtosopimus 1.1.	0,00			
Lisäykset tilikaudella	535 759,88			
Vähennykset tilikaudella	0,00			
Ei-suojaava koronvaihtosopimus 31.12.	**535 759,88**			
Eläkevastuu 1.1.	19 969,52	19 939,56	19 969,52	19 939,56
Lisäykset tilikaudella	40 000,00	19 700,00	40 000,00	19 700,00
Vähennykset tilikaudella	-19 913,52	-19 670,04	-19 913,52	-19 670,04
Eläkevastuu 31.12.	**40 056,00**	**19 969,52**	**40 056,00**	**19 969,52**

Liitetieto 13

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot				
	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	1 823 906,71	3 566 462,36	1 823 906,71	3 566 462,36
Rakennusten luovutusvoitot	206 005,28	343 522,62	115 243,27	258 767,47
Muut luovutusvoitot	268 284,02	271 839,75	186 211,04	154 846,16
Luovutusvoitot yhteensä	*2 298 196,01*	*4 181 824,73*	*2 125 361,02*	*3 980 075,99*
Muut toimintakulut				
Kiinteistöjen luovutustappiot	857 158,14	0,00	854 901,53	158 618,98
Muut luovutustappiot	855,20	4 734,04	0,00	53,47
Luovutustappiot yhteensä	*858 013,34*	*4 734,04*	*854 901,53*	*158 672,45*

Liitetieto 15

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

	2020	2019
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä		
Etelä-Savon Energia Oy	2 860 000,00	2 000 000,00
Metsäsairila Oy	500 000,00	350 000,00
Kiinteistökehitys Naistinki Oy	258 775,27	379 666,90
	3 618 775,27	2 729 666,90
Osinkotuotot muista yhteisöistä		
Muut yhtiöt	44 671,00	42 335,29
Suur-Savon Sähkö Oy	1 192 070,00	975 330,00
	1 236 741,00	1 017 665,29
Osuuspääoman korot	9 732,90	20 409,38
	4 865 249,17	3 767 741,57

Liitetieto 18

Arvonkorotukset

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Maa- ja vesialueet arvonkorotukset 1.1.	52 772 509	53 171 631	53 071 123	53 470 245
Arvonkorotukset				
Arvonkorotusten purku	-254 197	-399 122	-254 197	-399 122
Maa- ja vesialueet arvonkorotukset 31.12.	52 518 312	52 772 509	52 816 926	53 071 123
Rakennukset arvonkorotukset 1.1.	6 722 099	6 722 099		
Arvonkorotukset				
Arvonkorotusten purku				
Rakennukset arvonkorotukset 31.12.	6 722 099	6 722 099		
Arvonkorotukset yhteensä 31.12.	59 240 411	59 494 608	52 816 926	53 071 123

ARVONKOROTUKSEN PERIAATTEET JA NIIDEN KOHTEIDEN ARVONMÄÄRITYKSEN MENETELMÄT
Mikkelin maa- ja vesialueiden arvonkorotukset on tehty tonttirekisteriohjelman laskelmien mukaan, arvonkorotuksista ei ole tehty ulkopuolista arviota.
Osakkeissa ja osuuksissa sekä muussa käyttöomaisuudessa ei ole arvonkorotuksia.

Konsernin vertailutietoa muutettu

Liitetieto 19

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Kaupunki	Pelastus-laitos	Mikkelin Vesiliike-laitos	Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia	Yhteensä
Aineettomat hyödykkeet 31.12.2020	**3 812 971**	**0**	**211 750**	**0**	**4 024 721**
Muut pitkävaikutteiset menot					
Poistamaton hankintameno 1.1.	**4 344 838**	**0**	**106 007**	**0**	**4 450 845**
Lisäykset tilikauden aikana	10 000	0	0	0	**10 000**
Siirrot erien välillä	405 622	0	21 365	0	**426 987**
Tilikauden poistot	-1 017 255	0	-47 261	0	**-1 064 517**
Poistamaton hankintameno 31.12.	**3 743 205**	**0**	**80 110**	**0**	**3 823 315**
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat, aineettomat 1.1.	**296 660**	**0**	**35 992**	**0**	**332 652**
Lisäykset tilikauden aikana	286 482	0	163 758	0	**450 240**
Siirrot erien välillä	-513 375		-68 111	0	**-581 486**
Poistamaton hankintameno 31.12.	**69 767**	**0**	**131 639**	**0**	**201 406**
Aineelliset hyödykkeet 31.12.2020	**281 964 933**	**1 350 975**	**112 011 810**	**16 299**	**395 344 018**
Maa- ja vesialueet 1.1.	**95 507 521**	**0**	**57 293**	**0**	**95 564 814**
Lisäykset tilikauden aikana	413 210	0	0	0	**413 210**
Vähennykset tilikauden aikana	-336 632	0	0	0	**-336 632**
Poistamaton hankintameno 31.12.	**95 584 099**	**0**	**57 293**	**0**	**95 641 392**
Rakennukset					
Poistamaton hankintameno 1.1.	**131 958 918**	**0**	**9 012 669**	**0**	**140 971 587**
Vähennykset tilikauden aikana	-869 818	0	0	0	**-869 818**
Siirrot erien välillä	7 665 232	0	50 550	0	**7 715 782**
Tilikauden poistot	-7 381 395	0	-549 203	0	**-7 930 598**
Arvonalennukset ja niiden palautukset	-4 577 284	0	0	0	**-4 577 284**
Poistamaton hankintameno 31.12.	**126 795 653**	**0**	**8 514 016**	**0**	**135 309 669**
Kiinteät rakenteet ja laitteet					
Poistamaton hankintameno 1.1.	**41 277 487**	**0**	**29 831 023**	**0**	**71 108 510**
Lisäykset tilikauden aikana	11 000	0	0	0	**11 000**
Siirrot erien välillä	3 685 125	0	1 493 019	0	**5 178 144**
Tilikauden poistot	-6 883 860	0	-2 252 657	0	**-9 136 517**
Poistamaton hankintameno 31.12.	**38 089 752**	**0**	**29 071 385**	**0**	**67 161 137**
Koneet ja kalusto					
Poistamaton hankintameno 1.1.	**3 124 174**	**1 393 127**	**758 025**	**28 573**	**5 303 899**
Siirrot erien välillä	348 271	432 089	97 097	0	**877 458**
Tilikauden poistot	-1 443 740	-595 710	-239 581	-12 274	**-2 291 305**
Poistamaton hankintameno 31.12.	**2 028 706**	**1 229 506**	**615 541**	**16 299**	**3 890 052**

	Kaupunki	Pelastus-laitos	Mikkelin Vesiliike-laitos	Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia	Yhteensä
Muut aineelliset hyödykkeet					
Poistamaton hankintameno 1.1.	**597 278**	**0**	**0**	**0**	**597 278**
Poistamaton hankintameno 31.12.	**597 278**	**0**	**0**	**0**	**597 278**
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat, aineelliset 1.1.	**12 811 085**	**0**	**46 000 166**	**0**	**58 811 251**
Lisäykset tilikauden aikana	19 393 959	609 558	29 423 985	0	**49 427 503**
Rahoitusosuudet tilikaudella	-1 744 723	-56 000	-76 656	0	**-1 877 379**
Siirrot erien välillä	-11 590 875	-432 089	-1 593 920	0	**-13 616 884**
Poistamaton hankintameno 31.12.	**18 869 446**	**121 469**	**73 753 575**	**0**	**92 744 490**

Olennaiset arvonalentumiset

Erittely olennaisista arvonalentumisista

Rantakylän kentän huoltorakennus	147 513,06
Suksimäen päiväkoti	96 265,07
Karikon toimintakeskus	42 619,25
Peitsarin koulu	88 225,06
Pääterveysasema	129 880,45
Rantakylän kirjasto	215 358,95
Rantakylän yhtenäiskoulu viipalekoulu	61 896,46
Urheilupuiston koulu	1 252 365,46
Urpolan koulu	2 307 219,24
Jalkapallo-/ ylipainehalli	204 101,47
Muut yhteensä	31 839,94

Liitetieto 19a

Maa- ja vesialueet erittely

	Konserni		Kunta	
	2020	**2019**	**2020**	**2019**
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	1 510 408,39	851 782,27		
Muut maa- ja vesialueet	101 324 459,07	101 575 619,45	95 641 392,14	95 564 814,06
Maa- ja vesialueet yhteensä	*102 834 867,46*	*102 427 401,72*	*95 641 392,14*	*95 564 814,06*

Liitetieto 19b

Pysyvien vastaavien sijoitukset

	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				
	Osakkeet Konserni-yhtiöt	Osakkeet omistusyht. Yhteisöt	Kunta-yhtymä-osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Jvk-laina saamiset	Saamiset konserni-yhteisöt	Saamiset kunta-yhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	47 432 670,80	9 341 549,97	19 910 631,42	4 555 515,92	81 240 368,11	0,00	20 578 668,80	0,00	3 115 569,65	23 694 238,45
Lisäykset	28 515,09	200 488,47		342 360,00	571 363,56		17 868 695,87		2 944,58	17 871 640,45
Vähennykset	1 074,63	18 915,09		2 297,45	22 287,17		525 314,48		4 172,88	529 487,36
Siirrot erien välillä					0,00					0,00
Hankintameno 31.12.	47 460 111,26	9 523 123,35	19 910 631,42	4 895 578,47	81 789 444,50	0,00	37 922 050,19	0,00	3 114 341,35	41 036 391,54

Arvonalennukset
Arvonkorotukset
Kirjanpitoarvo 31.12

Liitetieto 20

Tytäryhtiöosuudet, laskettu yhtiöiden alkuperäisistä taseista

				Kuntakonsernin osuus, euroa		
	Y-tunnus	Kaupungin omistus-osuus %	Konsernin omistus-osuus %	omasta pää-omasta	vieraasta pääomasta	tilikauden tappiosta/ voitosta
Asunto Oy Hirvipari	0765824-3	95,69	95,69	501 333	313 388	3
Asunto Oy Pirttitie III	0464332-9	100,00	100,00	38 480	635 732	48
Asunto Oy Tuppura	0578812-4	97,00	97,00	799 039	249 318	47
Kiinteistö Oy Kenkäveronniemi	0846454-7	66,70	66,70	1 010 111	87 921	545
Kiinteistö Oy Mikkelin Tietotaitokortteli	0913161-3	51,56	51,56	3 029 795	84 167	54 980
Kiinteistö Oy TeknoGraani	1507061-8		75,64	1 885 047	50 693	21
Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy	0600598-8	80,65	80,65	222 949	1 832 286	-513
Etelä-Savon Energia Oy (konserni)	0940995-3	100,00	100,00	26 156 717	136 254 063	-760 619
Kiinteistökehitys Naistinki Oy	0514772-2	100,00	100,00	8 448 679	26 730 066	320 004
Metsäsairila Oy	2011619-0	100,00	100,00	9 183 847	6 193 514	505 304
Mikkelin Arkistotalo Oy	0822437-5	56,00	56,00	2 849 824	4 003	131 053
Mikkelin Asumisoikeus Oy	0881150-2	100,00	100,00	2 556 910	9 771 810	7
Mikkelin Matkailu Oy	0164990-1	100,00	100,00	124 710	0	-144
Mikkelin opiskelija-asunnot Oy	0165428-4	100,00	100,00	9 168	19 388 332	164
Mikkelin Ravirata Oy	0165007-2	75,47	75,47	1 247 344	723 350	-20 806
Mikalo Oy	0165298-3	100,00	100,00	3 372 566	62 869 432	30 615
Mikkelin Jäähalli Oy	2418213-6	74,88	74,88	2 216 137	5 414 282	8
Etelä-Savon Koulutus Oy (konserni)	2249317-6	62,50	62,50	5 264 282	3 494 223	1 069 061
Kiinteistö Oy Jääkärinkatu 31	2290196-9		100,00	31 045	7 387 890	22 384
Kiinteistö Oy Mikkelin Takojankatu	0841514-7	58,63	58,63	293 569	2 448	2 160
Mikkelin Oppilaitoskiinteistöt Oy	2512829-7	100,00	100,00	7 311 370	19 790 869	52 555
Kiinteistö Oy Ristiinan Suopursu	0238191-9	70,00	70,00	72 042	206 014	-3 250
Kiinteistö Oy Mikkelin Mannerheimintie 30	0642554-4	100,00	100,00	467 615	0	-1 654
Mikkelin Pesula Oy	0164980-5	42,86	75,67	539 258	1 946 610	26 938
Kiinteistö Oy Kyyhkylä	2379106-0		100,00	418 278	2 392 885	19 165
BioSairila Oy	2740947-1		100,00	3 831 115	10 872 465	-1 516 852
Tytäryhtiöt yhteensä				**81 881 228**	**316 695 761**	**-68 776**
Haukivuoren Vanhustentalosäätiö		jäsen		2 363	944 170	-167

Mikkelin Asumisoikeus Oy:n omassa pääomassa on kirjattuna asumisoikeusmaksuja 2 580 945,91 euroa, jotka yhtiö on velvollinen palauttamaan asukkaille heidän luopuessaan asumisoikeudestaan. Ilman asumisoikeusrahastoa konsernin osuus omasta pääomasta on -24 036,09 euroa.

Liitetieto 21

Kuntayhtymäosuudet

				Kuntakonsernin osuus		
	Y-tunnus	Kaupungin omistus-osuus %	Konsernin omistus-osuus %	omasta pää-omasta	vieraasta pää-omasta	tilikauden tappiosta / voitosta
Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä	0825508-3	57,42	57,42	15 378 058	97 815 015	498 274
Etelä-Savon maakuntaliitto	0215839-7	33,02	33,02	380 712	201 836	81 692
Itä-Suomen Päihdehuollon kuntayhtymä	0207252-6	10,81	10,81	148 595	4 680	-17 121
Etelä-Savon kampuskiinteistöt kuntayhtymä	1013321-0	72,30	72,30	13 999 910	22 830 735	121 698
Vaalijalan kuntayhtymä	0207327-0	12,37	12,37	2 406 520	3 601 409	895 623
Kuntayhtymät yhteensä				**32 313 795**	**124 453 675**	**1 580 165**

Liitetieto 22

Osakkuusyhteisöt

	Y-tunnus	Kaupungin omistus-osuus %	Konsernin omistus-osuus %	Kuntakonsernin osuus: omasta pää-omasta	vieraasta pääomasta	tilikauden tappiosta / voitosta
Yhteisyhteisöt						
Mikkelin Mikaeli Oy	2015248-2	33,3	33,3	77 783	12 206	-1 187
Osakkuusyhtiöt						
AsOy Mikkelin Lehmusrivi	0406993-7	40,5	40,5	80 199	1 175	777
AsOy Partinkartano	0218680-6	29,8	29,8	88 782	37 319	-55
KiintOy Kattilansillan kauppakeskus	0605561-9	32,1	32,1	86 430	629	0
KiintOy M:lin mlk:n Kuuselan kulma	0765742-7	41,2	41,2	321 811	14 605	12
KiintOy Mikkelin Musiikkiopistotalo	1093066-6	21,2	21,2	355 131	3 033	3 479
KiintOy Otavan Ketola	0615795-7	47,3	47,3	103 732	1 394	3 356
Kyyhkylän Asuntolat Oy	0165613-2	49,2	49,2	10 012	11 845	25
KiintOy Mikkelin Torikioski	0351423-4	17,7	44,3	491 338	1 024	-6 162
Kaakkois-Suomen Amk Oy	2472908-2	36,2	36,2	9 656 838	9 077 989	268 416
Saimaa Stadiumi Oy	2671378-9	35,4	35,3	2 580 959	3 185 864	-90 022
Sodan ja rauhan keskus Muisti Oy	2945093-7	20,0	20,0	48 997	194 541	-1 486
As Oy Mikkelin Hauki-Koivikko	0163800-6	29,8	29,8	36 566	16 686	13
Yhdistelemättömät osakkuusyhtiöt						
Etelä-Savon Kaapelitelevisio Oy	0605560-0	36,8	36,8	Ei toimintaa vuonna 2020		
KS Energiavälitys Oy	0948714-2		20,0			
Suomen Voimatieto Oy	1861343-8		21,7			
Yhteensä				**13 938 577**	**12 558 308**	**177 165**

Liitetieto 23

Saamisten erittely

	2020 Pitkäaikaiset	2020 Lyhytaikaiset	2019 Pitkäaikaiset	2019 Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		341 426,78	2 481,13	241 165,49
Lainasaamiset*)	37 037 499,73	5 770 696,41	19 777 099,92	6 722 809,31
Muut saamiset*)	666 972,46	15 241,12	619 830,88	22 052,36
Siirtosaamiset				
Yhteensä	*37 704 472,19*	*6 127 364,31*	*20 399 411,93*	*6 986 027,16*
Kuntayhtymiltä, joissa Mikkeli jäsenenä				
Myyntisaamiset		240 592,24		746 111,89
Lainasaamiset		1 771 696,70		1 487 887,72
Siirtosaamiset		4 596 467,55		4 307 550,85
Yhteensä	*0,00*	*6 608 756,49*	*0,00*	*6 541 550,46*
Osakkuus- ja muilta omistusyhteysyhteisöiltä				
Myyntisaamiset		6 199,80		28 587,34
Lainasaamiset	*987 749,50*			
Yhteensä	*987 749,50*	*6 199,80*	*0,00*	*28 587,34*
Saamisten erittely yhteensä	*38 692 221,69*	*12 742 320,60*	*20 399 411,93*	*13 556 164,96*

*) vuoden 2019 pitkäaikaiset lainasaamiset ja muut saamiset tytäryhteisöiltä on lisätty

Liitetieto 24

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Työttömyysvak.maksut-tilien saldot	413 115,69	1 157 013,03	413 115,69	1 157 013,03
Tapaturmavak.maksut-tilien saldot	20 925,98		20 925,98	684 304,01
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	953 424,68	1 209 695,66	425 677,03	562 100,16
Palkkatuet/Ely-keskus	166 390,91	74 738,33	166 390,91	74 738,33
Muut siirtosaamiset, projektit	621 069,59	907 097,07	510 686,26	333 140,90
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus		3 389 553,00		3 389 553,00
Muut tulojäämät	10 687 714,02	13 203 654,46	5 553 942,12	5 566 570,27
Siirtosaamiset yhteensä	*12 862 640,87*	*19 941 751,55*	*7 090 737,99*	*11 767 419,70*

Konsernin vertailutietoa muutettu

Liitetieto 25

Oma pääoman erittely

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Peruspääoma 1.1.	160 935 630,56	160 935 630,56	160 935 630,56	160 935 630,56
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	160 935 630,56	160 935 630,56	160 935 630,56	160 935 630,56
Osuus kuntayhtymien opo:n lisäyksestä 31.12.				
Arvonkorotusrahasto 1.1.	59 494 607,33	59 893 729,55	53 167 522,85	53 566 645,07
Lisäykset				
Vähennykset	254 197,23	399 122,22	254 197,23	399 122,22
Arvonkorotusrahasto 31.12.	59 240 410,10	59 494 607,33	52 913 325,62	53 167 522,85
Muu rahastot/oma pääoma 1.1.	3 901 818,51	5 810 882,79		
Lisäykset	669 446,05			
Vähennykset		1 909 064,28		
Muut rahastot/oma pääoma 31.12.	4 571 264,56	3 901 818,51		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	20 388 629,41	46 595 345,64	-42 184 315,18	-8 453 248,11
Muut muutokset	529 588,20	-11 582 191,45		-15 648 033,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	20 918 217,61	35 013 154,19	-42 184 315,18	-24 101 281,11
Tilikauden yli-/alijäämä	9 330 885,57	-14 624 524,78	9 447 848,30	-18 083 034,07
Oma pääoma yhteensä	**254 996 408,40**	**244 720 685,81**	**181 112 489,30**	**171 918 838,23**

Liitetieto 27

Pitkäaikaiset velat **Velat, jotka erääntyvät 1.1.2026 tai sen jälkeen**		
	2020	**2019**
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	155 892 233,00	70 790 369,00
Lainat julkisyhteisöiltä	1 691 578,08	1 828 459,68
Muut velat	4 079 394,77	4 014 714,77
Pitkäaikaiset velat yhteensä	*161 663 205,85*	*76 633 543,45*

Liitetieto 29

Pakolliset varaukset				
	Konserni		**Kunta**	
	2020	**2019**	**2020**	**2019**
Pakolliset varaukset				
Eläkevaraus	40 056,00	19 969,52	40 056,00	19 969,52
Ympäristövastuiden varaukset	1 805 602,27	1 731 857,36	1 805 602,27	1 731 857,36
Osuus kuntayhtymän alijäämästä			2 186 050,00	2 186 050,00
Muut pakolliset varaukset	5 274 286,14	5 139 269,07	4 547 401,12	4 425 244,05
Etelä-Savon sairaanhoitopiiri ky:n potilasvakuutusvastuu	3 470 680,70	3 542 353,49		
Ei-suojaava koronvaihtosopimus	535 759,88			
Pakolliset varaukset yhteensä	*11 126 384,99*	*10 433 449,44*	*8 579 109,39*	*8 363 120,93*

Konsernin vertailutietoa muutettu

Liitetieto 30

Vieras pääoma

	2020		**2019**	
	Pitkäaikainen	**Lyhytaikainen**	**Pitkäaikainen**	**Lyhytaikainen**
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		1 509 782,85		1 565 358,62
Muut velat	106 730,00			
Velat kuntayhtymille, joissa Mikkeli on jäsenenä				
Ostovelat		10 870 242,21		8 833 557,74
Muut velat	34 190,00			74 689,34
Siirtovelat		7 881 541,00		
Velat osakkuus- ja muille omistusyhteisyhteisöille				
Ostovelat				137 930,76
Muut velat	2 700,00			
Yhteensä	***143 620,00***	***20 261 566,06***	*0,00*	***10 611 536,46***

Liitetieto 31

Sekkitililimiitti	**2020**	**2019**
Luotollisen shekkitilin limiitti 31.12.2020	25 000 000,00	25 000 000,00
-siitä käyttämättä oleva määrä	22 610 288,55	21 065 511,91

Liitetieto 32

Muiden velkojen erittely

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Muut velat				
Liittymismaksut	15 854 224,32	11 086 716,82	4 079 394,77	4 014 714,77
Ennakonpidätysvelka	1 447 250,74	1 460 418,78	1 447 250,74	1 460 418,78
Sosiaaliturvamaksuvelka	82 162,74	123 641,85	82 162,74	123 641,85
Alv-velka tilitettävä		417 014,69		417 014,69
Muut velat	7 340 886,17	11 793 964,01	96 584,28	129 499,25
Muut velat yhteensä	*24 724 523,97*	*24 881 756,15*	*5 705 392,53*	*6 145 289,34*

Liitetieto 33

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja henkilöstösivukulujen jaksotukset	29 906 434,61	28 707 656,30	9 862 745,63	10 025 571,49
Korkojaksotukset	1 425 964,84	1 305 282,75	808 008,31	785 129,16
Alueellisen apuvälineyksikön tasaus				510 915,28
E-S sos. -ja terv.palv. Ky:n Kalliinhoidon tasaus 2019				115 594,90
E-S sos. -ja terv.palv. KY:n lopullinen maksuosuus			7 881 541,00	13 931 861,00
Lomituspalvelukorvaus/palautus 2019		104 161,35		104 161,35
Pelastuslaitoksen lopullinen maksuosuus	1 270 394,32		1 270 394,32	
Ta:n työttömyysvakuutusvelka	238 072,03	1 017 466,84	238 072,03	1 017 466,84
Työnantajan JuEL (KuEL-maksut)	1 280 838,28	1 272 913,87	1 280 838,28	1 272 913,87
Työntekijän JuEL (KuEL-maksut)	556 449,36		556 449,36	
Valtionosuuden takaisinperintä 2013-2017	3 912 008,00	3 912 008,00	3 912 008,00	3 912 008,00
Valtionososuuden tarkistus v. 2020	439 335,00		439 335,00	
Muut siirtovelat	6 841 238,54	29 944 617,63	673 162,73	1 015 309,24
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	*45 870 734,98*	*66 264 106,74*	*26 922 554,66*	*32 690 931,13*
Siirtovelat yhteensä	***45 870 734,98***	***66 264 106,74***	***26 922 554,66***	***32 690 931,13***

Liitetieto 38

Vuokravastuut

Vuokravastuut	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Toimitilojen vuokravastuut	31 226 123,69	17 094 910,19	21 624 147,96	11 292 875,54
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut (leasing)	6 759 851,90	2 690 705,30	3 987 533,12	1 640 980,08
Maa-alueiden vuokravastuut	481 509,15	1 128 510,83	245 266,74	250 261,83
Muut vuokravastuut	39 299,37			
Vuokravastuut yhteensä	**38 506 784,11**	**20 914 126,32**	**25 856 947,82**	**13 184 117,45**
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	14 146 180,28	5 315 488,64	5 128 507,97	3 879 965,82
- PPP-hankkeet (public-private partnerships)				
- sopimuksiin sisältyvät lunastusvelvoitteet	184 880,50			
- kuntakonsernin sisäiset vuokravastuut	29 655 489,44	28 682 765,96	14 264 412,10	8 156 718,77

Leasingvuokrasopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita

Konsernin vertailutietoa muutettu

Liitetieto 40

Vastuusitoumukset

	Kunta	
	2020	**2019**
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
Alkupääoma	*180 574 421,74*	*187 123 970,80*
Jäljellä pääomasta	*106 808 345,25*	*112 723 702,31*
Konsernin ulkopuolisten velasta		
Alkuperäinen pääoma	*10 651 048,92*	*11 551 048,92*
Jäljellä pääomasta	*3 221 537,55*	*3 597 358,50*
Takaukset yhteensä		
Alkuperäinen pääoma	*191 225 470,66*	*198 675 019,72*
Jäljellä pääomasta	*110 029 882,80*	*116 321 060,81*

Huomautukset:
Mikkelin kaupunki on antanut Metsäsairila Oy:lle takauksen, jota vastaan ei ole nostettu lainaa (ympäristöluvan mukainen takaus, Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus).

Liitetieto 40a

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista

	2020	**2019**
Osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	354 436 653,00	324 000 214,00
Osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Mahd. vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	220 846,00	213 170,00

Liitetieto 41

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt				
Järjestelyn tarkoitus	**Konserni**		**Kunta**	
	2020	**2019**	**2020**	**2019**
Sopimuksiin sisältyvät palautusvastuut				
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	485 773,20	3 550 701,13		
Sopimusvastuut yhteensä	*485 773,20*	*3 550 701,13*		
Arvonlisäveron palautusvastuu *)	18 305 960,07	14 063 544,69	9 402 451,91	7 304 412,79
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu	1 703 849,74			

*) Palautuksena ja vähennyksenä käsitellyt arvonlisäverot uudisrakennusten ja perusparantamisen hankintamenoista, joihin liittyy mahdollinen palautusvelvollisuus kiinteistöt myytäessä tai niiden käyttötarkoituksen muuttuessa vähennykseen tai palautukseen oikeuttamattomaan tarkoitukseen (AVL 120 §). Palautusvastuuta määriteltäessä on otettu huomioon kaikki kiinteistöt myös ne, joiden osalta vastuun toteutuminen ei ole todennäköistä.

Liitetieto 41a

Koronvaihtosopimukset

	Konserni		Kunta	
Järjestelyn tarkoitus	2020	2019	2020	2019
Kaupunki				
Koronvaihtosopimuksella 995682/1250519				
suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.				
Sopimus erääntyy 31.12.2020.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä			0,00	15 000 000,00
Käypä arvo			0,00	-589 893,00
Koronvaihtosopimuksella 995682/1555483				
suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.				
Sopimus erääntyy 31.12.2020.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä			0,00	15 000 000,00
Käypä arvo			0,00	-589 893,00
Lisähyötyswapilla 1075684/1364062				
suojataan koko lainasalkkua. Sopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Sopimus erääntyy 3.2.2022.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä			20 000 000,00	20 000 000,00
Käypä arvo			-1 379 064,00	-2 109 219,00
Koronvaihtosopimuksella 73376				
suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.				
Sopimus erääntyy 21.9.2021.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä			14 000 000,00	14 000 000,00
Käypä arvo			-417 794,87	-784 278,69
Digitehostettu koronvaihtosopimus RISTIINA1				
on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu				
vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä				
koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 12.4.2021.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä			586 666,73	693 333,39
Käypä arvo			-10 207,28	-31 976,77
Koronvaihtosopimuksella (KSWAP012/15) 67441				
suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.				
Sopimus erääntyy 31.12.2040.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo			30 000 000,00	30 000 000,00
Käypä arvo			-9 254 986,83	-6 083 028,87
Koronvaihtosopimus 31826/15371				
Tulevaisuudessa voimaan tuleva koronvaihtosopimus suojaa koko lainasalkkua.				
Koronvaihtosopimuksella muutetaan vaihtuva korko kiinteäksi ajalle 2021-2041, mikä edellyttää,				
että kunnalla on nostettuna vastaavan suuruinen lainamäärä. Sopimus alkaa 27.9.2021 ja erääntyy				
27.9.2041.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo			20 000 000,00	20 000 000,00
Käypä arvo			-11 032 773,97	-7 915 496,22
Koronvaihtosopimus 31718				
on tehty yksittäisen lainan korkoja koskevien kassavirtojen muuttamiseksi 3 kk euribor:sta 6 kk				
euriboriin. Sopimus erääntyy 20.12.2020.				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo			0,00	1 400 000,00
Käypä arvo			0,00	612,34
Koronvaihtosopimus 31738				
on tehty yksittäisen lainan korkoja koskevien kassavirtojen muuttamiseksi 3 kk euribor:sta 6 kk				
euriboriin. Sopimus erääntyy 18.4.2031.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo			7 875 000,00	8 625 000,00
Käypä arvo			11 998,58	-5 889,96
Koronvaihtosopimus 31800				
on tehty yksittäisen lainan korkoja koskevien kassavirtojen muuttamiseksi 3 kk euribor:sta 6 kk				
euriboriin. Sopimus erääntyy 11.10.2021.				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo			1 400 000,00	2 800 000,00
Käypä arvo			517,11	1 703,56
Koronvaihtosopimus 31830				
on tehty yksittäisen lainan korkoja koskevien kassavirtojen muuttamiseksi 3 kk euribor:sta 6 kk				
euriboriin. Sopimus erääntyy 21.12.2024.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo			2 000 000,00	4 000 000,00
Käypä arvo			1 245,06	2 488,71

Järjestelyn tarkoitus	Konserni 2020	Konserni 2019	Kunta 2020	Kunta 2019
Koronvaihtosopimus 32018 on tehty yksittäisen lainan korkoja koskevien kassavirtojen muuttamiseksi 3 kk euribor:sta 6 kk euriboriin. Sopimus erääntyy 20.12.2022.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo			4 600 000,00	6 900 000,00
Käypä arvo			5 000,65	5 984,01
Tytäryhteisöt				
Koronvaihtosopimuksella 726373;IRS13798/6019507 varmistetaan yksittäisen lainan kiinteä korko. Suojauksen kassavirrat maksetaan kaksi kertaa vuodessa. Suojattu pääoma vastaa lainapääomaa. Sopimus erääntyy 19.7.2021.				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	450 000,00	900 000,00		
Käypä arvo	-11 476,61	-37 597,21		
Tehostetulla koronvaihtosopimuksella ETSAVENER1 varmistetaan yksittäisen lainan tietty korkotaso. Mikäli korko nousee ylisopimuksen mukaisen korkotason, myös suojauksen mukainen korkotaso nousee. Suojattu pääoma vastaa lainapääomaa. Suojauksen kassavirrat maksetaan neljä kertaa vuodessa. Sopimus päättyy 27 .8.2024.				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	2 000 000,00	2 500 000,00		
Käypä arvo	-56 599,83	-73 400,64		
Koronvaihtosopimuksella 1823688/2902576 Varmistetaan yksittäisen lainan kiinteä korko. Suojauksen kassavirrat maksetaan kaksi kertaa vuodessa. Suojattu pääoma vastaa lainapääomaa. Sopimus päättyy 2.7.2026.				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	5 133 336,00	5 600 002,00		
Käypä arvo	-271 431,00	-234 668,00		
Koronvaihtosopimus 1197121/1581082 on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Yhtiö saa 6 kk:n euribor korkoa ja maksaa kiinteää korkoa. Sopimus erääntyy 5.5.2023.				
Bullet-lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	1 041 250,00	1 052 690,00		
Käypä arvo	-59 296,00	-75 247,00		
Koronvaihtosopimus 1524661/2088483 on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Laina ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Yhtiö saa 6 kk:n euribor korkoa ja maksaa kiinteää korkoa. Sopimus erääntyy 26.5.2025.				
Bullet-lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	435 000,00	400 710,00		
Käypä arvo	-23 097,00	-21 253,00		
Koronvaihtosopimus 1769559/2770516 on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Laina ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Yhtiö saa 6 kk:n euribor korkoa ja maksaa kiinteää korkoa. Sopimus on voimassa 22.2.2027 saakka.				
Lainan pääoma tilinpäätöshetkellä	1 567 500,00	1 662 500,00		
Sopimuksen käypäarvo tilinpäätöshetkellä	-99 751,00	-101 302,00		
Koronvaihtosopimuksella 1505781-2059523 suojataan koko lainasalkkua. Yhtiö saa 1 kk:n euribor korkoa ja maksaa kiinteää korkoa. Sopimus erääntyy 20.5.2030.				
Laina pääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	6 250 000,00	6 250 000,00		
Käypä arvo	-2 213 949,00	-2 093 657,00		
Koronvaihtosopimus 929206/1157500 on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuva korko (euribor 1 kk) kiinteäksi. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä ja koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 22.5.2020.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo		2 027 192,00		
Käypä arvo		-29 646,00		
Koronvaihtosopimus 961201/1202286 on tehty yksittäisen lainan korkoja koskevien kassavirtojen muuttamiseksi 1 kk euribor:sta 6 kk euriboriin. Sopimus erääntyy 26.11.2020.				
Bullet-lainan pääomaa vastaava nimellisarvo		130 000,00		
Käypä arvo		24,00		

Järjestelyn tarkoitus	Konserni 2020	Konserni 2019	Kunta 2020	Kunta 2019
Koronvaihtosopimus 1817460/2886857 Koronvaihtosopimus on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Suojattu pääoma vastaa 50 % lainapääomasta. Koronvaihtosopimuksella muutetaan vaihtuva korko kiinteäksi ajalle 2018-2029. Lainan ja koronvaihtosopimuksen pääoma, eräpäivä sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan. Sopimus erääntyy 29.12.2029.				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo	3 000 000,00	3 000 000,00		
Käypä arvo	-116 072,00	-99 361,00		
Koronvaihtosopimuksella 10209709 varmistetaan yksittäisen lainan tietty korkotaso. Suojattu pääoma vastaa lainapääomaa. Suojauksen kassavirrat maksetaan neljännesvuosittain. Sopimuksen tekopäivä 23.9.2019, alkamispäivä 7.3.2020 ja päättymispäivä 7.3.2025				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	8 373 338,00	8 896 671,00		
Käypä arvo	-192 164,31	-140 814,42		
Floor-sopimus 10209789 nollakorkolattialla varmistetaan yksittäisen lainan osalta, että kiinteän koron ja marginaalin lisäksi ei tule muita korkoja maksettavaksi. Suojattu pääoma vastaa lainapääomaa. Suojauksen kassavirrat maksetaan neljännesvuosittain. Sopimuksen tekopäivä 23.9.2019, alkamispäivä 7.3.2020 ja päättymispäivä 7.3.2025				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	8 373 338,00	8 896 671,00		
Käypä arvo	53 830,56	59 443,86		
Koronvaihtosopimuksella 1894342/3084569 varmistetaan yksittäisen lainan tietty korkotaso. Suojattu pääoma vastaa 50 % lainapääomasta. Suojauksen kassavirrat maksetaan kaksi kertaa vuodessa. Sopimuksen päättymispäivä on 28.6.2028				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	1 500 000,00	1 500 000,00		
Käypä arvo	-76 166,00	-65 399,00		

Korkojohdannaiset sisältävät yksittäisiin lainoihin kohdistettavissa olevia sekä koko lainasalkkuun kohdistuvia (ns. tasesuojaus) koronvaihtosopimuksia. Koronvaihtosopimukset on tehty korkomenojen suojaamistarkoituksessa, joten ne on käsitelty taseen ulkopuolisina vastuina.
Johdannaisilla on toteutettu myös tulevan lainasalkun suojausta. Näissä suojaustoimenpiteissä on ollut lähtökohtana se, että lainojen uudelleenrahoitustarpeen ja arvioitujen pitkän aikavälin investointitarpeiden johdosta kaupungin lainasalkun koko tulee pysymään suojausiin nähden talousarviossa määritellyllä suojaustasolla myös tulevaisuudessa.

Voimassa olevista koronvaihtosopimuksista pisimmät ovat voimassa vuoteen 2040 asti. Tulevaisuudessa voimaan tuleva koronvaihtosopimus on voimassa vuoteen 2041 asti.

Hyödykejohdannaiset

Järjestelyn tarkoitus	Konserni 2020	Konserni 2019	Kunta 2020	Kunta 2019
Sähkösuojaukset Kaupungin Energia -konsernin emoyhtiö käy sähkön myynnin ja oston suojaamiseksi kauppaa sähköjohdannaisilla konsernissa hyväksytyn ristkopolitiikan mukaisesti. Suojaustarkoituksessa tehtyjen sopimusten ehdot ja kestoaika vastaavat suojattavan riskin (sähkön myyntihinta Spot -markkinoilla) ehtoja. Sähkönmyyntisuojaukset esitetään taseen ulkopuolisena eränä, koska niiden tasearvolla ei ole yhtiön kannalta merkitystä ennen kuin suojaukset realisoituvat tuloslaskelmassa. Vuodenvaihteen tasearvo on ainoastaan sen hetkinen suojauksen markkinahinta, joka ei kerro mitään siitä, minkä arvoinen suojaus on realisoituessaan.				
Myynnin suojaukset				
Ostohetken arvo	-88,00	558,00		
Arvo 30.12.2020	0,00	1 257,00		
Tuotannon suojaukset				
Ostohetken arvo	6 146 014,00	3 476 704,00		
Arvo 30.12.2020	7 101 440,00	3 499 586,00		

Päästöoikeudet 2020	tCO2	€
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1.	113 329	
Myönnetty vuodelle 2020	27 688	
Käytetty vuonna 2020	53 392	
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.	87 625	2 822 401,25

Päästöoikeudet 2019	tCO2	€
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1.	144 074	
Myönnetty vuodelle 2019	34 687	
Käytetty vuonna 2019	65 432	
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.	113 329	2 833 225,00

Liitetieto 42

Henkilöstön lukumäärä 31.12.

	2020	2019
Kaupunginhallitus	287	336
Ympäristölautakunta	28	24
Kasvatus- ja opetuslautakunta	1154	1131
Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta	140	131
Kaupunkiympäristölautakunta	165	165
Etelä-Savon pelastuslaitos	187	193
Mikkelin Vesiliikelaitos	32	31
Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia	79	79
	2 072	2 090
Vakituiset	1726	1776
Määräaikaiset	311	277
Työllistetyt	35	37
	2072	2090

Liitetieto 43

Henkilöstökulut

	2020	2019
Henkilöstökulut		
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	74 752 736,58	78 044 079,69
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	19 050 854,97	19 334 268,75
Muut henkilösivukulut	3 245 067,45	2 313 236,51
Henkilöstökorvaukset ja muut korjauserät	1 127 897,24	1 146 154,43
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	95 920 761,76	98 545 430,52
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	802 372,00	614 020,47
Henkilöstökulut yhteensä	*95 118 389,76*	*97 931 410,05*

Liitetieto 44

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2020	**2019**
Keskusta Mikkelin kunnallisjärjestö	15 545,42	17 126,86
Keskustan Etelä-Savon piiri	28,50	51,50
Keskusta	199,50	
Mikkelin seudun Vihreät ry	7 032,45	7 201,95
Perussuomalaiset, Mikkelin piiri	1 218,38	1 506,86
SDP Mlin kunnallisjärjestö	14 479,65	13 897,01
Mikkelin Kristillisdemokraatit	571,57	1 184,53
SDP kaakkois-suomen sosiaalidemokraatit	133,00	514,00
Kaakkois-Suomen Kokoomus	95,00	
Kokoomus Mikkelin kunnallisjärjestö	11 187,89	11 447,53
Kokoomus		76,00
Mikkelin seudun vasemmisto		135,00
Ristiinan Työväenyhdisys		27,00
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	**50 491,36**	**53 168,24**

Liitetieto 45

Tilintarkastajien palkkiot		
	2020	**2019**
KPMG Julkistarkastus OY		
Tilintarkastuspalkkiot	20 250,00	20 250,00
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	16 200,00	14 600,00
Muut palkkiot	450,00	600,00
Palkkiot yhteensä:	**36 900,00**	**35 450,00**

Tilintarkastajien palkkiot		
	2020	**2019**
KPMG OY AB		
Konsultointityö	31 868,00	8 500,00
Sisäinen tarkastus	75 153,92	23 675,00
Palkkiot yhteensä:	**107 021,92**	**32 175,00**

Liitetieto 46

Kunnan ja intressitahon väliset toimet

Mikkelin kaupungin johtaville viranhaltijoille ja luottamushenkilöille toteutetun kyselyn kautta saatujen tietojen mukaan heillä ei ole intressitahotapahtumia kaupungin kanssa.

Kaupunginjohtajan kanssa on 22.6.2015 solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jota on viimeksi täydennetty kaupunginvaltuuston päätöksellä 12.2.2018 § 18. Johtajasopimuksessa on sovittu 12 kuukauden palkkaa vastaavasta erokorvauksesta, mikäli virkasuhde aiotaan työnantajan toimesta irtisanoa kuntalain 43 §:n perusteella.

Konsernin lähipiirin/intressipiirin kanssa ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

Mikkelin kaupungilla on käytössä konsernitilipalvelu. Kaupunginvaltuusto on viimeksi 15.2.2021 § 23 vahvistanut konsernisopimukseen liitetyt tililuotot.

5

Eriytetyt tilinpäätökset

5.1 Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia

Kunnallisena liikelaitoksena toimiva Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia tarjoaa internaatti- ja verkko-oppimispalveluita vapaan sivistystyön ja yleissivistävän koulutuksen toimijoille alueellisesti, valtakunnallisesti ja globaalisti. Liikelaitoksen tarkoituksena on tarjota koulutuspalveluita, joiden järjestäminen edellyttää myös yli kuntarajojen ulottuvaa toimintaa.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Liikelaitos Otavia on edelleen vahvistanut asemaansa yleissivistävän verkko-oppimisen valtakunnallisena palvelun tuottajana ja kehittäjänä. Vahvistuminen on näkynyt edelleen verkko-opiskelijoiden määrän kasvuna. Aikuisten perusopetus ja oppivelvollisten perusopetuksen toteuttamisessa on edetty yli kolmenkymmenen eri kunnissa olevien oppilaitosten kanssa tehtyihin sopimuksiin. Verkossa perusopetusta opiskelevien opiskelijoiden kokonaislukumäärä on kasvanut vuoden aikana.

Kaupungin strategian tukeminen nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden parantamisessa erityisesti koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten aseman osalta on kohdistunut maahanmuuttajanuoriin ja turvapaikanhakijoihin. Em. kohderyhmissä lähiopetuksena järjestettävään aikuisten perusopetukseen osallistuneiden määrä on hieman kasvanut viime vuodesta huolimatta maahan tulleiden maahanmuuttajien määrän vähenemisestä.

Elinkeinojen hyvinvoinnin näkökulmasta on edistetty maahanmuuttajien työllistymistä KATE-hankkeen (Kansainväliset tulijat Etelä-Savon työelämä- ja yrittäjyyspolulle) avulla.

Alueellisesti ja valtakunnallisesti on kehitetty pilotoivia internet- ja internaattipalveluja oppilaitosten käyttöön hankkeiden avulla. Yhteistyötä verkko-oppimisen kehittämisessä on myös eri yritysten kanssa tehtävän yhteistyön avulla. Verkko-oppimisen vaikuttavuutta ja oppimista uudistavien mallien kehittämistä on viety eteenpäin hanketoiminnan avulla, https://otavia.fi/hankkeet/.

Sitova tavoite	Mittari	Toteutuma 31.12.2020
Liikeylijäämä	8 000	690 294,8

Talouden toteutuminen ja olennaiset poikkeamat

Talous toteutui odotettua paremmin vuonna 2020. Liikelaitoksen tasetta rasittaa alijäämä, joka johtuu OKM:n päätöksestä periä takaisin ylimääräistä lukiokoulutuksen valtionosuutta. Tästä syystä toiminnan sopeuttamista on jatkettu ylijäämäisen tuloksen mahdollistamiseksi ja taseen tasapainottamiseksi.

Liikelaitos Otavian taloutta ohjattiin vuoden 2020 aikana siten, että menoja pyrittiin toteuttamaan mahdollisimman maltillisesti. Resursseja suunnattiin opetukseen, ohjaukseen ja sisällön tuotantoon tulojen kasvattamiseksi kasvaneiden opiskelijamäärien myötä. Lukiokoulutuksen painotettu opiskelijamäärä vuonna 2020 oli 940 opiskelijaa. Lukiokoulutuksen rahoitus toteutui ennakoitua paremmin, johtuen yksikköhinnan noususta. Perusopetuksen osalta kurssisuoritukset toteutuivat odotettua paremmin, johtuen mm. vuoden 2018 kurssisuoritusten tasauksesta, joka oli 87 539 euroa. Vapaan sivistystyön opiskelijaviikkojen budjetoitu tavoite, 1410 opiskeluviikkoa, saavutettiin ja ylitettiin toteuman ollessa 1735 opintoviikkoa. Ylitys ei lisää suoraan valtionosuuksia, koska mahdollinen vaikutus muodostuu pidemmällä aikavälillä valtionosuuslaskentatavan vuoksi.

Liikelaitos Otavian tulot vuonna 2020 olivat yhteensä 6 321 718,59 euroa, joista 5 170 278,18 euroa tuli lukiokoulutuksen ja perusopetuksen sekä vapaan sivistystyön valtionosuuksista. Liikevaihtoon sisältyvät muut liiketoiminnan tuotot olivat 352 214,37 euroa. Myyntitulojen osuus kokonaistuloista oli noin 7 % ja hankkeiden osuus tuloista oli noin 10 %.

Materiaali- ja palveluostoista alitusta budjetoituun tuli n. 12 % eli 158 908,17 euroa. Henkilöstökulut ylittyivät 11 586,14 eurolla. Muut toimintakulut ylittyivät budjetoidusta n. 144 071 eurolla johtuen hankemaksatuksista hankkeiden päätoteuttajalta (Otavia) hankkeiden osatoteuttajille.

Vuoden 2020 lopussa ulkopuolista rahoitusta saavia hankkeita oli Liikelaitos Otavialla käynnissä 17. Käynnissä olevien hankkeiden kokonaisbudjetti, jakautuen useammalle vuodelle, on yhteensä 1 973 697 euroa. Vuodelle 2020 tulorahoitusta hankkeista saatiin 659 642,57 euroa, joka ylitti yli 200 000 eurolla budjetoituun. Ennakkotuloina saatua

hankerahaa siirrettiin 461 717,40 euroa vuodelle 2021.

Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavian investointeihin oli vuodelle 2020 budjetoitu 15 000 euroa, joka oli varattu ruokalan terassin korjaukseen. Investointeihin varattua rahaa ei käytetty vuonna 2020, vaan se siirtyy vuodelle 2021.

Esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Tilikauden tulos 2020 on 690 943,73 euroa ylijäämäinen. Liikelaitos Otavian johtokunta esittää, että ylijäämä 690 943,73 euroa siirretään tilikauden yli-/alijäämätilille.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavian toimintaa valvoo ja ohjaa liikelaitoksen johtokunta. Johtokunta vastaa liikelaitoksen hallinnon ja toiminnan sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä. Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavian johtaja-rehtori johtaa ja kehittää liikelaitoksen toimintaa voimassa olevien lakien, ohjeiden ja sääntöjen mukaisesti. Operatiivisesti riskejä ennakoidaan mm. oppilaitosanalyysin avulla, jolla seurataan mm. liikelaitoksen menneisyyttä, nykytilaa ja tulevaisuutta kuvaavia taloudellisia indikaattoreita sekä opiskelijamäärien kehittymistä. Oppilaitosanalyysi ennustaa trendiä toiminnan talouden ja volyymin kehittymisen osalta. Sisäiseen käyttöön on laadittu riskianalyysiasiakirja, jossa on kuvattu erilaisia toimintaan kohdistuvia riskejä sekä ennakoivia toimenpiteitä riskien vähentämiseksi. Matalalla organisaatiorakenteella pyritään osaltaan mahdollisimman joustavaan ja nopeaan reagointiin mahdollisten riskien ennakoinnissa ja toteutuessa.

Tunnusluvut

	TP 2019	TA 2020	TP 2020	Toteutuma %
Lukion opiskelijamäärä	948	950	940	98,9
Peruskoulun opiskelijamäärä	227	210	275	130,9
Vapaan sivistystyön opiskelijaviikot	1 770	1 410	1 735	123,0

OHJELMAKORTIT

1. HYVÄN ELÄMÄN OHJELMA

Painopiste: Yhteisöllisyys			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteutuma 2020**
Syrjäytymisen ehkäisy	Aikuisten perusopetuksen järjestäminen maahanmuuttajille sisältäen luku- ja kirjoitustaitovaiheen koulutuksen järjestämisen. Vastuu: liikelaitoksen seutukampustiimi.	Tavoite: koulutukseen osallistuvien määrän vakiinnuttaminen nykyiselle tasolle. Mittari: opiskelijamäärät. Laadullinen mittari: hyväksytysti koulutuksen suorittaneet.	Opiskelijamäärä on kasvanut. Samoin koulutuksen hyväksytysti suorittaneiden määrä.

Painopiste: Aktiivinen ja hyvinvointia tukeva arki			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteutuma 2020**
Kansalaislähtöisen toiminnan mahdollistaminen	Vapaan sivistystyön toimintana kursseja, jota kohdistuvat osallistujilta lähtevään tarpeeseen. Vastuu: liikelaitoksen vapaatiimi.	Tavoite: Uudenlaisten kansalaislähtöisten kurssien järjestäminen. Mittari: kurssien määrä. Laadullinen mittari: kurssipalaute	Toteutunut, esim. luontokuvauksen ammatilliset perusteet, lääketieteen valmentava kurssi, romaniasujen ompelukurssi, SOME-manageri -koulutukset. Kurssipalaute kerätty kursseilta.

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Elinvoimaisuus			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteutuma 2020**
Matkailun edistäminen	Vapaan sivistystyön palveluna koulutusmatkailutoimintaan liittyvien tuotteiden suunnittelu yhdessä viiden muun vapaan sivistystyön oppilaitoksen kanssa tavoitteena käynnistää koulutusmatkailuun liittyvä toiminta 2020. Vastuu: liikelaitoksen hallinto ja vapaatiimi.	Tavoite: Vuoden 2020 aikana on suunniteltu koulutusmatkailuun liittyvä tuote ja sen markkinointi on aloitettu. Ensimmäiset asiakkaat on saatu. Mittari: suunniteltujen koulutusmatkailutuotteiden lkm. Laadullinen mittari: viiden muun oppilaitoksen hyväksymä yhteinen koulutusvientituote.	Ei toteutunut suunnitellusti. Toiminta ajettiin alas syksyllä 2020.

Painopiste: Kaupungistuminen			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteutuma 2020**
Palvelujen digitalisointi	Verkossa ja verkko-oppimisympäristössä tapahtuvan digitaalisen koulutuspalvelun kehittäminen ja palvelun mahdollistaminen yhä useammalle. Vastuu: nettikoulutustiimi ja hallinto.	Tavoite: Verkossa olevien opiskelijoiden määrän kasvaminen. Mittari: opiskelijoiden lkm. Laadullinen mittari: opiskelijoiden palaute.	Verkko-opiskelijoiden määrä on kasvanut.

3. ELINVOIMAOHJELMA

Työllisyydenhoito			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteutuma 2020**
Osaavan työvoiman saatavuus	Haetaan sellaista hanketoimintaa, joka tukee vaikeassa asemassa olevien työllistymistä perustuen opiston oman osaamisen hyödyntämiseen. Vastuu: liikelaitoksen johto, suuntatiimi	Tavoite: liikelaitos toteuttaa hankkeen, jolla edistetään vaikeassa asemassa olevien työllistymistä. Mittari: hanke on olemassa. Laadullinen mittari: hanke edistää työllistymistä	Hankkeeseen osallistui 166 asiakasta 2020 aikana. *kolme yritystä perustettu. *18 hlöä siirtyi työelämään. *16 hlöä siirtyi opintoihin.

Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia

Talousarvion toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Liikevaihto	**468 800**		**468 800**	**478 037**	**9 237**
Liiketoiminnan muut tuotot	450 000		**450 000**	673 403	223 403
Tuet ja avustukset kunnalta	4 726 600		**4 726 600**	5 170 278	443 678
Materiaalit ja palvelut	881 400		881 400	722 492	-158 908
Ostot tilikauden aikana	158 700		158 700	179 305	20 605
Palvelujen ostot	722 700		722 700	543 187	-179 513
Henkilöstökulut	4 359 400		4 359 400	4 370 986	11 586
Palkat ja palkkiot	3 594 300		3 594 300	3 711 866	117 566
Henkilösivukulut	765 100		765 100	659 120	-105 980
Eläkekulut	633 200		633 200	662 967	29 767
Muut henkilösivukulut	131 900		131 900	-3 847	-135 747
Suunnitelman mukaiset poistot	15 000		15 000	12 274	-2 726
Liiketoiminnan muut kulut	381 600		381 600	525 671	144 071
Liikeylijäämä (-alijäämä)	**8 000**	**0**	**8 000**	**690 295**	**-682 295**
Rahoitustuotot ja -kulut				649	-649
Muut rahoitustuotot				854	-854
Muut rahoituskulut				206	206
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	**8 000**	**0**	**8 000**	**690 944**	**682 944**
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	**8 000**	**0**	**8 000**	**690 944**	**682 944**
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**8 000**	**0**	**8 000**	**690 944**	**682 944**

Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavian tuloslaskelma

Ostot ja myynnit kaupungilta mukana

	1.1.-31.12.2020		1.1.-31.12.2019	
Liikevaihto		**478 037,33**		**532 377,06**
Liiketoiminnan muut tuotot		673 403,08		642 964,82
Tuet ja avustukset kunnalta		5 170 278,18		4 828 400,71
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-179 304,61		-236 847,96	
Palvelujen ostot	-543 187,22	-722 491,83	-620 108,10	-856 956,06
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-3 711 866,00		-3 619 747,54	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-662 966,84		-653 869,62	
Muut henkilösivukulut	3 846,70	-4 370 986,14	-104 889,65	-4 378 506,81
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-12 274,43		-12 274,44
Liiketoiminnan muut kulut		-525 671,35		-521 090,06
Liikeylijäämä (-alijäämä)		**690 294,84**		**234 915,22**
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muut rahoitustuotot	854,44		802,50	
Muut rahoituskulut	-205,55	648,89	-234,23	568,27
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä		**690 943,73**		**235 483,49**
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia		**690 943,73**		**235 483,49**
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		**690 943,73**		**235 483,49**
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT				
Sijoitetun pääoman tuotto, %		-6,5		-7,3
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %		-6,5		-7,3
Voitto, %		144,5		44,2

Sijoitetun pääoman tuotto, %
= 100* (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut + Muille maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Sijoitettu korollinen vieras pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %
= 100 * (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + Kunnalle maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Lainat kunnalta/kuntayhtymältä + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)
Voitto, %
= 100 * (Yli-/alijäämä ennen varauksia / Liikevaihto)

Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavian rahoitusosan toteutumisvertailu

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Liikeylijäämä (-alijäämä)	8 000	0	8 000	690 295	682 295
Poistot ja arvonalentumiset	15 000	0	15 000	12 274	-2 726
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	649	649
	23 000	0	23 000	703 218	680 218
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-15 000	0,00	-15 000	0	-15 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	8 000	0	8 000	703 218	665 218

Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavian rahoituslaskelma

varsinainen toiminnan ja investointien rahavirta

	1.1.-31.12.2020		1.1.-31.12.2019	
Toiminnan rahavirta				
Liikeylijäämä (-alijäämä)	690 294,84		234 915,22	
Poistot ja arvonalentumiset	12 274,43		12 274,44	
Rahoitustuotot ja -kulut	648,89		568,27	
	703 218,16	703 218,16	247 757,93	247 757,93
Investointien rahavirta				
Investointimenot		0,00		0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta		703 218,16		247 757,93
Rahoituksen rahavirta				
Oman pääoman muutokset			-15 648 033,00	
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta	-841 652,12		-5 686 187,59	
Saamisten muutos muilta	7 421,57		5 133 536,28	
Korottomien velkojen muutos muilta	130 380,89	-703 849,66	15 953 294,33	-247 389,98
Rahoituksen rahavirta		**-703 849,66**		**-247 389,98**
Rahavarojen muutos		**-631,50**		**367,95**
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.		637,15		1 268,65
Rahavarat 1.1.		1 268,65		900,70
		-631,50		367,95
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT				
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, €		-2 291 356,51		-2 872 894,18
Quick ratio		1,4		1,2
Current ratio		1,4		1,2

Quick ratio

= (Rahat ja pankkisaamiset+Rahoitusarvopaperit+Lyhytaikaiset saamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma - Saadut ennakot)

Current ratio

= (Vaihto-omaisuus+Lyhytaikaiset saamiset+Rahoitusarvopaperit+Rahat ja pankkisaamiset)/(Lyhytaikainen vieras pääoma-Saadut ennakot)

Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavian tase

	31.12.2020	31.12.2019
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat		
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	16 298,08	28 572,51
Vaihtuvat vastaavat		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	41 874,82	83 254,36
Saamiset kunnalta ja kuntayhtymältä	6 527 839,71	5 686 187,59
Lainasaamiset	49 723,17	19 921,20
Muut saamiset	24 474,99	31 676,46
Siirtosaamiset	188 791,29	177 433,82
	6 832 703,98	5 998 473,43
Rahat ja pankkisaamiset	637,15	1 268,65
VASTAAVAA YHTEENSÄ	**6 849 639,21**	**6 028 314,59**
Vastattavaa		
Oma pääoma		
Peruspääoma	151 852,46	151 852,46
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-11 098 663,12	-11 334 146,61
Tilikauden yli-/alijäämä	690 943,73	235 483,49
	-10 255 866,93	-10 946 810,66
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen		
Siirtovelat	11 736 025,00	11 736 025,00
Lyhytaikainen		
Saadut ennakot	463 831,75	301 869,16
Ostovelat	77 243,87	128 990,15
Muut velat	106 452,06	93 945,10
Siirtovelat	4 721 953,46	4 714 295,84
	17 105 506,14	16 975 125,25
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	**6 849 639,21**	**6 028 314,59**
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	-160,6	-191,2
Suhteellinen velkaantuneisuus ,%	263,2	277,7
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	-10 408	-11 099
Lainakanta 31.12., 1000 €	-10 739	-10 478
Lainat ja vuokravastuut 31.12, 1000€	11 745	11 752
Lainat ja vuokravastuut 31.12., euroa/asukas	223,26	221,11

Omavaraisuusaste, %
=100*(oma pääoma+poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)
/(koko pääoma - saadut ennakot)
Suhteellinen velkaantuneisuus, %
=100*(vieras pääoma-saadut ennakot)/käyttötulot
Lainakanta 31.12., 1000 €
= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat+Korottomat velat kunnalta)
Lainat ja vuokravastuut 31.12
vieras pääoma-(saadut ennakot+ostovelat+siirtovelat+muut velat) + vuokra-vastuut)
Lainat ja vuokravastuut 31.12, euroa/asukas
vieras pääoma-(saadut ennakot+ostovelat+siirtovelat+muut velat) + vuokra-vastuut)/asukasmäärä

LIITETIETOTOSITTEET 2020

TOS.NROT

1	Liitetieto 1-5	Jaksotusperiaatteet
2	Liitetieto 6	Toimintatuotot tehtäväaluettain
3	Liitetieto 9	Palvelujen ostojen erittely
4	Liitetieto 11	Pysyvien vastaavien suunnitelman mukaiset poistot
5	Liitetieto 19	Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet
6	Liitetieto 23	Saamisten erittely
7	Liitetieto 24	Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät
8	Liitetieto 25	Oman pääoman erittely
9	Liitetieto 32	Muiden velkojen erittely
10	Liitetieto 33	Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät
11	Liitetieto 38	Vuokravastuut
12	Liitetieto 42	Henkilöstön lukumäärä
13	Liitetieto 44	Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

Liitetieto 1

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät (KPA 2:2.1 § 1-kohta)

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Liitetieto 5

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Tilikauden muihin henkilösivukuluihin on kirjattu taseen lyhytaikaisista veloista vuosiin 2017-2018 kohdistuvia oikaisuja yhteensä 129 758 euroa.

Liitetieto 6

Toimintatuotot tehtäväalueittain *)

	2020	2019
Opetuspalvelut	352 214,37	387 873,72
Muut palvelut	673 403,08	642 964,84
*Toimintatuotot yhteensä *)*	*1 025 617,45*	*1 030 838,56*

*) Toimintatuottojen erittely esitetään ulkoisista eristä

Liitetieto 9

Palvelujen ostojen erittely	2020	2019
Muiden palvelujen ostot	390 174,52	478 072,96
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	390 174,52	478 072,96

Liitetieto 11

Pysyvien vastaavien suunnitelman mukaiset poistot

	Poistotapa	Poistoaika tai poisto-%	Vuotuiset poistoprosentit
Aineettomat oikeudet			
Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	3-5 v	33,3 % - 20 %
Koneet ja kalusto			
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	5 v	20 %
Atk-laitteet	tasapoisto	3 v	33,34 %
Keskeneräiset hankinnat	ei poistoa		

Liitetieto 19

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet 31.12.2020	**16 298**

Koneet ja kalusto	
Poistamaton hankintameno 1.1.2020	**28 573**
Lisäykset tilikauden aikana	0
Poistot tilikauden aikana	-12 274
Kirjanpitoarvo 31.12.2020	**16 298**
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	
Kirjanpitoarvo 31.12.2020	**16 298**

Liitetieto 23

Saamisten erittely

	2020	2019
	Lyhyt-aikaiset	Lyhyt-aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä		
Myyntisaamiset	4 675,00	2 940,00
Yhteensä	*4 675,00*	*2 940,00*
Saamiset kunnilta ja kuntayhtymiltä		
Yhdystili, Otavia	6 527 839,71	5 686 187,59
Yhteensä	*6 527 839,71*	*5 686 187,59*
Saamisten erittely yhteensä	**6 532 514,71**	**5 689 127,59**

Liitetieto 24

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	2020	2019
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Tulojäämät		
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	11 862,98	13 505,88
EU-tuet ja avustukset	176 928,31	160 742,90
Muut tulojäämät	0,00	3 185,04
Tulojäämät yhteensä	*188 791,29*	*177 433,82*
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	*188 791,29*	*177 433,82*

Liitetieto 25

Oma pääoman erittely

	2020	2019
Peruspääoma 1.1.	151 852,46	151 852,46
Peruspääoma 31.12.	151 852,46	151 852,46
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	-11 098 663,12	-11 334 146,61
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	-11 098 663,12	-11 334 146,61
Tilikauden yli-/alijäämä	690 943,73	235 483,49
Oma pääoma yhteensä	**-10 255 866,93**	**-10 946 810,66**

Liitetieto 30

Vieras pääoma

	2020		2019	
	Pitkä-aikainen	Lyhyt-aikainen	Pitkä-aikainen	Lyhyt-aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	9 627,27
Velat osakkuus- ja muille omistusyhteisyhteisöille				
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	52,14
Yhteensä	***0,00***	***0,00***	***0,00***	***9 679,41***

Liitetieto 32

Muiden velkojen erittely

	2020	2019
Muut velat		
Muut velat	106 452,06	93 945,10
Muut velat yhteensä	*106 452,06*	*93 945,10*

Liitetieto 33

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2020	2019
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Menojäämät		
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	567 776,34	584 559,78
Muut siirtovelat	4 154 177,12	4 129 736,06
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	*4 721 953,46*	*4 714 295,84*
Siirtovelat yhteensä	***4 721 953,46***	***4 714 295,84***

Liitetieto 38

Vuokrasopimusten mukaisten vuokrien jäljellä olevien määrien yhteissumma

Vuokravastuut

	2020	2019
Koneiden ja laittiden vuokravastuut	7 977,00	16 113,00
Toimitilojen vuokravastuut	521,98	260,99
Vuokravastuut yhteensä	8 498,98	16 373,99
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava ouus	1 079,99	8 396,99

Leasingvuokrasopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita.

Liitetieto 42

Henkilöstön lukumäärä 31.12.2020

	2020	2019
Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia vakinaiset	62	61
Määräaikaiset	17	18
Yhteensä	79	79

Liitetieto 44

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2020	**2019**
Mikkelin kristillisdemokraatit	61,75	57,00
Mikkelin Seudun Vihreät ry	847,50	218,50
Mikkelin Kokoomuksen kunnallisjärjestö	106,88	57,00
Keskusta	199,50	299,25
Perussuomalaiset, Mlin piiri	0,00	28,50
SDP, Mlin kunnallisjärjestö	28,50	14,25
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	**1 244,13**	**674,50**

LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA

Käytetyt tilikirjat

Päiväkirja
Pääkirja
Tase
Talousarvion toteutumisvertailu
Tasetilien avaussaldolista

LUETTELO KÄYTETYISTÄ TOSITELAJEISTA

Käytetyt tositelajit

Mikkelin kaupunki/Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia

Laji	Tositelajin nimi	Tositenro		Tositenro
1	CPU kassa	1	-	358
13	Matkustuksenhallinta Mikkeli	1	-	55
14	Matkustuksenhallinta Vesi	1	-	19
15	Matkustuksenhallinta Pela	1	-	33
16	Matkustuksenhallinta Otavia	1	-	28
2	Pankit	1	-	1475
20	Muistiot	1	-	2655
3	Maksut	1	-	438
30	Palkat	1	-	96
32	Tuntipalkat	1	-	52
33	LTM-palkkiot	1	-	26
4	Poistot	1	-	43
40	Ostolaskut	1	-	49428
5	Luovutukset/kom	1	-	33
6	Aktivoinnit/siirrot er. välill	1	-	15
60	Yleislaskut	1	-	7333
61	Suoritukset	1	-	3216
62	Hyvityslaskujen kohdistukset	1	-	382
68	Luottotappiot	1	-	41
70	Koki tontin vuokrat	1	-	6496
75	Haahtela kiinteistö	1	-	3676
76	Haahtela kiinteistö sisäiset	1	-	37
80	Vesikanta	1	-	36962
81	Vesikanta sisäiset	1	-	14
84	Lomituspalvelu	1	-	1007
87	Daisy varhaiskasvatus	1	-	8625
88	Jamix Ruokatuotanto	1	-	159
89	Jamix Ruokatuotanto sisäiset	1	-	477
91	Timmi Tilavaraus	1	-	845
92	Timmi Tilavaraus sisäiset	1	-	16
98	SAP laskut	1	-	1102
ALV	Alv-kirjaukset	1	-	13
	Liitetietotositteet	1	-	13

Liikelaitos Otavian tilinpäätöksen 2020 allekirjoitukset:

23. helmikuuta 2021
Liikelaitos Otavian johtokunta

Terhi Patja
johtokunnan puheenjohtaja

Satu Hasanen
johtokunnan jäsen

Jukka Kumpusalo
johtokunnan jäsen

Nina Kurki
johtokunnan jäsen

Inka Kärkkäinen
johtokunnan jäsen

Satu Soivanen
johtokunnan jäsen

Vesa Sorasahi
johtokunnan jäsen

Erkki Takatalo
johtokunnan jäsen

Jari Kinnula
lukiokoulutuksen rehtori, Liikelaitos Otavia

Harri Jokinen
johtaja-rehtori, Liikelaitos Otavia

5.2 Mikkelin Vesiliikelaitos

Liikelaitoksen johtajan katsaus

Vesiliikelaitos on toiminut vuoden 2009 alusta kuntalain mukaisena kunnallisena liikelaitoksena. Mikkelin Vesilaitos vastaa vesihuollon palvelutuotannosta toiminta-alueillaan Mikkelin kantakaupungissa, Rantakylässä, Otavassa, Anttolassa, Haukivuorella, Ristiinassa ja Suomenniemellä. Vesilaitoksen asiakkaina ovat lähes kaikki kaava-alueilla olevat kiinteistöt ja tuotantolaitokset sekä Mikkelin alueella toimivat vesiosuuskunnat. Vesilaitoksen palvelut tuotetaan liiketaloudellisia periaatteita noudattaen. Vesilaitos hoitaa kaikki käyttömenonsa sekä tavoitteidensa mukaiset uus- ja korvausinvestoinnit hankkimallaan tulorahoituksella.

Liikelaitoksella on kahdeksanjäseninen johtokunta, joka johtaa ja kehittää alaistaan liikelaitosta ja vastaa palvelujen tuloksellisesta järjestämisestä. Johtokunta seuraa ja arvioi palvelujen vaikuttavuutta ja varaa käyttäjille mahdollisuuden osallistua palveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen. Vesiliikelaitoksen toiminnan painopisteet on asetettu siten, että ne tukevat vesihuollon toimintaedellytyksiä pitkällä aikavälillä sekä edistävät valtuuston vahvistamia kaupungin strategisia tavoitteita. Pitkän aikavälin tavoitteet liittyvät resurssien vahvistamiseen, tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan vahvistamiseen sekä vesihuollon voimakkaampaan kytkemiseen osaksi bio- ja kiertotaloutta.

Toimintavuotta hallitsivat koronaviruksen vesihuollolle aiheuttamat riskit, joita torjuttiin kansallisten, alueellisten ja paikallisten määräysten ja suositusten avulla. Vesihuollon toimintavarmuudelle nähtiin merkittävänä uhkana, että iso osa vesihuoltolaitosten henkilökunnasta sairastuisi. Siksi vesihuoltolaitoksen tuli varmistaa riittävät voimavarat vesihuollon kriittisten tehtävien hoitoon. Vesihuoltolaitos myös varautui mahdollisiin häiriöihin palveluntarjoajien, kuten laboratorioiden sekä kemikaalitoimittajien toiminnassa. Koronarajoituksilla ei ollut vaikutusta vesilaitoksen vedenmyyntiin.

Terveysvalvonta hyväksyi Mikkelin vesilaitoksen laatimat riskinarvioinnit. Hyväksyminen koskee Mikkelin, Ristiinan, Haukivuoren ja Suomenniemen vedenjakelualueita ja vedenkäsittelylaitoksia. Riskiarvioinnit on laadittu wsp-periaatteiden mukaisesti.

Metsä-Sairilan jätevesipuhdistamoa koskevaan ympäristölupaan jätettiin muutoslupahakemus. Muutoshakemuksella täydennetään voimassa olevaa ympäristölupaa niin, että puhdistamolla voidaan jatkossa vastaanottaa, käsitellä ja johtaa vesistöön vesiä, jotka sisältävät kloorifenoleja (pentakloorifenoli) ja näiden hajoamistuotteita. Lupa tarvitaan Pursialan teollisuusalueella jatkettaviin maaperän ja pohjaveden puhdistustöihin.

Toimintavuoden aikana käsiteltiin Vesilaitoksen puhdistamotoimintojen uudelleen järjestelyjä osana EcoSairilan strategista kasvualustaa. Johtokunta esitti kantanaan, että EcoSairilan kasvualustaan sisältyvä vesiosaamiskeskus BEM toteutetaan, ja siihen liittyvät puhdistamojen operointi ja kunnossapitopalvelut hankitaan ulkopuoliselta taholta kumppanuusperiaatteen mukaisesti. Puhdistamotoimintojen järjestämistä sekä vesiosaamiskeskusta käsiteltiin kaupunginvaltuustossa 25.1.2021, 7§.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet liittyvät talouteen ja peruspääomakorvaukseen. Sitovat tavoitteet toteutuivat talousarvion mukaisena. Peruspääomasta maksettiin korvausta 500 000 euroa. Liikeylijäämäksi muodostui 3 693 655 euroa tavoitteen ollessa 3 140 000 euroa.

Henkilöstömäärän kehitys toteutui kaupungin asettaman tavoiteorganisaation mukaisena.

Liiketoiminnan muut kulut toteutuivat budjetoitua suurempina, johtuen aiempaa suuremmista luottotappiokirjauksista ja tilavuokrauksissa tehdyistä muutoksista. Vesilaitos keskitti toimintojaan Rantakylätaloon, jossa otettiin käyttöön myös uusi varikkoalue.

Vastuu hulevesien käsittelystä kokonaisuudessaan siirtyy kaupungille 2021 vuoden alussa. Muutoksen vaikutukset on huomioitu vuoden 2021 talousarviossa.

Alkuperäisessä talousarviossa Vesiliikelaitoksen kunnallistekniikka- ja laitosinvestointeihin oli varattu 2,3 miljoonaa euroa ja Metsä-Sairilan puhdistamoinvestointiin 18,0 miljoonaa euroa, yhteensä 20,3 miljoonaa euroa. Puhdistamoinvestoinnille haettiin talousarviovuoden aikana 6,4 miljoonan euron lisämäärärahaa, jolloin puhdistamohankkeen kokonaismääräraha nousi 24,4 miljoonaan euroon, ja liikelaitoksen investointimäärärahojen kokonaissumma 26,7 miljoonaan euroon. Puhdistamoinvestoinnin laskutus siirtyi pääosin vuodelle 2020 pääurakkaan tehtyjen muutosten johdosta. Muutoksilla palautettiin rakentamisen jäljessä ollutta aikataulua alkuperäiseen, ja toisaalta käytettävä urakkamuoto siirsi rakentamisen loppuvaiheen (toukokuu 2021) maksuerät aikaisemmaksi.

Puhdistamoinvestoinnin lopullinen toteuma oli 27,47 miljoonaa, kunnallistekniikka- ja laitosinvestointien 2,03 miljoonaa, yhteensä 29,5 miljoonaa euroa. Puhdistamoinvestoinnin määrärahan ylittymiselle haettiin valtuuston ylityslupa ennen kaupunginhallituksen tilinpäätöskäsittelyä.

Metsä-Sairilan puhdistamohanke

Metsä-Sairilan jätevesipuhdistamon laitosrakennusurakka jatkui koko vuoden. Maaliskuussa tapahtui muutoksia pääurakassa, jolloin Vesilaitos otti urakan omaksi työksi ja teetti sen loppuun projektinjohtopalveluna. Muutoksen taustalla oli Vesilaitoksen huoli työmaa-aikataulun pitkittymisestä ja pääurakoitsijan taloudellisista edellytyksistä jatkaa rakentamista sopimuksen mukaisesti. Puhdistamon talotekniset ja rakennustekniset työt valmistuivat vuoden 2020 loppuun. Koneisto-, sähkö- ja automaatiotestaukset aloitettiin vuoden 2020 lopussa. Kenkäveronniemen tulopumppaamon pääurakka valmistui heinäkuussa 2020. Puhdistamohankkeen kaikki hankinnat on tehty, hankkeen rakennuskustannuksista on toteutettu tai sidottu urakkasopimuksilla 100 %. Kenkäveronniemen jätevesipuhdistamolla käynnistetiin puhdistamon purkuvaiheeseen liittyvät selvitykset. Metsä-Sairilan puhdistamohankkeesta on toteutettu projektijohtamisen sisäinen tarkastus. Tarkastuksen tulokset esiteltiin kaupunginvaltuustossa 25.1.2021 § 6.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset tulokset

Vesilaitostoiminta sujui vuonna 2020 pääpiirteissään suunnitelmien mukaan. Kaupunginvaltuuston asettamat toiminnalliset tavoitteet saavutettiin pois lukien Anttolan jätevesipuhdistamo, jossa puhdistus vaatimuksiin ei päästy BOD:n ja kiintoaineen osalta ensimmäisellä puolivuotisjaksolla, ja toisella jaksolla BOD:n, COD:n, kiintoaineen ja fosforin osalta. Puhdistamon toimintaa parannettiin rajoittamalla sako- ja umpikaivolietteiden vastaanottoa. Ristiinan puhdistamolla pilotoitiin jälkisuodatinta, joka paransi puhdistamon toimintaa merkittävästi. Kesäkuussa tapahtui jätevesipumppaamon ylivuoto Suomenniemellä. Vuodon yhteydessä pääsi jätevettä 25…40 m3 Kuolimojärveen laskevaan Portsilanojaan.

Vesijohtoveden laatu säilyi hyvänä eikä vedenjakelussa tapahtunut vakavia häiriöitä tai korvausvastuisiin johtaneita keskeytyksiä.

Uusien kaavoitusalueiden verkostoja rakennettiin mm. Vt5 Mikkeli-Nuutilanmäki hanke, Metsurinraitti, Suonsaarentie, Vt 13- Johtokatu sekä Riuttalantie. Verkostosaneerauksina tehtiin mm. Ankkurikatu ja Pirttiniemenkadun viemäri. Viemäriverkostoa rakennettiin yhteensä 3790 metriä ja vesijohtoverkostoa 3970 metriä.

Metsä-Sairilan jätevesipuhdistamon prosesseja vastaava koetoimintalaitos ja talousveden ja teollisuusvesien valmistukseen suunniteltu tutkimuslaitteisto olivat Vesilaitoksen käytössä koko vuoden ajan. Lappeenrannan Teknillinen yliopisto jatkoi vesitutkimuksia Kenkäveronniemen puhdistamolla olevalla tutkimuskontillaan. Vesilaitos osallistuu Aalto-yliopiston jätevesitutkimuksiin, jossa yliopisto keskittyy mm. jäteveden antibioottiresistenssiin.

Liikelaitoksen talous ja tunnusluvut

Mikkelin Vesiliikelaitoksen liikevaihto vuonna 2020 oli 12 464 792 euroa ja tuotot 12 676 885 euroa.

Vettä myytiin 2 656 951 m3 ja jätevettä laskutettiin 2 576 169 m3. Vedenmyynti kasvoi 0,5 % edellisvuoden määrästä. Laskutettu jätevesimäärä kasvoi 0,1 % edellisvuoden tasosta. Vedenmyyntimäärä jäi hieman talousarviosta, johtuen muutoksesta teollisuuden vedenmyynnissä.

Vesilaitoksen toiminnasta syntyi kuluja yhteensä 5 894 528 euroa. Kulut alenivat 2 199 euroa edellisvuodesta. Henkilöstökulut olivat 1 471 766 euroa. Henkilöstökulut alittivat talousarvion 110 934 eurolla ja niitä kertyi 195 366 euroa edellisvuotta vähemmän. Materiaalien ja palvelujen ostot, joita kertyi 3 822 027 euroa, toteutuivat talousarvion mukaisina. Muita toimintakuluja kertyi 600 735 euroa ja ne ylittivät talousarvion 356 417 eurolla. Ylitys johtui mm. luottotappiokirjauksista ja tilajärjestelyiden aiheuttamista korkeammista vuokrakuluista.

Vesiliikelaitoksen liikeylijäämä oli 3 693 655 euroa. Kaupungille maksettava tuloutus oli talousarvion mukaisesti 500 000 euroa. Tilikauden ylijäämäksi muodostui 2 659 989,60 euroa. Vesilaitoksen henkilöstön määrä oli 32.

Konsernilainoja nostettiin emokaupungilta 12 000 000 euroa toimintavuoden aikana.

Vesi- ja viemäriliittymismaksuja kertyi 64 679 euroa. Poistojen määrä oli 3 088 703 euroa ja taseen loppusumma 114 633 519,11 miljoonaa euroa.

Investoinnit olivat nettona yhteensä 29 504 635,77 euroa, josta Metsä-Sairilan jätevesipuhdistamoon käytettiin 27 470 157,33 euroa ja verkostojen rakentamiseen 2 034 478,44 euroa.

Sitova tavoite	Mittari	Toteuma
Liikeylijäämä	3 140 000 e	3 693 655 e
Korvaus peruspääomasta	500 000 e	500 000 e

Tunnusluku	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Veden myynti, 1000 m^3	2644	2710	2657
Jäteveden myynti, 1000 m^3	2574	2630	2576
Vesi- ja jätevesitaksa yht. e/m^3	4,35	4,48	4,48

Johtokunnan ehdotus tuloksen käsittelystä

Tilikauden ylijäämäksi muodostui 2 659 989,60 euroa. Mikkelin Vesiliikelaitoksen johtokunta ehdottaa, että tilikauden ylijäämä siirretään edellisten tilikausien yli-/alijäämätilille.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Laadukas sekä toimintavarma vesihuolto on välttämätön edellytys väestölle ja merkittävälle osalle elinkeinoelämää. Vesihuolto turvaa puhtaan veden niin juomavedeksi, hygienian ylläpitämiseksi kuin teollisuuden raaka-aineeksi sekä jätevesien poisjohtamisen ja käsittelyn siten, ettei niistä aiheudu haittaa ihmisten terveydelle tai ympäristölle.

Vesihuollon toimialaan liittyy sen luonteen mukaisesti monenlaisia riskejä. Riskit liittyvät mm. talousveden laatuun, toimitushäiriöihin, laitteistovikojen tai sääilmiöiden aiheuttamiin vahinkoihin ulkopuolisille, jätevesipäästöihin, viemäritulviin, jne. Lainsäädäntö edellyttää vesihuoltolaitoksilta riskienhallintaa ja varautumista erilaisiin häiriöihin. Mikkelin Vesilaitos on kartoittanut riskit ja ne on huomioitu varautumissuunnitelmassa ja investointiohjelmassa. Ympäristöterveydenhuolto hyväksyi Terveydensuojelulain 20 § mukaiset riskinarviot Mikkelin vesilaitoksille.

Liikelaitoksen talous muodostaa oman riskinsä. Mikäli tulorahoitus ei ole riittävän suuri, laitosten ja verkostojen saneerauksiin ei voida panostaa riittävästi ja kertynyt saneerausvelka voi muodostaa toiminnallisia ongelmia. Verkostojen saneeraukset pyritään sovittamaan yhteen katusaneeraustöiden kanssa. Samoin verkostojen laajennusinvestoinnit toteutetaan yhdessä uusien kaava-alueiden rakentamisen kanssa.

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että Mikkelin Vesiliikelaitoksen toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, toiminnassa noudatetaan lainsäädäntöä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä, ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Mikkelin Vesiliikelaitoksen johtokunta ohjaa ja valvoo Mikkelin Vesilaitoksen toimintaa. Johtokunta johtaa ja kehittää alaistaan liikelaitosta ja vastaa palvelujen tuloksellisesta järjestämisestä. Johtokunta seuraa ja arvioi palvelujen vaikuttavuutta ja varaa käyttäjille mahdollisuuden osallistua palveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen.

Vesilaitoksen johtaja johtaa ja kehittää johtokunnan alaisena vesilaitoksen toimintaa ja huolehtii sen hallinnon, talouden ja sisäisen valvonnan järjestämisestä. Kaupunki käynnisti Metsä-Sairilan puhdistamohankkeen projektijohtamisen sisäisen tarkastuksen. Tarkastuksen tulokset esiteltiin kaupunginvaltuustossa 25.1.2021 §6.

Vesilaitoksesta on jätetty kanne käräjäoikeudelle Metsä-Sairilan jätevesipuhdistamon pääurakan urakkasopimuksen purkamisesta johtuen. Kaupunki tulee jättämään vastakanteen pääurakoitsijan työsuorituksesta. Muita lakien ja säännösten tai hyvän hallinto- ja johtamistavan vastaisia toimia, joista seuraisi merkittävä korvaus, kanne tms. vaatimus tai oikeusseuraamus, ei ole ollut. Myyntisaamisten hallinta toteutetaan kaupungin palveluntarjoajan Meidän IT ja talous Oy:n toimesta.

Tuloksen muodostumisesta, talousarvion toteutumisesta ja raportoinnista sekä siinä mahdollisesti esiintyneistä poikkeamista ja sen johdosta tehdyistä toimenpiteistä, sekä toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta on kerrottu edellä toimintakertomuksessa.

Mikkelin Vesilaitoksen toiminnalle aiheutuvista, vahinkoa aiheuttavista merkittävistä toiminnallisista riskeistä ei ole raportoitu. Pursialan pohjavesialueen kunnostustyöt ja raakaveden laatu edellyttävät kuitenkin jatkuvaa tehostettua tarkkailua.

Tilikauden aikana Mikkelin Vesilaitoksessa ei ole todettu omaisuuden hankinnassa, luovutuksessa tai käyttöarvossa menetyksiä tai arvonalennuksia, eikä vesilaitos ole joutunut korvausvastuuseen tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen.

Mikkelin Vesilaitoksen hankinnat ja sopimushallinta on vastuutettu. Sopimuksista aiheutuvia negatiivisia seuraamuksia ei ole ollut. Vesilaitos käyttää hankinnoissaan sähköistä kilpailutusta. Verkostorakentamisen urakkakilpailutukset tehtiin pääosin kaupunkiympäristölautakunnan päätöksillä.

Metsä-Sairilan puhdistamohankkeen kustannuksista on urakkasopimuksin sidottu 99 %. Varavoimahankinta on kesken. Rakentamisessa saavutettiin testaus ja koekäyttövaihe vuoden lopussa. Työ etenee alkuperäisen aikataulun mukaisesti. Urakka-aika päättyy 19.5.2021. Vesilaitos purki pääurakkasopimuksen maaliskuussa ja jatkoi rakentamisen loppuun omana työnä PJP-urakkamuodolla.

Ohjelmakortit

Mikkelin Vesilaitos tuottaa vesihuoltopalveluja toiminta-alueillaan Mikkelin kantakaupungissa, Rantakylässä, Otavassa, Anttolassa, Haukivuorella, Ristiinassa ja Suomenniemellä. Vesilaitoksen asiakkaina ovat lähes kaikki kaava-alueilla olevat kiinteistöt ja tuotantolaitokset sekä Mikkelin alueella toimivat vesiosuuskunnat. Vesilaitoksen palvelut tuotetaan liiketaloudellisia periaatteita noudattaen. Vesilaitos hoitaa kaikki käyttömenonsa sekä tavoitteidensa mukaiset uudis- ja korvausinvestoinnit hankkimallaan tulorahoituksella.

Liikelaitoksella on kahdeksanjäseninen johtokunta, joka ohjaa ja valvoo liikelaitoksen toimintaa sekä vastaa sen hallinnon, toiminnan sekä sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä. Vesiliikelaitoksen toiminnan painopisteet on asetettu siten että ne tukevat valtuuston vahvistamia kaupungin strategisia tavoitteita. Kaupungin talousarviossa on asetettu vesilaitokselle toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Talousvesi oli laatuvaatimukset täyttävää ja vedenjakelu toimi häiriöttömästi. Jätevesiviemäröinti toteutui ilman merkittäviä häiriöitä ja puhdistamojen toiminta oli pääosin lupamääräysten mukaista. Laitos- ja verkostoinvestointeja toteutettiin talousarvion mukaisesti. Metsä-Sairilan puhdistamohanke etenee aikataulun mukaisena. Vesilaitos osallistui EcoSairilan kehittämisohjelman valmisteluun.

2. KESTÄVÄN KASVUN OHJELMA

Painopiste: Terveellinen ja turvallinen ympäristö			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma TP 2020**
Vesistöjen laadun parantaminen ja pohjavesiriskin vähentäminen	Viemärilaitostoiminnasta huolehtiminen lupamääräysten mukaisesti. Häiriötilanteisiin varautuminen ja häiriötilanteiden hallinta suunnitelmallista (käyttöpäällikkö, verkostopäällikkö)	Viemäriverkoston ylivuotoja enintään 5/vuosi	Yksi ylivuoto.
	Verkostosaneeraukset pohjavesialueella (verkostopäällikkö)	100 m/vuosi	-

3. ELINVOIMAOHJELMA

Osaaminen ja TKI-toiminta			
Toimenpide	**Toiminnan kuvaus / vastuu**	**tavoite / mittari**	**Toteuma TP 2020**
EcoSairila -kehittämisalusta	Metsä-Sairilan jätevesipuhdistamon rakentaminen ja käyttöönotto (Vesilaitoksen johtaja)	valmiusaste 90 %/ 2020	Valmiusaste 97 %
	Koelaitosyksikkö (vesilaitoksen johtaja)	Tutkimustoiminta käynnissä, yksi yliopisto	Tutkimuskäyttö/ LUT

Mikkelin Vesiliikelaitoksen rahoituslaskelma

varsinainen toiminnan ja investointien rahavirta

	1.1.-31.12.2020		1.1.-31.12.2019	
Toiminnan rahavirta				
Liikeylijäämä (-alijäämä)	3 693 654,84		2 742 525,02	
Poistot ja arvonalentumiset	3 088 702,52		3 239 866,17	
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 061 171,34		-1 165 851,74	
Muut tulorahoituksen korjauserät	-6 451,61		-9 677,42	
	5 714 734,41	5 714 734,41	4 806 862,03	4 806 862,03
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-29 587 743,44		-17 662 293,66	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	76 656,06		223 447,85	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	6 451,61	-29 504 635,77	9 677,42	-17 429 168,39
Toiminnan ja investointien rahavirta		**-23 789 901,36**		**-12 622 306,36**
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys muilta	-35 840,00	-35 840,00	-1 250,00	-1 250,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	12 000 000,00		0,00	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	0,00		5 000 000,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	-333 332,00	11 666 668,00	0,00	5 000 000,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Saamisten muutos kunnalta	8 799 223,60		-7 836 691,49	
Saamisten muutos muilta	-310 531,57		13 752 502,67	
Korottomien velkojen muutos kunnalta	4 472 282,22		0,00	
Korottomien velkojen muutos muilta	-801 900,89	12 159 073,36	1 707 745,18	7 623 556,36
Rahoituksen rahavirta		**23 789 901,36**		**12 622 306,36**
Rahavarojen muutos		**0,00**		**0,00**
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.		0,00		0,00
Rahavarat 1.1.		0,00		0,00
		0,00		0,00

VESILIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta, 1 000 €	-57 031	-33 848
Investointien tulorahoitus, %	19,4	27,6
Laskennallinen lainanhoitokate	0,9	1,0
Quick ratio	0,2	2,6
Current ratio	0,2	2,6

Investointien tulorahoitus, %
=100 *(Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä + Poistot ja arvonalentumiset -Tuloverot) / Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate
= (Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä + Poistot ja arvonalentumiset + Korkokulut - Tuloverot) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Quick ratio
= (Rahat ja pankkisaamiset+Rahoitusarvopaperit+Lyhytaikaiset saamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma - Saadut ennakot)

Current ratio
= (Vaihto-omaisuus+Lyhytaikaiset saamiset+Rahoitusarvopaperit+Rahat ja pankkisaamiset)/(Lyhytaikainen vieras pääoma-Saadut ennakot)

Mikkelin Vesiliikelaitos rahoituslaskelman toteutumisvertailu

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Liikeylijäämä (-alijäämä)	3 140 000		3 140 000	3 693 655	553 655
Poistot ja arvonalentumiset	3 840 000		3 840 000	3 088 703	-751 297
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 529 000		-1 529 000	-1 061 171	467 829
Tulorahoituksen korjauserät	0		0	-6 452	-6 452
	5 451 000		5 451 000	5 714 734	263 734
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-20 300 000		-20 300 000	-29 587 743	-9 287 743
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0		0	76 656	76 656
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustu	0		0	6 452	6 452
Toiminnan ja investointien rahavirta	-14 849 000		-14 849 000	-23 789 901	-8 940 901
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	0		0	-35 840,00	-35 840
Lainakannan muutokset	2 500 000		2 500 000	11 666 668	9 166 668
Muut maksuvalmiuden muutokset	200 000		200 000	12 159 073	11 959 073
Rahoituksen rahavirta	2 700 000		2 700 000	23 789 901	21 089 901
Rahavarojen muutos	-12 149 000		-12 149 000	0	12 149 000

Mikkelin Vesiliikelaitoksen tase

	31.12.2020	31.12.2019
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot	80 109,94	106 006,62
Keskeneräiset hankinnat, aineettomat	131 639,16	35 991,82
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	57 293,43	57 293,43
Rakennukset	8 514 015,60	9 012 668,71
Kiinteät rakenteet ja laitteet	29 071 385,25	29 831 023,01
Koneet ja kalusto	615 541,13	758 025,31
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	73 753 575,74	46 000 166,49
Sijoitukset		
Muut saamiset	945 642,60	909 802,60
	113 169 202,85	86 710 977,99
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 232 522,42	860 061,05
Saamiset kunnalta ja kuntayhtymältä	0,00	8 355 776,70
Lainasaamiset	75 638,31	519 085,21
Muut saamiset	145 695,45	208 536,68
Siirtosaamiset	10 460,08	9 548,65
	1 464 316,26	9 953 008,29
Rahat ja pankkisaamiset	0,00	0,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ	**114 633 519,11**	**96 663 986,28**
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	29 872 760,29	29 872 760,29
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	16 264 265,38	14 657 899,82
Tilikauden yli-/alijäämä	2 659 989,60	1 606 365,56
	48 797 015,27	46 137 025,67
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Poistoero	359 419,32	386 925,42
Vapaaehtoiset varaukset	2 698 849,76	2 698 849,76
	3 058 269,08	3 085 775,18
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	38 000 004,00	39 666 668,00
Lainat kunnalta/kuntayhtymältä	12 000 000,00	0,00
Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	4 079 394,77	4 014 714,77
	54 079 398,77	43 681 382,77
Lyhytaikainen		
Lainat muilta luotonantajilta	1 666 664,00	333 332,00
Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä	4 469 582,22	0,00
Ostovelat	2 017 030,67	2 374 569,60
Muut velat	28 893,78	517 413,91
Siirtovelat	516 665,32	534 487,15
	8 698 835,99	3 759 802,66
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	**114 633 519,11**	**96 663 986,28**

VESILIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	45,2	50,9
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	502,0	403,4
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	18 924	16 264
Lainakanta 31.12., 1000 €	51 667	40 000
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	58 449	40 869
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	1 111,11	768,90

Omavaraisuusaste, %
=100*(Oma pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset) / (Koko pääoma - Saadut ennakot)
Suhteellinen velkaantuneisuus, %
=100* (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €
= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)
Lainakanta 31.12., 1000 €
= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat+korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä)
Lainat ja vuokravastuut 31.12
= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut
Lainat ja vuokravastuut 31.12, euroa/asukas
= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut/asukasmäärä

Mikkelin Vesiliikelaitoksen tuloslaskelma

Ostot ja myynnit kaupungilta mukana

	1.1.-31.12.2020		1.1.-31.12.2019	
Liikevaihto		**12 464 791,58**		**11 737 892,09**
Valmistus omaan käyttöön		172 405,42		117 786,03
Liiketoiminnan muut tuotot		39 688,44		23 440,12
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-1 574 919,53		-1 638 641,94	
Palvelujen ostot	-2 247 107,29	-3 822 026,82	-2 284 503,81	-3 923 145,75
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-1 321 317,94		-1 383 253,63	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-231 465,22		-243 399,25	
Muut henkilösivukulut	81 016,80	-1 471 766,36	-40 479,24	-1 667 132,12
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-3 088 702,52		-3 239 866,17
Liiketoiminnan muut kulut		-600 734,90		-306 449,18
Liikeylijäämä (-alijäämä)		**3 693 654,84**		**2 742 525,02**
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muut rahoitustuotot	5 009,07		5 408,64	
Kunnalle maksetut korkokulut	-26 736,11		0,00	
Muille maksetut korkokulut	-534 242,12		-667 076,51	
Korvaus peruspääomasta	-500 000,00		-500 000,00	
Muut rahoituskulut	-5 202,18	-1 061 171,34	-4 183,87	-1 165 851,74
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä		**2 632 483,50**		**1 576 673,28**
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia		**2 632 483,50**		**1 576 673,28**
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		27 506,10		29 692,28
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		**2 659 989,60**		**1 606 365,56**

VESILIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	3,8	3,2
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	5,6	3,0
Voitto, %	21,1	13,4

Sijoitetun pääoman tuotto, %

= 100* (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut + Muille maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Sijoitettu korollinen vieras pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

= 100 * (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + Kunnalle maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Lainat kunnalta/kuntayhtymältä + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

Voitto, %

= 100 * (Yli-/alijäämä ennen varauksia / Liikevaihto)

Mikkelin Vesiliikelaitos - vesilaitoksen yksikkökohtainen tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2020		1.1.-31.12.2019	
Liikevaihto		5 713 951,77		5 327 102,71
Valmistus omaan käyttöön		23 832,67		16 505,79
Liiketoiminnan muut tuotot		33 128,90		18 010,82
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-753 803,40		-765 527,32	
Palvelujen ostot	-743 545,52	-1 497 348,92	-737 657,03	-1 503 184,35
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-785 304,19		-860 522,41	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-136 056,70		-149 614,78	
Muut henkilösivukulut	98 988,66	-822 372,23	-25 139,07	-1 035 276,26
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-1 592 487,36		-1 674 469,88
Liiketoiminnan muut kulut		-285 266,36		-123 025,07
Liikeylijäämä (-alijäämä)		**1 573 438,47**		**1 025 663,76**
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muut rahoitustuotot	5 009,07		5 408,64	
Muille maksetut korkokulut	-560 978,23		-667 076,51	
Korvaus peruspääomasta	-500 000,00		-500 000,00	
Muut rahoituskulut	-5 202,18	-1 061 171,34	-4 183,87	-1 165 851,74
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä		**512 267,13**		**-140 187,98**
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia		**512 267,13**		**-140 187,98**
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		27 506,10		29 692,28
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		**539 773,23**		**-110 495,70**

Mikkelin Vesiliikelaitos - viemärilaitoksen yksikkökohtainen tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2020		1.1.-31.12.2019	
Liikevaihto		6 750 839,81		6 410 789,38
Valmistus omaan käyttöön		148 572,75		101 280,24
Liiketoiminnan muut tuotot		6 459,54		5 429,30
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-816 326,10		-868 279,81	
Palvelujen ostot	-1 479 810,39	-2 296 136,49	-1 545 412,26	-2 413 692,07
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-527 014,74		-511 360,19	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-93 655,19		-90 904,21	
Muut henkilösivukulut	-17 799,92	-638 469,85	-14 930,17	-617 194,57
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-1 415 892,48		-1 488 458,70
Liiketoiminnan muut kulut		-315 409,38		-183 424,11
Liikeylijäämä (-alijäämä)		**2 239 963,90**		**1 814 729,47**
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä		**2 239 963,90**		**1 814 729,47**
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia		**2 239 963,90**		**1 814 729,47**
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		**2 239 963,90**		**1 814 729,47**

Mikkelin Vesiliikelaitos

Talousarvion toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 2020	Poikkeama
Liikevaihto	**12 624 000**		**12 624 000**	**12 464 792**	-159 208
Valmistus omaan käyttöön				172 405	172 405
Liiketoiminnan muut tuotot				39 688	39 688
Materiaalit ja palvelut	3 816 982		3 816 982	3 822 027	5 045
Ostot tilikauden aikana	1 701 460		1 701 460	1 574 920	-126 540
Palvelujen ostot	2 115 522		2 115 522	2 247 107	131 585
Henkilöstökulut	1 582 700		1 582 700	1 471 766	-110 934
Palkat ja palkkiot	1 306 200		1 306 200	1 321 318	15 118
Eläkekulut	228 700		228 700	231 465	2 765
Muut henkilösivukulut	47 800		47 800	-81 017	-128 817
Suunnitelman mukaiset poistot	3 840 000		3 840 000	3 088 703	-751 297
Liiketoiminnan muut kulut	244 318		244 318	600 735	356 417
Liikeylijäämä (-alijäämä)	3 140 000		3 140 000	3 693 655	553 655
Rahoitustuotot ja -kulut	1 529 000		1 529 000	1 061 171	-467 829
Muut rahoitustuotot	0		0	5 009	5 009
Kunnalle maksetut korkokulut	0		0	26 736	26 736
Muille maksetut korkokulut	1 029 000		1 029 000	534 242	-494 758
Korvaus peruspääomasta	500 000		500 000	500 000	0
Muut rahoituskulut	0		0	5 202	5 202
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	**1 611 000**		**1 611 000**	**2 632 484**	1 021 484
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	**1 611 000**		**1 611 000**	**2 632 484**	1 021 484
Poistoeron vähennys (+)	40 000		40 000	27 506	-12 494
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	**1 651 000**		**1 651 000**	**2 659 990**	1 008 990
Tilikauden tulos	1 651 000		1 651 000	2 659 990	1 008 990

Mikkelin Vesiliikelaitos - hulevedet rahoituslaskelma

varsinainen toiminnan ja investointien rahavirta

	1.1.-31.12.2020		1.1.-31.12.2019	
Toiminnan rahavirta				
Liikeylijäämä (-alijäämä)	-119 747,53		-97 868,21	
Poistot ja arvonalentumiset	80 322,68		76 937,59	
		-39 424,85		-20 930,62
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-76 013,73	-76 013,73	-359 941,23	-359 941,23
Toiminnan ja investointien rahavirta		-115 438,58		-380 871,85
Rahoituksen rahavirta				
Korottomien velkojen muutos kunnalta	115 438,58		380 871,85	
Korottomien velkojen muutos muilta		115 438,58		380 871,85
Rahoituksen rahavirta		**115 438,58**		**380 871,85**
Rahavarojen muutos		**0,00**		**0,00**

Mikkelin Vesiliikelaitos - hulevedet tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2020		1.1.-31.12.2019	
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-4 790,03			
Palvelujen ostot	-23 651,38	-28 441,41	-6 269,33	-6 269,33
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-8 999,01		-11 371,03	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-1 618,90		-2 880,26	
Muut henkilösivukulut	-306,37	-10 924,28	-410,00	-14 661,29
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-80 322,68		-76 937,59
Liiketoiminnan muut kulut		-59,16		0,00
Liikeylijäämä (-alijäämä)		**-119 747,53**		**-97 868,21**
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä		**-119 747,53**		**-97 868,21**
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia		**-119 747,53**		**-97 868,21**
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		**-119 747,53**		**-97 868,21**

Mikkelin Vesiliikelaitos - hulevedet tase

	31.12.2020	31.12.2019
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 362 097,52	1 324 646,96
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	45 487,52	87 247,03
	1 407 585,04	1 411 893,99
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
VASTAAVAA YHTEENSÄ	**1 407 585,04**	**1 411 893,99**
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-327 966,25	-230 098,04
Tilikauden yli-/alijäämä	-119 747,53	-97 868,21
	-447 713,78	-327 966,25
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Muut velat	1 855 298,82	1 739 860,24
	1 855 298,82	1 739 860,24
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	**1 407 585,04**	**1 411 893,99**

LIITETIETOTOSITTEET 2020

TOS.NROT

1	Liitetieto 1-5	Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot
2	Liitetieto 6	Toimintatuotot tehtävä alueittain
3	Liitetieto 9	Palvelujen ostojen erittely
4	Liitetieto 11	Pysyvien vastaavien suunnitelman mukaiset poistot
5	Liitetieto 13	Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot- ja tappiot
6	Liitetieto 19	Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet
7	Liitetieto 23	Saamisten erittely
8	Liitetieto 24	Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät
9	Liitetieto 25	Oman pääoman erittely
10	Liitetieto 27	Pitkäaikaiset velat
11	Liitetieto 30	Vieras pääoma
12	Liitetieto 32	Muiden velkojen erittely
13	Liitetieto 33	Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät
14	Liitetieto 38	Vuokravastuut
15	Liitetieto 42	Henkilöstön lukumäärä
16	Liitetieto 43	Henkilöstökulut
17	Liitetieto 44	Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

Liitetieto 1

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät (KPA 2:2.1 § 1-kohta)

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Hulevedet

Hulevesien tuloslaskelma ja investointiosa on eriytetty viemärilaitoksesta, kirjaamalla investointi- ja käyttökustannuksia huleveteen. Tuloja ei ole tässä vaiheessa kirjattu. Tulojen määrittäminen ja tarvittavat taksamuutokset tehdään valtuustossa tehtävien linjausten ja sopimusten pohjalta.
Tästä on muodostettu tase ja rahoituslaskelma.

Hallinnollista päätöstä ei ole tehty.

Liitetieto 5

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Tilikauden muihin henkilösivukuluihin on kirjattu taseen lyhytaikaisista veloista vuosiin 2017-2018 kohdistuvia oikaisuja yhteensä 125 749 euroa.

Liitetieto 6

Toimintatuotot tehtäväalueittain *)		
	2020	**2019**
Liikevaihto		
Vesilaitostoiminta	5 452 968,38	5 115 482,79
Viemärilaitostoiminta	6 337 968,88	6 093 143,58
Liiketoiminnan muut tuotot		
Vesilaitostoiminta	13 971,45	15 754,96
Viemärilaitostoiminta	5 311,30	5 429,30
*Toimintatuotot yhteensä *)*	*11 810 220,01*	*11 229 810,63*

*) Toimintatuotot tehtäväalueittain ilmoitaan vain ulkoisista eristä

Vuoden 2019 vertailutiedosta poistettu sisäiset erät

Liitetieto 9

Palvelujen ostojen erittely		
	2020	**2019**
Muiden palvelujen ostot	2 100 905,65	2 141 868,57
Palvelujen ostot yhteensä	2 100 905,65	2 141 868,57

Liitetieto 11

Pysyvien vastaavien suunnitelman mukaiset poistot

	Poistotapa	**Poistoaika tai poisto-%**	**Vuotuiset poistoprosentit**
Aineettomat oikeudet			
Muut pitkävaikutteiset menot	tasapoisto	2-5 v	20 % - 50 %
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet		ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat			
Tehdas- ja tuotantorakennukset	tasapoisto	20 - 30 v	3,34 % - 5 %
Asuinrakennukset	tasapoisto	30 - 50 v	2 % - 3,34%
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Johtoverkostot ja laitteet	mj-poisto	7 %	7 %
Vesimittarit	mj-poisto	20 %	20 %
Vesimittarit	tasapoisto	10 v	10 %
Koneet ja kalusto			
Kuljetusvälineet	tasapoisto	4 - 5 v	20 % - 25 %
Liikkuvat työkoneet	tasapoisto	5 v, 10 v	10% , 20 %
Muut laitteet ja kalusteet	tasapoisto	3 v - 10 v	10 % - 33,34 %
Muut laitteet ja kalusteet	mj-poisto	30 %	30 %
Atk-laitteet	tasapoisto	3 v	33,34 %
Keskeneräiset hankinnat	ei poistoa		

Liitetieto 13

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot		
	2020	**2019**
Muut toimintatuotot		
Muut luovutusvoitot	6 451,61	9 677,42
Luovutusvoitot yhteensä	*6 451,61*	*9 677,42*

Liitetieto 19

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet 31.12.2020	**211 750**

Muut pitkävaikutteiset menot	
Poistamaton hankintameno 1.1.	**106 007**
Siirrot erien välillä	21 365
Tilikauden poistot	-47 261
Kirjanpitoarvo 31.12.	**80 110**
Keskeneräiset hankinnat, aineettomat	
Poistamaton hankintameno 1.1.	**35 992**
Lisäykset tilikauden aikana	**163 758**
Siirrot erien välillä	**-68 111**
Kirjanpitoarvo 31.12.	**131 639**

Aineelliset hyödykkeet 31.12.2020	**112 011 810**

Maa- ja vesialueet	
Poistamaton hankintameno 1.1.	**57 293**
Kirjanpitoarvo 31.12.	**57 293**
Rakennukset	
Poistamaton hankintameno 1.1.	**9 012 669**
Siirrot erien välillä	50 550
Tilikauden poistot	-549 203
Kirjanpitoarvo 31.12.	**8 514 016**
Kiinteät rakenteet ja laitteet	
Poistamaton hankintameno 1.1.	**29 831 023**
Siirrot erien välillä	1 493 019
Tilikauden poistot	-2 252 657
Kirjanpitoarvo 31.12.	**29 071 385**
Koneet ja kalusto	
Poistamaton hankintameno 1.1.	**758 025**
Siirrot erien välillä	97 097
Tilikauden poistot	-239 581
Kirjanpitoarvo 31.12.	**615 541**
Keskeneräiset hankinnat, aineelliset	
Poistamaton hankintameno 1.1.	**46 000 166**
Lisäykset tilikauden aikana	29 423 985
Rahoitusosuudet tilikaudella	-76 656
Siirrot erien välillä	-1 593 920
Kirjanpitoarvo 31.12.	**73 753 575**

Liitetieto 23

Saamisten erittely				
	2020		2019	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset Mikkelin tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		181 534,78		52 009,50
Yhteensä	*0,00*	*181 534,78*	*0,00*	*52 009,50*
Saamiset kunnilta ja kuntayhtymiltä				
Myyntisaamiset		35 022,94		30 294,08
Yhdystili, Vesilaitos		0,00		8 355 776,70
Yhteensä	*0,00*	*35 022,94*	*0,00*	*8 386 070,78*
Osakkuus- ja muilta omistusyhteysyhteisöiltä (Mikkelin)				
Myyntisaamiset		0,00		11 473,57
Yhteensä	*0,00*	*0,00*	*0,00*	*11 473,57*
Saamiset yhteensä	**0,00**	**216 557,72**	**0,00**	**8 449 553,85**

Liitetieto 24

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät		
	2020	2019
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Tulojäämät		
Kelan korvaus työterveydenhuollosta	9 894,64	9 311,43
Muut tulojäämät	565,44	237,22
Tulojäämät yhteensä	*10 460,08*	*9 548,65*
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	*10 460,08*	*9 548,65*

Liitetieto 25

Oma pääoman erittely		
	2020	2019
Peruspääoma 1.1	29 872 760,29	29 872 760,29
Peruspääoma 31.12	29 872 760,29	29 872 760,29
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1 (*	16 264 265,38	14 657 899,82
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12	16 264 265,38	14 657 899,82
Tilikauden yli-/alijäämä	2 659 989,60	1 606 365,56
Oma pääoma yhteensä	**48 797 015,27**	**46 137 025,67**

*) sis. vesilaitoksen liittymismaksuja
1.1.2001-1.4.2004 1 024 458,96
(siirtokelpoiset liittymismaksut)

Liitetieto 27

Pitkäaikaiset velat

Velat, jotka erääntyvät 1.1.2026 tai sen jälkeen

	2020	2019
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	31 333 348,00	33 000 012,00
Lainat kunnalta	12 000 000,00	
Muut velat	4 079 394,77	4 014 714,77
Pitkäaikaiset velat yhteensä	*47 412 742,77*	*37 014 726,77*

Liitetieto 30

Vieras pääoma

	2020		2019	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat kunnan tytäryhteisöille				
Ostovelat	0,00	89 789,05	0,00	52 014,99
Muut velat	106 730,00	0,00	106 730,00	
Yhteensä	*106 730,00*	*89 789,05*	*106 730,00*	*52 014,99*
Velat kunnan osakkuus- ja muille omistusyhteisyhteisöille				
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	105,40
Muut velat	2 700,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	*2 700,00*	*0,00*	*0,00*	*105,40*
Velat kuntayhtymille joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	2 797,79	0,00	0,00
Muut velat	34 190,00	0,00	34 190,00	0,00
Yhteensä	*34 190,00*	*2 797,79*	*34 190,00*	*0,00*
Velat kunnalta				
Yhdystili, Vesilaitos	0,00	4 469 582,22	0,00	0,00
Muut velat	33 080,00	0,00	33 080,00	0,00
Siirtovelat	0,00	133,33	0,00	133,33
Yhteensä	*33 080,00*	*4 469 715,55*	*33 080,00*	*133,33*
Vieras pääoma yhteensä	**176 700,00**	**4 562 302,39**	**174 000,00**	**52 253,72**

Liitetieto 32

Muiden velkojen erittely

	Kunta	
	2020	2019
Muut velat		
Liittymismaksut	4 079 394,77	4 014 714,77
Muut velat	28 893,78	517 413,91
Muut velat yhteensä	*4 108 288,55*	*4 532 128,68*

Liitetieto 33

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	2020	2019
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	244 089,71	267 141,00
Korkojaksotukset	190 459,73	189 594,45
Muut siirtovelat	82 115,88	77 751,70
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	*516 665,32*	*534 487,15*
Siirtovelat yhteensä	***516 665,32***	***534 487,15***

Liitetieto 38

Vuokravastuut

	Kunta	
	2020	**2019**
Toimitilojen vuokravastuut	2 095 319,58	646 332,00
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut (leasing)	217 104,66	222 300,00
Vuokravastuut yhteensä	2 312 424,24	868 632,00
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	259 505,56	98 833,20
Leasingvuokrasopimuksiin ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita		

Liitetieto 42

Henkilöstön lukumäärä 31.12.		
	2020	**2019**
Vesiliikelaitos	32	31
Yhteensä	*32*	*31*

Liitetieto 43

Henkilöstökulut		
	2020	**2019**
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	1 471 766	1 667 132
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	172 405	117 786
Henkilöstökulut yhteensä	*1 644 172*	*1 784 918*

Liitetieto 44

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2020	**2019**
Keskusta Mikkelin kunnallisjärjestö	398,32	163,87
Perussuomalaiset, Mikkelin piiri	139,54	61,76
SDP Mlin kunnallisjärjestö	821,11	460,50
Kokoomus Mikkelin kunnallisjärjestö	332,43	138,93
Mikkelin seudun Vihreät ry	258,65	123,50
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	**1 950,05**	**948,56**

LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA

Käytetyt tilikirjat

Päiväkirja
Pääkirja
Tase
Talousarvion toteutumisvertailu
Tasetilien avaussaldolista

LUETTELO KÄYTETYISTÄ TOSITELAJEISTA

Käytetyt tositelajit

Mikkelin kaupunki/Mikkelin Vesiliikelaitos

Laji	Tositelajin nimi	Tositenro		Tositenro
1	CPU kassa	1	-	358
13	Matkustuksenhallinta Mikkeli	1	-	55
14	Matkustuksenhallinta Vesi	1	-	19
15	Matkustuksenhallinta Pela	1	-	33
16	Matkustuksenhallinta Otavia	1	-	28
2	Pankit	1	-	1475
20	Muistiot	1	-	2655
3	Maksut	1	-	438
30	Palkat	1	-	96
32	Tuntipalkat	1	-	52
33	LTM-palkkiot	1	-	26
4	Poistot	1	-	43
40	Ostolaskut	1	-	49428
5	Luovutukset/kom	1	-	33
6	Aktivoinnit/siirrot er. välill	1	-	15
60	Yleislaskut	1	-	7333
61	Suoritukset	1	-	3216
62	Hyvityslaskujen kohdistukset	1	-	382
68	Luottotappiot	1	-	41
70	Koki tontin vuokrat	1	-	6496
75	Haahtela kiinteistö	1	-	3676
76	Haahtela kiinteistö sisäiset	1	-	37
80	Vesikanta	1	-	36962
81	Vesikanta sisäiset	1	-	14
84	Lomituspalvelu	1	-	1007
87	Daisy varhaiskasvatus	1	-	8625
88	Jamix Ruokatuotanto	1	-	159
89	Jamix Ruokatuotanto sisäiset	1	-	477
91	Timmi Tilavaraus	1	-	845
92	Timmi Tilavaraus sisäiset	1	-	16
98	SAP laskut	1	-	1102
ALV	Alv-kirjaukset	1	-	13
	Liitetietotositteet	1	-	17

Mikkelin Vesiliikelaitoksen tilinpäätöksen 2020 allekirjoitukset

Mikkelissä 26. helmikuuta 2021

Mikkelin Vesiliikelaitoksen johtokunta

puheenjohtaja

Reijo Turkki
Vesilaitoksen johtaja

5.3 Muut eriytetyt laskelmat

Vuoden 2020 alussa voimaan tullut kilpailulain 30 d § edellyttää, että kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa harjoittavan kunnan tulee pitää tästä taloudellisesta toiminnastaan muusta toiminnastaan erillistä kirjanpitoa. Toiminnan hinnoittelun on mahdollistettava liiketaloudellisesti kannattava toiminta. Hinnoittelussa on huomioitava välittömien tuotantokustannusten ohella myös välilliset kustannukset, kuten hallinnon kulut. Kirjanpidon eriyttämisvaatimus koskee tilanteita, joissa markkinoilla tapahtuvan taloudellisen toiminnan liikevaihto on vuodessa vähintään 40 000 euroa

Ruoka- ja puhtauspalvelut myy kolmesta keittiöstä aterioita tai aterioita ja palvelua Mikkelin kaupungin organisaation ulkopuolisille asiakkaille. Suurin yksittäinen ulkoinen asiakas on Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalveluiden kuntayhtymä Essote, jolle aterioita ja palveluita myydään sellaisiin yksiköihin, jotka ennen vuotta 2017 olivat Mikkelin kaupungin omaa toimintaa. Muut ulkoiset asiakkaat ovat yksityisiä päiväkoteja ja kaupungin virastotalon henkilöstöravintolan asiakkaita.

Ulkoisen ja sisäisen toiminnan eriyttäminen toteutetaan kirjanpidossa tähän tarkoitukseen avattujen laskentatunnisteiden avulla. Ulos tapahtuva myynti saadaan eriytettyä omalla laskentatunnisteellaan jo laskutusvaiheessa. Kustannusten kohdistamisessa ulkoiseen toimintaan hyödynnetään mm. Jamix-tuotannonohjausjärjestelmän tuottamia ateriamäärätietoja. Välilliset kustannukset kohdistetaan vyörytyksillä, joiden jakoperusteena käytetään yksiköiden toimintakulujen prosenttiosuuksia kokonaiskustannuksista talousarvion määrärahoissa. Ruoka- ja puhtauspalveluiden hallinnon kustannukset kohdistetaan kustannuspaikoille kerran vuodessa toteutettavalla laskennalla, jolloin myös hallinnon kulut tulevat huomioiduksi markkinoilla tapahtuvan toiminnan kustannusrakenteessa.

Ruoka- ja puhtauspalveluiden eriytetty tuloslaskelma markkinoilla tapahtuvasta toiminnasta

Liikevaihto	1 166 983,03
Liiketoiminnan muut tuotot	3 434,02
Materiaalit ja palvelut	
Ostot tilikauden aikana	315 329,70
Palvelujen ostot	105 061,63
Henkilöstökulut	
Palkat ja palkkiot	324 201,29
Henkilösivukulut	
Eläkekulut	75 002,45
Muut henkilösivukulut	11 288,57
Suunnitelman mukaiset poistot	6 475,47
Liiketoiminnan muut kulut	62 561,75
Liikeylijäämä (-alijäämä)	270 496,19
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	270 496,19

6

Allekirjoitukset

Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Mikkelissä 29.3.2021

Arto Seppälä
kaupunginhallituksen puheenjohtaja

Kirsi Olkkonen

Armi Salo-Oksa

Jyrki Koivikko

Soile Kuitunen

Petri Pekonen

Minna Pöntinen

Jukka Pöyry

Pekka Pöyry

Mali Soininen

Jarno Strengell

Timo Halonen
kaupunginjohtaja

Tilintarkastajan merkintä

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Mikkelissä ___.___.2021

KPMG Julkistarkastus Oy

Elina Hämäläinen
vastuunalainen tilintarkastaja
JHT, KHT

7

Luettelo kirjanpitokirjoista ja tositelajeista sekä niiden säilytystavasta

LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA

Käytetyt tilikirjat

Päiväkirja
Pääkirja
Tase
Talousarvion toteutumisvertailu
Tasetilien avaussaldolista

LUETTELO KÄYTETYISTÄ TOSITELAJEISTA

Käytetyt tositelajit

Mikkeli

Laji	Tositelajin nimi:	Tositenro		Tositenro
1	CPU kassa	1	-	326
13	Matkustuksenhallinta Mikkeli	1	-	55
14	Matkustuksenhallinta Vesi	1	-	19
15	Matkustuksenhallinta Pela	1	-	33
16	Matkustuksenhallinta Otavia	1	-	28
2	Pankit	1	-	1475
20	Muistiot	1	-	2675
3	Maksut	1	-	438
30	Palkat	1		96
32	Tuntipalkat	1	-	52
33	LTM-palkkiot	1	-	26
4	Poistot	1	-	43
40	Ostolaskut	1		49428
5	Luovutukset/kom	1	-	33
6	Aktivoinnit/siirrot erien välillä	1	-	15
60	Yleislaskut	1	-	7333
61	Suoritukset	1	-	3216
62	Hyvityslaskujen kohdistukset	1	-	382
68	Luottotappiot	1		41
70	Koki tontin vuokrat	1	-	6496
75	Haahtela kiinteistö	1	-	3676
76	Haahtela kiinteistö sisäiset	1	-	37
80	Vesikanta	1		36962
81	Vesikanta sisäiset	1		14
84	Lomituspalvelu	1		1007
87	Daisy varhaiskasvatus	1		8625
88	Jamix Ruokatuotanto	1		159
89	Jamix Ruokatuotanto sisäiset	167		477
91	Timmi tilavaraus	1		845
92	Timmi tilavaraus sisäiset	1		16
98	SAP laskut	1		1102
ALV	Alv-kirjaukset	1		13
	Liitetietotositteet	1		37